

সম্পাদকঃ গজেন হাজৱিকা

৩২ শ সংখ্যা

এই সংখ্যাৰ

70/731 V

```
কেশর মহন্ত
                                 ॥ হেঁপাহ ॥
            দিনেশ গোস্বামী
                                 ॥ মাধা দিগন্ত॥
            বী:বেশ্বৰ বৰুৱা
                                 ॥ আজিও দময় আছে॥
            'সুশীল শাৰ্মা 🧍
                                 ॥ कमा श्रार्थना ॥
            সুশীল কুমাৰ গগৈ
                                 ॥ শুক্তবা ।
            নিভ্যানন্দ দত্ত
                                 ॥ ৰাতিৰ আকাশা।
            978 D
                                 ∥ আমাৰ বিছ ∦
            ৰ্চেবানন্দ দত্ত
            সভ্যেক্তনাথ শৰ্মা
                                 ॥ এশ বছৰৰ আগৰ এখন অসমীয়া নাটক ॥
 8
            শীৰাম চক্ৰ নাস
                                 । অসমীবা জন-সাহিত্যত সংধ্কথা।।
  ৬
           মহ্বা গোহ<sup>†</sup>টি
                                 ॥ আধুনিক অগমীয়া কবিভা: পাশ্চাত্য প্রভাব 
  6
 $8
            হীৰেন গোহাঁই
                                 ॥ জনসাধাৰণৰ কবি ৱাণ্ট্ ছইৎমেন্॥
           নলিনীকুমাৰ শৰ্মা
                                 ॥ অক্ষীয় নাট আৰু সূত্ৰধাৰ ॥
 ₹8
<u>-</u>
২৭
            শ্যামভদ্র মেবী
                                ॥ অপুবাদত অসমীয়া সাহিত্য ॥
           STORT (L
 ೨೨
            যোগেশ দাস
                                 ॥ नियक्षा ॥
            'আলেয়া'
 ٩٥
                                 1 পথ 1
           কলৰ্প কুমাৰ কাকতি
                                 ∥ বালিচৰ
 ೨ನ
           কনকদেন ডেকা
 8 Œ
                                 ॥ পট পৰিবৰ্ত্তন ॥
            পুকিণ . -
 €8
                                ॥ ৰহত্য।
```

भभागिक र १ का शास

'পাৰেইৰ পোনা … …

বাচা, টোপনি যা, … …'

শিলী: —ৰায়ন হালদাৰ ৪ৰ্ণ ৰাখিক বিজ্ঞান

(ठ्रंभार

—কেশৱ মহন্ত

শেৱালী-নিশাই দিয়া আশা-সবা-পুৱা ঢাক খায় দিন-কণা বাদূলি-পাথিত টোপা টোপে তেজ বাকি শুজিব লাগিব মধাবিত্ত-ত্রিশংকুৰ চক্রহৃদ্ধি-ঋণ।

সুৰ আৰু কবিতাৰ হাতৰ বাউল দূৰ কাষত শুকান-বালি পিপাস্থ-মনৰ বিদ্যাধৰী-মেনকাৰ খোপাৰ এথোপা ফুলে জগাব নোৱাৰে তান নিবিড় প্ৰেমৰ! আকাশৰ নীলা আৰু মাটিৰ দূববি আঁতৰি যাবনে বাৰু ছচকুৰ পৰা? সহি-সহি—দমখোৱা—পৰিহাস বোৰে মূবতুলি নাচাবনে উত্তৰৰ তৰা?

সঁচা, আজি ব্যৰ্থ এই শেৱালীৰ-পুৱা তথাপি সপোন থক চকুৰ মণিত ধমনিৰ সোঁতে সোঁতে কঁপিছে হেঁপাহ, ফবিতাৰ ৰেঙনিত ৰ'দাম কেতিয়া?

साज्ञा फिशन्ड

—দিনেশ গোস্বামী

তোঁমাৰ চকুৰ এয়া ওচৰৰ এখনি আকাশ অফম স্বায়্ত মোৰ চাবুকৰ হুঃসহ আঘাত, ক্লান্ত এই হৃদয়ত যেন কোনো নক্ষত্ৰ ঘৃণা-সনা হাছি;— মাংস-লোভাত্ৰ দেহ অবলুগু সন্তৰ্জালাত!

এতিয়া শীতৰ এই হাড়-কপা বহু ৰাতি-দিন শুনো মই প্লাতক সময়ৰ ফ্ৰত পদক্ষনি, পাথিৰ শব্দত ভাঙে আকীৰ্ণ আমাৰ পথ আকাশ বহুল হ'ল, মুক্ত হ'ল অয়কাৰ আত্মাৰ সৰণি।

মকৰা জালেৰে ঘেৰা ক্ষীণ কোনো স্থানুৰৰ স্মৃতি বুকুৰ নিৰ্লক্ত স্পূৰ্মা, চূউঠৰ অন্ধ্ৰ অনুক্ৰতা স্বপ্নৰ চহৰ জুৰি মৃত্যু-নীল গধূলিৰ গ্ৰান— অসত্যে, অসতা ইয়ে ক্লেদাক্ত কীটৰ উচ্ছলতা।

মনৰ পৰ্দাত লাগে এক মায়া-দিগন্তন নিশ্বাস। ভাষুত তৰাৰে ভৰা স্বপ্নময় স্থানীল আকাশ।

वािक असस वााक

—বীৰেশ্বৰ বৰুৱা

আ জিও সময় আছে, দীপুদিন, প্রাণোচ্ছাস, ভীত-আশা, প্রণয়-গীতিব, জোন, বেলি, তবা, ফুল, মায়া আৰু যথাৰ দেশৰ গান, গদা, উপনাসে, কবিতাৰ তলস দৃষ্টিৰ অৱসৰ, প্রেম, ছায়া, নির্বাক কায়াৰ আধাবুদ্ধা অকুট প্রীতিব।

আজিও সময় আছে, সুসময় পাহৰ'ৰ অন্তৰ্জালা, অবাধ বেদনা, মিছা, ব্যথা, ছঃখ-শোক, নিৰ্জ্ঞানৰ নিষ্ঠ্ৰ নায়িকা, নৈৰাশ্য, বিত্ঞা, ভিতা, অতৃপ্তিৰ অজ্ঞান কামনা, অহেতুক অকাতৰ অন্ধ যহনিকা, পলাতক ভীতিৰ চেত্না।

আজিও সময় তাছে, স্থসময় পাহবাৰ তপ্ৰেমৰ ঈৰ্ধ্যাৰ জগৎ, কুট, কটু, বিভীষিকা, অন্ধীকাৰ, জংগম জিঘাংসা, চাটুবাক্য, নীচমন, তনৈতিক চিন্তাৰ সঙ্গৎ, শীত্যুদ্ধ, কুপ্ৰচাৰ, অশ্লীল আকাংক্ষা, কংকালৰ কুৎসা অসংহত।

আজিও সময় আছে, সুসময় বোধনৰ সুস্থবিৰ নৈতিক সততা, সমতাৰ জ্ঞান, দান, অংগীকাৰ, কৃতত্ত হৃদয়, ফুট্পাথ,, ইটা, শিল, ভংকাল, আ্থিক স্বল্পতা, ৰ'দ, বৃষ্টি, মানৱতা, আত্মাৰ আশ্ৰয়, উদ্দেশ্যৰ তসীম ঋজুপা।

আজিও সময় আছে, কর্ম্ম, শিক্ষা, সমতাৰ, পৃথিৱীত জীয়াই থকাৰ, প্রেম, প্রীতি, বর্ণশোভা, মনে মনে কাব্যিক জোনাকী প্রশান্তিৰ, অভিজ্ঞান, অর্থ, যত্ন, নিভৃৎ চিন্তাৰ অৱসৰ, ফুল, অ্বপ্ন, আত্মাৰ চিনাকি জীৱনৰ মিঠা কামনাৰ।

क्रमा श्रार्थना

— सुभील भर्मा

পোহৰৰ সঁচা সাধু সূক্য মুখৰ
জোনাকৰ মিঠা হাঁহি মণ্ৰ জোনৰ
—শুকুলা মেঘৰ নাচ আকাশৰ ঠাকে ঠাকে
আৰু যদিও
পৃথিবীৰ ফাঁকে ফাঁকে
সেউজী সপোন সৰে
—(মোৰ) প্ৰাণ আৰু পৃথিবীৰ সঙ্গম বিচাৰি
… ... তথাপিতো,
হে পৃথিবী!

জীৱন বলিয়া মোৰ কবিতাৰ পাতনিত যদি মাথো পোৱা এটি সাধু, এটি কথা, মাটিৰ আবেগ সনা জীৱনৰ এফেৰি উছাহ আৰু বাণী;

— তাৰ বাবে

ক্ষমা যেন কৰা এই বলিয়া কবিক

া শান্তিৰ সন্তান সবে

সময়ৰ বোকোচাত আহি

নিযুত নিশাৰ তেল একেৰাহে পুৰি
জানো মই

ৰচি যাব তোমাৰেই অনন্ত কবিতা।

··· · · তথাপিতো, হে পৃথিবী! হে জাকাশ !! হে নীলাকাশ !!!

সময় সমূদ্র পাৰে
পচোৱাৰ চৌ লেখি লেখি
যেয়ে কলে
মাথে। এটি কথা, —এটি সাধু,
উদাস দৃষ্টিৰে নতু
কাঢ়ি গ'ল যেয়ে মাথো এটি ছম্নিয়া!
তাক দিবা
সপোন স্থৱদি সনা বিশাল সেউজ আৰু নীলাৰ
একনি সেউজ,— এধানি নীলা,
এফেরি জীৱন ঘটা,
—সচাই জীৱন ঘটা — তাপ;
ঃ সত্তাৰ স্বীকৃতি দিয়া
তাপ,
পেউজ,
তাক নীলা ··· ··।

<u> छक्9बा</u>

—সুশীল কুমাৰ গগৈ

স্বপ্নাতুৰ নিশাৰ এই মৃত্যু-ম্লান মৌনতাত আঁউসীৰ ইতিহাসৰ পাত আওৱাই; অশ্ৰুতেলৰ শিখা জ্বালি এতিয়াও সাৰে আছে এটি শুকতবা। স্ৰু প্ৰাণ্ড ভাৰ ডাঙৰ পৃথিৱীৰ কেঁচাডাগ; সি যেন আগৰ— নতুন পৃথিৱীৰ বহুতে। আগৰ। বছৰৰ ডালে-ডালে, বসন্তৰ পাতে-পাতে, মন-ছুবৰিত তাৰ দলিচা পাৰে--ক্ষণিকৰ স্বপালী নিয়াৰে। স্থবিৰ ভাৰ অকনি বুকুত পুৰণি পৃথিবীৰ সেই মন গঢ়োৱা জোনালী ৰাতিৰ ৰূপ নী কথাবোৰ আজি তাৰ বংগাপ্ৰান্তবৰ গৰ্ভপূল। এৰা, সেইবোৰ তাৰেই জীৱনৰ বিবাট "এক্স্পিৰিয়েল,"। ইডিহাস তাৰেই জীৱনৰ "এপিটাফ্"। নিশা শেষৰ তিক্ত পৰশত, অনিৰ্বাৰ চকুলো টুকি মাথে৷ তুমি কান্দিকা:

শুকতৰা ! অ'ক অলপ পাচতেই ধুনীয়া ৰাতিটো পোহৰৰ হৈ পৰিব । তন্ত্ৰালস মহানিশাৰ বুকুৰ তুমি নিৰ্দ্ৰাহীন ''চেন্টিমেণ্ট্," ।

बार्डिब जाकाभ

—নিত্যানন্দ দত্ত

কল্পনা, কিয়বাক কোৱাছোঁন প্ৰেম আৰু হেজাৰ ছন্দৰ উন্মিৰে উত্তাল এই হেমন্তৰ হিমানী সন্ধ্যাত ইমান নিঃসঙ্গ লাগে মোৰ । মাৰ্থো নিঃসহায় ।

সদাৰ আকাশ জুৰি ভৰাৰ জেউতি কঁপে, য়ান পৰে, ৰাতিৰ নদীত শুনো কোলাহল—নাথো কোলাহল। প্ৰাণ ডাউকী মোৰ উৰি যাব খোজে এক অচিন প্ৰান্তত।

অদূৰত সেইবোৰ জানোঁ ক'ব গান, অস্পাঠ অবুজ হয়তোবা ধূলি আৰু জীৱনৰ নতুন কোৰাছ। শেষ হ'ব, এই শেষ হ'ব এক কল্প ভ্সতা নগ্ন যাত্ৰাৰ।

কিয় বাক ভাল পাওঁ মোব এই বাতিৰ আকাশ—
আকাশৰ ফাঁকে ফাঁকে বন্তি জ্বলে, সেমেকা পোহৰ
তোমাৰ মুখৰ দৰে লাগে মোৰ নিচেই আপোন।
ভোমাৰ চকুৰ সেই লিহিৰি পাহিতো সোণ
সপোনৰ অবিৰাম ছন্দ, বেদনাৰ সাগৰত
প্ৰাণ আৰু তৃঞাৰ জোঁৱাৰ। নতুন সংকেত

কল্পনা, এইবোৰ তাবে ইভিহাস।

সোণৰ সিংখাপ দি যাম দলিয়াই ধেছাই যাম প্ৰেমৰে ছাট

णासान विछ

—ভবানন্দ দত্ত

হিয়াই শিহৰণ তুলি বছৰে বছৰে

তিনি কিছ আহে । বহাগীৰ আচল কঁপাই
বিৰিণা ২নত বেদনা জগাই, হিয়াৰ মাজত কত
আবেগৰ নাচোন তুলি, কাৰো আহ্বানলৈ কাৰো
প্রস্তুতিলৈ অপেক্ষা নাৰাধি, বন্ধু মিলনৰ মাধুৰী
আৰু প্রিয়া মিলনৰ অন্থিৰ উন্মাদনাৰে বিহুৱে
আমাক বলীয়া কৰে । বিহু উৎসৱৰ উথল
মাধল, প্রেৰণা আৰু প্রাণময়তাৰ কিবা এটা
স্কেকীয়া বৈশিষ্ট আছে; এই বৈশিষ্টৰ উৎস

জীৱন যাত্ৰাৰ প্ৰয়োজনে আৰু সমাজ জীৱনৰ শৃথালাৰ দানীয়ে মাহুহৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ, অহুভূতিৰ ক্ষেত্ৰ আৰু আনকি ভাৱ জগতৰ ক্ষেত্ৰও বিশেষ বিশেষ সাময়িক, লৌকিক, সামাজিক আদি সীমাৰ ভিতৰত আৱদ্ধ কৰি ৰাখে। লৌকিক আৰু সামাজিক কৰ্ত্ব্যৰ তাগিদৰ মাজত থাকি সেইবোৰৰ বন্ধনৰ বেদনাক জয় কৰি মনক আনন্দিত আৰু অহুভূতিক মুক্ত কৰিবলৈ বিশেষ বিশেষ উপলক্ষ্য কৰি মাহুহে নানা যক্ষৱা আৰু সামাজিক উৎসৱ পাতে। এইদৰেই নানা পাৰিবাৰিক, সামাজিক আৰু ধাৰ্মিক উৎসৱৰ

প্রচলন অন্যান্য দেশৰ দ্বেই ভাৰতত, অসমভ আৰু বিভিন্ন অঞ্চনত হৈ আহিছে। ডেনে বছ উৎসৱৰে নানা ধৰ্মীয় পাৰলৌকিক আৰু পাৰমাথিক ব্যাখ্যা দিয়া হৈছে বা তেনে ভাৎপর্য্য আৰু প্রয়োজনীয়তা দেখুৱা হৈছে তথাপিও এইটো স্বীকাৰ কৰিব লাগিব যে এই উৎসৱবোৰৰ প্ৰেৰণা অকল ধৰ্মাই নহয়, সেই-বোৰৰ ভিতৰেদি প্ৰকাশ পায় নিভান্ত ঐহিক ভাবেই জীয়াই থকাৰ তৃপ্তি আৰু আনন্দৰ দাবী আৰু জৈৱিক আৰু সামাজিক কৰ্মপ্ৰেৰণাৰ বাবে মানৱ চেডনাক স্ট্ৰম কৰি ৰখাৰ দাবী। কিন্তু যিহেত জীয়াই থকাৰ তৃপ্তিৰ লগত জৈৱিক আৰু সামাজিক কৰ্মপ্ৰেৰণাৰ অন্তভঃ মান্ত্ৰ ক্ষেত্ৰত অবিচ্ছেদ্য আৰু অঙ্গাঙ্গী বোগ আছে, সেই হিচাবে যি কোনো উৎসৱেই আকুঠানিক হৈ পৰে ধৰ্মভাৱৰ আৰু ধৰ্মীয় আচৰণৰ লগত যুক্ত হৈ যায়। বিহু উৎসৱ, পুজা, স্বাহ, মেলা, নবার, ঋতু উৎসৱ ইত্যাদি সকলোতে এই জুইটিৰেই সমাবেশ দেগা যায় ! বিছ উৎসরতো সেয়ে এই ছুইটি ফাল আছে ৷ এটাৰ প্ৰকাশ বিহুনাচ, বিহুগীত, হুচৰি, খেল ধেমালি আদিৰ ভিতৰেদি, আনটোৰ প্ৰকাশ বিভ্ৰৰ ,আহুষ্ঠানিক কাৰ্যা-কলাপৰ ভিতৰেদি। কিল্ল ভথাপিও অগমত প্রচলিত নানা সামাজিক উৎসৱৰ ভিতৰত বিশেষভাবে বিহু আমাৰ জাতীয টেংগর হৈ পৰিল কেনেকৈ ভাৰ বিশেষ বিচাৰ অভি আমাৰ ছাতীৰ আৰুদ্দীকাৰ বাবে প্রয়োজন হৈছে।

বিহুৰ উদ্ভৱ মূলতঃ ক্ষমি জীৱন যাত্ৰাৰ পৰা।
পূথিৱীক শস্য-সম্ভৱা কৰিবৰ বাবে পৃথিৱীৰ সকলো
আদিন কৃষিজীৱি সমাজতে প্ৰচলিত থকা 'প্ৰজনন
আচাৰ' (fertility cult) হিচাবেই এই বিহু উৎসত্তৰ পাতনি হয়। ই অসমৰ প্ৰাক্-আৰ্য্যাদি জ্বাতিব
আচাৰ (ritual) হিচাবে উদ্ভৱ হয়। তাৰ পিচত

হিন্দু আচাৰ, বৌদ্ধ আচাৰ আৰু হিন্দু আচাৰৰে বিশেষ ৰূপ শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ প্ৰবৰ্ত্তিত ভাগৱতী আচাৰ ইয়াৰ লগত যুক্ত হৈ এই বিহু উৎসৱৰ আত্মন্তানিক অজ সমূহৰ নানা বিবৰ্ত্তন হয়, আৰু এইবোৰ বিভিন্ন প্রভাবে ফলতে আঞ্চলিক ভাবে বিহু উৎসৱৰ বিভিন্ন ধৰণৰ ব্যৱস্থা দেখা দিছে। ভাৰ উপৰি আহোম ৰজাৰ দিনত এই উৎপৱ ৰাজকীয উৎসৱতো পৰিণ্ড হোৱাত ই উজনীত একেৰাহে ধল্মীয়, সামাজিক, লৌকিক আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় উৎসৱ হিচাবে এক দানগ্রীক ৰূপ লয়। মূলভঃ এই দৰেই বিহু উৎসৱে অন্য উৎসৱক চেৰ পেলাই অগ্-াীয়া সমহ ৰাইজবে জাভীয উৎসৱ হিচাপে পৰিণত হোৱাৰ কাশ লয় ! অৱশ্যে বিশেষ ৰাজনৈতিক আৰু কটনৈতিক কাৰণত ৰূদ্ৰনিংহৰ দিনৰে প্ৰা িছৰ উপৰিও ছুৰ্গ। পুঞ্জাক ৰাষ্ট্ৰীয় উৎসৱ হিচাবে প্ৰচাৰ কৰা হৈছিল। কিন্তু শঙ্কৰী ভাগৱতী ধৰ্ম্মৰ প্ৰৱল প্ৰভিষ্ঠাৰ বাবে তুৰ্গ। পূজা ৰাইজৰ উৎদৱ घव गोवांवितन ।

বিহু উৎসৱৰ আঞ্চলিক প্রভেদৰ ভিতৰত
মূনত: লেপত লবলগীয়া হৈছে—উজনীৰ বিহুগীত,
হুচৰি আৰু বিহুনাচ নাননি অসমত নাই, আৰু
নাননি জসমৰ বৈশিষ্ট হৈছে সাত্ৰবিহু আৰু ভঠেলী
অগ্নিং পাৰ ভোলা উৎসৱ। এই ভঠেলী উৎসৱৰ
পাত্ৰনি হয় বৌদ্ধ ধৰ্মাৰ (ভিক্সতীয়) প্ৰভাৱত।
হিল্পু ধৰ্মাত গছ পূজাৰ স্থান নাই, বৌদ্ধ ধৰ্মাৰ
জনিয়তে ইয়াৰ পাত্ৰনি হৈ এই ধৰ্মান ভিব্ৰতীয়
বিক্তিত গছৰ গাত বাঁহ গছ থিয় কৰাই বাঁহৰ
মূৰত কাপোৰ বাদ্ধি বোধিসন্থৰ তৰ্পণ কৰা আচাৰৰ
পৰা নামনি অসমত ছাঁত পুতি গছক তীৰ্থ ৰূপদিয়া
আৰু বাঁহ গছত কাপোৰ মেৰাই ভঠেলী কৰা
প্ৰতিষাৰ প্ৰচলন হয়।

কিন্ত ইংৰাজ শাসনৰ ভিতৰেদি আমাৰ সমাজত নতুন আমোলাডান্ত্ৰিক চহৰবোৰত যি ইংৰাজী শিশিত মধ্যবিত্ত সমাজৰ উত্তৱ হয় তেওঁলোকৰ প্ৰাণত সাধাৰণতঃ পুৰণি বিহু উৎসৱৰ উক্ত ছটা বিশেষ অঙ্গৰ (ধৰ্মীয় আৰু লৌকিক) কোনোটোৰে গভীৰ প্ৰভাৱ নাছিল। তেওঁলোকৰ নতন ৰুচিত বিহুগীত, বিহুনাচ আছিল অমাৰ্জ্জিত, অসভা আৰু অশ্লীল, আৰু আন্তন্ধানিক আচাৰবোৰ আছিল বছখিনি কুদংস্কাৰ: আৰু দেইবোৰৰ পালন যিবোৰে কৰিছিল সেইবোৰে বিশেষকৈ পুৰণি সংস্কাৰ আৰু অভ্যাদ-বশতংহে কৰিছিল। আৰু লগতে বিদেশী প্ৰভুদকলৰ সন্মুখত এইবোৰ অনুষ্ঠানৰ লজ্জাবোধ কৰিছিল। কিন্তু ক্ৰমে জাভীয় আলু-বিস্মৃতি আঁতৰি যেতিয়া অনা-বিষয়া বেপেৰুৱা আৰু আইনজীৱি আদি নতুন এচাম চহৰীয়া মাপুহৰ ভিতৰেদি নত্ন সাংস্কৃতিক জাতীয়ভাৰ চেতনা দেখা দিলে, তেতিয়া এই সামগ্রীক আৰু সাৰ্ক্ৰজনীন বিছ উৎপৱেই অসমৰ জাতীয় সংস্কৃতিৰ এক প্ৰধান বৈশিষ্ট হিচাবে পৰিগণিত হোৱাত তেওঁলোকে এই উৎসৱক জাতীয় সাংস্ক-তিক উৎসৱ হিচাবে প্ৰভিষ্ঠা কৰিলে। সেই কাৰণে আজি কালি বিভ উৎসৱ বিশেষকৈ চহৰবোৰত অ'ক মধাবিত সমাজত জাতীয় সাংস্কৃতিক উৎপৱ হিচাবেহে প্রধানতঃ পালন কৰা হয়; ধৰ্মভাৱ আৰু ঋতৃ উৎসৱৰ মাদকতা তাত নাগাকে। আজি কালিব বিহুৰ সেয়ে ছুটা মূল প্ৰেৰণ যেনে সাস্কৃতিক আৰু দেশ-প্ৰেম মূলক।

বিছ উৎসৱৰ লগত ৰাজনৈতিক প্ৰভাৱ জড়িত হৈ যোৱাৰ কাৰণ হ'ল এই যে জাতীয় আন্দোলনৰ ভিতৰেদি দেশবাদীৰ চেতনাত সৰ্ব্ব-ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক চেতনা গঢ় লৈ উঠাৰ লগে লগে অসমীয়া সাংস্কৃতিক চেতনাইও ক্রমে এটা ৰাজনৈতিক ৰূপ গ্রহণ কৰিলে, অসমীয়া জাতিয়ে লগে লগে এটা ৰাজনৈতিক প্রতিষ্ঠাও লাভ কৰিলে, যাৰ সর্ব্বভাৰতীয় স্বীকৃতি ভাৰতীয় সংবিধানে দিছে। কিন্তু এই ৰাজনৈতিক প্রতিষ্ঠা

লাভৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ জাতীয়তাবাদে অৱস্থাৰ বিপাকত বঙালী জাতীয়তাৰ লগত সংঘাতৰ ভিতৰেদি আগবাঢ়িব লগা হোৱাত বিহু উৎসৱৰ লগত এই সংঘাতৰ অকুভূতিও বৰ্জমান যুগত কিছু পৰিমাণে যুক্ত হৈ পৰিল। ইয়াৰ ফলতে আজিও ক্ষেত্ৰবিশেষে দেখা যায় যে কিছুমানৰ মনত এই উৎসৱে উক্ত সংঘাতৰ চেতনাক জাগৰিত কৰে, অসমবাসী বহুতো বঙালীৰ মনতো ই সন্দেহ আৰু বিৰাগ ভাবৰ স্থান্তি কৰে।

অসমীয়াৰ ৰাজনৈতিক প্ৰতিষ্ঠা সম্বন্ধে যি সময়ত সন্দেহৰ যথেষ্ট অৱকাশ আছিল তেতিয়া উক্ত সংঘাতৰ চেতনা স্বাভাৱিক আছিল। কিন্ত আজি সেই প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰাত অসমীয়াৰ আত্ৰবিশ্বাসৰ অভাৱ হোৱাৰ কোনো কাৰণেই নাই। আজি আত্মপ্রতিষ্ঠ জাতীয় জীৱনৰ প্রাণ-যাত্ৰাৰ কল্লোল আৰু স্বতঃক্ষুৰ্ত্ত আনন্দ উল্লাসৰ মুক্তিৰূপ হিচাবেহে বিহুৱে আমাক আদৰি লয়। ইয়াত জীৱনৰ মুক্তিৰ আনন্দইহে মূল: সংঘাত বা বিৰাগৰ চেতনাত লুকাই থকা গোপন আত্মলঘিমাৰ ভাবে ভাক ব্যাহত কৰিব। আৰু বিভ্ৰক এক ৰক্ম প্ৰচ্ছন্ন ৰাজনৈতিক পাদপীঠ (platform) হিচাবে যি সকল বঙালীয়ে দেখে তেওঁলোকেও সেই ভাৱ দুৰ কৰিলেহে এই উৎসৱৰ ভিতৰেদি গৌলাত্ৰ আৰু বন্ধুত্বৰ বিমল আনন্দ পাব পাৰিব, সাংস্কৃতিক মিলন আৰু প্ৰীতিৰ ভেটি দৃচতৰ কৰিব পাৰিব।

বিহু উৎসৱক ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্য সাধনৰ প্রচেষ্টাৰ পৰা সম্পূর্ণ মুক্ত কৰি মুক্ত জাতীয় প্রাণৰ আনন্দ সমাৰোহৰ ৰূপটো ঠিকমতে ৰাখিব পাৰিলে ইয়াৰ ভিতৰেদি অসমৰ ভিতৰত থকা বিভিন্ন জনজাতীয় কলা সংস্কৃতিৰ সমাবেশ কৰি আমাৰ আনন্দৰ ক্ষেত্ৰ বহল আৰু জীৱনৰ উপলব্ধিও গভীৰতৰ কৰাটো সম্ভৱপৰ হৈ উঠিব। আজি কেইবছৰ মানৰ পৰা গুৱাহাটীত যি নতুন ধৰণেৰে বিহু উৎসৱ পালন কৰা হৈছে তাৰ পৰা ইয়াৰ জৰীয়তে অসমৰ বৃহত্তৰ সাংস্কৃতিক সমাবেশ আৰু মিলনৰ ইঞ্জিত দেখা

গৈছে। এই ধৰণৰ বিহু উৎসৱ পালনে আমাক গভীৰতৰ আন্তপৰিচয় আৰু চেতনাৰ ব্যাপ্তিৰ তৃপ্তি আৰু উচ্ছান দিব পাৰিব।

अभ वक्षम जाशम अथन जमसीया वार्छन

—সত্যেক্ত নাথ শৰ্মা

নাটখন উদ্দেশ্যধৰ্মা; বাল্য বিবাহৰ অপকাৰীতা আৰু বিধবা বিবাহৰ প্ৰয়োজনীয়ত।
দেখুৱাই নাটখন ৰচনা কৰিছে। প্ৰশৃদ্ধক্ৰমে
অসমীয়া মাজুহৰ দোষ খুচৰি ফুৰা প্ৰকৃত্তি,
অসমীয়া সমাজৰ কুংসন্ধাৰ তুই-চাৰিটালৈকো
নাট্যকাৰে আঙুলীয়াই দিছে! সামাজিক সমস্যাক ভেটি কৰি ৰচনা কৰা গহীন নাট হিচাপে

ৰান-নৰ্মীৰ ঐতিহাসিক মূল্য আচে। কেই-বাটাও অন্ধৰ মাজেদি নাটকীয় ঘটনা আগবঢ়াই নি শেষত নায়ক নায়িকাৰ মৃত্যুৰ বিশাদমৰ পৰিণতিৰে নাটখন সামৰ্থী মাৰিছে। চমুকৈ নাটখনৰ কাহিনীটো তৰ্বত দিয়া হ'ল।

শিৱকান্ত শর্মাৰ জীয়েক নৱনী নাবালিক।

যৱস্থাতেই বিধবা হয় । তাইৰ এনে ব্যস্ত

নিয়া হৈছিল যি ব্যস্ত স্থানী আৰু প্রেমনো

কি বস্ত তাই বুজি পোৱা নাছিল । যৌৱনত
ভবি দি তাই লাহে লাহে স্থানী, ভালপোৱা,

বিবাহ আদিৰ মূল্য বুজি পালে । কিন্তু সমাজৰ
চোকা নজৰ আৰু অসুশাসন তাইৰ প্রতি খোজতে,
গতিকে যৌৱন তাইৰ পক্ষে ছুর্বহ ভাৰ হৈ
পৰে । এনে সময়তে দেখ। দিয়েহি শিক্ষিত

উনাৰ মনৰ যুক্ক ৰান্চক্ৰই । সিহঁতৰ ঘনিষ্ঠতা
ক্রমে বাঢ়ি শেষত ভালপোৱাত পৰিণত হয় ।

কিন্তু নৱনীৰ বৈধবাই সিহঁতৰ মিলনৰ প্রথত

কটনিয়া**ন**

पन अपीय शाहीब कार्श निय निरम। किन्न গিহঁতক সমাজৰ বাধা আৰু শাস্ত্ৰৰ বচনে মৃত স্বামীক ভালকৈ দেখাকে নাছিল গভিকে সেই স্বামীক ভাল পাবলৈ বয়স আৰু স্থবিধাও হোৱা নাছিল, তেনেস্থলত নৱমীয়ে ৰামচক্ৰক ভালপোৱাত নৱনীৰ সতীত্ব নই হোৱাৰ প্ৰশ্ন অ'হিব নোৱাৰে। এই যুক্তিৰ বলভেই নৱনীয়ে ৰাম্চদ্ৰক আৰু সমৰ্পণ কৰে। জয়ন্তী নামৰ নবৌৱেকৰ সহায়ত ৰামচন্দ্ৰ লগত স্বনে গুপুত দেখা আৰু মিলন হবলৈ ধৰে। কিন্তু এই কথা বেছিনিন লুক:ই নাথাকিন, नव्योब जास्त्रा जावसार मगाजक माहिन कवि তলিলে ৷ নৱনী আৰু ৰামচন্দ্ৰৰ ওপৰত কোপ ষ্ষ্টি পৰিল আৰু দিহঁতক নানাভাৱে উংপীড়ণ কৰা হ'ল ৷ সমাজৰ গঞ্জনা আৰু উৎপীতণ সহ্য কৰিব নোৱাৰি নৱনীয়ে আত্মহত্যা কৰে। ৰানচক্ৰইও নৱমীক অহুগৰণ কৰে। বিবাহ সম্পন্ন কৰি দিহঁতৰ মিলন ঘটাই দিয়া মৰ্মী ন্ৰৌৱেক জয়ন্তীযেও দিহঁতৰ মৃত্যুৰ কাৰণে নিজকেই দায়ী কৰি আমহত্যা কৰে। এটা এটাকৈ তিনটি নিৰ্দ্দোষী প্ৰাণীৰ মৃত্যুৱে সমাজত চাঞ্চন্যৰ স্থাই কৰে আৰু মুৰব্বীদকলে এই বিষয়ে গভীৰভাৱে চিন্তা কৰিবলৈ বাধ্য হয় ৷ ৰানচক্ৰ আৰু নৱমীৰ শোকাবহ মৃত্যুৰ কাৰণ দিহঁতৰ যৌৱন নহয়, সমাজৰ অবিচাৰ-भूनक निष्ठंब विधानत्व, এই সভাটো नांहाकारब স্বীকাৰ কৰাইছে সন'জপতি গোসাইদেৱৰ মুধৰ বচনেরি। গোসাইদেরৰ উক্তিত বাল্য বিবাহৰ অযৌক্তিকতা অ:ৰু বিধৱা বিবাহৰ যুক্তিযুক্ততা প্রকাশ পাইছে।

ওপৰত নাটখনৰ প্ৰধান বিষয় বস্তৰ এটা বিৱৰণ দাঙি ধৰা হ'ল। প্ৰধান বিষয়বস্তৰ সমান্তৰানভাৱে এটি উপ বিষয়বস্তুও নাট্যকাৰে সংযোগ কৰিছে । স্নাক্ষৰ নিম্নন্ত্ৰৰ তুটা চৰিত্ৰ
মঙলু আৰু সোণফুনীৰ প্ৰাম্য প্ৰণয়ৰ এটি চিত্ৰ
দাঙি ধৰি সিহঁতৰ সৰল আৰু অকৃত্ৰিম জীৱনৰ
পৰিচয় দিছে আৰু দেই প্ৰস্কৃত নাজে মাজে
হাদ্যৰসৰ স্ফুটিও কৰিছে । কিন্তু মঙলু আৰু
সোণফুনীৰ প্ৰেমৰ পৰিণতি দেখুৱা নহ'ল, আধাডোধৰীয়া অৱস্থাতেই ভাব সামৰণি নাৰে ।

নাটখনৰ পৰিস্থিতি ৰচনাত ঠায়ে ঠায়ে
নাট্যকাৰে সংস্কৃত নাটকৰ সহায় নৈছে। ৰাম
আৰু নৱমীৰ প্ৰথম দৰ্শনত নৱমীয়ে ভৰিত
কাঁইটে নিদ্ধাৰ ছল কৰি পলম কৰা আৰু
উভতি উভতি পাছলৈ চাই যোৱা দৃশ্যই আমাক
সংস্কৃত নাটকৰ অন্ধ্ৰূপ দৃশ্য মনত পেলাই
দিয়ে।

নাটখনৰ এটা ডাঙৰ খুঁত হৈছে যে ইয়াৰ गःनापनरवांब नाहेकीय (हांडा नाहें. निरम्धेरेक নায়ক-নাগ্ৰিচাৰ উজ্জি-প্ৰত্যক্তি সমূহ কৃত্ৰিম হৈছে। চৰিত্ৰৰ বিকাশতে। অস্বাভাবিকভা লক্ষ্য কৰা যায়। সৰলা নএমীয়ে বামচন্দ্ৰৰ লগ পাই অভিজ্ঞা প্ৰেমিকাৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিছে, আৰু যুক্তি ভৰ্কৰ দাৰা বিচাৰ কৰি নিজৰ কাৰ্যা সমর্থন কৰিবলৈ চেঠা কৰিছে আৰু প্রাচীন শাস্ত্ৰকাৰৰ মতৰ যুক্তিহীনতা দেখুৱাইছে। নৱমীৰ মুধত এইখিনি কথা নিদি ৰামচন্দ্ৰ মুধততে বেছি শোভা পালেহে তেন। ৰাণচক্ৰ আৰু नवगीन छेक्किन यार्शिन नाह्यकारन निर्देश मार्रे মাজে ভুমুকি মাৰি নাটকীয ওণ হ্ৰাস কৰিছে, किन्छ निम्नद्भिगीव চबिज शास्त्र (भननी, प्रकृत, গোণকুলী আৰু ফুলেশ্বৰীৰ চৰিত্ৰ আৰু **উ**ক্তি স্বাভাৱিক হৈছে। ঠায়ে ঠায়ে কিন্তু পৰিস্থিতি আৰু উজিয়ে শালীনভাৰ সীমা অভিক্রম কৰি গৈছে।

 বাল্য বিবাহৰ বিৰোধ কৰি বিধৱা বিবাহ
সমৰ্থন কৰিছিল আৰু তেখেতসকলৰ উদাৰ্মনা
কাৰ্য্যই বঙ্গদেশৰ গোড়া হিন্দু সমাজত যথেষ্ঠ
চাঞ্চন্যৰ সৃষ্টি কৰিছিল। তথাজিৰাম বঞ্চৱা
নিজে বাল্যবিবাহৰ বিৰোধী আছিল আৰু তেখেতে
প্ৰথমা পন্ধীৰ মৃত্যুৰ পাছত নিজৰ উজ্জি আৰু
কাৰ্য্যৰ সঙ্গতি ৰাখি বিতীয়বাৰ বিবাহ কৰিছিল
এগৰাকী বিধৱাক।

শ্ৰীমুক ভিষেশ্বৰ নেওগদেৱে তেখেতৰ দাহিতাৰ বুৰঞ্জীত ৰাম-নৱমীক ধেমেলীয়া নাটকৰূপে
অভিহিত্ত কৰিছে। বাদ্ধ আৰু হাস্যৰসৰ
প্ৰাসন্দিক প্ৰয়োগ আছে যদিও নাটখনৰ মূল
স্থৰটো মুঠেই ধেমেলীয়া নহয়, বৰং সমস্যাৰ
অৱতাৰণা কৰি ঘটনাৰ বিষাদান্তক পৰিণতিহে
দেশুৱাইছে। ৰামনৱমী আমাৰ সাহিত্যৰ প্ৰথম
Social Tragedy.5

जनसोसा जन-मार्२०१७ माधू-कथा

—গ্ৰীৰামচন্দ্ৰ দাস

্বি গ্ৰিগ্ৰা প্ৰ নিশ্ব কৰা প্ৰতি ক্ৰিছি । তথাপিও এই বিষয়টিৰ আনোচনা শেষ হোৱা বুলি কৰা গৰাৰী ।

আগোয়ে আমাৰ দেশৰ বুঢ়া-ৰুটী সকলে জহ-কালি চোডালত জুৰ লৈ আৰু জাৰ কালি জুহালৰ ওচৰত বহি নিজৰ নাতি-পুতি আৰু চুবুৰিৰ কণ্ কণ্ লৰা-ছোৱালীবিলাকৰ আগত মানা সাধু কথা কৈ আৰু সাঁধৰ দি অংশদত সময় কটাই-

ছিল। গাঁৱৰ ছাই এক বুঢ়া-বুঢ়ী চুকালে ভেওঁলোকৰ লগত বহুত পুৰণি সাহিত্য লোপ হৈ যায়। এই কথাৰ আমি নিজেই প্ৰমাণ পাইছেঁ:।

এই প্ৰৱন্ধৰ ভিডৰত স'ধু-কথা বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা হ'ল।

সাধু-কণা বিষয়ে অ'লোচনা কৰিবলৈ হলে এইবোৰ গুশ্ল হব পাৰে --

- (১) সাধু-কথা কোনে কয়। (২) কিয় কয়। (৩) কাৰ আগত কেভিয়া কয়। (৪) সাধু-কথাৰ ধাৰা। (৫) সাধু-কথাৰ ভিতৰত
- (১) এই নাটখনৰ এট। পাণ্ডুলিপি বৃটিছ মিউজিয়মৰ পৰা আনি বুৰঞ্জী আৰু পুৰাতৰ বিভাগত সংৰক্ষণ কৰিছে। ডাঃ স্থ্যিকুমাৰ ভূঞাদেৱৰ অনুধাহত এই নাটখন চোৱাৰ স্থিধ। আমাৰ হয়, সেইকাৰণে তেখেতৰ শুচৰত আমি হত্যা। —-ৰেখক

অসমীয়া জন-সাহিত্যত সাধু-কথা

ৰুৰঞ্জী আৰু ভুগোলৰ উঁহ। (৬) সাধু কথাৰ ভিতৰত প্ৰাক্তি-পাঠ। (১) সাধু-কথাৰ ভিতৰত নীতি। (৮) আন আন প্ৰাদেশিক ভাষাৰ সাধুৰ লগত ইয়াৰ সাদৃশ্য।

মাকুহে উপদেশ পূর্ণ নীৰদ কথা শুনিবলৈ বৰ ভাল নেপায়; শিশু সকলে তাতোকৈ বেয়া পায়। সেই কাৰণেই তাহানি অভিজ্ঞ বয়দীয়া লোকে ৰদাল কথা নানা দাধু-কথা আৰু উপক্ৰা কৈ শিশুসকলক আনন্দত নিভোল কৰি ৰখাৰ দিহা কৰিছিল। তাতেই সাধু-কথাৰ জন্ম বুলি কব পাৰি। সাধু কথাৰ যোগেদি শিশা দিয়াটো মুখা উদ্দেশ্য নহয়— গৌণহে। পিচত বয়দ হোৱাত সেই শিশু-কালত শুনা সাধুৰ পৰাই বহুত কথা আহৰণ কৰি লগ পাৰি।

এসময়ত সাহিত্যৰথী তলক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু শিক্ষাবিদ্ তশৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী ডাঙৰীয়াই অসমৰ সকলো ঠাইতেই মুখে মুখে চলি থকা সাধুকথাবোৰ সংগ্ৰহৰ এটি অভিযান চলাইছিল। মাননীয় গোস্বামী ডাঙৰীয়াৰ অকুগ্ৰহতেই মোৰ "মোৰ দেশৰ সাধুকথা", বৰপেটাৰ শ্ৰীৰুত অৰ্জ্জুন চন্দ্ৰ দাসদেৱৰ "অসমীয়া সাধুকথা" নামৰ পুথিৰ জন্ম হয়।

ভালকৈ গাওঁ-ভূঁই ফুৰিলে বছত ফকৰা যোজনা আৰু সাঁথৰ আদি সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি। আমাৰ ভেকা-গাভৰু সকলে দীঘলীয়া বন্ধত তেনে সংগ্ৰহ কৰি মাতৃ ভাষাৰ সেৱা কৰিব পাৰে। বিছুমান যোজনাৰ ভিতৰত সাধু-কথাও পোৱা যায়। এই যোজনা বিলাকৰ কোনো নিদ্দিষ্ট লিখক বা কথক নাই। আনি মাগুহৰ মুখত শুনা মতে ইয়াত তেনে যোজনা কেইটা-মান প্ৰকাশ কৰা হ'ল।

(১) নিড° শামুকী মাহিলি ভুৰুকী, বছৰত কলহী গাই। চকুত দেপ দি গিৰিহ'ডে কালিলে.

- কলৈ যোৱা কাম-ধেণু বাই ॥
 (২) মাইকী— পামত মৰিল আমাৰ সি,
 কালোন নাহিলে কৰিম কি ?
 ডোক দিওঁ এক দোন ধান,
 মোৰ হৈ তয়ে কাল ॥
 ধবৰ দিওঁতা— ভই বা দিয় কি দোনে ?
 মই বা কালিম কি গুণে ?
 মাইকী— ভোক দিম কুৰি
 আঙুলীয়া দোনে,
 ভই কাল কুচি-কুচুলীয়াকং
 ভবে ।
- (৩) এক অধম কলা ক্যাৰ, এক অধম শহৰ আমাৰ। এক অধম ধাৰ জমি, এক অধম আমাৰ তুমি।
- (8) অ' মাই ছানা, মৰদ°টোৰ চকু গুটা হওক কাণা।
- (৫) দাঁত জেং জেং কুঁহিযাৰ বাৰী,
 গাঁৱতো নাকাদেশ নোক।
 মৰা মাহুহৰ ৰুকত টাডোন,
 ভাল দেখা নাই তোক।
 পালোঁ পালোঁ জয় সুদ্দৰী
 জ্বয়-মাধৱক লৈ—
 মধু-সুন্দৰৰ কঁকাল ভাঙিল
 টপ্লা চেলেকা খাই॥
- (৬) কাউৰী— কিং কৰি মিং কৰি
 পৰমেশ্বৰী আই।
 ছৱাৰ মুখক ওলাই আছা
 ফোৱা কৰি যায়॥
 কেঁকোৰা— বেলি হৈছে ভৰ-ছপৰ
 মোৰ উঠিছে ভৰ।
 সেৱা কৰিব লাগে ছদি
 ভাবে পৰাই কৰ॥
- (৭) হাল বোৱা অহা যোৱা,

৩২শ সংখ্যা, ১৮৭৮ শক

মৈ দিয়া টান। তথাপি নহব বাহী বনৰ সমান ॥

- (৮) যি দেশৰ যি ভাৱ, খৰিকাত দিয়া মাছৰ চাৰিখন পাৱ।
- (৯) আৰিৰ মূৰা ঘিটৰ চপৰা জোঁৱায়েৰাৰ পাওত দিবি ৰৌৰ মূৰা গুদা খোলা মোৰ পাওত দিবি॥
- (১০) শিয়াল— টিলিং টালাং সদাশিৱ, হাত নাই ভৰি নাই মূৰা

ইনো কেনে জীৱ ?
কাছ— চকু থাকোতে নহবা কণা,
থাৰৰ মন আছে যদি
বিয়াই আনা '

- (১১) পথাবৰ শিয়ালী, মাৰিনে বিয়লি । বামুণৰ লৰ'টিৰ নাম ভুবন, ভাভ নাহিকে দোষণ ॥
- (১২) কুঢ়িৰ মূৰা মুনিহে নাৰায়, মাজৰ ছোৱা যোকেই লাগে ফিচা ছোৱা যাচি চাম, নাৰায় যদি ভাকো খাম।
- (১৩) সৰু পু:েতক— বৰ ভাই হক পণ্ডিত সৰু ভাই হক ছাত্ৰ। চোগুল সাৰক আমাৰ

ভাত ৰান্ধক আমাৰ ভাই।

আই.

* * * *
 মূৰুখৰ ভাৰ্য্যা পণ্ডিত্তৰ মাত্ৰ,
 কেঁকোৰা দি আছে
 ইটো কিহৰ ছাত্ৰ ?
 মাক—— থলে জলে খায় পিছলা,
 ইয়াকে বোলে মাছৰ নিছলা* ।

- (১৪) পানী পালে চেকুৰ, বাম পালে কেঁকুৰ, এতিয়া তোক লাগে লোণ-তেল!
- (১৫) সাধুৰ লগত সংগতি কৰিলোঁ,
 মধুক কৰিলোঁ পান।
 বিক্ৰম!দিভ্য ৰজাৰ মূৰত উঠিলোঁ।—
 গংগাত কৰিলোঁ সান।

তলত এনে যোজনাৰ ভিতৰত থকা সাধু এটি প্ৰকাশ কৰা হ'ল।

এসময়ত আমজঙা গাঁৱত লেচাৰাম নামৰ এজন খকুৱা লৰা আছিল। সি স্কুললৈ নাযায়; কিন্তু কথা বতৰাত হলে চালাক চতুৰ। মাক ঘৰত নহলেই সি কিবা-কিবি চুৰি কৰি খায়।

এদিন মাক মোমায়েকৰ ঘৰলৈ যোৱা ছেগতে লেচাৰামে চিৰা কেইটামান পানীও ভিয়াই ভাম-বাকলি চিৰাৰ (পনাই থলে; পিচত ওপৰত আঁৰি থোৱা গুৰৰ টেকেলিটোলৈ হাত মেলেঁ'তেই দেখা পালে যে, মাকে ঘৰমুৰে বেগাই আহিছে। কাৰণ মাকে নিজৰ ভাপিটো এৰি গৈছিল; ভাকে আ**কৌ** নিবলৈ মাজ বাটৰ পৰাই উলটি আহিল। লেচাৰামে ইয়াৰ ভিতৰতে ঘৰত কি কৰিছে, তেওঁ গম নাপায়। মাক ঘৰলৈ অহা দেখি দি মজিয়াত সকলো এৰি থৈ ভয়তে পিচ कारलिम लब माबिरल। मारक जःशि (मर्स (य কথা বিষম। নিজৰ লৰা, কি কৰিব!

লেচাৰামে লৰি যোৱা দেখি ভাৰ সখিয়েক ছালিৰামে ভাৰ কাৰণ কি স্থবিলে। ভেতিয়া সি কঁপি-জপি কলে—

"স্থি,

চিৰামচক্ৰক পেলালোঁ। পানীত, ভীমৰ ভাঙিলোঁ। মূব । ৰঙা স্ক্যলৈ হাত মেলোঁতে কথমপি নপৰিলোঁ। চোৰ ॥ সাধি, মই আজি ঘৰত বৰ বিপদত পৰিছিলোঁ।

কটনিয়ান

পলাই আহি কোনো মতেহে ৰক্ষা পৰিলোঁ। মই ঘৰলৈ গ'লে আয়ে আজি কি কৰে ক'ব নোৱাৰোঁ।"

পিচত ছালিৰামে তাক ঘৰলৈ লৈ গ'ল।
...
এই সাধুটো ক'লে শ্ৰীৰামচন্দ্ৰ, ভীম আৰু

সূৰ্য্যৰ কাহিনীও ক'ব পাৰি।*

চিৰাম চদ্ৰ = চিৰা।
ভীমৰ মূৰ = ভীম কলৰ বাকলি।
ৰঙা-সুৰুষ = গুৰ থোৱা টেকেলি।
বাপা = পিভা, দেউভা।
ছানা = ছাৱ, পোৱালি।

वाधूतिक व्यवसोग्ना कविन्ना १ भाषाना अन्नाः

—মমতা গোহাঁই ৪**ৰ্থ** বাধিক কলা।

প্রিন্তিন্তিন্তিপুৰ্নক অসমীয়া কবিভাভ পাশ্চান্ত্য প্রত্যাৱৰ স্বভাৱতে এটা প্রশ্ন প্রত্যাৱক অসমীয়া কবিভা জানো নির্ভেজালভাবে পশ্চিমীয়া নহম ? আধুনিক অসমীয়া কবিভাৰ প্রতি বহুতৰ কল্লিভ বিৰাগৰ মূল হেনো এই সন্দেহ। এই প্রশ্নৰ ষ্থায়থ উত্তৰ দিবলৈ হলে অসমীয়া কবিভাৰ বহুল প্রপ্রিপ্রেক্ষিভভ ভাৰ আলোচনা কৰিব লাগিব।

দেশীয় সাহিত্যই কেৱল একেটি উৎ্সৰ
পৰা বোৱা ঐতিহ্যক সাবটি জীয়াই থাকিব
নোৱাৰে। যদিহে সাহিত্যৰ বোঁৱতী নদীত
বিভিন্ন স্থৃতিৰে বিভিন্ন দেশৰ সাংস্কৃতিক অৱদান
বৈ আনি তাৰ পুষ্ট সাধন নকৰে তেনেহলে
দেশজ সাহিত্য নিশ্চয় জৰাগ্ৰস্ত হৈ পৰিব।
কালৰ সলনি হয়; পৰিবেশৰো পৰিবৰ্ত্তন
অৱশ্যস্তাৱী। সাহিত্যৰ পৰিবৰ্ত্তনো মাহুহৰ
ইতিহাসত অপৰিহাৰ্য্য! এইধিনিতে এড্উইন

 ^{*} ১১।১২।৫৫ তাৰিখে কটন কলেজৰ 'কলেজ সপ্তাহ'ৰ cultural symposiumত দিয়। বজ্তাৰ সাবাংশ।
 প্রবন্ধৰ ভাৰ। আৰু বানান লিখকৰ মতেই ৰখা হৈছে। — সম্পাদক।

⁽১) নিত—সদায়; (২)' কুচি-কুচুলীয়াক—উচুপি (৩) বৰদটোৰ—মতা (৪) নিছল।—মিছামাছ।

মুইৰৰ এটা মন্তব্য প্ৰপিধানযোগ্য— 'এটা সংস্কৃতিৰ সূঁতিও ভাঁহি আহি এদল দিখকে যেতিয়া সেই যুগৰ যুগধৰ্মৰ প্ৰভাৱত উত্তৰ ফালৰ ঐতিহ্য নিঃশেষ হৈ যোৱা দেখে ভেতিয়া ভেওঁলোকে বাধ্য হৈ স্মৃষ্টিৰ অক্সপ্ৰেৰণাৰ বাবে সেই সংস্কৃতিগত সংস্কাৰৰ বাহিৰলৈ সন্ধানী দটি নিক্ষেপ কৰে।' আমাৰ ৰোমাণ্টিক যুগৰ কবি-সকলে শক্ষৰী ঐতিহ্যৰ পৰা এইবাবেই ফালৰি কাটিব লগা হ'ল। আকৌ অদমীয়া বাব্য-সাহিত্য প্রায় উনৈশ শ চল্লিশ চনলৈকে আধু-নিক পাশ্চাত্য সাহিত্য এনেকি ছজিয়ান কবিভাৰ মক্ত হৈ আছিল। কাৰণ প্ৰভাৱৰ পৰাও হৈছে পূৰ্বব্যুগৰ সাহিত্যিক আদৰ্শৰ মানদংৰে বিংশ শতিকাৰ জটিল পৃথিৱীখনৰ মূল্যাদ্ধন কৰাৰ অস্থবিধা আৰু ৰোমান্টিক ট্ৰেডিশ্যনৰ অবক্ষয় ।

বৈফবোত্তৰ যুগৰ অসমীয়া কবিভাই কিয় সাহিত্যিক আহিৰ বাবে পাশ্চাত্যৰ মুখাপেশী হ'ল সেইবিষয়ে এটা প্ৰশ্ন উঠিব পাৰে। ভাৰ উপস্থিত কাৰণ আছিল পাশ্চাভাৰ চহকী সাহিত্যৰ গৰাকী জাতি এটাৰ দ্বাৰা দেশ অবিকাৰ। স্থিতিশীল এইখন সমাজৰ ওপৰত নতুন ধনিক সভাতাৰ সংগতে যি পৰিস্থিতিৰ স্টি কৰিলে. অসমীয়া সমাজৰ মানদত যি নতুন নতুন উপা-দান সমূহ ধোগ দিলে সেই সকলোবোৰৰ পৰিপূৰ্ণ প্ৰকাশৰ বাবে নিশ্চয় ভাৰতীয় ঐতিহ্যগত কাব্যসাহিত্য যথেষ্ট নাছিল। পাশ্চাত্য সাহিত্যই আমাক যিখিনি যোগালে তাৰ স্থুফল অপৰিমেয়। সাহিত্যৰ বিভিন্ন বিভাগ যেনে চাটগন্ন, lyric বা গীতিকবিতা, উপন্যাস ইত্যাদিৰে ভাৰতৰ তথা অসমৰ সাহিত্য-ভড়ান চহকী কৰাৰ উপৰিও প্রকাশভঙ্গীৰ বিভিন্ন বৈভৱৰে লিখনীৰ শক্তি স্থুদ্দ কৰি তুলিলে। পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য নেলিমাৰৰ যুগত অলঙ্কাৰপ্ৰধান, যান্ত্ৰিক আৰু

নিৰ্জীৱ হৈ পৰিছিল। পাশ্চাভ্যৰ এই নতুন সঞ্জীৱণীণক্ষিয়ে এই কুত্ৰিমভাৰ পৰা হাড সাৰিবলৈ বাট দেখুৱাই দিলে। পাশ্চাভ্য সাহিত্যৰ মূল প্ৰভাৱ হ'ল ভাৰ মানৱভাবাদ। সাহিত্যিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা চাবলৈ গলে পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য প্রৱন্তারে আধ্যাত্মিক, এতেকে এফলীয়া ৷ পাশ্চাত্যৰ প্ৰভাৱৰ ফলতেই মানৱ-ভাবাদৰ পুনৰ্জন্ম হ'ল বাল্মিকিৰ দেশৰ একোণত। মানুহৰ অভিজ্ঞতাক মানবীয় দৃষ্টিভদীৰে চাবলৈ শিকিলে সাহিত্যিক সকলে। এই কথাধাৰ এটা বুৰঞ্জী দুনত সভ্য যে বৰ্ত্তমান পৃথিৱীত পাশ্চাভ্যৰ টেকু নলজিকেল্ সভ্যভাই সকলো দেশ-লৈকে বিয়পি গৈছে আৰু সেই সভ্যতাৰ পৰিৱেশত বাস কৰা মাকুহৰ অভিজ্ঞভাসমহ ৰূপায়ণৰ বাবে পাশ্চাত্যৰ ৰীতিয়েই উপযুক্ত। প্ৰাচ্যৰ কোনো দেশজ সাহিত্যই এই যোগ্যতা আৰ্জ্জন কৰা নাই।

পাশ্চাত্য সভাভাৰ পঞ্জমুখ বৰ্ণনাভ ব্যাপুত হ'লে নিৰপেক্ষভাৱে ভাৰ সম্ভাৱ্য কুফলৰ কথা **তিন্তা কৰিব নোৱাৰি, প্ৰকৃত সমালোচনাৰ পথত** এনে সংস্কাৰ ঘাই হেঙাৰ। এই ঠিক যে প্ৰভোক জীৱিত জাতিয়েই এটা ঐতিহ্যৰ বাভাবৰণত জীয়াই থাকে। এই বাভাবৰণৰ অন্তিহৰ মূলতে আছে বিগত হেজাৰ অৱদান---বৰ্ত্তমানৰ দানো সামান্য নহয় । আমাৰ চিন্তাধাৰা ঘাইকে এই বাভাবৰণে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছে আৰু হেজাৰ আঘাতেও তাক নিশ্চিক্ত কৰিব নোৱাৰে। প্ৰভোক যুগৰ কবি মান্দ্ৰ প্ৰভিডা নিৰ্ভৰ কৰে ঐতিহ্যগত চিন্তাধাৰা আৰু সাময়িক চিন্তাত্ত্ৰোতৰ সফল সমন্বয়ৰ ওপৰত। অভীতৰ চিন্তাধাৰাৰ পৰা সম্পূৰ্ণৰূপে বিচ্ছিন্ন হৈ মহৎ সাহিত্যই জন্মলাভ কৰিব কিন্তু ভাৰতীয় মন এটালৈ পাশ্চাত্য প্ৰভাৱত বুৰ যাবলৈ চেষ্টা কৰিলে সমন্বয়ৰ ঠাইভ লিখকৰ

মন্ত মনোবিবাদৰহে স্মষ্ট হোৱাৰ আশক্ষা।

এই মনোবিবাদৰ ফলে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে বহু কুত্ৰিম প্ৰকাশভঙ্গীত, ভৰলচিন্তাৰ সাহিত্য ৰচনাত। জাতীয় সাহিত্য জোৰ দি স্টে কৰিব নোৱাৰি। ভাৰ প্ৰয়োজনো নাই। সমপ্র মানৱত। এক হৈ নোযোৱালৈকে জাতীয় সাহিত্য সাহিত্য হৈয়েই থাকিব। আন নহলেও জাভীয় সাহিত্যৰ উত্তৰাধিকাৰে নিৰ্ণয় কৰা বৈশিষ্টাবিলাকে জ্বাভীয় সাহিত্য সমূহৰ পাৰ্থক্য বজাই ৰাখিব। পাশ্চাভ্যৰ শিকাৰ ৰহণ লগা ভাৰতীয় गटन কৰ্মাফলৰ ওপৰত আজিলৈকে বিশ্বাদ হেৰুৱাৰ পৰা নাই: সাধাৰণ উদাহৰণটো অৱহেলাৰ যোগ্য এই नहग्र ।

কেইবাটাও পাশ্চাভ্যৰ প্ৰভাৱ বাটেৰে আহি অসমীয়া সাহিত্যত পৰিছে। পাশ্চাত্তা শিক্ষাৰ ফলস্বৰূপে আমাৰ এপুৰ∙ষ আগৰ শিক্ষিত সমাজে পাশ্চাত্য-চিন্তাৰ আৰু কলাস্ট্ৰীৰ সম্পদৰ লগত পৰিচিত হয়। লগে লগে ভাৰ ৰদে ভেওঁলোকক আগ্লুভ কৰি ভোলে। পাশ্চাভ্য দৰ্শন, সুকুমাৰ সাহিত্য আৰু ইভিহাসে গভীৰ-ভাৱে প্ৰভাৱান্বিত কৰা প্ৰথম চামৰ কবিৱন্দৰ সাহিত্য সৃষ্টি এইবাবেই কিছু পৰিমাণে ধাৰ কৰা। অপুৰাদ, বঙৰা-মাহিত্য অধ্যয়ন, আৰু জোনাকী, আৱাহন আদি অনোচনীৰ প্ৰচেষ্টায়ো পাশ্চ'ত্যৰ বতৰা অস্থীয়। माश्डिउटेन देव আনিছে। পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ লগত নিবিড-ভাৱে পৰিচিত লিখকসকলৰ পৰাও পাঠকমণ্ডলীয়ে পাশচাতাৰ অনেক মুক্ডামণিৰ দুৰৰ জ্বিলিকণি দেখিবলৈ পাইছে। টুৰ্গে-নিভৰ কথ কবিভাৰ গোৱাণ যতীন ছৱৰাৰ পাশ্চাত্য ক বিভাই আনি দিছে। কথা চিন্তাধাৰাৰ এই অসম অভিমুখী প্ৰৱাহ এভিয়াও নিস্তেম্ব হৈ পৰা নাই ৷ অসমীয়া কবিতাত

বিদেশী কবিভাৰ প্ৰভাৱ আহি পৰিছে ইংৰাজী অমুবাদৰ চেকণিৰে, বীৰেশ্বৰ বৰুৱাৰ 'বহাগ' কবিভাটো চৈনিক কবিভাৰ ইংৰাজী সংস্কৰণৰ হুবছ অসমীয়া প্ৰভিধ্বনি।

যেনেকৈ ইংৰাজ ৰোমাণ্টিক গোষ্ঠাৰ প্ৰভাৱত অসমত এটা ৰোমান্টিক দলৰ উদ্ভৱ হৈছিল ঠিক তেনেকৈ আধুনিক ইংৰাজী কবিভাৰ কঁপনিয়ে সহাত্মভৃতিশীল ব্যঞ্জনো তুলিলে অসমীয়া কবিভাৰ বীণাত। অৱশ্যে এই প্ৰভাৱ আগৰ দৰে ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক নহয়। কবি বিশেষৰ প্ৰভাৱতকৈ আধুনিক কবিতা আন্দোলনৰ সামগ্ৰীক সমাইহে আধুনিক অসমীয়া কবিতাত বেখাপাত কৰিছে। তুৱৰাৰ কবিতা স্থানবিশেষে শ্বেনীৰ প্ৰভিধ্বনি। কীট্ছৰ জীৱন আৰু আদৰ্শৰ কৰুণ মহান প্ৰভিবিদ্ব গণেশ গগৈৰ জীৱন আদৰ্শ । আজীকৰ ক্ষেত্ৰতো দেৱ বৰুৱাৰ ওপৰঙ ব্ৰাউনিঙৰ প্ৰভাৱৰ দৰে প্ৰাচীন কণিবুলৰ ওপৰক পৰা বহু প্ৰভাৱ ব্যক্তিমূলক বুলি আঙুলিয়াই দেখুৱাব পাৰি। অগুৰূপভাৱে আধুনিক কবি-সকলক কোনো বিশেষ বৈশেষ ইংৰাজ ব। পাশ্চাত্য লিখকৰ গাইগুটীয়া প্ৰভাৱত পৰা বুলি আঙ্লিয়াই দেখুওৱাটো সম্ভৱ নহয়।

আধুনিক ইংৰাজী কবিভাৰ বিৰাট পৰীক্ষাক্ত
যিবোৰ কাৰ্য্যকৰী ফান আবিষ্কৃত হ'ল অসমীয়া
কবিসকলে সেই ফলবোৰ ভেওঁলোকৰ কাৰ্য্যৰীতিৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছে । এইখিনিতে কৈ
পোৱা উচিত হব যে আধুনিক অসমীয়া কবিভাৰ ওপৰত বিষয়ংস্তভকৈ আফ্লীকৰ ফানৰ
পৰাহে পাশ্চাভ্যৰ অৱদান বেছি । মাৰ্ক্স,
ক্রেয়েড আদি চিন্তাবিদৰ অৱদান পাশ্চাভ্যক
এটা ঐতিহাদিক ঘটনা ৷ এইবোৰ দর্শন বা
চিন্তাধাৰা সম্পূর্ণ পশ্চিমীয়া যদিও ই জন্মৰ পৰাই
বিশ্বৰ সম্পত্তি অৱপ হৈ পৰিছে ৷ সেই কাৰণে
অসমীয়া সাহিত্যৰ ওপৰত এইবোৰৰ প্রভাৱ

পশ্চিমীয়া বুলি নোকোৱাই ভাল। আধুনিক সভ্যতাৰ প্ৰতি অবিশ্বাস অৱশ্যে পাশ্চাত্যৰ সাহিত্যৰ এটা সাধাৰণ আলম। অসমৰ ক্বিস্কলৰ ভিতৰত নৱ বৰুৱাকে এই বিষয়বস্তলৈ চিন্তাশীল-ভাৱে কাব্যৰচনাৰ চেষ্টা চলোৱা দেখা গৈছে। তেখেতৰ এই প্রচেষ্টাৰ ফল কণমান কাব্য ''ফে অৰণ্য, হে মহানগৰ।" কিন্তু এইটো তুখৰ কথা যে ''ৱেষ্টলেণ্ড"ৰ প্ৰৱল আঘাতে তৃতী। দশকৰ পাশ্চাভ্য জগভভ যি আলোডণৰ স্ঠি কৰিছিল, নৱ বৰুৱাৰ কাব্যই সেইখিনি আজিৰ নোৱা ৰিলে। ইয়াৰ সম্ভাব্য কাৰণ হয়তো এয়ে যে নৱ বৰুৱাৰ চেডনাভ ক্ষয়িষ্ণু এটা সভাতাৰ ৰূপ আৰু ভাৰ ঐতিহাসিক implication ভালদৰে ধৰা নপৰিল | 'হে অৰণ্য, হে মহানগৰে' পাঠকক আকৰ্ষণ কৰিলে ভাৰ অপুৰ্ব্ব আঙ্গীকৰ সহায়েৰে। নতুন নতুন ছক্ৰ প্ৰীক্ষা চিত্ৰা-হুগামী চিন্তাৰ প্রচেষ্টা, অসনাতন উপমা আফ treatmentৰ চিন এই 'ন পিঠিৰ' কাব্যখনিৰ পাতে পাতে বিদ্যান।

আধুনিক আন্দোলনে কবিতাৰ স্বভাৱজ্ব সাংক্ষেতিক ক্ষমতা বহুগুণে বঢ়াবলৈ চেটা কৰিছে, আৰু কিছুদূৰ সমৰ্থ ও হৈছে। প্ৰতীকবাদী কল্পচিত্ৰ, ধ্বনিমূলক অকুদঙ্গ— এইবোৰ হ'ল আধুনিক ইংৰাজী কবিতাৰ ঘাই খুঁটি। অসমীয়া অধুনিক কবিতাত অসমীয়া গঢ়ত আঙ্গীকৰ এই পৰিবৰ্ত্তন পৰিলক্ষিত হয়। নৱকান্ত বৰুৱাৰ প্ৰাণগঞ্চাৰ বন্দৰ', 'অৰ্জ্জুন' আৰু হৰি বৰ্কাকতিৰ 'বলাকা' আৰু অন্যান্য কবিতাত এই ৰীতিৰ সাৰ্থক প্ৰতিৰূপে দেখা যায়।

প্রতীকবাদ মূলতে ফৰাচী দেশীয় আন্দোলন।
অভিনৱ অভিজ্ঞতাৰ সন্ধানত আৰু ক্ষেত্রবিশেষে
ব'স্তৱবাদৰ প্রতিক্রিয়া স্বৰূপে ইয়াৰ উৎপত্তি।
পু২ণা প্রতীকৰ লগত ইয়াৰ পার্থক্য এয়ে যে
ইয়াৰ অন্তর্গত ক্ষমতা নির্দিষ্ট নহয়, অসীম।

পুৰণা অৰ্থত প্ৰতীক এটা ডাঙৰ সংজ্ঞাৰ বাস্তৱ প্রতীক যেনেকৈ ৰূপ—শাক্তদকলৰ মভবাদৰ কথাটো মন কৰা উচিত যে ৰঙাকাপোৰখন । প্রভীক এটা বৈজ্ঞ:নিক সত্তা নহয় ৷ পৰিমাণে ই সামাজিক 'কনভেন্শ্যন'ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। নতন কবিতাৰ প্ৰতীকৰ অৰ্থৰ বিভিন্ন স্রোভ-অন্তর্ম্রোভ বিশ্বজনীন নহয় : কিন্তু মনোবৈজ্ঞানিক গৱেষণাৰ ভিত্তিত সেইবোৰক 'কনভেন্খানাল' কৰি পেলোৱাৰ চেটাও পাশ্চাভ্যৰ কবিসকলে কৰিছে। অৱশ্যে 'প্ৰাইভেট্' প্ৰভীকৰ উদাহৰণ স্বৰূপে ব্যৱহাৰো অজস্ৰ হৈছে। 'ৱেষ্টলেণ্ড'ৰ পঞ্চম খণ্ড:টা लव পাৰি— ('Death by water'; Waste Land)!

পাশ্চান্ত্যৰ 'ইয়েট্চ্' আদি লিখকৈ কাব্যৰ সৌন্দৰ্য্য অটুট ৰাখিও কবিৰ চেন্তনাৰ সামগ্ৰী বিশ্বজনীন কৰিবলৈ লোক সমাজত প্ৰচলিত সাধুকথা আদিৰ আশ্ৰয় লৈছিল। নৱ বৰুৱা আৰু কেশ্ব মহন্তই সেই একেটা বাটকে ধৰা দেখা যায়। নৱ বৰুৱাৰ 'ক্ৰমশঃ' উল্লেখযোগ্য।

কল্পচিত্ৰ পুৰণি সাহিত্যত নথকা বুলি ক'ব নোৱাৰি ৷ কিন্তু সৰল উক্তিৰ ৰাজ্য কৰি আধুনিক কবিতাই যি কন্নচিত্ৰৰ যোগেৰে বহুমুখী বাঞ্জনাৰ ৰাজত্ব প্ৰভিষ্ঠা কৰিব খুজিছে সি নিশ্চয় পুৰণি সাহিত্যত বিৰল হ'ব। ভতুপৰি পুৰণি সাহিত্যত কল্লচিত্ৰ আছিল বহু পৰিমাণে অলঙ্কাৰমূলক। অধিকাংশ অ'ধ্নিক অগ্নীয়া কবিৰ মান্ত কল্পচিত্ৰ কিন্তু কবিতাৰ প্রাণম্বন্ধ : দৈনলিন জীৱনৰ পৰা কল্পচিত্রৰ সংগ্ৰহৰ প্ৰচেষ্টা বোধহয় নতুন কবিভাভ প্ৰধান ভাৱে হৈছে—মফিজুদিন আহ্মদ হাজৰিকাৰ 'জ্ঞানমালিনী'ৰ দৰে এই কল্লচিত্ৰসমূহ বৰ্ণনামূলক নহয় । নৱ বৰুৱাৰ 'আবেলিৰ আলিবাটৰ গানে^{*} মধ্যবিত্ত জীৱনৰ কৰুণ তুচ্চতাৰ পটভূমি আঁকিছে ।

অধ্যয়নে কবিমান্যক প্রভারান্বিত কৰে।
সেইবাবেই এলিয়ট্ নহয়, ভায়ৣ, বি, ইয়েট্ছ্ব
কবিতাবো এনেকি রার্ডচ্রার্থব কবিতাটো
সেবেয়াকৈ পরোক্ষস্থচনা দেখা যায় । আধুনিক
চিন্তাপ্রবণ কবিয়ে পরোক্ষস্থচনাক প্রকাশভঙ্গীর
এটা ডাঙ্ব আলম কবি লৈছে। ফে'ন্স কবি
লাক্ষ', এজা পাউণ্ড্ আক এলিয়টব
কবিভাত পরোক্ষস্থচনাই শীর্ষবিন্দু চুইছেটো।
আধুনিক অসমীয়া কবিয়েও পাতলকৈ পরোক্ষস্প্রচনা ব্যবহার কবে; বিশেষকৈ হবি ববকাক্তি আক নবকান্ত বক্ষরাই।

আমাৰ আগৰ চামৰ লিখকসকলে শক্ষ্য যোজনাত মিভবায়িত। দেখুবাৰ পৰা নাছিল। কেভিয়াবা শক্ষৰ লীলাখেলাত মোহ গৈ ভেওঁ-লোকে একেটা কথাকে ঘুৰাই পকাই ৰেলেগ বেলেগ শক্ষৰ যোগেৰে প্ৰকাশ কৰিছিল; আধুনিক কবিয়ে কিন্তু অনিয়ন্ত্ৰিত প্ৰাচুৰ্য্যতকৈ স্থাম শক্ষ-সংঘনতহে দৌল্য্য থাকে বুলি বিশ্বাস কৰে। এই গৰিবৰ্ত্তন পাশ্চাত্যৰ আধুনিক কবিতা আন্দোলনৰ এটা স্থাদূৰ প্ৰভিধবনি।

প্রাচীন কবিভাব ধবনিৰ সঞ্জীতত স্থবৰ বৈচিত্রাৰ নিভাৱ অভাৱ আছিল। এভিয়া কিন্তু সেই অভার দূৰ হৈছে। জীৱনানদ দাশৰ জবিয়তেও, A. E. আৰু অনেকৰ সঙ্গীতধৰ্লী ছদ্দই অসমীয়া সাহিত্য পাইছেহি। বীৰেশ্বৰ বৰুৱা আৰু প্রফুল্ল ভূঞাৰ কবিতা ভাবে এটি উপাহবণ। হবি বৰকাকতিৰ পিছৰ কবিতাতো এই চিন স্থন্সই। ছদ্দৰ পৰীক্ষা নতুন কবিতাত ইমান বেছি হৈছে যে উদাহবণ দি ভাৰ সম্পূৰ্ণ বিৱৰণ দিয়া অসম্ভৱ। সেই বিষয়ে ইভিমধ্যেই যথেই আলোচনা হৈছে। এইখিনি কথা অস্তত্তঃ ডাঠি কব পাৰি যে পাশ্চান্ত্যৰ পৰাক্ষা এই ক্ষেত্ৰতো নগন্ত নহয়। অস্ততঃ নৱকান্ত বৰুৱাই অকলে বছৰাৰ ছন্দবৈচিত্ৰ্যৰ পৰীক্ষা

চলাইছে। 'লখিমী' তাৰ এটা সাধাৰণ উদাহৰণ।

কিছুদিন আগলৈকে আধুনিক কবিভাক 'বুদ্ধিস্তুভ', 'চিন্তাজীৱি' আদি আখ্যা দি অহা হৈছিল। আজি আৰু এই আখ্যা সঁচা হৈ থকা নাই। মহিম ববাৰ কবিভাত (পুখুৰী, দৃষ্টি ইত্যাদি) এটা অপৰূপ প্ৰকৃতি পুজাৰ আভাস পোৱা যায়। অনেক তকণ কবিৰ কবিতাই এই বহস্যময় নাতাবহণ উদ্দীপ্ত কৰাৰ প্ৰয়াম পাইছে; এনেস্থলত আধুনিক কবিতাক চিতাজীৱি আখ্যা দিয়াটো 'টেলিস্কোপ'ৰ ওলোটা পিনেদি চোৱাৰ দৰে হব। পাশ্চাত্যৰ পোণ্পটীয়া প্ৰভাৱ এই প্ৰভিক্ৰিয়াত আছেনে নাই সেইবিময়ে বহল আলোচনাৰ ক্ষণ আহি পোৱা নাই এভিয়াও।

পাশ্চাত্য প্রভারৰ কথা কৈ থাকিলেও ওব নপৰে। আমি সন্দেহ নকৰা বহু ঠাই পাশ্চাত্যৰ প্ৰভাৱ কাৰ্য্যৰত যেন দেখা যায়। নৱ বৰভাৰ 'কেইটিমান ক্ষেটচ'ৰ মূল আহি নিশ্চর ইমেজিটিক কবিতা। 'চুৰবিয়ালিজম্,' 'নিউ এপ'কেলিপো' দলে পাশ্চাত্যৰ সাহিত্যৰ উপকুলত খলকনি ভোলোতে ভাৰ কীণ দুই विकि कोरत जाग लोग नकबारेक शंका नाहै। নতুন নতুন ধাবাও আহিয়েই আছে। নতুন যুগ এটাৰ নতন সন্দ্ৰাত বাস্ত মালুহে যুগৰ উপযুক্ত ভাষা এটা বিচাৰি পাইছে ন কৰিভাত। এই ভাষা দিচে ঘাইকৈ পাশ্চাভাই। ই একে! লাজৰ কথা নহয়। ভাৰতৰ বহুতো অৱদান পাশ্চাতাই সাদ্ৰেৰে গ্ৰহণ কৰিছে। পাশ্চাত্যৰ অৱদান আনি লব নোৱাৰাটো যুদ্ধং দেহি ধৰণৰ 'খভিনিজম' হে হ'ব।

তথাপি জাতি আৰু দেশৰ সীমাৰেখ। এতিয়াও শেষ হৈ যোৱা নাই । এচিয়াত জাতীয়তাবাদ্ৰ নৱজাগৰণ কুৰি শতিকাতহে সম্ভৱ হৈছে । নতুন সাহিত্য ৰচনাত এই কথা মনত ৰখাটোৱেই স্তুবুদ্ধিৰ পৰিচায়ক হ'ব। এদিন গ্রীক ভাস্কর্যাৰ সুঠাম নৌন্দর্যাই বৌদ্ধ ভাৰতৰ গভীৰ আধ্যাত্মিক প্রেমৰ ফলত গান্ধাৰত নবজন্ম লাভ কৰিছিল অপৰূপ সৌম্য, ধীৰ, ধ্যানী বুদ্ধৰ সন্মিত ওঁঠত! দেই ধ্যানী বুদ্ধৰ হাঁছিলৈ চাই চাই অভীতত দেশবিদেশৰ অলেখ নবনাবীয়ে পৰম শান্তি লাভ

কৰিছিল। পাশ্চাত্য কাৰ্য্যাহিত্যৰ স্থ্ৰ আনি আনাৰ ভাৰতীয় মনৰ বভেৰে বোলাই অদুৰ ভবিষ্যতে আনি এনে মহৎ শিল্পৰ স্থাই কৰিব নোৱাৰোনে যি এদিন অসম আৰু ভাৰতৰ সীমান্ত অভিক্ৰমি বিশ্বগানবৰ অন্তৰ স্পাদিত কৰি তুলিবলৈ সমৰ্থ হব १

जनमाधाचपन किव

बाके इंश्सन

—হীৰেন গোহাঁই ১ম বাধিক কলা

"Camerado this is no book, Who touches this touches a man...."

স্থানি প্ৰিষ্টিত কাব্যগ্ৰন্থ "Leaves of ক্লিন্তি কৰিছিল কবি ৱাণ্ট্ ছইৎমেনে। শ্বেক্সপীয়াৰ যিদৰে ইংৰাজ জাভিৰ শ্ৰেষ্ঠ সম্পত্তি, দান্তে' বিদৰ ইটালীয় সংস্কৃতিৰ গৌৰৱ, গোটে

যিদৰে জাৰ্মান সবলৰ নমদ্য কৃতিত্ব—ঠিক সেইদৰে মহাকাৰ ছইংমেন্নৰীন ৰাষ্ট্ৰ এমেৰিকাৰ বিশ্ববৰেণ্য সাংস্কৃতিক কীত্তি। এমেৰিকাৰ যোগেদি এদিন অলেখ নিষ্পেষিত প্ৰাণে মুক্ত জীৱনৰ যি গৰিমাম্য সপোন দেখিছিল দেই

কটনিয়ান

সপোন হইৎযেনৰ শক্তিমান লেখনীয়ে অগ্নিআখবেবে ফুটাই তুলিছিল। আকৌ, শ্বেক্সপীয়াৰ
বিদৰে কেৱল ইংলেণ্ডৰে কবি নহয়, ঠিক
তেনেকৈয়ে হুইৎমেন্-প্রতিভাব বিশ্বি পশ্চিম
গোলার্দ্ধতে আরদ্ধ হৈ নব'ল। মহাসাগন পাৰ
হৈ সেই ৰশ্মিয়ে ভাহানিগনেই বিশাল মানৱভাক
সাবটি ধবিছিল। আজিও বিশ্বমানৱৰ দৃষ্টিৰ
আকাশত উজ্জল নক্ষত্ৰৰ দৰে হুইৎমেনৰ
জীৱন বিৰাজমান।

দাপোনত দেখা কৰ্ণমান আলোকবিন্দ সূৰ্য্যৰ প্রতিবিদ্ব হলেও সূর্যা নহয় | ভুইৎমেনৰ বিধাট প্রতিভাও এই ৰচনাত পুর্ণজ্যোতিত প্রতিভাত কৰা টান ৷ মাকিন ৰাষ্ট্ৰ শৈশৱত এইগৰাকী কৰিব মহান ব্যক্তিত্বই মানৱসংস্কৃতি আৰু গণ-তন্ত্ৰৰ বিৱৰ্ত্তনত বহুমূলীয়া বৰগুণি যোগাই থৈ গৈছে | ছইৎনেনৰ প্ৰতিভাৰ বিকাশ আছিল ব্ৰুমখী। তেওঁৰ কৰ্মান্তীৱন আৰু চিন্তাগাৰাই এইকথা সলেহাভীত ভাবে প্রমাণ কবি দিয়ে। কবিতাৰ আঞ্চীকৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ অৱদানেই যুগান্তবৰ স্থাচন। কৰিছিল। আনহাতে তেওঁৰ কৌতৃহল আৰু জিজ্ঞাসাই বহু শাখা প্ৰশাখাৰে বিভিন্ন দিশেৰে বাট পোনাইছিল। ভাৰত-গীতাৰ চৰ্চ্চাৰ পৰা আসঞ্চলিপ্সাবিহীন প্ৰেমলৈকে বছভো কথাই ভেওঁ চিন্তা আৰু চৰ্চচা কৰিছিল। সেই সকলোবোৰকে চেব পেলাইছিল সাধাৰণ মাকুহৰ প্ৰতি তেওঁৰ প্ৰবল অকুবাৰ্গে।

হুইংমেনৰ জীৱনকাল আছিল গণতন্ত্ৰব বুৰঞ্জীৰ এক সমস্যাসন্তুল মুগ । এই মুগতেই পোনপ্ৰথমে সাধাৰণ মামুহে ৰাজনীতিত নিজৰ পূৰ্ণ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল । আৰু এই মুগতেই প্ৰগতিৰ শক্ত প্ৰতিক্ৰিনাশীন শক্তিসমূহে শেষবাবলৈ বুলি গণতন্ত্ৰৰ সমুখত মুৰ্জন্ন বাধাৰ স্থাষ্ট কৰিছিল । মুণনীয় দাসৰ্ব্ৰথাৰ অন্তিষ্ট গণতন্ত্ৰৰ সম্প্ৰথাৰ অন্তিষ্ট

সংগ্রামত লিগু ক্রিছিল। লগে লগে শিশু বাইর জাতীয় ঐক্য বিনট করিবলৈ স্বার্থার শক্তিযুগ উঠিপরি লাগি গৈছিল। এই সংকটপূর্ণ মূহর্ত্তে গণতদ্রন শ্রেষ্ঠ শ্বতীদ এব্রাহাম্ লিংকনর অভ্যুদয় হয়। সংস্কৃতির জগতত লিংকনর কাণসমনীয়া আছিল রাণ্ট্ হইৎমেন্। তুয়ো তুয়োরে জীরনর গুরুত্বর বিষয়ে সচেতন আছিল। হইৎমেনর তেজোলীগু মুখছেবি দেখি লিংকনে মন্তব্যু করিছিল 'আজি সঁচাকৈয়ে এজন মাহুহ দেখিলোঁ।'' লিংকনর করণ মৃত্যুর বাতরিত শোকাজিভূত হুইৎমেনে বচনা করিছিল 'when Lilacs Last On The Dooryard Bloomed.'

১৮১৯ চনত লং আয়লেণ্ডৰ ৱে'ষ্ট্ হিল্ত্ বোলা ঠাইত ৱাণ্ট্ ছইৎমেনৰ জন্ম হয়। ছইৎমেনৰ পূৰ্ব্বপুৰুষ সকলৰ তেজত ডাচ্চ্ আৰু এংলো-ছেক্সন্ তেজৰ সংমিশ্রণ ঘটিছিল। সেই ফালৰ পৰা তেওঁ আছিল থাটি এমেবিকান্। তেওঁৰ দেউভাক আছিল এজন পৰিশ্রমী বাঢ়ৈ। অৱশ্যে দেউভাকভকৈ ভেওঁৰ চবিত্রসঠনত কর্মপট্টু সৰল, স্বাৱলম্বী আৰু উৎসাহী মাকৰ ব্যক্তিত্বই বেছি প্রভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল।

বাল্যকাল আৰু কিশোৰ ব্যুস ছইৎমেনে
লং আয়লেণ্ডৰ পামতে অভিবাহিত কৰে।
পৰৱৰ্ত্তী জীৱনতো ভেওঁ ঘনাই এই শান্ত, নিৰল
আৰু সৌন্দৰ্য্য-সমৃদ্ধ ঠাইডুগৰিলৈ পাক মাধিছিল। 'লিভছ্ অৱ্ গ্ৰাছ'ৰ যোগেনি মানিন
জীৱনৰ ব্যাপক বীক্ষাৰ উদ্দেশ্য আগভলৈ ভেওঁ
যি অভিযান চলাইছিল ভাৰ প্ৰথম পদক্ষেপ
পৰিছিল প'মানক্ অৰ্থাৎ লং আয়নেণ্ডতে।
এমেৰিকাৰ প্ৰকৃতিৰ লগত ছইৎমেনৰ ঘনিন্ঠ
হল্যভা এই কাব্যৰ ছত্ত্ৰে ছিলিকি আছে।
প'মানকৰ পাৰিপাশ্বিকত'ৰ আন এটা
বৈশিষ্টাই ছইৎমেনৰ অন্তৰত গভীৰভাবে ৰেখাপাত

কৰিছিল। এই কণমান দ্বীপটোত বিভিন্ন দেশ আৰু সংস্কৃতিৰ প্ৰতিনিধি, বিভিন্ন জাতিৰ ইমি-গ্ৰেণ্ট্ পৰিয়াল ফিলিজুলি বাস কৰিছিল। এই মিলাপ্ৰীতি ছইংমেনৰ পৰৱৰ্ত্তী জীৱনৰ বিশ্ব-আতৃত্ব আৰু সহনশীলতাৰ আদৰ্শৰ অন্যতম প্ৰেৰণা আছিল।

কেৱল মাকিন চহাজীৱনৰ লগতে নহয়, গঠনচঞ্চল, কৰ্মমুখৰ মহানগৰীৰ উদ্ধাম জীৱনৰ লগতো তেওঁৰ পৰিচয় ঘাটছিল শৈশৱকালতে। নিউয়ৰ্কৰ কৰ্মঠ জীৱন, বিশাল জনস্প্ৰোভ আৰু বিচিত্ৰভাই সেই বয়সতে মহামাননীয় আদৰ্শৰ মূলমহৰ লগত তেওঁক পৰিচিত কৰি দিছিল। উত্তৰকালত নাগৰিক জীৱনৰ এই বিবাট উথানক তেওঁ মাকিন ৰাষ্ট্ৰৰ বিৰদ্ধনৰ অবিচ্ছেন্য অঞ্চল দাবী কৰিছিলগৈ।

সন্দাননিক এমেৰিকাৰ লগত তেওঁৰ আশ্বীয়ত।

-বোধ বুদ্ধি প্ৰস্তুত নাছিল। মাকিন জীৱনৰ বিচিত্ৰ বিভাগৰ লগত সময়ত নিবিভ্ভাবে জড়িত হৈ এইবোৰ অভিজ্ঞতা তেওঁ আৰ্জ্জন কৰিছিল। জুকু নিন চহৰত বাট্চৰ কাম কৰি ১৬ বছৰ বয়সত নিউয়কৰ ছ্পাশালত সোমাই, উনৈশ বছৰ বয়সত নিউয়কৰ ছ্পাশালত সোমাই, উনেশ বছৰ বয়সত নিজা আলোচনী উলিয়াই; এনেকি গঞাঁ পাঠশালাৰ শিক্ষকতা কৰি জীৱনৰ বিভিন্ন ভ্ৰাৰকাৰে তেওঁ ভাত মোক—লাইছিল। অৱশেষত বুদ্ধিকেন্দ্ৰিক জীৱন এটা বাচি ললেও প্ৰামন্ত্ৰীৱনৰ লগত নিবিভ্ভাবে চিনাকী হৈ লোৱাৰ স্থাবিধা কোনোদিনেই অৱ-হেলা কৰা নাছিল। সেয়ে শ্ৰমিকজীৱনৰ অগণ্য আশা আকাজ্জা আৰু চিতাৰাৰা তেওঁ সহাগ্ৰভূতিৰ চকুৰে চাব পাৰিছিল।

জীৱনৰ অভিজ্ঞতাৰ দিগত দূৰতৰ কৰিবলৈ বুলি মাৰ্কিন ৰাষ্ট্ৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ বিস্তৃত অমণ কৰিছিল ৱাণ্ট্ছইৎমেনে। এই মহাকবিজনৰ কাৰাত সকলো অভিজ্ঞতাৰে ভেজাল প্ৰাণম্পন্ন

অকুভৱ কৰিব পাৰি। এমেবিকাৰ বিচিত্ৰ
মানৱভাৰ বৰ্ণাচ্য প্ৰতিবিদ্ধ যেন ছইৎমেনৰ
মহাকান্য। ডাকোটাৰ ছাৰিত বনাই ফুৰা
ছবিণচিকাৰীৰ কঠোৰ জীৱন, কেনিকবিয়াৰ খনিত
প্ৰাথপাত কৰা প্ৰমিকৰ উচ্চাৰাজ্ঞা, মান্নাহাউৰ
নাগৰিকৰ অবিৰাম কৰ্ম্ব্যস্তভা, পটোমেকৰ
নাগৰীয়াৰ কঠত গ্ৰুলিৰ গানৰ স্থ্ৰ, টেল্লাছ্ৰ কিটেবয়'ব বনৰীয়া জীৱনৰ উচ্ছান,—জীৱনৰ এই
অভ্তপুৰ্বৰ স্থৰলহ্বীৰ সমষ্টিয়ে অপকৰ্ম ছাৰ্ম-পিৰে
ছইংমেনৰ লেখনীত প্ৰকাশ পাইছে। তেওঁৰ
কাৱাত সজীত নাট্যৰ প্ৰভাৱ দেখা যাৱ। কাৰণ
তেওঁ নিজ্ঞ operaৰ পুঠপোষক।

সম্পাম্যিক এমেবিকাৰ ৰাজনীতিত ভেডিয়া সাধাৰণ মাঞ্হৰ অভ্যাধানে অভাৱনীয় আলোড়ণৰ স্থাট্ট কবিছিল। সকলোৱে উলাহৰে অহুভৱ কৰিছিল ভেওঁলোক যেন স্থাইৰ নৰজন যুগৰ তুৱাৰদলিত ৰৈ আছে। জনগান্দৰ এই আশা-বাদ আৰু আনন্দই ছইংমেন্ৰো অন্তব স্পৰ্শ কৰিছিলগৈ। জনগাধানণৰ এই নবীন স্টি অনভাই বিভিন্ন ধাৰাবে আত্ৰপ্ৰকাশ কৰি-ছিল। এনেৰিকাৰ চিতাজগতত চাঞ্চন্যৰ স্থাষ্ট কৰি এই সময়তে কংকৰ্ডৰ ঝাষি ইমাৰ্ছনৈ প্ৰচাৰ কৰিছিল দাৰ্শনিক তুড়ীয়বাদ (Treusendentalism) আৰু উদাৰ বিশ্বায়বোৰ I 'নক্ষেন' গ্ৰন্থৰ বিখ্যাত লেখক থৰোই সভ্যাগ্ৰহ আৰু সম্অধিকাৰবাদৰ হকে পাঞ্জন্যনিনাদ তুলিছিল। কোৱে কাৰ চিত্তাধাৰাৰ পুনৰুত্থানে गरक गदन की बन, चना गत्र विकास चिरिश কিন্তু দৃঢ় প্ৰতিৰোধ, সমস্তত্ত্ব আদৰ্শবে মাণ্ডুহৰ মনত জোৱাৰ আনিছিল।

বিয়ালিশ বছৰ ব্যুগত লুইৎমেনৰ জীৱনত —
কেৱল ভূইৎমেনৰে নহয়, সমগ্ৰ জাতিৰ জীৱনতে

— এটা উল্লেখযোগ্য ঘটনা ঘটে। গৃহযুদ্ধৰ আলোডবে সমগ্ৰ ৰাষ্ট্ৰকে হঠাতে এদিন কঁপাই ভোলে।

দাসম্প্ৰণা আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় অনৈকাৰ বিৰুদ্ধে সকলো প্ৰগতিশীল মাতুহেই এই সংগ্ৰামত জপিয়াই পৰে। छ्टे९
ट्रिए प्राप्त विश्व विश्व विश्व विश्व विश्व । কিন্তু যুদ্ধ বিৰোধী হলেও গণ্ডন্ত্ৰৰ জীৱণমৰণ সংগ্ৰামৰ পৰা তেওঁ আঁভৰি থাকে কেনেকৈ? ক্ষতভ্ৰমধাকাৰী (wounddresser)ৰ দায়িত্ব গা পাতিলৈ এই যুদ্ধত তেওঁ আয়নিয়োগ কর্ত্তব্যব আহ্বানত স্থুৰি ফুলোতে শৌৰ্য্য, সাহদ, দেশপ্ৰেমৰ লগে লগে বিভীসিকা পশুৰ আৰু অনেক অভিন্তত| তেওঁৰ চুকুত পৰে। এই অভিজ্ঞানমূহে ভেওঁৰ চিন্তাৱাৰাৰ দিশ পর্যান্ত সলনি কবিলে, তেওঁৰ জীৱনদর্শন প্ৰিপক্ক কবিলে ৷ জীৱনৰ বিকাশসুখী ধৰ্ম্মৰ ওলোটা পিঠিত মৃত্যুৰ অনেধি আৰু ভয়ন্ধৰ প্ৰতিমূতি তেওঁ দেখা পালে ৷ তেওঁৰ মহাকাৰ্যৰ Drum-tap; সন্যায় এই অভিন্তভাবে গোণৰ ফছল। এইখিনিভে এটা কথা প্রণিধানযোগ্য হৈ পৰিছে। গুত্যুদ্ধৰ যিটো বিধাদময় ভাৎপৰ্য্য, —-নবহভ্যা, ভাতৃদ্ৰোহ আৰু বৰ্হ্ববতাৰ যিটো শোচনীয় প্রিণ্ডি সেই স্তা স্ম্পান্য্রিক স্কলো মনিষীৰ ভিতৰত কেৱল মে'লুভিল, লিংকন আৰু হুইংমেনৰ বাহিৰে কানে৷ চকুত পৰা নাছিল। শান্তিপূৰ্ণ মাকিন জাৱনৰ অৱশ্যস্তাৱী বিপৰ্য্যয় বুলিয়েই এই যুদ্ধক প্ৰহণ কৰিছিল क्र**े**९८गतन ।

তইৎমেনৰ প্ৰথম জীৱনৰ কবিভাভ এটা প্ৰতিশ্ৰুতিৰ সৌৰভ আছিল। কিন্তু সেই সন্তাৱনা যে নতুন স্কুক্ষৰ দৰে প্ৰ5ও শক্তিৰে বিক্ষোনিত হৈ জগতক চমক্ খুৱাব পাৰে সেই কথা কোনোৱে ভাবিব পৰা নাছিল। কাকতে গত্ৰই ভেতিষা ভেওঁৰ যি ছুই এটা কবিতা ওলাইছিল সেইবোৰে পৰৱৰ্ত্তী জীৱনৰ বিৰাট কীত্ৰিৰ একো ইংগিড নিদিয়ে। এই ক্ষেত্ৰত গোপনে টে'কাৰহীত চলোৱা কবিতাৰ

পৰীক্ষাবোৰহে বেছি লাগভিয়াল ৷ বিভিন্ন সময়ত বিবিধ 'মুড'ত বহি অগণন ধিষয়লৈ ৰচনা কৰা এই কবিভাবোৰেই অৱশেষত সংস্কৃত আৰু একত্ৰিত হৈ যুগাতকাৰী কাৰ্য '' Leaves of Grass'' লৈ ৰূপান্তৰিত হব । কৰিডা-অবৰ্ণনীয় বিচিত্ৰতা স্বয়েও দিবিলাকৰ বোৰৰ মূলগাত আধ্যাত্মিক ঐক্যাত ভুট্টুমেনৰ বিশাস আছিল। দেইবাৰে ১৮৫১ চনৰে পৰা স্থকীয়া কাব্যরূপে এই কবিভাবোব গাঁথিবলৈ তেওঁ লাগি যায়। ইয়াৰ কিছুকাল আগতে মুক্তক-ছুন্দণ্ড কবিতা লেখিবলৈ ভেওঁ যত্ন কৰে। আৰু এই সম্পূৰ্ণ নতন ৰীভিটে। প্ৰায় আয়হাধীন কৰি আনিছিল ৷ কোৱা বাহুল্য যে কৰিয়ে মুক্তকছনত মহাকাব্য ৰচনা কৰা স্বপ্ন দেপিছিল। চাৰিবছৰৰ মুৰ্ভ, ক্ৰিৰ ড্যত্ৰিশ বছৰ ব্যক্ত "Leaves of Grass" প্রকাশিত হয---যুক্তবাজ্যৰ স্বাধীনতা-দিৱণৰ দিনা ৷ ভইৎযেনৰ নিভীক আধ্নিকভাই সেইবাৰ প্ৰীৱৈ সমাজৰা প্ৰকাশক বুন্দৰ প্ৰা বিশেষ স্মান্ত্ নেপালে । "Leaves of Grass"ৰ জন্মকণত ভ্ৰইৎনেনে কেৱল তুজন সমালোচকৰ আশীষ্বাণী পাইছিল। ভেওঁলোক তুজন আছিল থবো আৰু ইমাছ্নি। ইমাত্রি বিশিছিন: "I greet you at the beginning of a great career."

হুইংমেনৰ বিশ্ববীকা আৰু জীৱনদর্শন তেওঁৰ বিচিত্র জীৱনৰ অভিন্ততা, ব্যাপক অধ্যয়ন আৰু যুগপ্রভাৱৰ মন্থণত গঢ়ি উঠিছিল। Leaves of Grassৰ গোটেইপিনি কবিভাৰ মাজেদি এটা স্থপ্ত জীৱনবোৰ ঘটকটায়া হৈ ওলাই পৰিছে। চমুকৈ কবলৈ গ'লে তেওঁৰ কাৰ্য জীৱনৰ সৰ্ব্বংজীণ ক্ষায়ণৰ এটা মহৎ প্রচেটা। গতিশীল, বিৱৰ্ত্তনশীল, চঞ্চল আৰু ক্রিয়াবিশিষ্ট জাৱনৰ বিচিত্র ক্রপ আৰু বিভিন্ন ক্রিয়া-প্রতিক্রিয়া তেওঁৰ কাৰ্যৰ ঘাই উপজীব্যঃ 'Of Life immense in passion,
pulse, and power
Cheerful, for freest action formed
divine under the laws
The Modern Man I sing.'

মহাকবি ডাণ্টে'ৰ দৰে হুইৎমেনৰ বিশ্বাস মডেও বিশ্বব্ৰহ্ম'ণ্ডৰ সকলো প্ৰাকৃতিক ঘটনা (Phenoninena) আৰু ধৰ্মৰ মাজেদি এক চিন হন সভ্য প্ৰতিভাত হৈছে। বিশ্বচৰাচৰ এইবাবে দেখাত বিচিত্ৰ আৰু একডাহীন হলেও প্ৰকৃততে ঐকাবিশিষ্ট। স্থাদূৰতম নীহাৰিকা যি শক্তিৰ ঘাৰা পৰিচালিত হৈছে সেই একে শক্তিবেই মাকুহৰ জীৱনকো, এনেকি এডাল তুণৰ জীৱনো নিয়ন্ত্ৰণ সকলো যেন এই মহাশক্তিৰ ইংগিডতে আৰহমান কালৰে পৰা প্ৰগতিৰ পথেৰে আগবাঢ়িছে;

'The Eternal Progress,
the Kosmas, the modern
reports

This then is life.'

আকৌ, এই শক্তিৰে নিৰ্ভুল কিন্তু ৰহস্যায
নিৰ্দ্দেশতে মাকিন যুক্তৰাষ্ট্ৰ যুৱশক্তিয়ে এক
নতুন সভ্যতা গঠন কৰিবলৈ অগ্ৰসৰ হোৱা
কৰিয়ে মানসদৃষ্টিৰে দেখা পাইছিল। ছইংমেনৰ
এই বিশ্বাসত আজিৰ সমালোচকে ভাৰ্টইনৰ
প্ৰবিভাদ লক্ষ্য কৰিছে।

ক্রইংমেনৰ এই প্রগতিবাদ অৱশ্যে ছডবাদী
বা যান্ত্রিক নাছিল। এক অবিনাশী, আৰ
আৰু ইন্দ্রিযাতীত আন্থাৰ অন্তিয় ক্রইংমেনৰ
বিশ্বাসৰ অপনিহার্যা অক্ষ । এই আন্থাক তেওঁ
বিশ্বাস্থাৰে অভিন্ন, অবিচ্ছেন্ত অংশ বুলি
ভাবিছিল। আন্থাব এই সর্ব্যন্ত্র্যা অনব্যৰ
বিশ্বাসৰ বলতে মৃত্যুভযকো কবিয়ে অবংলা
কৰিছে। ছালৰ তঃত থকা লাওখোলাৰ ফুস্বপ্নই তেওঁৰ টোপনিত বিঘিনি জন্মোৱা নাছিল।

ষ্তু্যৰ অলেখ সাঁবেশ পাৰ হৈ জীৱনে নিজক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সমৰ্থ হব— উদাক্ত কণ্ঠেৰে ধোষণা কৰিছিল ছইৎমেনে;

'The smallest sprout shows
there is really no death,
And if ever there was it led
forward life

and does not wait

at the end to arrest it

And ceased the moment

life appeared...'
জীৱনদর্শনৰ এই প্রগতিবাদেই ভবিষ্যত্তর
ওপরত কবিক আফাবান করি তুলিতে।
বর্ত্তবানকো তেওঁ এক গৌনৱসর ভবিষ্যত্তর
পরিপূর্ণভার স্বার্থত আস্বত্যাগ আরু কট্টস্বীকারহ মঞ্চ বুলি ধরি লৈছিল। সেইবাবেই
বাতিপুরা ভবতপরীৰ বাঁহর পরা উটি অহা
গীতর স্বরত তেওঁ অঞ্ভর কবিছিল—নৱজন্মর।

ঐশ্বৰিক শক্তিৰ অস্তিত্বত হুইংমেন নৈটিক মার্জনাভিকা বিশ্বাসী टेह ड পাপদ্বীকাৰ. অথবা মুক্তিখোহত সকলে। ক্ষ্মতা প্রযোগ নক্ৰিছিল । তেওঁক মানবভাবাদী এইবাবেই বুলিব পাৰি যে মানবভাৰ ভাগ্য আৰু ভবিষ্যত্তৰ চিন্তাতে তেওঁ কাব্যৰ অধিকাংশ আবদ্ধ ৰাখিছিল। মাতুহৰ প্ৰাণ্ড শুই থকা দেৱশিশুক ভুনিষ্ঠ क्यावरेन पार्जीदग्कान पार्श्वा (52) क्विकिन । এই আধ্যাধ্বিক দুৰ্শনৰ ওপৰতে ভেজা দি গঢ়ি উঠিছিল ছইৎযেনৰ মানবপ্ৰেম। মানৰপ্ৰেম, কৰুণা অথবা পুতৌৱ ভাৰৰ পৰা জনা নাছিল। যুক্তবাইৰ শ্বেডাল বাসিনা-সকলক তেওঁ যি সন্মানৰ চকুৰে চাইছিল সেই একে সন্মানৰ চকুৰেই নিপেছিত নীপ্ৰো দাসুরুদ্ জনশঃ নিশিচ্ হৈ যাব ধৰা বে'ড্ইলিয়ান জাতিক, প্ৰাচ্য-প্ৰতীচ্যৰ সকলো জাতিকে চাবলৈ

তেওঁ সাজু আছিল। এনে বিশ্বাত্হবোধ
অবিমিশ্রিত উদাৰতাৰ মাটিতহে লহ্পহ্কৈ বাঢ়ি
আহিব পাৰে। ছইৎমেনৰ কাব্যত পুর্বীৱনৰ
বলেৰে বলীয়ান নতুন একাতি মাকুহৰ বাজকৰ
কলনা দেখা যায়।

'A breed of full-sized men

- ... unconquerable and

simple...'

ছুইৎমেনৰ অন্তৰ্যৰ উবাৰতাৰ প্ৰিম্ব লাহে লাহে বাঢ়ি গৈ দি আমাৰ প্ৰাচীন ঋষিদকলৰ **"ৰমু**ৰৈব কুট্দ্বকম''ৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছিল। স্ষ্টিৰ যিমানবিধ সত্তা বা পদাৰ্থৰ কথাকে জানিব পাৰিছিল, প্রকাষে তেওঁ সকলোৰে লগত অখ্ৰীয়তা প্ৰচাৰ কবিছিল। ৰাৰাজনাৰ পৰা প্ৰেছিডেটলৈ সকলো মানুহকে নিজৰ সত্তাৰ অভিন্ন বুলি তেওঁ ঘোষণা কৰিছিল। কবিৰ এই বিশ্বপ্ৰেমো আপোন ধৰ্মাৰে চালিত হৈ প্ৰস্ৰবণৰ দৰে অন্তৰৰ গভাৰতম প্ৰদেশ্ব পৰা ওলাই আহিছে। মানবীয় শক্তিৰ ঐশ্বৰিক ক্ষমতাই এদিন সকলো প্ৰতিবন্ধক উপেকাকৰি উদীয়মান হব। মাতুহৰ হ্লব্যত থকা, মাতুহৰ সমাকত থকা সকলো অন্যায়ৰ মৃত্যু ঘটিব। স্বাধীনভা মৈত্ৰী, প্ৰেম আৰু শান্তি এদিন পুথিবীত জয়যুক্ত হব। অন্যায় আৰু অবিচাৰ এদিন বিশ্বদংশাৰৰ স্থাদৰ-অভিমুখী গভিৰ প্ৰভাৱত নিশ্চিক হৈ যাব ঃ

"I announce natural persons
to arise
I announce justice triumphant
I announce the uncompromising liberty and equality "
ভইৎযেনৰ কাব্যন্ত যিজন দেৱতাই শ্ৰেষ্ঠ আগন
পাইছে গেইজন আনকোনো নহয—গণদেৱতাহে ।
গণভন্তৰ কবি বুলিলে আবাৰ বুদ্ধিয়ে তেওঁৰ

প্রতিভাব দক্ষীর্ণ ছবি এটাছে দেখিব। সেই বাবে তেওঁক গণদেরভাব পুজারী বোলাটোছে দমীচান ছব। জনমানদৰ চিন্তা আৰু প্রবৃত্তির ধাবা সাধারণতে প্রত্যেক যুগর মহান লেখক দকলর বচনাত স্থলাই হৈ উঠে। কিন্তু এই চিন্তা আৰু আশা—আকাখার লগত সম্ভানে আৰু সাগ্রহে কম লেখকেহে নিজকে মিলাই দিব পারিছে। কিন্তু ভইৎমেনর কথা বেলেগ। দকলোধরণর অহমিকাক নেওছা দি নিজক অন্তব্ বিবাট জাভীয় হৃদয়ত বুরাই দিবলৈ তেওঁ সক্ষম হৈছিল ই

' I advance from the people in their own spirit…" আকৌ —

'Walt whiteman, a Kosmos
Of Manhattan the son,
Turbulent, fleshy, sensual eating,
drinking and breeding,
No sentimentalist, no stander
above men or women or
apart from them
No more modest than immodest'
এই ধৰণৰ স্পষ্ট, সংশৱশুণা স্বীকাৰোজ্ঞি সাচাকৈয়ে

গণভত্তৰ যিটো মূলমন্ত "Equal Opportunities for all" (সকলোৰে বাবে সমান অনিকাৰ) — ছইৎমেনে সেই মন্ত্ৰ বজ্ৰগম্ভীৰ স্বৰত প্ৰচাৰ কৰিছিল

"I speak the passward primeval,

I give the sign of

democracy

By God! I will accept nothing

which all cannot have
their counterpart of ..."

হুইৎমেনৰ গণিভন্তৰ আদৰ্শ চমক্প্ৰদভাবে গভীৰ।
গণভাপ্ৰিক আদৰ্শৰে উদ্বুদ্ধ কৰিয়ে নাৰীৰ
প্ৰতি পুৰ্ষৰ সমান মৰ্য্যাদা আৰু শ্ৰদ্ধা অৰ্থণ
ক্ৰিছিল। মান্ত্ৰৰ জীৱনত নাৰী পুৰ্ষৰ
পৰিপুৰকেই নহয়, সমম্য্যদাবিশিষ্ট অংশীদাৰোঃ
"·· I am the poet of the women

the same as the man

And I say it is great to be

a women

as to be a man..."

বিশ্বপ্ৰকৃতিৰ উৰ্দ্ধতন আৰু বিবৰ্ত্তনত যি মৌলিক শক্তি সক্ৰিয় দেই শক্তি আমাৰ দৃষ্টি-গোচৰ হয জন্ম আৰু প্ৰজননৰ অছেদ-অভেদ প্রক্রিয়াত। প্রকৃতিৰ এই প্রজনন আকৃতক্ষাই (Nature's procreant urge) মালহৰ জীৱনভো গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ গ্রহণ কৰিছে । छ्दे९रगनब ক'ব্যৰ প্রণয-গীতিকাত এইবাবে থৌনচেতনাৰ গোন্ধ পোৱা যায়। যৌনচেতনাক ৰদ্ধ বাদনাৰ বিকৃত স্বৰূপ বুলিব নোৱাৰি ৷ ভইৎযেনৰ গৌনচেডনা আছিল সুষ্ঠ আৰু নিভীক ভাবে স্পষ্ট। সভাসন্ধ শিল্পীযে আনিকাৰ কৰিছিল যে এই চেতনাৰ স্কৰ্ম আৰু অনিৰুদ্ধ বিকাশৰ 'ওপৰতে মাননতাৰ সুষ্ঠ বিকাশ বছ পৰিমাণে নিউৰশীল। নৰ বিজ্ঞানৰ মানম-উদ্ঘাটনে আজি হুইৎমেনৰ এই মন্তবাদ সমৰ্থন কৰিছে। তেতিয়া কিন্তু Quality of robust loveৰ কীৰ্দ্তন কৰোঁতে হুইৎমেনে গঞ্জনাহে সহিব লগা হৈছিল।

অৱশ্যে আদিম আৰু পাশৱ (ende)
প্ৰস্তুত্তিকে সদায় গৌৰৱান্বিত কৰা বুলিলে ছইৎমেনৰ প্ৰেমৰ আদৰ্শক ভুল বুজা হব। তেওঁ
বুজিছিল যে সভ্যতাৰ প্ৰবল প্ৰভাৱত প্ৰেমৰ
চেতনাই মাঞ্চহৰ মাজত বিভিন্ন ৰূপৰে আৰু
বিচিত্ৰ লীলাৰে আয়প্ৰকাশ কৰিছে। বাৎদল্য-

ভাৱ, বন্ধুপ্ৰম, সন্তানৰ নৰম এইবোৰ আৰু কেৱল যৌনচেতনাৰ বস্তু নহয় | ঠাবে ঠাবে যৌনবাগনাক চেৰাই গৈ এই প্ৰেমে মহজ্বৰ শিখৰ আশ্ৰা কৰিছে ৷ গাস্ত্ৰলিজাবিহীন (p'atonie) প্ৰোন, মানৰংগ্ৰন, বিশ্বপ্ৰেমৰ ইংগিত মহাকাৰা Leaves of gra-so প্ৰচৰ। মুঠুৰ ওপৰত সভামান্বৰ ভালপোৱা যেনে বহুৱা-বিভক্ত, ভইংমেনৰ কাব্যৰ প্ৰেমৰ অ'দৰ্শও ভেনে বিচিত্ৰ আৰু বছন। আকৌ এটা বিশেষ দৃষ্টিকোণৰ পৰা হুইৎমেনৰ প্ৰেমৰ আদৰ্শ ডি. এইচ্,লবেকা আৰু ডাণ্টে'ৰ মনোক্ত সমন্বয় বুলিব পাৰি। এছাতে যেনেকৈ তেওঁ প্ৰিয়তমাক সম্বোধন কৰি কৈছে: 'Be net afraid of m_{Y} b d_{Y} , ভেনেকৈয়ে বিশ্বৰ পকলে। বস্তৰে প্রতি এটা বহস্যম্য প্রেম্ব আনুর্গও তেওঁ প্ৰচাৰ কৰিছে ।

ছইৎমেনৰ কৰিভাৰ আৰু এটা দিশ অৱজ্ঞা কৰিলে তেওঁৰ বিষয়ে কৰা আলোচনা বিবলাক্ষ হৈ পৰিব । সেইটো হ'ল তেওঁৰ যুদ্ধ-বিষয়ক কবিভাৱলী । Leaven of Grassৰ Drum-tapes এই কৰিভাসমূহ খুপ খাই আছে । আজিৰ বণোনাত্ত পৃথিবীত ভাৰ ভাৎপৰ্য্য ছুগুৰে বাচিছে।

স্টিন, সভ্যমানৱন প্ৰম শক্ত যুদ্ধ । অথচ
মাক্তৰ হাতেই এই ফুদ্ধৰ জনম দিৰে।
যুদ্ধৰ বিষম ট্ৰেজেদীটো লুকাই আছে এইপিনিত।
স্টিৰ শহানাদৰে যুক্তৰাইত জোঁৱাৰ ভোলাৰ
কল্পাত মগ্ৰ হৈ পাকোঁতেই হঠাতে মূল্তিমান
বংশৰ দৰে গৃহযুদ্ধ আহি কৰিৰ সমুগত উপস্থিত
হ'ল। দল্ল নালা-কৰ্ণাৰ আৱৰণ ওচাই কৰিৰ
কৃষ্টিপটত সেই ভ্যাবহ নগ্ন স্ত্য আনিভূতি
হ'ল:

'Arm'd year - year of struggle No dainty rhymes or sentimental verses for you terrible year
....
I repeat you, hurrying, crushing,

sad

distracted year...'
শান্তিৰ সকলো নদনবদন ফছল পুমুহাৰ দৰে
ছাৰখাৰ কৰিবলৈ উপক্ৰম কৰিলে এই যুদ্ধই।
শান্তিক ৰক্ষা কৰিবলৈকে, শান্তিৰ কৰি ছইংমেনে
যদ্ধত যোগ দিলে।

পক্ষাৰ লানিব দৰে প্ৰবিত্তকলৰ নমনি জহা বিৰাট দৈন্যদল, কামানৰ বিৰামবিহীন গুলীবৰ্ষণৰ ভয়ন্ধৰ নিনাদ, আধামৰা সমৰ-অপৰ আৰ্ত্তনাদ, হেজাৰ-বিজাৰ মৰাশৰ ভাবলেশহীন মুখৰ নীৰৱ অভিযোগ, উন্মন্ত, নিষ্ঠুৰ মাঞ্চৰ মুশংস হত্যাকাণ্ড, অস্থামী শিবিৰত নিশাৰ অশান্তিময় টোপনি, ছুই এক সাধাৰণ সৈত্যৰ অসাধাৰণ শৌৰ্যা, তেজ নিজৰি থকা ক্ষতৰে কেঁকাই গোঁঠাই থকা সৈনিকৰ যজ্ঞা— মুদ্ধদানৱৰ এই বিভিন্ন স্বৰূপ অসামান্য স্বচ্ছতাৰে,— ভ্ইৎমেনে অন্ধন কৰিছে। মৰাশ্ৰে ভবা মুদ্ধ-ক্ষেত্ৰৰ তুঃসহ বিসাদ ভ্ইৎমেনৰ লেখনীয়ে ভাঁৱ চেতনাৰে ভাঙি ধৰিছেঃ

"Lock down fair moon and bathe
this scene

Pour softly down night's nimbus flocds

On faces ghastly, swollen, purple, On the dead on their backs with arms toss'd wide,

Pour down your unstinted nimbus sacred moon."

আত্মৰক্ষাৰ মহাযুদ্ধত শত্ৰুক নিৰ্দ্মম আঘাত হানিবলৈ ছুইৎমেনে গণ্ডদ্ৰক যেনেকৈ আহ্বান কৰিছিল ঠিক তেনেকৈযে বিপক্ষৰ মুভককো দুমান দেখুৱাবলৈ গণভন্তৰ বাহিনীক ভেওঁ অকুৰোধ কৰিছিল; অন্তভঃ ব্যক্তিগভ বিয়লা-বিয়লিৰ বাবে ছজন দৈনিকে পৰম্পৰক আক্ৰমণ নকৰে। দৈবৰ অমোঘ নিৰ্দেশভ যদিও প্ৰম্পৰ পৰম্পৰৰ শক্ৰ হৈ থিয় দিছে ভথাপি প্ৰম্পৰৰ মানৱভালৈ ভুয়োৰে শ্ৰদ্ধা থকাৰে। প্ৰয়োজন আছে ।

যুদ্ধই ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰা দেশৰ কালোন ছইৎমেনে যেন বেদনাক্সৰ্জৰ হৃদযেৰে অক্সভৱ কৰিছিল! "Come up from the fields father" নামৰ কৰিছা এটিত ক্ৰিয়ে গভাৰ অক্সকল্পাৰে বৰ্ণাইছে প্ৰাণাধিক পুত্ৰ শোচনীয়-ভাবে আহত হোৱাৰ বাতৰিয়ে মাতৃ-হৃদয়ত কি নিঃসীম ব্যথাৰ স্মষ্ট কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে ছইৎমেনে ভাৰিছিল: 'কেতিয়া এই ভীষণ ছখৰ অভ্যাচাৰৰ পৰা মাহুহ মুকলি হ'ব গু'

হুইৎমেনৰ কাব্য-বীতি অথবা আঞ্চীকৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কবিলে দেখা যায উনবিংশ শতিকালৈকে কবিভাৰ লয় সাবনীলভা ছন্দৰ হাতধৰী নিগিৰী বুলি সৰ্ব্ব-সাধাৰণৰ এটা বদ্ধমূল বিশ্বাদ আছিল। সংখ্যক শক্ষাংশৰ নিয়মিত আৰু সমতাবিশিট বিন্যাস আৰু অন্ত্যাত্ত্পাদেই এই ছুল্ব ঘাই ধৰণী ৷ ছন্দৰ বাৱখাৰৰ ফলত ক্ৰিয়ে বছতে৷ কৃত্ৰিম্ভাৰ আশ্ৰয় লব লগা হয়। ভাৰাবেগক প্ৰস্তাকভাবে আৰু পোনপৰ্ডায়াকৈ প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰে ৷ কিন্তু প্ৰচৌন ৰচনাৰীতিৰ নিয়ন-काष्ट्रन इहे९रमनव पूर्कमा तामिक पारवन, প্ৰেঞ্চি আৰু মাঞ্হৰ প্ৰতি প্ৰবল সহাকুভতি সহজাত উচ্চাস-প্রবণতা আৰু দ্রষ্ঠাৰ অভিনতাৰ বাবে উপযুক্ত বাহন নাছিল। প্রেরীয় উন্মক্ত আকাশৰ তলত প্ৰমত্ত বন্য অশ্বৰ বাধাহান বিচৰণ এই কাব্যৰীভিয়ে ফুটাই ভুলিব নোৱাৰে। গতিকেই হইৎমেনে পৰীক্ষা চলালে মুক্তক ছন্দৰ (free verse)। ৰজা জেম্ছৰ নিৰ্দেশত প্ৰস্তুত ইংৰাজী বাইবেলত এই মুক্তকছন্দৰ ক্ষীণ পূৰ্ব্বাভাগ দেখা যায়। হইৎমেনৰ এই পৰীক্ষা আছিল প্ৰায় নব্য আদৰ্শৰ প্ৰৱৰ্ত্তন। সেইবাবেই আমি তেওঁক মহান আৰিকাৰকৰ সন্মান দিব লাগিব।

হইংমেনৰ পিছত মুক্তকছলত অনেক কৰিয়ে কাৰ্যৰচনা কৰিছে। কিন্তু আজিকোপতি ভুলক্রটি স্বত্বেও হুইংমেনৰ দৰে ইন্দ্রজাল কোনেও ৰচনা কৰিব পৰা নাই। হুইংমেনৰ কাৰ্য অধ্যয়নকৰোত। সকলোৱে একমুধে ক'ব ধে কবিৰ ভাবৰ সুযোগ্য বাহন তেওঁৰ ভাষা। এই প্রৱন্ধত উদ্ধৃত কৰিত। বিলাকৰ মাজেনি হুইংমেনৰ কাৰ্য কৌশলৰ চিনাকী পোৱা যাব পাৰে।

কেৱল ছ্লতে নহয় তেওঁৰ কাৰানীতিৰ অন্যানা অঙ্গতে! ছইংমেনক ষুগজ্ঞীৰ ৰূপত দেখা যায়। তেওঁৰ গলীৰ সম্প্ৰময়িক ইতিহাস-বোৰ, মানৰ চৰিত্ৰেৰ ছুৰ্গম্য স্থানত অবাধ বিচৰণ, ভাষাৰ স্পানৰ আৰু ওজ্ঞিত। স্থানাভাৱশতঃ বহল আলোচনাৰ অপেকাত থাকিল। কিন্তু ছইংমেনৰ আদৰ্শৰ লগত ধুলিৰ ধৰণীৰ সম্পৰ্ক বেছি নিবিড়। গৰ্কীৰ ভাৰাদৰ্শ যিদৰে মাটিৰ বুকুৰ পৰা ওলাই সৰগমুখী হৈছিল সেইদৰে ছইংমেনৰ স্থাও বৰ্ত্তমানৰ ৰাভৱৰ ভেটিভহে ৰচিত হৈছিল।

আধুনিক কবিতাৰ আধুনিকতম ধ্বজাধাৰীয়ে কবলৈ বাধ্য হৈছে যে ন কবিতাৰ কৌশলৰ ভালেমান কিটিপ ছইৎমেনৰ ৰচনাত সোঁশৰীৰে বিদ্যমান ৷ আধুনিক কবিতাৰ সাংকেতিক কৌশল (suggestion) ছইৎমেনৰ আবিকাৰ নহলেও প্ৰধান সভ্জলি আছিল ৷ নিজৰ কবিতাৰ সমালোচনা প্ৰসাক্ষত তেওঁ কৈছিল 'My lines

are never fixed and finished but are always suggesting something beyond....'. করচিত্র আৰু অসনাতন উপসাধার্কিক কবিভাব ভাঙৰ গঠন-উপাদান। মনোধর্মী উপমাব এনে ব্যৱহ'ব ছইৎযেনৰ কাবাত বিৰল নহয়। উদাহৰণ স্বৰূপে এটা সাধাৰণ কবিভাব শাৰী তুলি দিছোঁঃ

"I saw in Louisiana a live-oak growing,

ছইৎমেনৰ কাবাত আধুনিক প্ৰতীকৰ ধৰণে প্ৰতীকৰ সতৰ্ক প্ৰয়োগো চকুত পৰে। Sparkles from a wheel আৰু Now the Great Organ Sounds নামৰ কবিতা ছটাত সামগ্ৰীকভাবে ব্যাপক তাৎপ্ৰ্যাবিশিষ্ট প্ৰতীকৰ ব্যৱহাৰ উল্লেখযোগ্য।

বিভিন্ন ভাবাঞ্যঙ্গৰ জৰীয়তে এটা স্থায়ী
impression স্থায়ী কৰাৰ প্ৰচেষ্টাও হুইৎনেনে
কৰিছিল। তেভিয়াৰ মান্থহে অৱশ্যে এইবোৰ
পঢ়ি 'Tiresome Catalogue' ধুলি এইবোৰ
ৰচনাক গালিহে পাৰিছিল।

'ইমেজিঝম'ৰ মূল প্ৰেৰণা আছিল চৈনিক কবিতা। কিন্তু চৈনিক কবিতাৰ সৰ্বব'ঙ্গীৰ অহুবাৰ নৌহওঁতেই ভুইৎমেনৰ মৌলিক প্ৰভিভাই ইমৈজিঝায়ৰ মূলসূত্ৰ আবিদ্ধাৰ কৰিছিল। এক মুঠুৰ্ত্তৰ দৃষ্টিয়ে প্ৰাকৃতিক জগতৰ যিমান-খিনি ধৰা পেনাৰ পাৰে ত[ব প্রতিলিপি অগবা ভেনে কেভবোৰ চিত্ৰৰ প্ৰভিলিপি হুইৎমেনৰ কবিতাত এই প্রয়লেখকে কৰিছে। ইমেজিঝ্মৰ মিডভাষা পর্যান্ত

ছইৎমেনৰ কাব্যন্ত ঠায়ে ঠায়ে পৰিলক্ষিত হয়: Last of ebb, and daylight waning. Scented sea-cool landward making, smells of sedges and salt incoming With many a half-caught voice

sent up from the eddies...

আধুনিক কবিৰ দৰে প্ৰকাশৰ দাবীত হুইৎমেনে ন ন শব্দ আবিফাৰ কৰিছিল বিদেশী ভাষাৰ শব্দ অবাধে ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু ক'ৰবাঙ হয়তে৷ অধ্যয়নজনিত পৰোক্ষ উক্তিও যোজনা কৰিছিল। কিন্তু শেষলৈকে তেওঁ জনসাধাৰণৰ জोৱনৰ কবি হৈয়ে ब'न।

জীবনৰ প্ৰতি মুহৰ্ছতে একোটা মহৎ উদ্দেশ্য আছে; গৌল্পহ্য আৰু এই চৰম উদ্দেশ্য সাধনাৰ কাৰণে কৰা কঠোৰ প্ৰচেষ্টাতেই জীৱনৰ অৰ্থণ্ড লুকাই আছে।

—মেলিম পৰ্কী

আমাৰ প্ৰভোকৰে ভিতৰত কমবেচি পৰিমাণে কৰি, প্ৰেমিক আৰু ৰলিয়া—
এই তিনিজন মান্ত্ৰহ আছে। কোনো এটাৰ আন হুটাৰ ওপৰত আধিপতা থাকিব পাৰে কিন্তু গি বাকী হুটাক নিমূল কৰিব নোৱাৰে। আমাৰ ভিতৰত এনে এটা শক্তি আছে যাৰ প্ৰকাশ মুক্তিৰ অন্তপ্ৰেৰণাত কোনো কাৰ্য্যৰ মান্তেদি হোৱা অসন্তৱ।
গি বুক্তি নাৰ্মানে। প্ৰকৃত প্ৰেম, ঘূলা, বা বিজিশ শিক্তকাৰ মান্তেদি প্ৰকাশ হয়।
আধুনিক অগতখনৰ কঠোৰ নীতি-নিয়মৰ বালোনে আমাৰ ভিতৰৰ কোমল অনুভূতিবোৰ তিলতিলকৈ থাই পেলাইছে। মান্ত্ৰ্যুহ উদাৰ, মুক্ত, স্টেশীল প্ৰেম হৈ পৰিছে কম্মনীৰ প্ৰেমৰ দৰেই কন্ধ, ঠেক, গুপুত —ভাৰ চাৰিগুৰ্কানৰ বান্ধুখিনিৰ গ্ৰেই সি বিৰাক্ত।
যি মুক্ত হোৱা উচিত ভাক কৰি ৰবা হৈছে বন্দী আৰু যাক বন্দী কৰি ৰবা উচিত ভাক কৰি দিয়া হৈছে মুক্ত। আমাৰ প্ৰেম, মুন্ম চেনেহৰ ওপৰত কঠোৰ শাসন আৰু ঘূণা, ঈৰ্যা, নিষ্ঠুবতাই মুক্তভাবে আমাক শাসন কৰিছে।

—বাৰট্ৰেণ্ড বাচেল

—বাৰট্ৰেণ্ড বাচেল

जिक्षीया नार्ष जाक जूबधाब

—নলিনী কুমাৰ শৰ্মা

৩য় বাষিক বিজ্ঞা**ন**

ত্বি প্রিপ্রান্তিয়া নাট আৰু সূত্রধাৰৰ বিষয়ে ত্বি ক্রিয়া সাহিত্যত বছতো আলোত্রিক্রিয়া কান্তি ত্বি । অঙ্কীয়া নাটৰ জন্মৰহস্য আৰু সমাজৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ প্রভাৱ, নাটত স্কুত্রধাৰৰ প্রযোজনা আৰু তেওঁৰ কার্যায়লী আদিৰ বিষয়ে হৈ যোৱা আলোচনা সমূহৰ আলম লৈয়েই আমাৰে এই আলোচনা।

নাট ৰচনা বৈষ্ণৱ যুগৰ অতুলনীয় কীতি।
বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ মুখ্য উদ্দেশ্যই হৈছে ক্লঞ্চৰিত্ৰ
ব্যক্ত কৰি জন-সমাঞ্চৰ মাজত তাক সমুজ্জন
কৰি তোলা। কীৰ্ত্তন দৰ্শম আদি ধৰ্মাত্মক
কাব্য, হৰণ আৰু বধকাব্য সমূহতো ক্লঞ্চ
চৰিত্ৰকে ব্যক্ত কৰিব বিচাৰিছে। কিন্তু জন
সমাজক আক্লষ্ট কৰি ঈশ্বৰাভিমুখী কবাত অক্লীয়া
ভাওনাইহে শ্ৰেষ্ঠ আসন লাভ কৰিছে।

শক্ষৰদেৱে ১৯ বছৰ বয়সতে 'চিহ্ন-যাত্ৰা' ভাওনা কৰে বুলি জনা যায় । গভিকে, অসমীয়া নাটৰ জন্ম পঞ্চশ শভিকাৰ শেষ ভাগত । অসমীয়া নাটৰ পৌৰাণিকভা সঁচাকৈয়ে অসমীয়াৰ অভি গৌৰৱৰ বস্তু । এই অঞ্চীয়া
নাটৰ সংস্কৃতৰ এক অঙ্কৰ নাটৰ লগত কিবা
সম্বন্ধ থাকিব পাৰে । সংস্কৃতৰ ঐতিহ্য থকা
দেশত এইটো একো আচৰিত কথা নহয় ।
কিন্তু পুৰণি প্ৰীক্ নাটবোৰতো মাথোন এটাহে
অঙ্ক আছিল । ডাঃ কাকতিৰ মতে—'সংস্কৃতৰ
এক অঞ্চ থকা ভাণৰ লগত আমাৰ অঞ্চীয়া
ভাওনাৰ কিবা সমন্ধ থাকিব পাৰে ।'

সংস্কৃত নাটত 'পুর্ব্বৰক্ষ' বুলি এটি প্রস্কৃত্যাতে ।

'যন্নাট্য ৱন্তনঃ পূর্ব্বৰক্ষ বিদ্নোপ শান্তরে ।

কুশীলৱঃ প্রকৃষিত্যি পূর্ব্বৰক্ষ স উচ্যতে ॥''

কাহিনী উবাপন কৰাৰ আগতে ৰক্ষমঞ্জব
বিঘিনি গুচাবলৈ কুশীলৱ অর্থাৎ সূত্রধাৰকে মুখ্য
কৰি ভাৱৰীয়া সকলে কৰা অনুষ্ঠানেই 'পুর্ব্বৰক্ষ' ।

অসমীয়াত পূর্ব্বৰক্ষ শক্ষৰ ৰূপান্তৰ কৰা হৈছে
'ধেমালি'। কিন্তু সংস্কৃত নাট্যকলাৰ পূর্ব্বৰক্ষ
বিভাগৰ পৰা অসমীয়া ধেমালিবোৰ বেলেগ ।
'নাট-ধেমালি', 'সক্ষ-ধেমালি', 'বৰ-ধেমালি',
'দেৱ-ধেমালি', 'মুলক্ষ-ধেমালি', 'বোষা-ধেমালি',

— এইবোৰেই হৈছে অসমীয়া নাটৰ ধেনালি সমূহ।

গীত, শ্লোক, ভটিমা, কথা আৰু নাট বা
নাচ — এইকেইটা ভাগত নাটবোৰ ভগোৱা হয়।
নাটত গীত ছবিধ আছে— 'এবিধ ৰাগ সজীতৰ
অন্তৰক্ষ আৰু আনবিধ সাবাবণ প্যাৰ'। নাটৰ
শ্লোকবোৰ — নান্দী, কাহিনী আৰু নাট্যকাৰৰ
নাট প্ৰযোজনা আৰু নোধনিৰ শ্লোক— এই
তিনি শ্ৰেণীত বিভক্ত।

'আংশীর্ত চন সংযুক্তা স্তৃতির্যন্তাং প্রযুক্তাতে।
দেৱ দিক নুপাদীনং তত্মানান্দীতি সংজ্ঞি ॥'
দিজ-নুপাদিক অভিনন্দন জনাই ভুতি কৰিব
লাগে। শক্ষৰদেৱৰ নান্দীত শ্লোক ছটি, তাৰ
পদৰ সংখ্যা মুঠ আঠ। ছয়োটি শ্লোকতে
প্ৰমপুৰুষ প্ৰমন্ত্ৰন্ধ শ্ৰীকৃষ্য বা শ্ৰীৰামৰ
ভুতি কৰা হয়।

শঙ্কৰী নাটত তিনি শ্ৰেণীৰ ভটিমা থাকে—প্ৰথমতে নাটৰ নায়ক প্ৰীক্ষ্ণ বা প্ৰীৰামৰ স্ততি-বাচক আৰু নালীৰ দৰে মঞ্চলাচৰণ মূলক ভটিমা, দিভীয়তে শেষৰ 'মুজি-মঞ্চল' বা মঞ্চল-ভটিমা আৰু তৃভীয়তে কোনো নাটকীয় চৰিত্ৰ কপে থকা ভাটৰ মুখৰ ভটিমা। 'বাম-বিজয়' নাটকৰ প্ৰথমতে থকা—

'জয় হুয় হয়ুকুল কমল প্ৰকাশক দাসক নাশক ভীত_া'…

শ্বিষ্ণলাচৰণ' মূলক ভটিনা।

শ্বৈক্তি-মঞ্চল' ভটিনাভ অভিনয়ৰ শ্ৰোভা আৰু
দৰ্শক সকলৰ মুক্তি কাননা কৰা হয়। ইয়াৰ
পৰাই নাটৰ শেষত 'মুক্তি-মঞ্চল'ৰ প্ৰয়োজনীয়তা
ৰুজিব পাৰি। 'ৰুক্মিনী-হৰণ' নাটৰ 'মুক্তিমঞ্চল'ত নাটখনৰ প্ৰয়োজনাৰ কথাও প্ৰকাশ
কৰা হৈছে—

'শ্ৰীৰামৰায়া ভকতি সুজান। কৰাৱত কৃষ্ণ নাট নিৰ্মাণ॥ ৰু ক্মিণী-ছৰণ নাট প্ৰধান।
ক্ষ কিন্তৰ ওহি শক্ষৰ ভাগ॥"
ভাওনাত স্থত্ৰধাৰ প্ৰমুখ্যে সকলো ভাৱৰীয়াই
গায়ন-বায়নেৰে মুজ্তি-মন্দল গায়।

নাটকীয় কথাক ছভাগে ভগাব পাৰি— কথা স্থৃত্ৰ আৰু ভাৱৰীয়াৰ বচন। গীত আৰু ভটিমাৰ দৰেই কথাব ভাষা বজাৱনী।

কম পৰিসৰৰ মাজত সমাপ্ত হ'ব লগীয়া হোৱাত নাটৰ বহুতো ভিতৰুৱা ঘটনা কাৰ্য্য—কলাপৰ ম'জেৰে ফুটাই ভোলাতো সম্ভৱপৰ নহয়। সেই কাৰণেই অন্ধীয়া নাটত সূত্ৰধাৰৰ প্ৰযোজনা। সূত্ৰধাৰে নাটৰ চমু আভাষ দি পাত্ৰ-পাত্ৰীৰ পৰিচয় ঘটাই, গুৰিৰ পৰা শেষলৈকে আজি-কালিৰ অনাতাৰ নাটকৰ commentatorৰ দৰে দোহাৰত উপস্থিত থাকে।

সংস্কৃত নাট্য-সাহিত্যই 'স্ত্রধাৰ'ৰ জন্ম ক্ষেত্র । সংস্কৃত নাট্রত স্থাবাৰৰ যি পৰিক্ষিনা, অসমীয়া নাট্ত সি সম্পূর্ণ পৃথক—আৰু এইখিনিতেই শক্ষবদেৱৰ অভিনৱন্বৰ প্রতিভা । শক্ষবদেৱে অকীয়া নাট প্রযোজনাৰ সময়ত তেওঁৰ চকুৰ আগত আছিল এখন সমাজ—যিখন সমাজত ভাওনাৰ ঠাই 'লোক-বঙ্কন, লোক-সংগ্রহ, লোক-স্থিতিত' আৰু তেওঁলোকৰ চকুৰ আগত ভাঙি ধৰিব খুজিছিল— শ্রীক্ষরৰ ঐশ্বৰিক পুৰুষ্ণ । এই উপযোগীতাৰ লগত খাপ খুৱাবলৈ গৈয়েই স্ঠি কৰা হ'ল 'স্ত্রধাৰ'ৰ ।

সংস্কৃত নাট্য শাস্ত্র অনুসৰি স্থ্রধাৰ জন—
'চাৰিপ্রকাৰ বাগুতে নিপুণ, নীতি-শাস্ত্র, কামশাস্ত্র, মানৱ চৰিত্র, শৰীৰ ভত্ত্ব, জ্যোতিবিদ্যাত
ব্যুৎপত্তি, সাজ-পাৰ বা বেশ-বিন্যাসত ৰুচি সম্পন্ন,
পদ আৰু ছন্দৰ বিধানত জ্ঞানী'— এই সকলো
গুণৰ অধিকাৰী হ'ব লাগে । কিন্তু ইমান
গুণৰ অধিকাৰী হৈও পূৰ্ব্বিঙ্গৰ পাচৰ পৰা
স্থ্ৰধাৰক আৰু আমি দেখিবলৈ নাপাওঁ।

পুত্ৰধাৰ আঁৰে আঁৰে থাকি যায়। কিন্ত অসমীয়া নাটত পুত্ৰধাৰেই মধ্যস্থ পুৰুষ। নাট মেলাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি নাটৰ সামৰণিলৈকে 'আহে সামাজিক লোক' বুলি আৰম্ভ কৰি, গীত-বচন আৰু নাচেৰে পুত্ৰধাৰে দৰ্শক বুলক ঘটনা প্ৰম্পৰা আৰু তাৰ সম্ভাৱিত তাৎপৰ্য্য বুজাই দিয়ে।

'স্ত্ৰধাৰী হ'ল নৈৰ্ব্যক্তিক নাটকত নাট্যকাৰ জনৰ প্ৰতিনিধি'। স্থাত্ৰধাৰৰ প্ৰযোজনাৰ কথা ক'বলৈ গলে অন্ধীয়া নাটৰ উদ্দেশ্যৰ কথা জানিব লাগিব। ৰস উদ্বোধনেই ভাৰতীয় নাট্য-কলাৰ উদ্দেশ্য। অঙ্কীয়' নাটতো বিভিন্ন ৰসৰ উদ্বোধনেৰে দৰ্শক বুন্দৰ অন্তৰ ৰস জড়িত কৰি স্থুত্ৰধাৰে হৰিভক্তিৰ মহিমাৰ কঠিয়া পাৰে। গায়ন-বায়নৰ তালে তালে গীত-বাদ্যৰ মাজেদি 'সামাজিক লোক' সকলৰ অন্তৰৰ নিৰুদ্ধ চৈত্তন্তৰ জাগ্ৰত কৰি প্ৰাণ চৈত্তন্তৰ লগত নিহিত হোৱাৰ মহৰ্ত্তবোৰতেই স্থাৰীৰ ভক্তি ৰসৰ প্ৰচাৰ বাণীয়ে তেওঁলোকৰ অন্তৰত নিৰ্বিক বাদে আসন প্ৰতিষ্ঠা কৰেগৈ। গতিকে এই স্ত্ৰধাৰৰ যোগেদিয়েই নাট্যকাৰে দিদ্ধি কৰে তেওঁৰ উদ্দেশ্য—বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰচাৰ।

গ্ৰীক মাটকৰ 'কোৰাচ'ৰ দৰে অন্ধীয়া নাটৰ স্ত্ৰধাৰ জনো 'আদৰ্শ-দৰ্শক'। 'প্ৰকৃত সহ্ন্দয় দৰ্শকৰ অন্তৰত নাটৰ অভিনয়ে সঞ্চাৰিত কৰা বসকে আদৰ্শ-দৰ্শক স্ত্ৰধাৰে আৰু ঘণী-ভূত কৰি মনত মচিব নোৱাৰা সঁচ বান্ধি দিয়ে।'

••• •• 'আহে লোক; দেখু দেখু, ভাটক মুখে ৰুফ্মীঃ কৃষ্ণক গুণ শুনিয়েঃ কৃষ্ণ চৰণেঃ শ্ৰহ্মা মাত্ৰ ক্ষলঃ অভয়ে ভকতক পৰম কুপালু কৃষ্ণঃ তানিকৰ বশ্য ভ্য়াঃ পৃহ গৃহিণী ক্ষল। আঃ হৰি ভকতিক মহিমা কি কৃহবঃ জানি কৃষ্ণ চৰণে চিত্ত দিএ—নিৰস্তৰে

হৰিবোল। · · · · · · · ' এই উক্তিটোত স্ত্ৰধাৰে বৰ্ত্তমানটো দেখুৱাৰ লগে লগে অতীতটোও দোহাৰিবলৈ পাহৰা নাই। ৰুক্মিনীয়ে ভাটৰ মুখে কক্ষৰ গুণাকুকীৰ্ত্তণ শুনাৰে পৰা 'ভক্তক পৰম কপালু' কৃষ্ণই ৰুক্মিনীৰ মনোবাঞ্ছা পুৰণ কৰিবলৈ যোৱা ঘটনাৰ আকুষজিকখিনিও কেইটিমান প্ৰয়োজনীয় শব্দ চয়নেৰেই দৰ্শকৰ দৃশ্ব-পটত ভাঙি ধৰিছে। হৰি ভক্তিৰ মহিমাইক অভ কৰিব নোৱাৰি—'আঃ হৰি ভক্তিক মহিমা কি কহব'—স্ত্ৰধাৰে বুজাই দিছে। লগে লগে এই মহিমাৰ অধীশ্বৰক লাভৰ উপায়োজিছে— 'কৃষ্ণৰ চৰণে চিত্ত দিএ— নিৰন্তৰে হৰি বোল'।

অক্ষীয়া নাটৰ নাট্যকাৰে পৰিকল্পনা কৰা 'আদৰ্শ-দৰ্শক' স্থান্তৰৰ উদ্দেশ্য এয়ে। নাট্য-কাৰৰ আদৰ্শ-দৰ্শক আৰু প্ৰতিনিধি হোৱাৰ উপৰি'ও স্থানেৰে পুৰণ কৰে দৃশ্যপটৰ অভাৱ। কথা শ্লোক, আৰু সীতৰ সহায়েৰে নাটকীয়-পৰিস্থিতি এটাৰ স্থাষ্ট কৰি বেৰত আঁৰি থোৱা মানচিত্ৰ এখনত আঙুলি বুলাই বুজাই দিয়াৰ দৰে স্থানৰে দৰ্শক বুলক নাটৰ দৃশ্যাৱলী কল্পনা কৰি লবলৈ দিয়ে। সংস্কৃত নাটক জ্ঞ ভাৱৰীয়াৰ মুখেদিহে এই বৰ্ণনা দৰ্শকৰ মানস চকুত ভাঙি ধৰে।

ডাঃ কাকতীয়ে ক'বৰ দৰে অক্টায়। নাটৰ
সূত্ৰণ'ৰে আধুনিক নাটকৰ দৃশ্য'ণটৰো অভাৱ
পূৰণ কৰিছে। তেখেতে 'চোৰধৰা' নাটকৰ
উক্তি দি দেখুৱাইছে— এফালে ক্ষ্ণই লৱণুৰ
লোভত গোগীৰ মাজত গোমাই 'নানাবিধ কৌতুক নৃত্য'ৰে তেওঁলোকক আনন্দ দিছে
আৰু আনফালে যশোদাই 'পুত্ৰ-স্প্ৰহে আকুলিজ্জ ছয়া যমুনাক তীৰে তীৰে চায়া' ক্ষ্ণক বিচাৰি
হাবাগুৰি খাইছে।

'ওজাপালি'ৰ উন্নত অৱস্থাই 'এক্ষীয়া ভাওনা'।

উজনি-নামনি সমগ্র অসমতে মুদ্রা দি নাচৰ চেবে চেবে ওজাজনে গোৱা পদ আৰু পালিয়ে গোৱা ঘোষাৰ 'ওজাপালি' গীত অতীজৰে পৰা আছে। মাজতে এনাৰ ছুবাৰ ওজা আৰু পালিৰ মাজত কথোপকখনো হয়। পাচলৈ এই 'ওজা'জনকে ৰূপান্তৰিত কৰা হ'ল 'সূত্ৰ-ধাৰ'লৈ আৰু 'গায়ন-বায়ন' হ'লগৈ 'পালি'বোৰ।

তেওঁলোকৰ প্ৰস্পৰৰ মাজৰ কথোপকথন আৰু গীভিধিনিকেই কৰা হ'ল ভাৱৰীয়াৰ বচন । 'ওঙ্গাপালি'ৰ এই অভিনৱ অৱস্থাকেই সংস্কৃত নাট্য-শান্ত্ৰৰ বাভাবৰণেৰে পৰিপুষ্ট কৰি নাম দিয়া হ'ল 'অফীয়া-ভাওনা'। অফীয়া-নাট্ৰ স্থাত্ৰধাৰ আৰু ওজ্ঞাপালিৰ ওঙ্গাজনৰ মাজত বেছ সাদৃশ্য আছে।

जञ्चनाएठ जमसीया माहिठा

—**শ্যামভদ্র মেধি**২য় বাধিক বিজ্ঞান

ত্বি প্রতিষ্ঠিলপতে হৈ যোৱা অসম সাহিত্যসভাৰ

ত্বি চতুলিংশ সন্মিলনত সভাপতিব

তি তি তি লামনৰ পৰা অসমৰ জনপ্রিয়

সাহিত্যসমূহ সকলো ধৰণৰ বিষয়-বস্তুৰে

সমৃদ্ধ হ'বলৈ ধৰিছে । দুর্শন, ৰাজনীতি,

সমাজনীতি, অর্থনীতি, বিজ্ঞানৰ নানা শাধাৰ

পুথি, ভাৰতীয় ভাষাবোৰত নতুনকৈ ৰচিত হ'ব

লাগিছে বা ইংৰাজী আদি ভাষাৰ পৰা তেনে

পুথি ভাঙনি কৰি যুগুত কৰা হৈছে । এই

বিষয়ত আমাৰ চকুৰ আঁৰত ভাৰতৰ ভাষাবোৰে

কেনেভাৱে বৰণটি সলাই যৌৱন-শ্রী সম্পন্ন হৈছে,

ভালৈ আজি আপোনালোকৰ সকলোৰে দৃষ্ট

আকর্ষণ কৰিছেঁ। । এই উল্লেখযোগ্য কথাফাঁকিৰ জ্বিষতে হুৱৰাদেৱে অহুবাদত অহান্য ভাৰতীয় সাহিত্য বর্ত্তথান অৱস্থাটো দাঙি ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। সঁচা কথা, অহুবাদৰ ক্ষেত্ৰত অন্যান্য ভাৰতীয় সাহিত্যৰ তুলনাত অমাৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ অৱস্থা অভিছুপ লগা নহলেও সিমান উন্নত বা প্রশস্ত বুলি ক'ব নোৱাৰি। সেই কাৰণে আজি প্রায় ৫০ বছৰমান আগব প্রাই অহুবাদত অসমীয়া সাহিত্যক চহকী কৰি তুলিবলৈ আৰু ভাৰ ঘ্রাই ভাষা হিচাকে গোটেই অসমীয়া ভাষাটোকেই পুর্ঠ কৰিবলৈ আমাৰ সাহিত্যিক সকল যুত্রপর হৈ আহিছে। অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ ভিনিটা যুগ—

৩২শ সংখ্যা, ১৮৭৮ শক

প্রাকবৈষ্ণৱ যুগ বা আদি যুগ, বৈষ্ণৱ যুগ বা शक्त वा या वा विश्वास या । वर्षमान युगव আগতে অসমীয়া সাহিত্যিক সকলে 'মৌ মাথিয়ে ফলৰ মৌ সংগ্ৰহ কৰি মৌ-কোঁহ সজাৰ দৰে এই যুগৰ সাহিত্যিক সকলে নানা ঠাইৰ নানা দেশৰ পৰা নানা সাহিত্যৰ উপাদান সংগ্ৰহ কৰি অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ মৌ-কোঁহ প্ৰস্তুত কৰিছিল।' অসমীয়া প্ৰাচীন কৰিসকলে তেখেত্ৰসকলৰ সমসাময়িক সকলো সংস্কৃত পুথিৰে প্ৰাঞ্জন ভাঙনি কৰিছিল, তেওঁলোকে সেইবোৰ আমালৈ এৰি থৈ গৈছে: অকল ভাঙনি কৰিয়েই সম্ভষ্ট হোৱা নাছিল, আন পুথিৰ পৰা মূল घটना लि निजन कहानाव बदन जानि अर्थुर्व সাহিতা-সম্পদ স্ট্ৰী কৰি থৈ গৈছে। সি যি নহওক, এই কামৰ একমাত্ৰ উপায় আছিল অঞ্বাদ বা ভাঙনি। কিন্তু উনৈশ শতিকাৰ আৰম্ভৰ পৰা বৰ্দ্তমান সময়লৈকে এই ছোৱা কাল অর্থাৎ বর্ত্ত্মান বা আধনিক যুগতহে অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰশস্তভাবে অনুবাদৰ প্ৰথম আৰম্ভ বা প্ৰচলন হয়। এই যুগতে খুষ্টান জগতৰ স্তান. ধৰ্ম আৰু সভ্যতাৰ পোহৰ আমাৰ দেশত পৰে। আ'মেৰিকান বেপটি? মিস্তানৰ যত্নত ⊍আজাৰাম শৰ্মাই ইংৰাজীৰ পৰা অসমীয়ালৈ বাইবেল শাস্ত্ৰ অসুবাদ কৰে আৰু পুথি ১৮১৩ খুঃত শ্ৰীৰামপুৰৰ পৰা ছপা হৈ ওলায়। সেইখনেই অকুবাদত অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰথম ছপা পুথি।

আজিকালিৰ বেছিভাগ সাহিত্যিকেই হৈছে কবি, গল্পলিধক, ঔপন্যাসিক, ৰহস্যময় কাহিনী লিখক আৰু ব্যক্তিগত প্ৰবন্ধ (literary essay) লিখক; অনুবাদকৰ সংখ্যা অন্যান্য ভাৰতীয় সাহিত্যৰ অনুবাদকৰ সমান নাই। আজিকালিৰ সাহিত্যিক সকলে পোনপতিয়া ভাবে অনুবাদ কৰি জনসমাজৰ আগত বিভৱ

জ্ঞান ৰাণি বোধগম্য কৰি তোলাৰ পৰিবৰ্ত্তে प्ति थे। योग्ने विष्मि अवश्वा (situation) आब्ध ঠাঁচ কিছুমান অহুকৰণ কৰি কমণিক্ষিত অসমীয়া সমাজক অহুবাদ বুজান্ত অবোধগম্য পেনাইছে, আৰু লগে লগে অংমাৰ সাহিত্য জাডীয় আদৰ্শহীন কৰি পেলাইছে। সাহিত্যিকে তেওঁলোকৰ চিন্তাৰ্গজ্ঞিৰে পাঠক স্মালৰ মনত আউল লগোৱাতেই পায় তেওঁ– লোবৰ যত্ৰৰ সাৰ্থকভা । স্মাজৰ শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ মাজতে আজিৰ সাহিত্যই সীমাবদ্ধ হবলৈ ধৰিছে। व्यवस्था अन्ति। यूरे कबिव त्यावाबि त्य ममयब লগে লগে সাহিত্যৰ বেঁ,ৱতী স্মৃতিও বেলেগ-মুখী হয়। ৰাতি গঠনত বিদেশী প্ৰভাব পৰাভো স্বাভাবিক, কিন্তু যেনেকুৱা প্রয়োগৰ পৰা আমাৰ মাতৃভাষ। আপচু আৰু আগঢ়ী হয় তেনে প্ৰয়োগ বাদ দিয়াটো আমাৰ কৰ্ত্তব্য। কিন্তু পোনপতিয়া অধুবাৰত আমি পাম কি ? পাম, বিদেশা জ্ঞানৰ'ণি, যাৰ সাজপাৰ হ'ব অসমীযা। গভিকে যি অসমীয়া সাহিত্যক্ষেত্ৰত 'অপুকৰণৰ' প্রবল সমস্যা আহিছে সেই সময়ত অফুবাদ সাহিত ৰ প্ৰদাৰভাৰ আৱশ্যকভা ক্ৰমাত বেচি ৰাহিৰৰ চিন্তাধাৰাক হৈ আহিছে। সমাজৰ চিনাকি কৰি তুলিবলৈ হ'লে কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত এনৈ সহজ্ব পদা অব-नम्न कबारे त'श्र्मीय (यन नाता। त्ररे हिलाब रमोनिक बहनांब मार्डिंख छूक्तर यांक अरवांश्रामा একো উদ্দেশ্য সাধিত হ'ব কৰি ৰূপ দি নোৱাৰে ।

কোনো কোনোৱে ক'ব পাৰে যে মৌলিকভাবিহীন বাহিত্যৰ সোৱাদো নাই উপকাৰো নাই।
এইকথা স্বীকাৰ্য্য, যে ভাঙনিত মূলৰ সৌলক্ষ্য
অটুট নেথাকে বা ৰখা টান আৰু মৌলিক
সাহিত্যই হে ভাষা আৰু সাহিত্যৰ স্থান নিৰ্দ্দেশ
কৰে; কিন্তু আমাৰ ভাষা আৰু সাহিত্য সহক্ষে

চহকী কৰাৰ প্ৰকৃষ্ট পদ্ম অকল অনুবাদ নহলেও অসমীয়াৰ নিচিন। ভাষা এটাত অনুবাদ সাহিত্যৰ আৱশ্যকভাৰ বিসয়ে বহলাই লিখাৰ সকাম নাই। আজি অকল অসমীয়া সাহিত্যকে নহয় জগতৰ সকলোবোৰ সাহিত্যই অনুবাদ সাহিত্যৰ আৱশ্যকভাৰ বিষয়ে উপলব্ধি কৰে। সকলো জাতিয়েই বিদেশী সাহিত্য, সংস্কৃতি, সভ্যতা, আচাৰ ব্যৱহাৰৰ নিজ্ঞ ভাষাত সোৱাদ লবলৈ আকাখ্যা কৰে; কিয়নো কোনো জাতিৰ সকলো মান্থহেই পণ্ডিত নহয় যে অন্যান্য ভাষাৰো যথেষ্ট জ্ঞান আছে। মূল্য-বান সম্পদ যি সাহিত্যতে নেথাকক ভাকে নিজৰ কৰি লৈ, নিজ কৃষ্টি আৰু সমাজক ভেটি কৰি লৈ আগবঢ়াই স্থ্ৰিবেচক সাহিত্যিক সকলৰ কাম হ'ব।

এই প্ৰদক্ষতে আৰু এটি কথা মন কৰিব লগীয়া যে কল্পনাশক্তি আৰু প্ৰকাশ ভক্ষী সকলোৰে সমান নহয়---বিশেষকৈ আমাৰ অসমীয়াৰ ক্ষেত্ৰত: ভাৰ কাৰণ ৰাজনৈতিক অৰ্থনৈতিক আদি হ'ব পাৰে। সি যি নহওক, বহুত লেখকৰ বালেখক হ'বলৈ ইচ্ছা থকা ব্যক্তিৰ বিফলভাৰ ইয়ো এটা কাৰণ। গাহিত্যিকৰ সহজ্ঞাত শক্তি থাকে। এই শক্তিৰ বলতেই অনেক ঠাইভ সাহিত্যিকে নিজেও নজনাকৈয়ে উচ্চ সাহিত্যৰ স্টি কৰে। পিছে সকলোৰে ক্ষেত্ৰত এই কথা নেখাটে । কিন্তু অন্য ভাষাৰ পৰা অহুবাদ কৰিলে এই বাধা নাথাকে: কাৰণ অনুবাদ কৰিবলৈ নিজৰ কল্পনা শক্তিৰ আৱশ্যক নহয়। ভাল ভাষা জ্ঞান থাকিলেই সহজে অমুবাৰ কৰা বিষয়ক সুখপাঠ্য কৰি লেখিব পাৰি। অহ-বাদত পৰিশ্ৰম দিমান নহয় আৰু সময়ো দিমান নেলাগে: অথচ নিজ সাহিত্যও ইয়াৰ ঘাৰা ধনী হয়। এইদৰেই বিশ্ব সাহিত্যৰ সোৱাদ সকলোৱে উপভোগ কৰি মনৰ প্ৰদাৰতা বঢ়াব পাৰে। অসমৰ নিচিনা আৰ্থিক সন্ধটত

জুৰুলা হোৱা দেশ এখনে মূল ৰচনাৰ লগে লগে অপুবাদ সাহিত্যতো আগুৱাই গৈ থাকিলে ক্ষতি হোৱাৰ সম্ভাৱনা খব কম ৷ কিয়নো প্রথমে কিতাপ লিখি উলিয়ালেই যে সেই কিভাপ জনপ্রিয় হব ভাৰ কোনো স্থিৰতা নাই। জনপ্ৰিয় নহলে কিতাপৰ বিক্ৰিও কম হ'ব বা একেবাৰে নহয়েই। ভেভিয়া সেই কিভাপৰ লেখক বা প্ৰকাশক ক্ষভিগ্ৰস্ত হ'ব লগীয়া হয় আৰু এনেবোৰ কাৰণত লেখক বা প্ৰকাশকৰে। উৎসাহ কমি আহিবলৈ ধৰে। কিন্তু দেশ বিদেশৰ ভাল ভাল পুথি আদিৰ অনুবাদ কৰিলে এই আশস্কা নেথাকে : কিয়নো **দেইবিলাক ৰচনাই জনপ্রিয় বুলি আগেয়েই** খাাতি লাভ কৰিছে, বিশ্ব-গাহিত্যত সেইবিলাকৰ স্থান নিৰ্দ্ধাৰিত হৈ গৈছে। গতিকে সেই বিলাকৰ অনুবাদ জনপ্রিয় হোৱাতো স্বাভাৱিক। অৱশ্যে এজন স্থ্ৰসাহিত্যিকে মন্তব্য কৰিবৰ দৰে 'Translation should be accurate and convey the spirit of the origin,'

এতিয়ালৈকে অসমীয়া গাহিত্যলৈ কৰা অন্ধবাদ সমূহলৈ লক্ষ্য কৰিলে এই কেইটা কথাই অতি সহজে আমাৰ চকুৰ আগত পৰিস্ফূট হৈ উঠে।

প্রথমতে দেখা যায়, ইংৰাজী, বঙলা, সংস্কৃত, পালি ইভ্যাদি কিছুনান ভাষাৰ কিছুনান কিতাপ অস্ততঃ আমাৰ ভাষাত অস্থবাদ হ'ব ধৰিছে। দ্বিভীয়তে দেখা যায় এতিয়ালৈকে হোৱা অস্থবাদৰ বেছি ভাগেই গল্প, উপন্যাদ নাইবা জীৱনী। ইতিহাস, ভূগোল বা বিজ্ঞানৰ কিতাপবোৰৰ ছুই এখনো অসমীয়ালৈ এতিয়ালৈকে অস্থবাদ কৰা হোৱা নাই।

ওপৰোল্লিখিত কথাসমূহ বিশ্লেষণ কৰি চালে আমি আমাৰ ভাষা আৰু সাহিত্যত বৰ্ত্তমানে বিশ্ব-সাহিত্যত ঠাই পোৱা পৃথিবীৰ জ্ঞানীলোক সকলৰ পুথিবিলাক অহুবাৰ কৰাৰ উপৰিও শিশু-সাহিত্য, কথা-সাহিত্য, কাব্য, দর্শন আৰু বিজ্ঞান সাহিত্যৰ সকলো অঙ্গতে অগ্ৰবাদৰ আৱশ্যকভা দেখোঁ। এইক্ষেত্ৰত বিজ্ঞান সাহিত্যৰ আৱশ্যকভাৰ বিষয়ে বিশেষভাবে মন কৰিবলগীয়া। এজন চিন্তাশীল লোকে মন্তব্য কৰিছিল, 'আচলতে বিজ্ঞানে মানৱ সংস্কৃতিৰ উন্নত্তৰ ৰূপ নিৰ্মাণ কৰাৰ বাট মকলি কৰি দিছে। ... মানৱ-সংস্কৃতি আচলতে বিজ্ঞানৰ আধাৰৰ ওপৰতহে গঢ়ি উঠিছে। উন্নততৰ জীৱন-যাত্ৰা প্ৰণালীৰ গ্ৰিশীল সাধনা মাজহৰ কাৰিকৰী হাত আৰু স্ট্ৰশীল মনৰ পাৰপাৰিক সংঘাতৰ ফল! বিজ্ঞান আৰু কাৰিকৰী ভান বাদ **फि**टल 'জেনেৰেশ্যন'ৰ নৱ সংস্কৃতি নিৰ্মাণৰ কাম অসম্পূৰ্ণ रेह ब'ल।' माराह विज्ञान, पर्गन, প্রত্নতত্ত্ব, ভূবিদ্যা, খনিজ বিদ্যা, চিত্রবিদ্যা, পদার্থ বিদ্যা, উণ্ডিদ বিদ্যা আদি আমাৰ বিদ্যাবুদ্ধিৰে লিখিব নোৱাৰিলেও অহুবাদ কৰি আমাৰ ভাষাত উলিয়াব লাগে। তাৰোপৰি শিশুপালন, প্ৰস্থৃতিৰ চিকিৎসা, ৰোগীৰ পৰিচৰ্য্যা, সংক্ৰামক ব্যাধি নিবাবণৰ উপায়, স্বাস্থ্যৰক্ষা, গো-পালন, কৃষি, বাণিজ্য, জীড়া-কৌতুক আদিৰ কিতাপ সমূহ অসমীয়ালৈ ভাঙনি কৰি প্ৰচাৰ কৰিব লাগে। এইখিনিতে এটা কথা মন কৰিলগীয়া. যে ইউৰোপীয় সাহিত্যৰ কথা বাদ দিলেও আমাৰ ভাৰতীয় সাহিত্য সমূহৰ পৰাই এনে ধৰণৰ কিতাপসমূহ ভাঙনি কৰিব পাৰোঁ; কিয়নো চিকিৎদা আৰু ক্ৰিয়া-কৌতুক আদি বিষয়ত ভাবতো পিচপৰা নহয়। ইয়াৰ ফলত আন্তঃ প্ৰাদেশিক সংস্কৃতিৰ এটি ঐক্যৰ বাট মুকলি হ'ব প্ৰাদেশিকভাৰ নিচিনা ভাৰতৰ এটা মহাব্যাধি আৰোগ্য কৰিব পাৰিব। অৱশ্যে আন্তৰ্জ্জাতিক ভাষা বুলিয়েই ইংৰাজীত জগতৰ ডাঙৰ ডাঙৰ চিন্তাশীন লিখক সকলৰ যিমান

কিভাপ পাম আন কোনো ভাষা বা সাহিত্যভেই সিমান নেপাম। আকৌ পুথিবীৰ সকলোবোৰ বৈজ্ঞানিকৰেই চিন্তাৰ ঘাই বাহন হৈছে ইংৰাজী। সেযেহে বিশেষকৈ ইংৰাজী সাহিত্যৰ প্ৰা অগমীয়ালৈ অহুবাদ আৱশ্যকীয় হৈ পৰিছে। তুনাই লিখাৰ আৱশ্যক নাই যে পৃথিবীৰ বিভিন্ন জাতিৰ সংস্কৃতি, বুৰঞ্জীৰ ক্ৰমোন্নতি আদিৰ বিষয়ে আমি সাহিত্যৰ পৰা যি পৰিমাণে জানিব পাৰেঁ। আন কোনো উপায়েৰেই সিমান জ্ঞানিব নোৱাৰোঁ। মাকিন মহিলা গ্ৰন্থকাৰ পাল্বাকৰ 'গুড আৰ্থ'ড চীন দেশৰ খেতিয়ক সকলৰ সকলে৷ প্ৰকাৰ অৱস্থা, সুখ, চুখ অহভুতি ইত্যাদিৰ ছবি আমাৰ চকুৰ আগত দেখা পাইছোঁ। এই কিভাপখনৰ পৰা চীনা খেডিয়ক বিলাকৰ বিষয়ে আমি উপভোগ্য পাঠৰ ভিতৰেদি বহুখিনি জানিব পাৰিছোঁ: ভাৰ পৰা চীনাসকলৰ সম্বন্ধে আমাৰ মনত এটা ধাৰণা হৈছে। এইদৰেই প্ৰত্যেক জাতিৰে সকলো প্ৰকাৰ অৱস্থা অহুভূতিৰ কথা সাহিত্যৰ বাহিৰে আন কিহৰ জ্ৰীয়তে ইমান মুস্পট্টৰূপে জানিবলৈ পাইছোঁ বা পাম ? ভাৰ নাবে পৃথিবীৰ উৎকৃষ্ট পুথি বিলাকৰ আমাৰ ভাষাত অমুবাদৰ আৱশ্যক হোৱা নাইনে পূ এনে ধৰণৰ অন্থবাদে সাহিত্যৰ পুষ্টি সাধন करव । এনে ধৰণৰ পুথিৰ অমুবাদে ইটো জাতিৰ ভাব, সংস্কৃতি-জাতিৰ লগত সিটো অ'দিৰ বিনিময় ঘটায়। এনেকৈ পুথিবীৰ মানৱসমাজে একতাবদ্ধ হ'বলৈ স্থযোগ পায়। শেরপীয়েৰ, খ, ডিকেন্ আদিৰ দৰে প্রভাৱ-শালী লিখকৰ অনংখ্য কিতাপ আছে যিবিলাক এতিয়াও আমাৰ সাহিত্যৰ অন্তৰ্গত কৰি লোৱা: হোৱা নাই। অন্যান্য জাতি সমূহৰ দৰে অসমীয়াও এটা স্থকীয়া বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন জাতি: সেনেহে এনেবোৰ লিখকৰ অমৰ লিখনিবোৰ ইমানদিনে অনুবাদ কৰি তাৰ সোৱাদ সকলো অসমীয়া জনসাধাৰণে ল'ব পাৰিব লাগিছিল। কিন্তু কেনেবোৰ অন্তবাদৰ পৰা বিৰত থকা 🕏 চিত তালৈ আঙু লিয়াই এজন বয়োবদ্ধ সাহিত্যিকে কৈছিল, 'টলইয়ৰ নিচিনা ভাতীয় ভীৱন গঢ়িব পৰা উপন্যাস আমি সভতে বিচাৰোঁ৷ টলইয়ৰ অকুবাদ হলে আমাক নেলাগে। টলইয়ে অকাঁ ৰুছ সামাজিক চিত্ৰও আমাক নেলাগে। ভাত যি ঘূণিত চৰিত্ৰ অঁকা আছে, যি উল্লেখ আছে. ভাক আমি নজনাকৈ থকাই আমাৰ মঙ্গল। টলইয়ৰ দৰে সামাজিক ব্যাধি নিৰ্ণয় কৰা আৰু চিকিৎসাৰ ব্যৱস্থা কৰা উপন্যাস্ত্ৰে আমাক লাগে।' এই কথাটোৰ সভ্যতা প্ৰা-মাত্রাই আছে: সেয়েহে আজিৰ প্ৰত্যেকজন সাহিত্যিকেই এই কথাটোলৈ মন কৰি অহুবাদৰ ক্ষেত্রত আগবঢ়া সমীচিন হ'ব যেন পাওঁ।

সাহিত্য ভাষান্তৰ কৰোতে অঞ্বাদকে মন-কৰিবলগীয়া প্ৰপম কথা হৈছে, যেতিয়ালৈকে আমাৰ মনৰ ভাব বজাবৰ কাৰণে অসমীয়া ভাষাত চলি থকা কোনো এটা শব্দ পোৱা যায় ভেডিয়া-লৈকে অপ্রচলিভ বিদেশী শব্দ লিখা যুগুত নহয়; কিন্তু যেতিয়া দেখা যায়, যে কোনো এটা ভাব প্রকাশ কৰিব পৰা শব্দ আমাৰ ভাষাত নাই, ভেতিয়াহে শব্দ আমাৰ সাহিত্যলৈ ধাৰ কৰিব লাগে। নহয় কৰাত একো দোষ বৰং ভাষা ভাল আৰু চহকী হে হয়। কিন্তু এই কথালৈ মন নকৰি এতিয়া অনেক ন লেখাৰুৱে পণ্ডিতালি দেখৱাবৰ ইচ্ছাৰে অসমীয়া লিখাত পाहित्य পाहित्य विष्मी भेष स्वाहे मत्न्द ভাবে. যে তেওঁবিলাকৰ লেখা বৰ শুৱলা হৈছে। কিন্ত ভেওঁলোকে ভাবিব লাগে, যে 'হীৰা-মুকুতা বিলাক যদিও বৰ ভাল আৰু বহুমূলীয়া বস্তু, त्मदेविनाक क'छ कि कार्थ थिकिन नार्ग छाटेन নেচাই নাক কান আদি সকলো ঠাইত আঁৰি न्ता भूनीया त्नरम्थार वीख्पम मार्थान रम्थान.

আৰু সকলোৱে ভেওঁক চহকী বোলাব খোজা চহা বুলি হাঁহিব।' Clifton Fadimanৱেও ধুনীয়া কথা এটা কৈছিল, 'It is fun to play with words but not at the cost of clear communication.'

নতন শব্দ আহৰণত আৰু এটি কৰিবলগীয়া কথা এয়ে যে আজিকালি অমুবাদত অসমীয়া সাহিত্যত বহুত বিদেশী শক্ষৰ অবাধ প্রবেশ দেখা গৈছে। যিবিলাক সাহিত্যিক ইয়াৰ পক্ষপাতী তেওঁলোকৰ মত এয়ে যে ভাষাত যিমানেই নতন শক্ষ ঠাই পায় দিমানেই ভাষা চহকী হয় আৰু বিদেশী শব্দ গ্ৰহণৰ দ্বাৰা আন্তৰ্জাতিক ভাব বিনিময়ত ভাষা শক্তিশালী হৈ উঠে। তেওঁলোকে এনে শব্দ প্ৰগতি সাহিত্য বুলি অভিহিত কৰি ইয়াৰ বিৰোধী ভাৰধাৰাক ৰক্ষণশীল মনোবৃত্তিমলক বুলি আধ্যা দিয়ে। আকৌ কোনো সাহিত্যিকৰ মত এয়ে যে নতুন শব্দ গ্রহণত ভাষা চহকী হয় সঁচা, কিন্তু সেই শব্দ গ্ৰহণ কৰোতে অঞ্চকৰণমূলক নহৈ স্ত্ৰনীমূলক হ'ব লাগে। অৰ্থাৎ যি শব্দ আমাৰ ভাষাত নাই বা থকাৰো কোনো সন্তা-ৱনা নাছিল তেনে শব্দ পাৰিলে নতনকৈ গঢ়ি ল'ব লাগে. নহলে বিদেশী শব্দকে নিজ ভাষাৰ ঠাঁচত নিজৰ গঢ় দি ল'ব লাগে। এইখিনিডে অফুবাদত আজিৰ সাহিত্যিকে বিশেষভাবে মন কৰা উচিত যে আগৰ অসমীয়া সাহিত্যিক সকলে বহুত বিদেশী শব্দ নিজ ভাষাত গঢ়ি লৈছিল: যেনে — মটৰ-কাৰৰ ঠাইত হাৱাগাড়ী. এৰোপ্লেনৰ ঠাইত আকাণী-জাহাজ টেলিপ্ৰানৰ ঠাইত বিজুলী ডাক, টৰ্চনাইটৰ ঠাইত চুঙা বাতি ইভাদি। কিন্তু আজিৰ সাহিত্যিক সকলৰ কথাই নাই অস্থবাদক সকলেও আনাৰ নোহোৱা শব্দ গঢ়ি লোৱা দূৰৈৰ কথা, যিবিলাক শব্দ আমাৰ ভাষাত আছে তাকো ব্যৱহাৰ নকৰি প্রভারান্বিত বিদেশী শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি ভাষাৰ সম্বন্ধি বঢ়োৱা হৈছে বুলি আত্মতৃপ্তি লাভ কৰে; ই মাথোন ধৈর্যহীনভাৰ হে নিদর্শন । বদি এনে শব্দই অনুবাদত ঠাই পায় আৰু কমশিক্ষিত জনসাধাৰণৰ মাজত প্রচাৰ কৰি দিয়া হয়, জ্ঞান আৰ্জ্জনৰ নিমিত্তে তেতিয়া ই ক্রিমিডেব্ল্ টাৱাৰ অব্ বাবেল্' হৈ

হে উঠিব। ই জাতীয় উন্নতিৰ উপায় নহৈ জাতীয় অবনতিৰ উপায় হ'ব। ভৱিশ্বতে অসমীয়া অনুবাদ সাহিত্যত যাতে এইবোৰ কথাই জাতীয় সাহিত্য উন্নতিকামী সকলৰ মন আকৰ্ষণ কৰে আৰু তাৰ ঘাৰাই উচ্চ সাহিত্যৰ স্মৃষ্টি কৰিব পাৰে তাৰ বাবেই ইয়াক ইয়াত উনুকিগুৱা হ'ল।

অধ্যাপক মেঘনাদ সাহাৰ সোঁৱৰণত;

জন্ম, জুলাই ১৯০৭; মৃত্যু, ১৬ ফেব্ৰুৱাৰী, ১৯৫৬।

ভাৰতৰ বিশ্ববৰেণ্য বিজ্ঞানীৰ ভিতৰত ডাঃ মেঘনাদ সাহাও এজন। গেলিলিওৰ টেলিস্কোপ আবিফাৰে বৈজ্ঞানিক অগতত যুগান্তৰ আনিচিল: সাহাৰ জ্যোতিবিজ্ঞানৰ আবিফাৰ গেলিলিওৰ পিচৰ দহটা বিখ্যাত আবিফাৰৰ এটা। তেখেতৰ 'থিঅ'ৰী অব্ থাৰমেল আয়োনাইজেচন্' কুৰি শভিকাৰ নব্য আৰ্থিকাৰ বিলাকৰ এটা। এই ভত্তৰ আবিকাৰে ডাঃ সাহাক মহান বিজ্ঞানী সমাজলৈ উন্নীত কৰিছে। এইজন ভাৰত বিজ্ঞানীয়ে জ্ঞানভাণ্ডাৰলৈ বিজ্ঞানৰ বিভিন্ন বিভাগত বিশেষ অৱদান দি থৈ গৈছে। ডাঃ সাহা সাধাৰণ তুখীয়া মাতুহৰ সন্তান হলেও অশেষ তুখ-কটৰ মাজেদি অধ্যয়ন কৰি উন্নতিৰ উচ্চ শিখৰত উঠিছিল ৷ তেখেত ইংলণ্ডৰ স্থাবিখ্যাত ৰয়েল ছোচাইটিৰ ফেল' হয়; বিদেশৰ কেইবাখনো বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰি স্থ্যাতি আৰ্জ্জন কৰে। ডাঃ শাহা ভাৰতৰ বহুতো বৈজ্ঞানিক গবেষণাগাৰ আৰু অনষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ জন্মণাতা, সংগঠক আৰু প্ৰতিষ্ঠাপক আন্তৰ্জ্জাতিক বৈজ্ঞানিক সমাজৰ লগতো বিশেষভাবে জড়িত। অৱশেষত বিজ্ঞান আৰু দেশৰ উন্নতি কৰিবৰ উদ্দেশ্যে বামপন্থী ৰাজনীতিত যোগ দি লোকসভালৈ সভ্য নিৰ্ব্বাচিত হয়। ডাঃ সাহাৰ দৰে প্ৰতিভাশালী বিয়োগত ভাৰতে এজন মহান বৈজ্ঞাদিক হেৰুৱালে। তেখেতৰ অমৰ আহাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জনাওঁ। -4491470 1

কটনিয়ান

'মৰা চহৰৰ ভগা বন্দৰ প্ৰাণগঙ্গাৰ জোৱাৰে এদিন উটুৱাই লৈ যক— এই অভিশাপ কিয় দিছা, ভগী,ৰথ!'

শিল্পীঃ ডি, ভট্ট ৪**র্থ বা**ষিক বিজ্ঞান

🍑 🔭 ভাপতি মহোদয় আৰু স্থাীবৃন্দ ! 👌 মই আপোনালোকৰ মাজৰ পৰা ব্যবিলকে ওলালে। মোক লৈ এনে এখন সভা বহিব বুলি মই ভবা নাছিলোঁ। আৰু ইমান বিলাক মাতুহৰ মৰম মই মনে मत्न পाইছिলো दूनि अ जना नाছिला। ••• ••• মোক নিৰৱ হৈ যোৱা দেখি আপোনালোক নিশ্চয় আচৰিত হৈছে। অনৰ্গল বক্তৃতা দিয়াৰ অভ্যাদ মোৰ আছে। ইয়াত সভাই-সমিভিয়ে গৰম গৰম বজুতা দিয়া আপোনালোকে মোক দেখি আহিছে। তথাপি আজি মোৰ খোকোজা লাগিছে। কাৰণ আজি মোৰ মুখত বক্তৃতা নাই । আছে অন্তৰৰ বেদনাৰ ভাষাহে ৷... ... পৰহি ৰাভি মোৰ স্ত্ৰীৰ পৰলোক হৈছে। কালি ৰাতিপুৱা মই টেলিগ্রাম পাইছোঁ। · · · · ·

ৰাইজ দকল, ভলমূৰ নকৰিব। মোৰ চকুলৈ চাওঁক। মই আপোনালোকৰ ওপৰত কিবা অভিযোগ তুলিব খোজা নাই। আপোনালোকক পুখ দি মই স্কুল এবি যাব খোজা নাই। আপোনালোকে ছখো নকৰিব। পৰিবাৰৰ মৃত্যুৰ হুখত আপোনালোকক যাব খোজা নাই। মই ভালপোৱা এই ঠন-ধৰি উঠা হাইস্কুল খন,মোৰ মৰমৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকল আৰু ইয়াৰ বাগিলাসকলক এৰি থৈ যোৱাৰ অন্য কাৰণ আছে ৷ বক্তৃভাৰ সলনি আজি ভাকে ক'ব খুজিছো। অথনি স্কুলৰ বিদায় সভাভ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আগত সকলো কথা ক'বৰ উপায় নাছিল।

ইমান আকপ্মিকভাৱে ওচি যাব খোজা দেখি আপোনালোক আচৰিত হৈছে। মই কিছুদিনৰ আগতেই আজি স্বৰ পৰা ৰিজাইন দিছিলোঁ। ছেকেটৰী ডাঙৰীয়াই এৰি নিদিয়াতহে যাব পৰা নাছিলোঁ। কিন্ত এডিয়া আৰু মই নগলেই নহয়। মোৰ পাৰিবাৰিক জীৱনত অলপতে যিটো ছুৰ্ঘটনা হৈ গ'ল সেইটোৱে মোৰ মনৰ বল একেবাৰে কাঢ়িলৈ গ'ল। মই আৰু স্কুলৰ কামত মন বহুৱাব নোৱাৰা হৈছেঁ।। অলপ আগতে মই কৈছিলেঁ যে স্ত্ৰীৰ মৃত্যুত কাহিল হৈ মই গুচি যাব খোজা নাই। অথচ তেওঁৰ মৃত্যুৰ কাৰণেই মই গুচি যাব খুজিছোঁ। আপোনালোকে নিশ্চঃ মোৰ কথা বুজা নাই। মই তাকে বুজাব খুজিছোঁ।

মোৰ স্ত্ৰীক আপোনালোকৰ প্ৰায় সকলোৱেই দেখিছে। আজি চাৰি বছৰ আগতে যেতিয়া মই প্রথম ইয়ালৈ আহেঁ৷ ভেডিয়া ভেরেঁ৷ মৌল লগতে আহে। বৰ ভাল বৰ নম্ৰ আছিল দেই ছোৱালীজনী। সম্ভৱতঃ তেওঁৰ মৰমলগা হাঁহিমুখৰ বাবেই মই নতুন মাত্রহ হৈও বৰ সহজেই আপোনালোকৰ অন্তৰত সোমাব পাৰিছিলে।। বিয়াৰ পিচতে আমি ইয়ালৈ আহিছিলোঁ, নতুন ঠাইলৈ নতুনকৈ জীৱন আৰম্ভ কৰিম বুলি। মোৰ স্ত্ৰীৰ বৰ আগ্ৰহ সৰুকৈ হলেও নিজাকৈ এখন সংসাৰ পাভিবলৈ | সেই বাবে মই যেতিয়া অহাৰ পিচতে এদিন তেওঁক কৈছিলে। 'চোৱা, মই হলোঁ এইডেড হাইস্কলৰ মাষ্ট্ৰ, তোমাৰ সোণৰ সংগাৰ পতাৰ হেঁপাহ কিমানদুৱ পুৰ হয় মোৰ সন্দেহ,' ভেডিয়া ভেওঁ খং কৰি উত্তৰ দিছিল. 'ধনেৰে সংসাৰ নহয়, হয় মনেৰেছে।' ভেওঁৰ কথা শুনি মই সেইদিনা হাঁহিছিলো, আনন্ত আৰু উৎসাহত। আপোনা-লোকে মেনেজিং কমিটিৰ ভৰফৰ পৰা যিটো ঘৰ মোক দিছিল সেইটো দেখি তেওঁ প্ৰথমে বৰ নিৰাশ হৈছিল। কাৰণ তেওঁ আছিল অৱস্থাপন ঘৰৰ জীয়ৰী, সুখত উঠা। ক্যা-দায়প্ৰাস্থ দেউভাকে মূৰৰ চিন্তা কমাবৰ কাৰণেই মোৰ নিচিনা নিঃস্ব শিক্ষকৰ হাততে বৰ জীয়েকক গভাই দিছিল। ভেখেতে আশা কৰিছিল যে এদিন জোঁৱায়েকৰ স্থমতি হ'ব, ভাল চাকৰিবাকৰিলৈ মন মেলিব। কিন্তু মোৰ আৰু সেই
স্থমতি. নহলগৈ। মন আৰু আদশই যেন
মোক ইয়াতে বান্ধি পলে। ঘৰৰ চেহেৰা দেখি
মোৰ স্ত্ৰীৰ চকুৱে-মুখে স্পষ্ট ভাৱেই ছখ আৰু
নৈৰাশ্য ফুটি উঠিছিল। ভথাপি মুখেৰে ভেওঁমোৰ আগত এবাৰো বিভ্ন্তঃ। প্ৰকাশ কৰা
নাছিল। বৰং বৰ কম সময়ৰ ভিতৰতে নিজকে
আমাৰ সংসাবৰ ছৰৱস্থাৰ লগত খাপ খুৱাই লবলৈ
উঠি-পৰি লাগিল, অথবা ক'ব পাৰি যে বেয়া
ঘৰটোকে যিমান পাৰি ভাল কৰি লবলৈ
ধৰিলে।

কিন্তু নিঃসম্বল উৎসাহ বেছি দিন নিটিকে। অন্তভঃ সাধাৰণ মাতুহৰ ক্ষেত্ৰত। মই হয়তে। আদৰ্শৰ পিচে পিচে ঘূৰি কুৰি দাৰিদ্ৰ্যকে সাৱটি লৈ থাকিব পাৰেঁ।। মই নিজকে অগাধাৰণ বুলি ক'ব খোজা নাই। তথাপি কিছমানে মোৰ নিচিনাকৈ থাকিব পাৰে ৷ কিন্তু সকলোৱে নোৱাৰে। মোৰ জীয়ে নোৱাৰিলে। টকীয়া দৰমহাৰ সংসাৰত যেতিয়া অভাৱবোৰে পদে পদে আমনি দিবলৈ ধৰিলে ভেডিয়া ভেওঁৰ মুখ লাহে লাহে মলিন হৈ আহিবলৈ ধৰিলে। ভাত ছুমুঠি তৃপ্তিৰে খোৱাৰ উপায় নাই—ভোকেই ভাতৰ আঞ্জা বুলি যিমানেই নকওঁ লাগিলে। আলহী স্থাধিবৰ উপায় নাই: কেতিয়াবা আন কি পান এখিলাও অনা টান হৈ পৰে। ডেওঁ একো নকয়: কিন্তু ডেওঁৰ চকুরে মুখে মই অনেক ছুখ, অনেক বেদনা, অনেক অন্নুশোচনা দেখিবলৈ পাওঁ। গোৰে1 বৰ হুখ লাগে। ভেওঁৰ হুখ বুজিব পাৰোঁ। গভিকে নানান মিছা কথা, ধেমেলীয়া কথা কৈ উৎগাহ দিবলৈ যত্ন কৰোঁ। কিন্তু কেৱল উৎসাহহে দিব পাৰোঁ, ধন আনি দিব নোৱাৰোঁ।। আমাক সৰহ ধন নেলাগে, অনপ লাগে, যিখিনিৰ অভাৱ উকা উৎসাহে পৰাব নোৱাৰে। এই দৰেই আমাৰ সংসাৰ খন ক্রমান্বয়ে এটা সুপ্ত আগ্নেয়গিৰিত পৰিণত হৈছিল---কেভিয়া উদগীৰণ হয় ঠিক নাই। এন্চৰৰ পিচত যেতিয়া আমাৰ সংদাৰলৈ দোণকণ আহিল ভেডিয়া ভাবিলোঁ ভেওঁৰ মনটো এইবাৰ নিশ্চয় শান্ত হব ৷ তেওঁৰ মাজৰ মাকজনীয়ে অন্ততঃ ল'ৰাটিৰ মখলৈ চায়েই বহুত ছখ পাতনাব পাৰিব। তথ পাওলাব মানে নিজক পাহৰিব পাৰিব। কিন্তু মোৰ ধাৰণা ভন। ঘা ঢাকি থলে চকুৰেছে নেদেখি, কষ্ট কিন্তু নকমে। তিনি মহীয়া সোণকণক লৈ যেতিয়া তেওঁ মাকৰ ঘৰৰ পৰা উভতি আহিল তেতিয়া প্ৰথমে মই ভেওঁৰ চকুৱে মুখে ফুটি উঠা দেখিছিলোঁ গৰ্বব আৰু আনন্দৰ হাঁহি। সেই হাঁহি দেখি মোৰো হিয়া নাচি উঠিছিল। বৰ তথৰ বিষয় সেই হাঁহি অচিৰেই হেৰাই গ'ল। ঘৰত কেইমাহমান পাহৰি থকা চুখবোৰ স্বামীৰ সংগাৰত আকৌ দেখা দিবলৈ ধৰিলে। মই यत्न यत्न प्रहोगान প्राहेट्डि हिंडेणून कविवटेन যত্ন কৰিলোঁ, কিন্তু ৰাজহুৱা কামবোৰ কোনো মতেই এৰাই যাব নোৱাৰিলোঁ। এনে অৱস্থাত কেতিয়াবা মোৰ নিজৰ ওপৰতে বৰ পুতো হয়। সোণকণৰ মুখলৈ চাই সকলো পাহৰি থাকিব খোজেঁ৷ কিন্তু মাকৰ মুধলৈ নেচায়ে৷ দেইখন মথ পাহৰিব নোৱাৰোঁ আৰু দেই কাৰণে একোকে পাহৰিব নোৱাৰোঁ। এদিন এই অৱস্থাই চড়ান্ত ৰূপ গ্ৰহণ কৰিলে।

সেইদিনা সোণকণৰ কাৰণে তেওঁ এবটন হৰলিক্স আনিবলৈ কৈছিল, পইচাও ৰাভিপুৱাই দি থৈছিল। আবেলি স্কুলৰ পৰা উভতি আহোতে মই হৰলিক্সৰ কথা একেবাৰে পাহৰি গৈছিলোঁ। ঘৰলৈ গৈ দেখোঁ বন্ধু এজন বহি আছে, মাহৰ শেষ, ভেওঁ বৰ বিপদত পৰিছে,

টকা পাঁচটা লাগে। টকাৰ কথা ভাবোভেই পকেটত থকা টকা কিটালৈ মনত পৰিল আৰু গাথীৰৰ কথাও মনত পৰিল। ভিতৰলৈ গৈ তেওঁক সকলো কথা ক'লোগৈ আৰু বন্ধজনক টকা পাঁচটা দিওঁ বুলিও ক'লো, গাখীৰ পিচ-দিনা যেনে-তেনে আনিম। তেওঁ একো নকলে। চাহ খুৱাই আৰু টকা দি বন্ধুক বিদায় দিলোঁ।। কিন্তু ভিতৰলৈ গৈ দেখোঁ। যে তেওঁ গোণকণক লৈ খিৰিকিয়েদি বাহিৰলৈ চাই আছে. ধাৰাধাৰে পানী। মই ওচৰলৈ গৈ স্থাধিলোঁ। ভেওঁ একো নকৈ সোণকণক মোৰ কোলাভ গুজি দি বেছিকৈহে কান্দিবলৈ ধৰিলে। মই বাৰে বাৰে সোধা কথাৰ উত্তৰ যেতিয়া তেওঁ দিলে তেভিয়াহে বুজিব পাৰিলোঁ, তেওঁৰ খং উঠিছে ৷ তেওঁ কলে, সন্তানৰ হৰলিকাৰ বিনিময়ত মই দাভা কর্ণ বোলাবলৈ ওলাইছোঁ: ভেওঁ কাইলৈকে ঘৰলৈ যাবগৈ।

মই একো নেমাভি গোণকণক লৈ ওলাই আহিলে।। একো মাতিব নোৱাৰিলে।। কথা সঁচা। নিজৰ ল'ৰাৰ স্বাস্থাৰ কথা নেভাবি দাঁভাকৰ্ণৰ ভাও দিবলৈ যোৱাটো সঁচা-কৈয়ে হাগ্যকৰ। পিচদিনা তেওঁ গন্তীৰ ভাবে ক'লে যে ভেওঁ কিছু দিন মাকৰ ঘৰতে থাকিবগৈ কাৰণ সোণকণৰ কিবা নহয় কিবা এটা হৈয়েই থাকে, ইয়াৰ হাৱাপানীয়ে তাক স্থুজা নাই : মই বুজিলোঁ, ভেওঁৰ মন ভাগি গৈছে। কিন্ত একো প্ৰবোধ নিদি, বুজাবলৈকো চেষ্টা নকৰি ভেওঁক মাকৰ ঘৰত থৈ আহিলোঁলো। তেওঁ-লোকক থৈ আহি যেতিয়া ঘৰ সোমালেঁছি ভেডিয়া অহুভৱ হ'ল যেন মই কিবা হেৰুৱাই (अनारना, महे निःश्व रेह ग'रना, साब रयन কিবা ভুল হৈ গ'ল। ভেওঁতো কেৱল বাহ্নিক ঘৰটোৰ পৰাই গুচি যোৱা নাই, মনেৰেও যে মোক এৰি গ'ল, এই কথাই বাৰেপত্তি মনলৈ স্মাহিবলৈ ধৰিলে। কিয় এনে হ'ল, কিহৰ বাবে হেঁপাহেৰে গঢ়ি ভোলা সংসাৰ এৰি, ধনক নহয় মনক কৰা বিশ্বাস চূৰমাৰ কৰি ডেওঁ গুচি গ'ল ?

সেইদিনা প্ৰথম বাৰ জীৱনলৈ ধিকাৰ আহিল। নিজৰ প্ৰতি বিত্ঞা জন্মিল, আদৰ্শৰ প্ৰতি বিৰাগ ওপজিল। মনে মনে থিৰ কৰিলোঁ মই ক্ষুল এৰি যাব লাগিব।

ভেওঁ আৰু উভতি নাহিল। মই চিঠি দি মাতি পঠালে নানান অজুহাত দেখুৱায়। তুবাৰ মই নিজেই গৈছিলে।। সোণকণক মন যায় কাৰণেই গৈছিলোঁ৷ ডেওঁ অনাদৰ কৰা নাছিল। কিন্ত মোক দেখি উৎফুল্লও হৈ পৰা নাছিল। কিবা এটা উদাস ভাৱলৈ ঘৰত থাকে। প্ৰাপক্ষত মোৰ ওচৰলৈ নাহে। গভিকে মই সকলো এৰি দিলোঁ, যোৱা ছমাছে নাছিলোঁ ৷ **ভে**ওঁলোকক চাবলৈ যোৱা চিঠি-পত্ৰও কমি আহিছিল। ऋुन এबिবলৈ কেবাবালো যত্ন কৰিলোঁ। আপোনালোকে এৰি নিদিলে। স্কুলৰ অৱস্থা দেখি, আপো-নালোকক নিৰুপায় হোৱা দেখি মই গুচি ষাওঁ যাওঁ বুলিও ইমান দিনে যাব পৰা নাই। এভিয়া সকলো শেষ হৈ গ'ল।

আৰু কোনো মডেই স্কুল্ড মন বহুৱাৰ নোৱাৰা হৈছেঁ। একপ্ৰকাৰ জোৰ কৰিয়েই পদত্যাগ গ্ৰহণ কৰাইছোঁ। নিজকে জীৱনত প্ৰাজিভ পৰাজিত লাগিছে। স্ত্ৰীক মোৰ সংসাৰলৈ ঘূৰাই আনিব আৰু নোৱাৰো। তেওঁৰ মনলৈ বিশাস ঘুৰাই আনিবলৈ স্মুযোগ আৰু নেপাওঁ। মনত অবিশ্বাস লৈয়েই ভেওঁ চিৰদিনলৈ আঁতৰি গ'ল ৷ মৃত্যৰ আগে আগে নিখা ভেওঁৰ চিঠি এখন আজি ৰাতিপুৱা পাইছেঁ।! ৰোগশয্যাত পৰি থকা অৱস্থাতে লিখিছে. কিন্তু মৃত্যু আগন্ন বুলি তেওঁ জনা নাছিল। মই চিঠি খনৰ পৰা অলপমান পঢ়ি শুনাওঁঃ 'দিনে দিনে মোৰ মনৰ অশ.স্তি বাঢ়ি গৈছে। আপোনাক অন্তায় কৰিছোঁ যেন লাগিছে। কিন্তু মনটোক কোনো মতেই বুজাব পৰা নাই । পাবে যদি মোক ক্ষমা কৰিব । কিন্ত মই আৰু ভালৈ উভতি যাবলৈ সাহ কৰিব নোৱ'ৰো। মই আপোনাক · · · • তালৈ উভতি গ'লেও সেই আগৰ দৰেই ৰাহিৰত এটা ভাও দি থাকিব লাগিব মনটোক বাহিৰত দেখুৱাবৰ উপায় নাই । ততুপৰি দোণ-কণ আছেই। ভাক মই অৱহেলাভ ডাঙ্ৰ इँवटेल पिव नाबारवाँ। पार्श्वास ।'

प्र^{©©©©©©}्रका नख्वारेक थाकिव त्नांबाबित्न ? নাকৰ ভূলত গোট মাৰি থকা তেজ– © ©∈©⊚©©⊚© চমকা এৰ বাই দিবলৈ সাহদ হোৱা নাহ। কিজানিবা আকৌ হোলোকা হোলোকে ভেজ বৈ আছে! লোৰ শ্লাকেইডালৰ সিপাৰে বাৰালাত চখা মলি থকা পুলিচজনলৈ আজি অলপো ভয় লগা নাই ৷ তাৰ ওপৰত অকণো বৰং পুতৌ ওপজিছে। খং উঠা নাই। সকলো পেটৰ ভাত-মুঠিৰ দাস। চাকৰিৰ স্থবিধা পোৱা হলে ময়ো আজি ভাৰ দৰে বাৰালাভ বহি শান্তিৰে চ্থা উপভোগ কৰিলোঁহেতেন৷ গুৰুলা-গুৰুল কিলত জঠৰ হৈ যোৱা দেহটো অলপ পোনাই লবলৈ গাভ শক্তি নাইকিয়া হৈ পৰিছে। চোৰ-ডকাই ড হোৱাডকৈ ভাল মান্তহ হৰলৈ যোৱাতো বেচি বিপদন্তনক। জীৱনত এটি নতন অভিজ্ঞতা পালোঁ। বহুতো বেয়া কাম কৰাৰ পিচও এটি ভাল কাম কৰিবলৈ গৈ আজি মোৰ জীৱণ-নাটৰ বিপৰ্য্যয় ঘটিল।

বহুতো মাকুহৰ জেপ লুৰুকিছোঁ কিন্তু कारना पिटनरे थवा भवा नारे । भारेव भाक्षांतीव জেপ · · খদৰৰ জেপ ... গৰম কোটৰ জেপ ... পেৰাচুট কাপোৰৰ জেপ •••। যুদ্ধৰ সময়ত ওলোৱা পেৰাচ্ট কাপোৰৰ জ্বেপ কাটি ইমান ভাল লাগিছিল! কেচিখন লগোৱা মাত্ৰেই জেপটি হাত পায়হি। কিন্তু সূতাবোৰ ইমান টান। এডাল ভূতা কটা নগলেও ধৰা পৰিবৰ ভয় থাকে। খদৰৰ কাপোৰ কটাত অসুবিধা পাট-কাপোৰৰ জেপ কটাত আৰাম नार्ग । ইমানবোৰ জেপ ইমান দক্ষভাৰে আছে। कांहित्नां. क'डा, अनिरनारहान धवा नशबिरनां ? আজৰি সময়তো হাতথন থিৰেৰে নেথাকে। কেভিয়াবা নিজৰ চোলাৰ জেপটিকেই কাটি

পেলাবৰ মন যায়। বেছু আৰামভ দিনবোৰ গৈছিল। ভাল জেপ এটি কাটিব পাৰিলে নিশ্চিন্ত মনে এমপ্তাহ চলিব পাৰি। সময়ত জেপ এটি লুককি মই এমাহ জেপ কটা নাছিলে। আজি কালিৰ দিনবোৰহে বৰ বেয়া হ'ল ৷ মাহৰ পোন্ধৰ তাৰিখৰ আগতেই জেপ নাকাটিলে মাহৰ শেষডোখৰ চলাই টান হৈ পৰে। ডাৱৰৰ গতি চাই অভিজ্ঞলোকে বৰ্ষাৰ ইঙ্গিত দিব পৰাৰ দৰে কেইটিমান জেপ কাটিয়েই মই সমাজৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ কথা कि (भेनाव भारबै।।

মোৰ এই সহজ জীৱনটিত প্ৰণতিয়ে আউল লগাই দিলে। সঁচাকৈয়ে ভাই মোক বৰ মৰম কৰে। মোৰ ঘৰ ক'ত মনত নপৰে। মাৰ কথা মনত নাই । দেউভাৰ কথাও নাজানোঁ।

সৰুৰে পৰা ডাঙৰ হৈছিলোঁ মোৰ দৰে চেঙে-লীয়া ডেকা এজাকৰ মাজত জেপলুৰুকাৰ প্ৰশিক্ষণ লৈ ৷ ওপৰৱালাৰ নিৰ্দ্দেশমতে জেপা কাটিছিলোঁ। গধুলি কডাই ক্রান্তিয়ে হিচাপ চমজাই দিছিলোঁ। ভাৰ বিনিময়ত আধাপেটিকৈ খাবলৈ পাইছিলোঁ। পলাই অহাৰ नाष्ट्रिन । পिठरेन णामि उपमाहि क् बिष्ट्रिन । কেভিয়াবা পইচা চুৰি কৰি লুকুৱাই থৈছিলোঁ। এদিন ধৰা পৰি প্ৰাণৰ আশঙ্কাত পলাই আহিছিলোঁ এই চহৰলৈ। মোৰ লগত আছিল ৰাজেন। দিয়েই মোক প্ৰণতিৰ লগত চিনাকি कबि निष्ठिल । अनुष्ठितेल अन्यत्य विष् नानिष्ठिल । गामाना गणिका এজनौक त्वरा नगाটात्वर স্বাভাৱিক। পিচতহে তাইৰ প্ৰতিযে মই ঘোৰ

অবিচাৰ কৰিছিলে। বুজিব পাৰিছিলে। জীৱন ধাৰণৰ সহজ উপায় বিচাৰি নেপাই দৰিদ্ৰভাৰ নিপেষণ্ড মই যিদৰে জেপ লুৰুকি ফুৰিছোঁ। **গেই একে প**ৰিস্থিতিৰ দাস হৈ তাই গাৰ কেঁৱা মঙ্জহ বেচি জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম কৰিব লগীয়াত পৰিছে। ভাইৰ তুলনাত মই বেছি নীচ: কাৰণ ভাই এজনী অবলা নাৰী আৰু মই সবল স্থান্ত পুৰুষ। এই কথাষাৰকেই প্ৰণভিয়ে এদিন কৈছিল। একো উত্তৰ দিব নোৱাৰি দেপ ঢুকি নীৰৱে ভাইৰ কথাবোৰ শুনি গৈছিলে। জীৱনত কোনো নাৰীৰ সালিধাই মই পোৱা নাই। মাতৰ পবিত্ৰ ভালপোৱাৰ পৰা মই বঞ্চিত। তিৰোতাৰ মাতৃত্বলভ স্নেহৰ পবিত্ৰ স্পৰ্শত ধন্য হোৱাৰ ভাগ্য মোৰ কোনো দিনেই হোৱা নাছিল। প্ৰণতিৰ স্নেহত মই পাইছিলো অনাবিল তপ্তিৰ প্ৰশ। ভাইৰ কথাত দেখা পাইছিলেঁ৷ ন-জীৱনৰ আশাৰ ৰেঙনি 1 ভাইৰ উছাহ-বাণীয়ে সৎপথেৰে ন-জীৱনৰ পাতনি মেলিবলৈ মোৰ প্ৰাণত দিছিল ষ্ৰীয়াহাতীৰ বল !

সকৰে পৰা বেয়া কামবোৰ কৰি কৰি
কুট বুদ্ধি মোৰ মজ্জাগত হৈছিল। জীৱনত
কৰি অহা হাজাৰ ভুলক এটি ডাঙৰ ভুলেৰে
শুধৰাবলৈ গৈ জীৱনৰ শেস ভুলটি কৰি
পেলালোঁ। বহুদিন অপেক্ষা কৰাৰ পিচত
আজি সেই সোণালী স্কুযোগ পাইছিলোঁ।
ভিৰৰ স্কুযোগ লৈ বেক্ষত সোমাব খোজা বিখ্যাত
ব্যৱসায়ী বৰুৱাৰ জেপৰ পৰা নোটৰ গধুৰ
টোপোলা এটি সৰকাই হাতত পোৱা সৰগৰ
মুকুতাৰ সংবাদ দিবলৈ পোনচাটেই প্ৰপৃত্তৰ ওচৰ

পালোঁগৈ। কিন্তু প্ৰণতিৰ চকুত জাই কিয় ? কোবখোৱা ফেটীসাপৰ দৰে ভাই ফোঁচফোঁচাই উটিল। নোটৰ বাণ্ডিলটি দলিয়াই তাই স্থিৰ-দটিৰে মোৰ মুখলৈ চাই ৰ'ল। যি ভাষা বুজাত মোৰ বেছি পৰ নালাগিল। মই বিশ্বিত হৈছিলোঁ, পতিভাৰ উদাৰ দৃষ্টি দেখি। প্ৰিলতাৰ মহাসমুদ্ৰত পাৰিদিয়া সামান্য ভিৰোতা এজনীৰ মান্সিক উচ্চতা আৰু দৃষ্টিভলীৰ বিস্তৃতি দেখি। মই নিৰ্কাক নিম্পদভাৱে কিছুপৰ খিয় হৈ থাকি নোটৰ টোপোলাটি লৈ গোটেই দিনটো বৰুৱাক বিচাৰি ফুৰিছেঁ।। নোটৰ টোপোলা এটি হাডত লৈ এনে মানদিক কষ্ট মই আজিয়েই প্ৰথম ভূগিলেঁ!। প্ৰণতিৰ ওচৰত एटल ३ विटवकब 'उठबक याटक हिब्हिन ज्ञानशी থাকিব নেলাগে ভাৰ বাবেই মই সহজ সৰল ভাৱে বৰুৱাৰ ওচৰত নিজৰ দোষ স্বীকাৰ কৰি ক্ষমা খুদ্দিছিলোঁ। বৰুৱাই ভাৰ প্ৰতি-দানত মোক পুলিচৰ হাতত গটাই দিয়াত মোৰ (कारना जरूरांग नारे--कारना जारकन नारे। কৃতকৰ্মৰ ফলভোগ কৰাত বৰং শান্তিৰ আশাস আছে। জ্বেপলুৰুকা ধনেৰে ছবেলা ছম্ঠি খোৱাডকৈ লঘোণে ভোকে পুলিচৰ কিল খাই হাজোতত থাকি আজি মই বেছি আনল উপ-ভোগ কবিছোঁ। প্রণভিয়ে মোক ভুল বুজিলেও বিবেকৰ ওচৰত মই আজি নিৰপৰাবী, মুক্ত । প্ৰণতিয়ে মোৰ এই পৰিণতিৰ বাতৰি পালে সুখী নহবনে বাৰু ?

আ: নাকেৰে তেজ গ'লে গাটো ইমান বেয়া লাগে কিয় ? বিড়ি এটা খাব পৰা হ'লে · · · !

🎾 🍑 ব আকাশৰ নিৰিবিলি কোণেদি যেতিয়া এন্ধাৰৰ চৌবোৰ নামি আহিছিল, সেউজীয়া পথাৰৰ ওপ-ৰেদি দৃষ্টিৰ দিগন্ত যেতিয়া আংঘাণমহীয়া কুৱঁলীয়ে মচি আহিছিল হেমন্তৰ নাচোনৰ ভালে ভালে, ৰূপহীৰ বুকুৰ ওপৰেদি এন্ধাৰৰ সঁহাৰি যেতিয়া নামি পৰিছিলহি, থিক ভেতিয়াই মণিৰামে निर्व्छन देश त्यावा शाबदहारेन हारे भाषताबरेन िक्ट बि पिटल, '··· निश्राबटेल यावटेल का:नावा আৰু আছে নেকি ঐ ··· हाँ डा हिक बढ़ी নৈৰ বুকুত হেজাৰটা হৈ পৰি কোনোবা নিজানৰ মাজত হেৰাই গ'ল । আজিমেই নহয়। শেষ যাত্ৰান্ত মণিৰামে সদায়েই এইদৰে চিঞ ৰিব লগীয়া হয়। তেতিয়াও নাৱত চাৰিজনলৈ ঠাই ৰাকী আছেই। আকে এবাৰ দি পাৰটোলৈ চাই পঠিয়ালে। থকা কিজনেও ভাক বাৰে ৰাৰেই আমনি দিয়েই আছে নিশা হ'ল বুলি। কিন্ত মণিৰামে ভেডিয়াও চাৰি ছুগুণ আঠ च्यना পইচাৰ মোহটো এৰি দিব পৰা নাই। ন-যাত্ৰীৰ কোনো সম্ভাৱনা নেদেখি অগত্যা দি জীউৰামক বঠা নমাবলৈ ক'লে পানীত। ইপাৰ দিপাৰ নমনা ৰূপহীৰ খৰালি বুকুও ভয়লগা। কেইচাবমানৰ মূৰতে পোৱা বৰআঁচত হ্বপৰ গুৰিলৈ আজিও তাৰ চকু গ'ল। এৰা এইবাৰ পানী বৰআঁহতৰ গুৰিৰ পৰাই नन्बिन ।

' পে ভাই বাওঁফালে কাটি দিবি ঔ এটুকুৰা কাঠ আহিছে · · · ।'

ৰূপহী বৰ জীয়া নৈ। মণিৰামৰ আজিও জ্বয় লাগে। সেই গৰুচৰোৱা বয়দৰ পৰাই জ্বানো ইয়াতে দি বঠা ধৰা নাই বাপেকৰ লগত ? তথাপিচোন ভাৰ জ্বয় লাগে। ছুখন ব্যক্তি বাহুৰ ওপৰেদি এনেয়ে চকুচুটা এবাৰ

ফুৰাই আনে দি। বঠাৰ টানে টানে পেশী-বহল বাহুছটাৰ চঞ্চল নৃত্যটো দি এবাৰ অহুভব কৰি লয়। এই ছুখন বাহুৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰি জানো দি কভজনক পাৰ কৰি নিযা নাই! তথাপি, এৰা, তথাপি ৰূপহীক মণিৰামে মৰমৰ চকুৰে চাব নোৱাৰে · · · · · ।

.... যাত্ৰীকেইজনৈ তেতিয়া নিজ নিজ কথাৰ স্ত্ৰত পাক খাই গৈছে। মাজত মধু মাইৰ ৷ এই মাঞ্ছজনক মণিৰামৰ বৰ ভাল লাগে ৷ দীঘল পঞ্জানী আৰু চুৰিয়াখনেৰে মাইৰজনলৈ সঁচাকৈয়ে ভক্তি আহে ৷ ভয়ো লাগে ৷ কিমান কথা জানে মাঞ্হজনে ! ক'ভা, ভণাপিচোন গপুগৰৰ নাই একো ৷ ইমান সাধাৰণভাৱে মিলিব পাৰে সকলোৰে লগত ৷ বিহঁতৰহে কিবাকিবি লাগি যায় ৷ কভিনি

००००००००००००००००००० ८ वालिहरू

ভাক কৈছে জীউৰামক স্কুললৈ পঠাবলৈ বুলি ।
পিচে ভাৰহে কিবা মনটো ভাল নালাগে । কিনো
হ'ব আখৰ পঢ়ি ? দিওচোন পঢ়িছিল ছপা
আখৰ ৷ মায়াৰাম পণ্ডিত্তৰ 'পাত্ চলাভ' বাঁহৰ
ঢাৰিত বহি টেটুফালি পঢ়া কথা এতিয়াও ভাৰ
মনত পৰে ৷ কেতিয়াবা মুগৰ মাত শেষ হৈ
যায়, কিন্তু গাৰ দোলনি অবিৰাম চলি থাকে ৷
গা নলবালে আক' মাইৰে কোব ধৰে, লৰাহ'ড
টোপনি যায় বুলি ৷ কি হ'ল দেইবোৰ পঢ়ি ?
মিছামিছি নিতে৷ কেঁচা এচাৰিৰ কোব খাওঁতেই
গ'ল দেইকেটা দিন ৷ উঃ কটা, বুঢ়াটোও
আৰু ইমান নিমৰমিয়াল আছিল ৷ মধু মাইৰেও
চাগৈ ভেনেকৈ কোবায় হাইস্কুলৰ ল'ৰাবোৰক ৷
মাইৰে ভাৰপিনে চাইযে কেনেকৈ হাহি দিছিল ৷

ছিঃ পুতেকক সেই কাৰণেই স্কললৈ নপঠায় বুলি ভাবিলে নেকি। বৰ লাজ লাগিছিল সেইদিনা। विष्णा इ'तन दक्षि इय, दक्षिण धन इय (इता। নালাগে বোপাই। এয়েই জুৰিব। পুৰুষৰ দিন গ'ল ৰূপহীৰ পাৰৰ বোকাৰ মাজত। এতিয়ানো সিঁহতে পঢ়ি কি 'ধনীৰামটো' হ'ব গৈ ? মাটিবাৰীত তাহাতৰ নোহোৱা নাছিল। এই ৰূপহীৰ বুকুতে একাংশ শুই পৰিল। মনতে নপৰে । তেনেই ল'ৰা মণিৰাম তেতিয়া । এদৰা বন্ধকীত গ'ল খেজেনা দোধাৰ নোৱাৰাৰ বাবে। জাকৰ কাৱৈ জাকলৈ এৰি দি বুচ বাপেকে বাকীখিনিও এৰি দি গৰুহাল বেচি দিলে। ভাৰ পিচৰ পৰাই এই নাওঁ-খন গিঁহতৰ সম্পতিবোৰৰ ভিতৰতে এটা...।

দূৰৈৰ নীলিমাৰ মাজেদি পঞ্মীৰ কাচি-জোনে ক্ষীণ ভুমুকি মাৰিছে। প্ৰভিফলিভ ছাঁটো কঁপি কঁপি উঠিছে পানীৰ বুকুত। অলপ পিচতে ৰূপানী পোহৰবোৰ মুঠামুঠে ছিটিকি পৰিব সন্ধিয়াৰ বুকুত, পিচলৈ ছিটিকি পৰি জিক্মিকাই উঠিব।

আৰু এটুকুৰা কাঠ ভাহি আহে। কাঠ মানে জঙ্গনী গছৰ টুকুৰা। 'এঃ এই কাঠ-বোৰৰ কাৰণে বঠা থ'বই নোৱাৰা হ'ল প'নীত।' গি ভোৰ্ভোৰালে। নাওখনৰ দৰেই গভিশীল জৌৱন তাৰো। ইয়াত বাধা পালে গি ভোৰ্- ভোৰাইছে, জীৱনৰ গতিত বাধা পালে খং কৰিছে। স্থাে ছাধে জীৱনৰ ছুকুৰিৰ ওপৰ গোপান বগাই আহিল বি। ৰূপহীৰ বুকুতেই ডেৰকুৰিৰেই ওচৰ গ'ল হ'ব পায়। ভাহানিৰ কথাবোৰ মনত পৰি যায়। কম অঘাইতটো আছিল নে সি। তাহানিৰ সেই বলোৰামটো। তুয়োজন লগ লাগিলে হাবিৰ বাঘকো ভয় নকৰিছিল সিহ**ঁতে। স্কু**লৰ পৰা পলোৱা**ড** ভাতকৈয়ো বলোটো আৰু এখোপ আছিল। বাপেকহঁতেও গম নোপোৱা নহয়। বাপেকে স্কলৰ পৰা পলোৱা কাৰণে খুব কোবালে। দিদিনাৰ কথা আজিও ভালনবেই মনত আছে তথাপিচোন ভাৰ গত নালাগিল! একৱাই আনিলে : ছদিন পিচভ বাপেকেই ভাৰ আচৰিত লাগিলেও অৱশ্ৰে পাইছিল। বাপেকে ছুখ কৰিছিল বায়নবাপুৰ আগভ: 'বুজিছা বায়ন, তেজৰ দোষ। ভাক মাৰিনো কি হ'ব ? বাপেকীয়ে নাজানে 1 গৰুৰ শিং লেখিবলৈ ন'ৰা পঢ়ি কি হাকিম হৰহে ? বাদ দিয়া, বাদ দিয়া...।'

আংঘাণ্মহীয়া মৃত্ বভাহত গাবোৰ দিৰ্দিৰাই যায়। বঠাৰ কোৰবোৰ চপাচপে ৰাগৰি
যায় পানীৰ ওপৰেদি। মৃত্ আলোড়ন লাগেঃ
ৰূপহীৰ বুকুত; দূইৰৰ পাৰবোৰ কুঁৱলিৰ
মাজত নেদেখা হৈ যায়।

.... চকুৰ পভাৰ পৰা এদিন শৈশৱৰ সপোন বুলীয়া ৰহণ মচ্ খাই আহিল অৱশ্যে। আহিবই । জীৱন জীয়া নৈ । ভাত জাজী আছে, পাৰ আছে, বালিচৰ আছে কিন্তু জড়তা নাই । মণিৰামৰ জীৱনৰো অধ্যায়বোৰৰ এটিব পিচত এটিকৈ যবনিকা পৰি আহিল । বলো-হ'ত গুছি গ'ল ৰূপহী গাওঁ এৰি, ককায়েক চুকাল হাইজাত পৰি, সাৰুৱা মাটি এদৰা লীন হৈ গ'ল ৰূপহীৰ বুকুত ... । ৰূপহীয়ে মোট

সলালে, সি সলালে, পৃথিবীয়ে সলালে। বছত স্থৰ্ম বুৰি গ'ল অন্তাচলত, বছতো তৰা নক্ষত্ৰ নোহোৱা হৈ গ'ল দৃষ্টিৰ দিগবলয়ৰ পৰা। মণিৰামে আবিন্ধাৰ কৰিলে, বাল্যকালৰ ধুপকাঠি কেতিয়াবাই পুৰি পুৰি শেষ হৈ গ'ল। চকুৰ পতাত নামি আহিল ন-জীৱনৰ মাদকতা। বলোহঁত গ'ল, কিন্তু বছত আহিল। বাপেকে ক'লে, 'মাটি এদৰা কিনিব লাগিল অ' মণি। ছদৰাটো বাৰভূতে খালে, এইখিনিৰেনো কেনেকৈ তহতঁৰ ভবিষ্যতক বিশ্বাস কৰি যাম মই!' বাপেকীৰ ককালৰ বল অইনে বুজক সুবুজক দি বুজি পায়। মাটি কিনিব পৰাহেঁতেননো থকাখিনিও বন্ধকত যায়নে? মণিৰামে বুজিছিল সেয়া ৰাপেকৰ নিজৰ পৌৰুষ্বৰ ওপৰত বিশ্বাস আৰু আশ্বা অনাৰ এটা প্ৰচেষ্টা মাথোন।

মাষ্ট্ৰৰ বগাবিৰিৰ গন্ধটো নাকতে লাগেহি। এৰা, খম খমীয়া গন্ধটো বৰ ভাল লাগে মণিৰামৰ । ভাহাঁতে খোৱাবোৰভকৈ উৎকৃষ্ট সন্দেহ নাই। লিখাপঢ়া জনা মাতুহ। কাগজ-মেৰুৱা বিৰি নাখাই দিহঁতৰ দৰে চৰভীয়াত দহোটা পোৱা কলিমনৰ দোকানৰ বান্দৰ মাৰ্কা বিৰি ছপিবনে ? কোনোৰা এজনৰ দীঘন হামিওৱা শ্বদ এটা কাণ্ড প্ৰেহি। এৰা উজাই যাবলৈ বহুত সময় লাগে। কিন্ত ভাহাঁতৰ কাৰো তালৈ জ্ৰাক্ষেপ নাই। এসময়ত যে সিপাৰ পাব সি ধুৰুপ। ইপাৰৰ পৰা গিপাৰলৈ গৈছিল ৰূপ-শেষভ উভভিছে। হাটলৈ । দিনৰ কোনোৱে টোপোলাৰ গাতে আউজি আছে, কোনোৱে চপৰিয়াই ঘোষাৰ পদকে আওৰাইছে। মণিৰামৰ লগত কাৰো কথা নাই। কবলগীয়াও আৰু নাই। নিজে অহাযোৱা কৰোতে যি কেইটা কথা স্বায়েই কোৱা হয় সেইকেইটা কেভিয়াবাই শেষ হৈ গৈছে। দুৰৈত শিহু এটাই জুপুকনি এটা মাৰি গ'ল। ছুই এজনে

নিজ্জিয়ভাবে এবাৰ দিফালে চালে। আকৌ
নিজম। মাইৰৰ গল্প শেষ হৈ গৈছে।
'কিমাননো মনে মনে যাবাহে আৰু? ঈশ্বৰে
দিয়া মুখহে তেওঁ। হেৰা কাভিৰাম, আৰু
এটা ঘোষাকে ধৰা দেও · · · ৷' মাইৰৰ কথাথিনি হয়ভো বহুদূৰলৈকে শুনা গ'ল।
খুব ভাল লাগে নামঘোষাৰ দীঘলীয়া লেচাৰীবোৰ মণিৰামৰো। মনত পৰি যায়, ভাহানি
দিয়ো কেনেকৈ নামঘৰত ঘোষা গাইছিল,
ভাওনাত ভাগ লৈছিল।

—ঠিক ভেনে এটি উৎসৱমুখৰ শীভন নিশাভেই ভমালৰ লগভ ভাৰ প্ৰথম পৰিচয়। যৌবনৰ আগলি বভাহত ৰূপি কঁপি অশান্ত

যোবনৰ আগাল বতাহত ৰূপে কাপ অশান্ত হৈ যোৱা দিনবোৰ · · · । ন-কৈ যেন কুৰিটা বছৰ পিছুৱাই যায় দি । নিতোল পেশীবহল বাহত ডেকাতেজৰ বল, মনত মাদকতা, অন্তৰত মৰম, সাহস, চকুত স্পষ্টিৰ ৰহণ · · · ৷ তুচকু ভৰি নামি অহা যৌবনৰ মাদকতাত বলিয়া হৈ যোৱা অন্তৰৰ উছাহ, উদ্দীপন। — । জীয়াই থকাৰ, সংসাৰত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ মহান উদ্যমৰ আকুতি দীঘল ছফুটীয়া উঠন গঢ়ীয়া দেহৰ মাজত · · ৷ ডেকা বয়সৰ দিনবোৰ, তুমালজনী · · · ! অন্তৰৰ গুন্থতম অংশ এটি কোঁচ খাই যায় মণিৰামৰ ৷ বৰ অসহায় যেন লাগি যায় ৷

— মৰি মৰি বাচি থকা এটি মাত্ৰ আগ
পাচ বুলিবলৈ সন্তান মণিৰাম । বুঢ়া-বুঢ়ীৰ
সকলো আশা এটি মাথোন খামোচ ভবিষ্যতৰ
বুকুত । এৰা, বাপেকীটো থাকোতেনো দি
কি কৰিব লাগিছিল ! মাকুহহে আৰু । হ'ল
বুলিনো কিমান দিন থাকিব আৰু ! ছুদিনৰ
জ্বতে বুঢ়াটো মৰি থাকিল এদিন ৷ নায়াৰাম
বৈজৰ জৰা পানীয়েও একো কৰিব নোৱাৰিলে ।
বুঢ়াৰ শেষ কথাখিনি মনত পৰিলে তাৰ নিজৰো

দোষী যেন লাগি যায় বাপেকৰ ওচৰত। ٠... বোপাই, ভোৰ ঘৰখন পাতোঁ পাতোঁ কৰো-তেঁই যাবৰে হ'লহি মোৰ। যমে চলিড একো থৈ যাব নোৱাৰিলোঁ. ভোলৈ: মাটাধিনিও গ'ল। নাওখন · · · নাও-খনকেই চাবি, আৰু · · ।' আৰু একো কোৱা নহল। সোণ গজোৱা মাটিৰ বুকুৰ ক্তমকৰ চকুৰ সপোন সেই সোণফলোৱা লখিমী বুকু। বুধিৰামৰ বৈ পৰা লোটকৰ লগভযে তাৰ সপোনবোৰ গলি গলি পৰি নগ'ল তাক কোনে জানিব · · · ৷ জীৱনৰ আৰু এটা অধ্যয় পিচলি পৰিল। মণিৰামৰ মূৰত সংগাৰ পৰিল। সি বুজিবই পৰা নাছিল, ইমান সৰু সংসাৰ খনভো কিমান ডাঙৰ সম্যাা থাকিব পাৰে...

• • • ভাৰ মৰমৰ ভমালজনী! - যৌবনৰ প্ৰথম লগৰী। সৃষ্টি আৰু সংসাৰৰ সপোন চকুত লৈ কোনো মাঘমহীয়া বিয়লি দি ভ্যালক ভাহাঁতৰ মজিয়া গছকালে ৷ সেই উৎদৱমুধৰ স্কিয়াটোৰ ৰূপকথা হেৰাই গ'ল। কিমান মুৰুন চেনেহৰে সংসাৰৰ ৰূপকথা ! পত। সিহঁতৰ সংসাৰখন। যিদিনাই ভুমাল দিহঁতৰ ঘৰ সোমাল, দিদিনাই কলীগাইজনী জগা কথা আজিও ভাৰ মনত আছে। ওচৰ চুবুৰীয়াই ক'লে, মণিৰামে এইজনী সিপাৰৰ লখিমী আনিলে। বুঢ়ীৰ মুখত তৃপ্তিৰ হাঁহি। মণিৰামৰ অন্তৰত মৰমৰ উচ্ছাদ, আৰু তমাল-জনী! ভাইৰ অন্তৰত নতুন সংগাৰ গঢ়াৰ অনাবিল আনন্দ। তৃপ্তিৰ নিশ্বাসত জীৱনৰ আশ্বাস ।

ককাক আছো ককাকহঁতে ভাতেই চাউল খালে।
ইয়ালৈ পিচতহে আহিল । । তমালে চাইছিল।
নতুন সংগাৰত ভাইয়ে কেনেকৈ সকলোৰে মন
যোগাৰ ভাকো ভাবিছিল নিশ্চয়। মণিৰামে
কৈছিল, '… ভোমাকতো আনিলোঁ। এতিয়া
ভগা ঘৰত শিয়াল দেখিহে চক্ নাখাৰা।
ছখীয়া মাছহ দেও! ভোমাক যে কেনেকৈ
ৰাখিম …!' তমালে ভালৈ পেলোৱাই চাইছিল।
'… হৈছে, হৈছে দেখুৱাৰ নালাগে; ময়ো
জমিদাৰৰ ঘৰৰ পৰা অহা নাই নহয়। নিজৰ
খিনি থিক ৰাখিলেই হ'ব, আমালৈ নাচালেও
চ'ল যাৰ—।'

— অইন দহজনৰ দৰেই অভাব অনাটন, ক্থ ছথ, পোৱা নোপোৱাৰ মাজেদি গিহঁতক সংগাৰখনো আগবাঢ়ে। জীৱনৰ মৌ ৰগেৰে ৰহঘৰা ভৰি পৰে।

' নাটিখিনি উলিয়াই লোৱা,' ভ্যালে ফ'লে। মাকে উপদেশ দিলে, এবা, মাটিখিনি টলিয়াই লোৱাটো ভাল। মণিবামে ভাবিলে, হয়তো বাপেকৰ সম্পত্তি সি উলিয়াই লোৱাটো নিভান্তই দকাৰ। নিজৰ পৌৰুষৰ ওপৰত বিশ্বাস আহে, মাটিৰ সপোন জাগে চকুত । ।

—মাটিৰ বুকুত জনম লোৱা কৃষক আকৌ লখিমীৰ বুকুলৈ উভৰ্তি আহিল। মণিৰামে বোকা দিয়ে তমালে গোচ লয়। আদাম আৰু ইভ্ · · ৷ দিহঁতৰ সংসাৰত লখিমীয়ে হাঁহে; সংসাৰলৈ নতুন মাকুহ আহে—জীউৰাম ৷ দিহঁতৰ প্ৰথম মৰমৰ সাক্ষী। তমালজনীলৈ তাৰ চেনেহটো বাঢ়ি যায়। নামহৰটো নতুনকৈ সজালে মনিৰামে ৷ এবেলি তমালে তাত এটি গোপালৰ মুন্তিও থাপনা কৰিলে; চুবুৰীয়া দহ জনক খুৱালে ৷ গঁঞা ৰাইজে তাহাঁতক আশীকাদ কৰিলে, প্ৰশংসা কৰিলে ... ৷ নীল আকাশৰ তলত জীৱাই থকাৰ মোহটো বাঢ়ি

যায়। দেউজীয়া স্বপ্পলৈ দিহ**ঁত** আগবাঢ়ে ভবিষ্যতৰ মাজলৈ।

—কিন্ত এদিন চাকনৈয়াৰ মাজত সিহ**ঁত** নামি পৰিল · · ।

'--(श्राव) मनिवाम, किरना छावि थाक छ।' মাষ্টৰে ভালৈ চিঞ্ৰেৰিলে। সি উচপ খাই উঠিল। '--বিয়াখনকে দহজনে হাতপাত কৰি পাতি দিওঁদে আৰু। বৰলা ভাত কিমান থাবি আৰু। জীউতোলৈও তোৰতো অলপ দায়ীত আছে।—' বুকুখন চিৰিংকৈ উঠে अभिवागव । विश्व।! नाहे नाहे नाहे । प्रकरला কৰিলেও বিয়া গি কবিব নোৱাৰে আৰু। বি নামাতে, মাভিবও নোৱাৰে,— ঠিক অইন দিনাৰ দৰেই। মাইৰে আজিয়েই ভাক প্ৰথম কোৱা নাই । প্রায়েই কয় । মণিবামে নামাতে। কোনোদিন নামাভিবও। মাষ্ট্ৰে ভাক মৰম কৰে, ভাৰ বেয়ালৈনো ক'বনে ভেনেকৈ ? ভথাপি ভাৰচোন কিবাকিবি লাগি যায়। যি সোণ্য সংগাৰ পাঁচ বছৰ নহওতেই স্থলকি পৰিল **নেই** সংসাৰ আৰু কেভিয়াও विष् कर्छ. কাহানিও--।

— কপহীৰ বুকুৰ সেই জুই সি কেভিয়াও
নাপাহৰে। কপহীৰ ভেনে ভয়াবহ ৰূপ কোনেও
কাহানিও দেখা নাছিল হেনো। পাৰ বাগৰি
সোণ ওপচোৱা পকাধানৰ পথাৰ বুবিল, ঘৰ
বুবিল, লামলাকটু মাহুহ গৰু সকলো উটি
গ'ল · · ৷ জীৱকেইটা কোনোমতে বচাই
সিহ'ত বেলআলিত উচিলগৈ। কপহী পাৰৰ
কপহী গাওঁ বুৰ গ'ল · · ৷ অপ্পময় সন্ধিয়া
এটা দৈত্যকায় নিশাৰ বুকুত মিলি গ'ল · · ৷

—জিলাৰ পৰা সাহায্য আহিল, দৰব আহিল, খাদ্য আহিল, বেমাৰো আহিল। ৰূপহীৰ বুকুও এদিন কোঁচখাই আহিল। কিন্তু দেইযে মণিৰামৰ সংগাৰৰ সাঁফ লৰিল,

দি আৰু জোৰা নাখালে । ছদিনৰ অগাপিচাকৈ মাক আৰু ভ্যালজনী সিহঁতক এৰি দুৰৈৰ অচিন দেশলৈ গুছি গ'ল গৈ। তাৰ মৰমবোৰে ভাৰ বৰ মৰমৰ ভুমালজনীক ৰাখিব নোৱাৰিলে। নেদেখা দেশৰ মৰমে ভাইক সাবভি লৈ গ'ল গৈ। চকুৰ পত:ত মেঘ জমিছে। —নাই নাই ৰূপহী ভাৰ বন্ধু নহয়, মৰমৰ নহয়, ভাই ভাৰ শক্ৰ, পৰম বৈৰী, ভাৰ সংসাৰৰ কোঁহ ভাঙি দিওঁতা ডাইনী। ৰূপহীক দি ভয় মৰম নকৰে, ভক্তি নকৰে, নকৰিবও। গুৰি-পাত থৈ দাভিবঠাপাতলৈ ছয়োখন হাডেৰে অসম্ভৱ জোৰেৰে পানীত খোপনি দিয়ে গি। তেলেঙনি খাই নাও খন কঁপি উঠে জীউৰামে কিৰিলি পাৰি উঠে। ভিতৰৰ যাত্ৰীবোৰে দুৰৈৰ কুঁৱলিৰ মাজত নেদেখা পাৰৰ পিনে দীঘলীয়া দৃষ্টি পেলায়। মণিৰামে এনেয়ে চিঞ্ৰ ৰি উঠে. 'বেছি দুৰ নাই ৰবি ঔ' এয়া পালে। হি বলিয়েই · · ।

— ভাৰ পিচত। আকৌ সেই ইপাৰ

সিপাৰ ৰূপহীৰ পাৰ্ঘাট। মাটিবোৰ আকৌ

এৰি দিলে চুকনীয়াকৈ। খেতি কৰিনো কাক
খুৱাব ? টকা সঁচাৰ কথা সি কোনোদিনেই
ভবা নাই! ছজনৰ ছটা পেটৰ কাৰণে এয়েই

যথেই। এই বহল পৃথিবী খনত ভাৰ সংসাৰ
খন তেনেই সৰু এভিয়া। সি আৰু জীউৰাম•••
জীউৰাম আৰু মণিৰাম•••।

গাতে লাগি থকা দদায়েকৰ বৰপো ধনী-ৰামে ক'লে, 'যি হ'বৰ হৈ গ'ল। ভাকে ভাবিনো কি কৰিবি ককাই। নকৈ ঘৰখনকে পাত! ভিৰোভা নোহোৱা ঘৰভনো কি চিৰি থাকিব। দিন আকৌ আহিব। ভোৰেইভো অকল নহয় সকলোৰেই · · ।'

—চিৰিলা চিৰিল হৈ যোৱা অন্তৰৰ কু'হি-পাডত আকৌ কাহানিও দেউজীয়া বোল নালাগিব - !

ৰূপহী গাওঁৰ পৰা উঠি যোৱাৰ কথাও গি ভাবিছে। সেই তাহানিখনৰ অন্তৰক বন্ধু বলো—
গিয়েই ত'ক জোৰ কৰিছে গিহত ৰ গাৱ লৈ
নিবলৈ বুলি। ইয়াত আৰু ভাল নালাগে।
সকলো মৰমৰ বান্ধ্য যেন স্থলকি পৰিছে —
অন্ত্ৰমে। বিৰাট শুণ্যভাই যেন কেউপিনে
হাহাকাৰ কৰি উঠিছে।

'জীউৰাম — ।'

'ক' পিতাই', ভাৰ কুমলীয়া মাতটোৰ মাজত মণিবামে বহুত বিচাৰি পায়। সাইলাথ ভমালৰ নাকটো আৰু চকুজ্টা আনিছে সি। ভাৰ পিনে চাই চাই মণিবাম ভন্ময় হৈ যায়, আকৌ সেই পুৰণি কথাবোৰ নতুনকৈ চকুৰ আগতে ভাহি উঠে। অন্তৰৰ শুকাই যোৱা ঘাঁবোৰ আকৌ দক্দকীয়া হৈ উঠিব খোজে

— কিন্তু সি জানোঁ তমানৰ এটি ইচ্ছাও
পুৰণ কৰিলে ? ক'তা জীউবামক কি স্থণত
ৰাখিলে সি ? নাই নাই, ইয়াত আৰু নহয়।
জীৱনৰ স্থা তথা অভাব অভিযোগ বহুতো
পাৰ হৈ গ'ল এই নদীৰ পাৰত। কিন্তু জীউৰাম! তাৰ বুকুৰ তমালৰ এটি মাত্ৰ দান
ভালৈ। তাক বচাবই! এই অভিণপ্ত বভাহৰ
পৰা পনাই যাবগৈ — । ভাক পাদুৱাব লাগিব —
তমালৰ কথা সি ৰাখিবই লাগিব! পঢ়ক
সি ৷ পঢ়ি ভাঙৰ মাহুহ হওক, ভাৰ জীৱনৰ
দৈন্যৰ কথা পাহুবি পেলাওক — ।

— দূৰৈত পাৰৰ সপোণ। অস্পষ্ট পাৰখাটৰ সীমা দেখা গৈছে। অলপ পিচতে নাও
পাৰত লাগিবহি। যাত্ৰী কিজনে এঙামুৰী
পেলাইছে! নৈথাত কোণত মেঘ জমিছে—
আবতৰীয়া মেঘ। জোনাকৰ পোহৰ স্পষ্টৰ
পৰা স্পষ্টতৰ হৈ পৰিল কেতিয়াবাই। অস্পষ্ট
জিলিৰ মাত গুনিবলৈ পোৱা গ'ল; পাৰ চুই

অহা এচাটি চেঁচা বভাহে পানীবোৰ লৰাই
গ'ল। নৈৰ পাৰৰ পৰা অলপ আঁতৰতে
সিহঁতৰ পঁজাটি দেখা যাব, মবিশালিৰ দৰে
নিজম হৈ পৰি আছে। এদিনৰ বৰ হেপাহৰ
ঘৰ সংসাৰৰ জকা। নাও পাৰত লাগিলহি।
বেছি বালি পৰা নাই। নপৰিবও হ'ব পায়
আৰু। টোপোলাবোৰলৈ মাকুহকেইজন সমুখলৈ
হাউলি পাৰলৈ বগাই গ'ল। এটা স্কুৰুফ্ৰ
এদিনৰ কৰ্ত্ত্ব্য শেষ হৈ গ'ল—।

নাওখন খুটিটোত বাদ্ধি থৈ যেতিয়া দিহঁত বাপেক পুতেক হালেই পাৰত উঠিছে, তেতিয়া লগৰ যাত্ৰীবোৰ কুৱঁলী আৰু জোনাকৰ মাজত নেদেখা হৈ গৈছে। পথাৰৰ বুকুফালি লৰ দিয়া আলিটোৰ হিমসনা ছবিবোৰ গছকি গছকি আগবাঢ়ে। ছয়োপাৰে কেঁচা ধাননিত গোণালী আভাৰ সন্তাৱনা। ঠোকবোৰ পুৰ্ণতাত হাউলি পৰিছে। কেঁচাধানৰ গদটো তাহাঁতৰ নাকতে লাগেহি। জীউবাসৰ হাতখন দি জোৰেৰে মুঠি মাৰি ধৰে। এইখনে তাহাঁতৰ গাওঁ। বৰ স্বপ্নয়, বৰ ছখৰ, বৰ আদৰৰ, বৰ অভিমানৰ। এই গাওঁৰ মাটি পানী পাই দিহঁত ডাঙৰ হ'ল। কভজন মৰি গ'ল, কতৰ হাড়ত ছবৰি গজিল।

দি ভুল কৰা নাই। থিকেই কৰিছে। ভাৰদৰেই দহজনক সহায় কৰিছে, নির্ভাবনাৰে ভাহাঁতক পাৰ কৰি দিছে ছুর্যোগময় দিন-বোৰতো, সন্ধিয়াবোৰভো। কোনোদিনেই ভাৰ আননি লগা নাই, বেজাৰ পোৱা নাই। জীয়াই থাকিবলৈ এইবোৰ লাগিবই। তমাল নাই, কিন্তু বহুত আছে। বিশাল আকাশৰ পৰা এটি মাত্র ভৰাৰ জিলিঙণি নোহোৱা হৈ গ'লেও একো নহয়। জীয়াই থাকিবলৈ বহুতো আকর্ষণ আছে। দদাই, খুড়ী, পেহা পেহী কত আছে। তেওঁবিলাকৰ মৰমৰ মাজতে

দি সহজেই জীউবামৰ গৈতে জীয়াই থাকিব। মাজতেই এদিন শেষ প্ৰশ্বাস ওলাই আহিব অমৰ নহয় যেতিয়া, এদিন মৰিবই লাগিব। এই নীৰৱ গাঁৱৰ নিঃপাল বিয়া পজাবোৰৰ

ক্লান্ত শ্ৰীৰৰ পৰা। দিনান্তৰ দীঘল ছাঁ। বাগৰি পৰিব বালিচৰৰ ওপৰেদি।

🍑 🍑 😷 শান্তৰ ভৰিৰ খোজবোৰ এটা 🕮 🕻 এটাকৈ ভক্তাৰ ফ্লোৰখনৰ ওপৰত বাহিৰত নিঃশেষ হৈ 🎽 পৰে। যাব ধৰা স্ক্ৰৰ শেষ পোহৰকণে উদ্বান্তৰ দৰে পেলি মেলি লগাইছে। সৰু খিডিকিয়েদি সোমোৱা ক্ষ্মীণ পোহৰৰ ৰেখাই কোঠাটোৰ মলিন আবেশ দৰলৈ ঠেলি দিছে। गि জীয়াই থকা পুথিবীখনৰ ছবিবোৰ ভাৰ ছচকুত ভাঁহি উঠে। তুৰ্বল, পঞ্চিল আৰু ঘোপমৰা অন্ধকাৰ দৃশ্যবোৰ मिल्याहे अभाउरे त्रथाय याँहिनटेल (हरें। करन ।

ওপৰত জনত আকাশখন আজিও আছে। অনপ পিচতে নতুন নতুন ভৰাবোৰ জিলিকি উঠিব, ক্রলীয়ে ভাক আবৰি ধৰিব; কিন্ত ভাৰ প্ৰাণৰ প্ৰেয়দীক এনে এটা মুহূৰ্ত্তত সালিধ্যত নেপাব। বন্দী জীবনৰ অপুৰক্ত দিনবোৰৰ প্রত্যেকটো মুহূর্ত্তে মীনাক্ষীক থেপিয়াই দি বাৰ্থ হৈ পৰিল। মূৰৰ শিঙানত আঁৰি থোৱা কেলেণ্ডাৰখনৰ দিনবোৰ এটা এটাকৈ কাটি গৈ আছে। ছটা বছৰ কাটি গৈছে। -জেল্ড প্ৰশান্ত আৰু তিনি বছৰ থাকিব লাগিব। ভিনিটা বছৰ ৷

কলিকভা বিশ্ববিস্থালয়ৰ পৰা ডিগ্ৰী লৈ যোৱা প্ৰশান্তই ঢাকাৰ চৰকাৰী হাইস্কুলত শিক্ষকভা কৰিছিল। সি পুব কম দিনৰ ভিতৰতে ছাত্ৰ আৰু সমনীয়া শিক্ষক সকলৰ অভ্যন্ত

প্ৰিয়পাত্ৰ হৈ উঠিছিল, কিন্তু কেইবছৰমান কটোৱাৰ পিচতে সি চাকৰি এৰি দিব লগাত পৰিল। সামান্য চেলু লৈ পাকিস্থান চৰকাৰে তাক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খান্ত কৰিলে। প্ৰশান্তই হাঁহি হাঁহি স্কুলৰ পৰা চিৰকালৰ কাৰণে বিদায় লৈ ওচৰৰ গাওঁ এখনত খেতি কৰাৰ বলোৱস্ত কৰিলে। নতুন নতুন কাম হাভভ ল'লে। পৃথিবীৰ চিৰ নতুন স্থৱদী গোদ্ধটোত मि निषक्त राख बाबिरिन विहाबिछ्न। क्विन-কৰ কাৰণে সি মাটি চহাবলৈ কোৰ খন হাতত

भिं भिवार्डन

–কনকসেন ডেকা তয় বাষিক কলা

লয়। মাটিৰ মৰমৰ বাহিৰে আন পৃথিগীৰ কথা দি পাহৰে। ঠিক ভেনে এটা মুহুৰ্ত্তত মীনাক্ষীৰ মাতটো ভাৰ কাৰণে খুব আমোদ-জনক হৈ পৰে। তীব্ৰ ৰ'দৰ উত্তাপত অভিশয্য হৈ পৰা প্ৰণান্তৰ কাৰণে মীনাক্ষীৰ হাতৰ চাহ-টোপা এহেজাৰ চেপা আঙুৰৰ ৰদতকৈ বেচি শোৱাদ লগা হৈ উঠে। আঙৰৰ ৰদভ জীৱন নাই, মীনাক্ষীৰ চাহটোপাত জীৱন আছে-প্ৰাণৰ কণ কণ কণিকা আছে। তাৰ ভাগৰুৱা আগ্ৰাক তৃপ্তিৰ অধীশ্বৰ কৰি তুলিবলৈ উপাদান আচে ।

মীনাক্ষীৰ চকুযুৰিত সি পাইছিল এক অপ্ৰূপ সৌন্দৰ্য্যৰ আকৰ- সহনশীল মুখখনিত পাইছিল এক স্থবিৰ স্নিগ্ধ জ্যোতি। তাতোকৈ তাইৰ আন্তৰিক সৰল অহুভূতিৰ প্ৰাচুৰ্য্যভাত দি আপ্লভ হৈ পৰিছিল। পথাৰত প্ৰশাহ बाछ हि थका भगवा छात हिर्देशक मैनिकोर হাতৰ কেট ল'টো, আবেগময়াঁ চকুৰ ৮ ৱনি 🗟 আৰু এক অক্সত হাঁহিৰ ব্যাই ভৰ দেখ মন জুৰ ক্রি পেল।ইছিল। মানাফ্রিয়ে ছারন বাইং সকলে অৱস্থাকে আপোন কৰি ল'ব পাৰিছিল। আজৰি সময়খিনিত তাই প্ৰণ'ত্তৰ লগত পথ'ৰত বাস্ত থাকে। ৰ'দৰ ডভাপ মহিব নোঁৱাৰিন বলি ভাম কৰিবলৈ বাধা দিৱা কথালৈ ভাই ব্ৰুক্লেপ নকৰে। দেউজীয় ধানৰ পুলিবোৰ মীনাক্ষীয়ে নিবাই দিয়ে, গুকান মাটিবোৰত পানী দি জীৱন্ত কৰি ভোলে। ভাই ক্লান্ত হৈ পৰিলে কঁকাল পোন কৰি খিয় হয় আৰু অভ্ৰংলিছ সেউজীয়া পাহাৰখনৰ ফ'লে চাই চাই প্ৰশান্তৰ পলিভকেশাইত মুৰটোত সৰু সৰু আঙুলি কেইটা বুলাই দিয়ে। দেই মুগু প্ৰশ্ভ মহীয়সাঁ নাৰী অন্থাৰ স্বল্প তাৰ কাৰণে মধনয় হৈ পৰে।

অভাধিক টেটাৰ ফলত কিছু দিনৰ ভিতৰতে নাটিৰ বুকুত থিব হৈ থাকিবলৈ সামৰ্থ হ'ল।
দিদিনাৰ সন্ধিয়াটোৱে অলপ সোনকালেই এন্ধাৰ
টানি অনা যেন অঞ্মান হ'ল। মানাক্ষীয়ে
চোভালত বহি হও চুৱেটাৰ এটা গুঁঠি আছিল।
প্রশান্তৰ আগৰ চুৱেটাৰটো ফাটি গৈছে,
সেয়ে তাই লবালাৰ কৰিবলগীয়া হৈছিল।
পদূলি মুখৰ শোৱালী জ্বোপাই উদাস দৃষ্টিৰে
প্রস্কৃতিস্থ হৈ আছিল! হাঁহি মুখৰা কুলবোৰে
গধুলিক অপেক্ষা কৰিছিল? সন্ধিয়াৰ শীতল

পৰশ পালেই ফুল্থোৰ ভৰাৰ দৰে জকমকাই উঠিব।

প্ৰশান্তই দিনটোৰ মহান কৰ্ত্তব্য সমাপন কৰি ক্লান্ত ভাবে ঘৰলৈ আগবাঢ়ে। ঘৰখনতনো মীন'কীত বাহিৰে মৰ্মী বস্তু আছে

কেতিযাৰা কেতিয়াৰা মীনাক্ষীয়ে ভাক আগবঢ়াই নিবলৈ আহে; কিন্তু আজি অহা নাই। প্ৰশান্তৰ কামত সহায় কৰোতা কোনো নহলেও দি মানাকীক পথাবলৈ আহিব নিদিযে। অকলেই সি কামবোৰ কৰিব পাৰিব। পথাৰ মीन'को আৰু ভাৰ মৰমেৰে পুপ খাই অদুৰ ভবিষ্যাত্ত লুকাই থকা দেৱ শিশুটিৰ কথা ভাবি ভাবি সি ভাৱৰৰ তলে তলে খেকেকাড়ি আহি আছে। প্ৰশান্ত হঠাৎ ৰৈ গ'ল, বুকুখন তাৰ চিৰিং কৈ উঠিল। তাৰ ঘৰৰ ফালে কোনোবা নাৰীৰ অসহায় আৰ্ত্তনাদ শুনিব পাইছে । প্ৰশান্তৰ বুকুখন কঁপি উঠিল---সকলো চিন্তাৰ সেঁতি দলিয়াই দি সি নিমিষতে ঘৰ পোৱাৰ আশাত দৌৰিলে।

কেইজনমান উদপ্ত গুণ্ডাই মীনাক্ষীৰ ওপৰত আক্রমন চলাইছিল। তাইৰ ভৰ যৌবনে সিহঁতক পাগল কৰি তুলিছিল। মীনাক্ষীয়ে নিজকে ৰক্ষা কৰাৰ কাৰণে শৰীৰৰ সকলো শক্তি প্ৰযোগ কৰি সিহঁতৰ বিৰুদ্ধে যুঁজি অবশ হৈ পবিল। আচ্ছিতে তাই প্ৰশান্তৰ উপস্থিতি দেখি শ্রান্ত হৈ মাটিত পৰি গ'ল। প্রশান্ত হতভন্ত নহ'ল— সি বেৰত আবি থোৱা দেগাৰ খন উলিয়াই আনি আগুৱাই অহাজনৰ বুকুতে নিমিষতে বহুৱাই দিলে। ৰক্তাক্ত দেগাৰ খন হিতীয়জনৰ বুকুলৈ থিয় কৰোতেই কাৰোবাৰ পিঠনৰ গুলি এটা ভাৰ বাহুত পৰিল।

প্ৰশান্তই উন্মৃক্ত ব্যধাহীন ভাবে নৰহত্যা কৰা বুলি স্বীকাৰ কৰি লৈছিল। মীনাক্ষীক ৰক্ষা কৰাৰ কাৰণে যদি ইয়াতকৈয়ো ডাঙৰ অপৰাধ কৰিব লাগে তেন্তে দি সহস্ৰবাৰ কৰিবলৈও ঘিধাবোধ নকৰে। জেইল হাম্পা-তালত প্ৰশান্তৰ চিকিৎসা আৰম্ভ হ'ল। পাচ বছৰ সশ্ৰম কাবাদণ্ডৰ ছকুমো পালে।

প্রশান্তর অকুপস্থিতিয়ে মীনাক্ষীৰ সংসাৰধনৰ সকলো দ্বাৰ ৰ দ্ধ কৰি পেলালে। ভ্যাবহ গাওঁ খনত তাই অকলে জীয়াই থকাটো একেবাৰে অসম্ভৱ যেন লাগিল। ৰছীন পৃথিৱী খনৰ সংহতি হেৰুৱাই ভাই অচল হৈ পৰিল। মীনাক্ষীৰ তদ্ৰালম চকুজুৰি সিদিনাৰ ৰাতিটোত ক্ষন্তেকৰ কাবণেও জাপ নগল। স্বামীৰ বিচ্ছেনত ধুমুহাৰ আটোৰ লগা তিৰোভাজনীৰ বৰফহেন বগা গান ছুখনিত ছুধাৰী চকুলো বহুত সমযৰ কাবণে অংকিত হৈ ৰ'ল। অপলক চকুজুৰি স্বথায় মাথে! বহু সমযকৈ এন্ধাৰত কিহবাৰ স্হাৰি বিচাৰি পেপিয়াই থাকিল।

পিচনিনাৰ ৰাভিপুৱাটে। মীনাক্ষীৰ কাৰণে অনাৱশ্যকীয় আছিল – আন আন দিনৰ প্ৰবেৰুণৰ ৰেঙনিত পোৱা তৃপ্তিৰ গোন্ধ তাই অহভৱ কৰা নাছিল। পোহৰৰ আকলুৱা মীনাক্ষীয়ে সূক্ষ উঠাৰ আগ'তই সদায় চাহ তপত কৰে, গাখীৰ নহ'লে ৰঙা চাহ টোপাকেই তাই প্ৰশান্তৰ সমুখলৈ আগবঢ়াই দিযে। সি হেজাৰ ভৃপ্তিৰে খোৱা চাহ টোপাৰ পিনে চাই চাই ভাই আনন্দ অঞ্চৱ কৰে। তাৰ ফালে চাই মীনা'ফীৰ আমনি নাবাগে — এটা গভীৰ তৃপ্তিত মনটো ভৰি পৰে। প্ৰশান্তৰ অবিহনে আজি কেটনীৰ ভনলৈ জুই নগ'ল। অতীতৰ মোহদনা দিন-বোৰ সুঁৱৰি ভাই ক্লান্তি অকুভব কৰিলে। লাহে লাহে ভাই ৰান্ধনী ঘৰটোভ সোমাল। চাহৰ কেটলীটো মীনাক্ষীয়ে জোৰেৰে বাহিৰলৈ দলিয়াই দিলে, কাপ-প্লেট আৰু আন আচবাব কিছুমান ভাঙি চিঙি ঘৰৰ পৰা বাহিৰ হ'ল। প্ৰশান্তৰ একমাত্ৰ বন্ধু প্ৰেমনাথৰ ওচৰত সহায় বিছাৰি মীনাক্ষীৰ আশা ভঙ্গ হ'ল। গাওঁখনত আপোন বুলিবলৈ তাইৰ কোনো নাছিল আৰু দেয়ে শেহত এক মলিয়ন বেশেৰে তাই বাহিৰ হৈ গ'ল। চুলিবোৰে নগ্নভাৰ প্ৰতীক স্বৰূপে অসংযত হৈ কেউফালে পৰি থাকিল। চকুলোৰ স্পষ্ট দাগ ছটা তেতিয়াও তাইৰ মুখত অন্ধিত হৈয়ে আছিল। গাওঁখন এৰি তাই হিল দল ভঙি কৰবালৈ প্ৰাই যাব বিচাৰিছে। অভ্ৰালত লুকাই থকা দেৱ শিঙটিয়েও অসহায় অকুভৱ কৰিছে।

প্রশান্তই দাড়ি চুলিবোৰ কাটি পেলালে ।

সেইলৰ পোচাক এৰি ভাৰ আগৰ বলা পাগাৰী
চাৰ্চটো আফ ধুভিধন পিন্ধিলে ৷ পাঁচ বছৰ
উকলি গ'লত ভাৰ বলা মনটো আকৌ সাব
পাই উঠিল ৷ মুক্ত চৰাইৰ দৰে দি জেইলত
প্রথম বাৰৰ কাৰণে সোমোৱা গেটটোৰে বাহিৰ
ওলাই আহিল ৷ এই স্বরদী মুহুর্তটোত ভাৰ
প্রেয়মী ঢাকা জেলৰ পতুনি মুখত বৈ থকা
হলে দি হয়তো আনন্দৰে এটা ডাঙৰ চিঞ্জৰ
মাৰি দিলেহেতেন ৷ চাৰ্চটোৰ জেপত হাত
ভৰাই সিক্মালখন উলিয়াই আনিলে; মানাক্ষীয়ে
ছবি আঁকি দিয়া মৰমা গোন্ধৰ ক্মালখনে এটা
সঙ্গীব প্রাণৰ স্হাৰি দিলে ৷

'মীনাক্ষা সংগাৰত ভাষাই আছে। মুহুৰ্ত্তৰ পিছত মুহূৰ্ত্তৰ গণি পাঁচ বছৰৰ পিচত মই জেলব পৰা ওলাই অহাৰ দবে মীনাক্ষীকো এনিন পৃথিবীৰ কোনোবা অজানিত জেলৰ পৰা উলিয়াই আনিন।' ডাঙৰ ডাঙৰকৈ সি ৰাস্তাতে কৈ উঠিল। এই পাঁচ বছৰে মীনাক্ষীৰ সি কোনো খবৰে পোৱা নাই! সি বছতবাৰ চিঠি দিছিল যদিও ৰঙা ফিটাব নেৰপাকৰ কাৰণে এখনো জেইলৰ দেৱাল পাব হৈ যাব পৰা নাছিল। প্ৰশান্তই নিজৰ গাঁৱলৈ গৈ মীনাক্ষীক নাপাই একো আচৰিত নহল। ন্যায়

অন্যায় বিচাৰ নোহোৱা গাওঁ এখনত এজনী তিৰোতা অকলে থকা মুঠেই সম্ভৱ নহয়। কলিকভা। ইয়াত ভাৰ অনেক বন্ধু বান্ধব আছে আৰু কিজানি কাৰোবাৰ পৰা কিবা সভেদ পায়, এই আশা বুকুত লৈ সি মহা-নগৰীৰ ৰাজপথৰ দাঁভিত থিয় इ'नरेग । হেজাৰ হেজাৰ নাৰীৰ মুখবোৰ ভাৰ চকুৰ আগভ : কিন্তু ভাৰ বুকুভৰা বেদনাৰ উপশ্ম কৰিব পৰা প্ৰাণটোৱে সঁহাৰি निपित्त । প্রশান্তই তথাপিও ধৈর্য্য হেৰুৱা নাই। সি দ্য সংকল্প কৰি লৈছে যে আজীৱন ভাইক বিচাৰি কটাৰ আৰু যি অৱস্থাতে ডাই নাথাকক লগ পালে দি গ্ৰহণ কৰিবই। প্ৰশান্তই দেহৰ মমভা এৰি দিছে। জেলভ থকাভকৈ এভিয়া সি বেচিকৈ ক্ষীণাইছে। গালৰ হাডবোৰ জেং-জেঙীয়া হৈ ওলাই আহিব ধৰিছে। বলাকাৰ গতিৰে ধাৰমান নৰনাৰীৰ মুখলৈ সি ব্যপ্ত ভাবে চাই থাকে, জ্বানোচা কেতিয়াবা তাৰ প্রাণে বিচৰা অন্তবখন লগ পার। কিছদিন পিচত বন্দ্ৰ বান্ধবৰ অন্তৰোধ এবাব নোৱাঁৰি দি কলিকভাৰ স্থল এখনত শিক্ষকভা কৰিলে। ছাত্ৰবোৰৰ লগত মিলি জ্বলি থকাৰ চেষ্টা কৰিলে যদিও মীন'ক্ষাৰ ছবি ভাৰ অন্তৰৰ পৰা ম্বা নগল । অবশেষত সি কলিকভাৰ কাগজভ জ্ঞাননী দিছে। ওপৰত মানাকীৰ ফটোৰ ব্লকটো অ'ৰু লগতে পুৰস্কাৰো ঘোষণা কৰিলে !

পিচদিনাৰ ৰাভিপুৱটে। প্ৰশান্তই উৎকণ্ঠাৰে কটালে; কিন্তু কোনো ফালৰ পৰাই কোনো খবৰ অহাৰ সম্ভাৱনা দেখা নগ'ল। স্কুললৈ গ'ল যদিও পঢ়ুৱাত মন বহা নাছিল, গোন-কালেই ঘৰলৈ গুচি আহিল। ক্লান্তিৰে ভ্ৰা আবেলিটো পাৰ হৈ যাবলৈ আৰু কিছু সময় বাকী আছে। ঘৰ সোমায়ে সি দেখিলে মেজৰ গুপৰত চিঠি এখন পৰি আছে—বোধহয় পিয়ন-

টোৱে খিড়িকিৰে পেলাই থৈ গৈছে। হেজাৰ মুগৰ হভাখাস সি আঁভৰি যোৱা যেন পালে। খক্মক্কৈ নামটো খুলি সি অভ্যন্ত ব্যন্ত ভাবে পঢ়িবলৈ লাগি গল।

निष्ठे हारिज

পুনৰ স্বামী বুলি সম্বোধন কৰিবলৈ ভয় লাগে। গাৱঁৰ ওচৰৰ সৰু নগৰ খনত থকা সম্বন্ধীয় মোমাইৰ ঘৰত পাঁচ মাহৰ কাৰণে আশ্ৰয় নৈছিলো, ভাৰ পিচত মামীদেৱে ভাত থাকিব নিদিয়া হ'ল | চকুলে। টকি টকি আশ্ৰয়স্থান হেৰুৱাই ভাৰ পৰা গুচি আহিলোঁ। অকনম'ন ধুনীয়া শিশু এটি উপজিছিল: কিন্ত এমাহ পিচতেই অনুধ হৈ সি মৰিল। থোঁ খ্ৰীটৰ কাষৰ ওপৰত লিখা হোটেল খনতে মই এই কেইটা বছৰ কটালেঁ। আপুনি যে ইমান দিনে মোক পাহৰি যাব পৰা নাই **ভাৰ** বাবে ধন্যবাদ। কিন্তু কি হ'ব, মই মোৰ দেহৰ পবিত্ৰতা হেৰুৱালোঁ ! নোক আপুনি চাবলৈ নাহিব, মোৰ দৰে বাৰাঙ্গনাৰ মুখ চোৱা পাপ। ইতি-

-- भीनाकी ।

চিঠিখন পাই মনটো আনলভ ভাৰ উহাউল হৈ উঠিল। খালি ভৰিৰে দি নিউ হ'টেললৈ দৌৰিলে। ৰাস্তান্ত কালৈকো চোৱা নাই। গাৰ সকলো শক্তি প্ৰয়োগ কৰি আগুৱাই যাবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

আধা ঘণ্টাৰ ভিতৰতে সি নিউ হোটেল পালেলৈ। ভিতৰত প্ৰশান্তই মাকুহৰ জুম এটা দেখিলে। ব্যাগ্ৰ ভাবে সি ভিতৰ সোমাই গ'ল। মাকুহৰ জুমটোৰ ওচৰলৈ গৈ সি দেখা পালে শটো, তাৰ প্ৰেয়সী মীনাক্ষীৰ। এঘণ্টা আগতেই হেনো তাই বিহখাই আলুহত্যা কৰিছে। ভাৰ ছচকুত ভাঁহি উঠা পোহৰবোৰ যেন একাৰত লুকাই গ'ল!

श्रुष्ठित ॥ बहमा ॥

চিয়াৰ সীমান্ত প্ৰদেশ। ্তু আইভান পেটৰ্ভিচ ভুজমিদাৰী। ডেকা ব জ্ঞমিদাৰী। ডেকা বয়দভ বেৰেচ-ূ্ত ©ু ৩ টুছে সৈনিক জীৱন যাপন কৰে। ●©©©©©©● ১৭১৯ চনত ভাৰ পৰা ভেওঁ অবসৰ লয় আৰু এগৰাকী ছুখীয়া মহিলাৰ পাণি গ্ৰহণ কৰি क्षिपांबी ह्वावटेन नय । কিন্ত নিজা বেৰেচ্টভ চিকাৰত থাকোতেই প্ৰসৱ বেদনাত তেওঁৰ পত্নী চুকায়। তেওঁ নিজৰ জমিদাৰীত কামবন কৰি দিন কটায়। আৰু লাহে লাহে পত্নীৰ মুৰুম চেনেহৰ কথা পাহৰে । জ্বনিদাৰীভ এটা ঘৰ সাজিলে আৰু এটা কাপোৰৰ কল বহুৱালে ! এইদৰে অৱস্থা আগতকৈ টনকিয়াল কৰিলে। বেৰেচ্টভ অহস্কাৰী, তথাপিও তেওঁ জনপ্ৰিয়। কিন্তু ওচৰ চুবুৰীয়া গ্ৰিগৰি আইভানভিচে তেওঁক ন্ডাল পোৱা নাছিল। গ্ৰিগৰি ৰাচিয়াৰ প্ৰাচীন চালচলনৰ মাজত ভাঙৰ দীঘল হোৱা মাহুহ। মস্কোড তেওঁৰ বহুত মাটিবাৰী আছিল, সকলো ন্ট হ'ল। ঘৈণীয়েকো মৃত্যুৰ মুখত পৰিল। তেভিয়াৰ পৰা তেওঁ পৰিবৰ্দ্তন হ'ল, আৰু ইংলিচ চালচলন অনুকৰণ কৰিলে । কেইটা দিন ভেওঁ গাৱত কটাবলৈ ঠিৰ কৰিলে। আৰু সকলোবোৰ ইংলিচ আদৰ্শন্ত গঢ়ি তুলিলে। জীয়েকৰ কাৰণে এগৰাকী ইংৰাজী শিক্ষয়িত্ৰী নিয়োগ কৰিলে। কিন্ত বিনেশী পদ্ধতি ৰাছিয়াৰ কৃষিৰ কাৰণে উপযোগী নহয়। অনেক খবৰপাতি কৰিলে, একো স্থফল নেপালে । ইফালে ধাৰৰ মাত্ৰা বাঢ়িল। প্ৰাচীন নীতি নিয়ম এৰি নতুন নিয়মেৰে খেডিবাডি কৰাড

প্রিগৰিক বছতেই বেয়া পাইছিল আৰু চোকা
সমালোচনা কৰিছিল। এই সমালোচকৰ ভিতৰত
বেৰেচ্টভো আছিল। বেৰেচ্টভে নিজৰ জ্বমিদাৰী কাৰবাক দেখুৱালে প্রিগৰিৰ কথা ক'বই;
—মই প্রিগৰিৰ দৰে জমিদাৰী পতা নাই।
ইংৰাজী পদ্ধতি প্রচলন কৰি মই ধ্বংস হ'বলৈ
ইচ্ছা নকৰোঁ। মই প্রাচীন প্রণালীকে কামত
লগাই জীয়াই আছোঁ।

তুইজন প্রতিভাশালী মালিকৰ মাজত প্রতিদন্দিতা। বেৰেচ্টভৰ লৰা এলেস্কিয়ে ডেতিয়া
বিশ্ববিস্থালয়ত শিক্ষা সাং কৰি ঘৰলৈ আহে।
তেওঁৰ সৈনিক হোৱাৰ মতলব আছিল। কিন্তু
বাপেকৰ ইচ্ছা নাই। এলেস্কি সঁচাই ধুনীয়া।
তচৰ চুবুৰীয়া গাভকৰ তেওঁৰ প্রতি এটা বিশেষ
আকর্ষণ আছিল। কিন্তু এলেস্কিৰ হ'লে কোনো
আকর্ষণ নাই। গাভক সকলে ভাবিছিল, এলেস্কি
কোনোবা প্রেয়সীৰ পাশত আবদ্ধ। তথাপিও
ধনীয়া এলেস্কি গাভকৰ কল্পনাৰ ধন।

প্রিগৰিৰ জীয়েক লিচাভেঠা প্রিগৰিয়ে এলে-স্কিৰ কথা খুব চিন্তা কৰে। আন ছোৱালীয়ে দিমান নেডাবে। লিচাই গোটেই দিনটো এলেন্ধিৰ কথা লৈয়েই ব্যস্ত। কিন্তু লিচাৰ বাপেক আৰু এলেন্ধিৰ বাপেকৰ মাজত মনো-মালিন্য, সেই কাবণে লিচাই এলেন্ধিক দেখাৰ স্থ্যোগ পোৱা নাছিল। লিচাই লগৰীয়া বন্ধু-

डाङ्गि :

ভুবন বৰুৱা

৩য় বার্ষিক কলা

বৰ্গৰ পৰা এলেঞ্কিৰ ৰূপ যৌবনৰ কথা শুনিছিল।
লিচ'ও বৰ ধুনীয়া আছিল। তেওঁৰ দোণালী
চুলিটাৰি জিকমিকাই থাকে · · বেন অপবপৰ
বেখা। গ্ৰিগৰিয়ে নিচাৰ স্থখৰ কাৰণে সৰলো
কাম কৰে।

নাস্তি লিচাৰ পৰিচালিকা। নি গতকৈ তাই বয়সত ডাঙৰ। লিচাই নাস্তিৰ লগতে খেল ধূনা কৰে, অন্তৰৰ কথাবোৰো কয়। নাস্তিয়ে এদিন লিচাক কাপোৰ পিদ্ধাই থাকোতে ফুৰিবলৈ যোৱাৰ কথা স্বধিলে।

—নান্তি, তুনি যাবা আৰু পানিলে এলে স্কিক এবাৰ চাই আহিবা আৰু তেওঁ কেনে মাঞ্ছ মোক ক'বাহি।

নান্তিয়ে সকলো জনাব বুলি চাহ খাবলৈ গ'ল।

যৌৱনৰ বভাহে লিচাক উতলা কৰি তুলিছে। পদ্লি মুখলৈ চাই থাকে কেভিয়া নান্তি ঘূৰিব! সন্ধ্যা সময়ত নান্তি ঘূৰিল, সোমায়েই ভাই ক'লে,

- —মই ডেকা বেৰেচ্টভক দেখিলো। ভেওঁৰ ঘৰভেই গোটেই দিনটো কটালেঁ।
 - —গুৰিৰ পৰা সকলো কথা কচোন।
- আমি সেইখিনি পালোগৈ । মই আলিচা, এগৰভা, নেনিলা, জুনা · · · ।

বুজিছোঁ বাৰু। ভাৰ পিচত!

গুৰিৰ পৰা সকলো কথা বিজংকৈ ক'বলৈ দিয়াছোন। ঠিক সময়তে আমি সেইখিনি পালোঁবৈগ। মাকুহৰে খোৱা কোঠালি ভৰি আছিল। কলবিন্চ্ জেৰচ্ৰ ঘৰত কামকৰা মাকুহও আহিছিল। দেৱানৰ ঘৈণীয়েক জীয়েকহাঁতো আহিছিল।

—্মোক মাত্ৰ ডেকা বেৰেচ্টভৰ বিষয়ে ক'⋯ ।

—এক মিনিট ৰ'বা। আমি খাবলৈ ৰচিলেঁ। দেৱানৰ ঘৈণীয়েকৰ ওচৰতে। — উদ, নান্তি তুমি কিমান পাতনি মেলা।
তুমি কিয় ইমান অধৈষ্য হৈছা ? মই

যকলো ক'ম নহয়। ভাৰ বিচত আমাৰ খোৱা
কাম হ'ল। আমাৰ খাওঁতে তিনিঘটা লাগিছিল।
খোৱা শেষ হোৱাত আমি লুকাভুকি খেলিবলৈ
পুলালোঁ। এলেঙ্কিয়ে আমাৰ লগতে খেলাত
ধেনা দিলে।

লিচাই স্থিলে, তেওঁ সঁচাই ধুনীয়া নে ?

— খুব ধূনীয়া। ওখ, গোলাপ বনণীয়া
গাল। — বৰ ধূনীয়া।

- —মই তেওঁক শেষা বুলি ছাবিছিলোঁ। তেওঁৰ ব্যৱহাৰ কেনে ? কেভিয়াবা ছ্থ মনৱে থাকে নেকি ?
- নহয়। তেওঁ আমাৰ লগত বৰ আনলৰে খেলাধুলা কৰিছিল। ইমান আনল ফূত্তিকৰি থকা মাহুহ মই আৰু দেখাই নাই।
 - —ভোমালোকৰ লগত খেলিছিল গ
- —অকল খেলাই নহয়। যেয়েই ভেওঁক ধৰা পেলাই, এটা চুমা দিয়ে।
- কেতিয়াও নহয় । তেওঁ গোটেই দিনটো আমাৰ লগতে আছিল।
- কিন্তু সকলোবে কয়, তেওঁ বোলে কাৰোবাৰ প্ৰেমত পৰিছে সেই কাৰণে গহীন হৈ থাকে। ধেমালীও নকৰে। বাৰু, তেওঁৰ বিষয়ে ঘৰত কিবা কোৱা শুনিছিলানে ?
- বিশেষ একো শুনা নাই। ভাল ভদ্ৰলোক বুলিহে শুনিছোঁ। ভেওঁ বৰ মৰ্মীয়াল আৰু ৰংধালী। ভেওঁ হোৱালীৰ পিচত ঘূৰি ভাল পায়, সেইটোৱেই দোষ।

ছুখৰ ভুমুনিয়া কাঢ়ি লিচাই ক'লে, তেওঁক চাবৰ কাৰণে মোৰ হেঁপাহ হৈছে।

— টুগিলন্ডটো বৰ বেছি দূৰ নহয়। ভালৈ খোজ কাঢ়িয়েই যাব পাৰি। ৰাভিপুৱা সদায় এলেক্সি চিকাৰলৈ যায়। তুমি যদি যোৱা, ভাতে লগ পাব পাৰিবা।

—মই এছোৰ তেনেকুৱা কাপোৰ আনি দিম আফ টুগিলন্ডলৈ যাবা।

—নান্তি, মই গাবেনীয়া ছোৱালীৰ দৰে কথাও ক'ব পাৰিম।

পিছদিনা নান্তিৰ সহায়ত সকলো যোগাৰ হ'ল। গাৱলীয়া ছোৱালীৰ দৰে কথা বতৰা পাতিবৰ কাৰণে লিচাই অভ্যাস কৰিলে আৰু ভাল দৰে শিকি ল'লে।

পূব আকাশ বঙা হোৱা নাই । তাই কাপোৰ কানি পিন্ধি টুগিলভৰ ফালে ধৌজ দিলে । বাপেকৰ জনিদানী পাৰ হৈ লিচাই এলেস্কিৰ কাৰণে বাট চাই থাকিল । লিচাৰ মন উগুল খুগুল । কিন্তু প্ৰেমৰ ওচৰত সকলোৱে হাৰ মানে । ছুয়োকাষে এখ পৰ্বত, গছ । তলেদি স্থৰস্থৰীয়া বাট । লিচাই সেই বাটেদি খোজ দিলে । হঠাতে চিকাৰী কুকুৰ এটাই আহি ভেউ, ভেউ কৰিবলৈ ধৰিলে । লিচাৰ ভয়ত সৰ্ব্বশৰীৰ কঁপি উঠিল । এনেতে জোপোহাৰ মাজৰ পৰা ওলাই আহি কলে:

- ७ व नक विवा। नि तनकारमारव।
- মোৰ বৰ ভৱ লাগিছে। চোৱাচোন, সি মোৰ গালৈ কেনেকৈ জপিয়াইছে।
- যদি ভয় লাগে, মই লগভ যাব পাৰেঁ।। যাম জানো ?
- —কোনো আপত্তি নাই । ' এই বাটত সকলোৰে সমান অধিকাৰ !

আলেন্ধিয়ে লিচাৰ লগত একেলগে আগ বাঢ়িল। নিচাই মিচিকি হাঁহি মাৰি ক'লে, তুমিয়েই ডেকা বেৰেচটভ, মোক তুমি ফাঁকি দিছা।

—তুমি বাৰু কেনেকৈ জানিলা?

— চাকৰ আৰু গৰাকীৰ পাৰ্থক্য বুজেঁ। ভোমাৰ আচাৰ ব্যৱহাৰেই ভাৰ প্ৰমান। এলেন্কিয়ে লিচাৰ বাউণিত হাতথন পলে।
কিন্ত লিচাই হাতথন ঠেলি দি ক'লে, যদি
তুমি মোৰ বন্ধুত ৰজাই ৰাখিবলৈ ইচ্ছ। কবা,
তেনেহলে — নিজক পাহবি নেযাবা।

—এনেকুৱা কথা ক'বলৈ তোমাক কোনে শিকালে।

— তুমি ভাবানেকি যে মই ডাঙৰ মাঞ্ছব ঘৰলৈ নেষাওঁ। মই তাতেই সকলো গম পাওঁ। তোমাৰ লগত কথা পাতি থাকিলে মোৰ আৰু কাঠি ফুলা গোটোৱা নহব। তুমি ভোমাৰ বাটে আৰু মই মোৰ বাটে যাওঁ। নমস্কাৰ জনাই লিচাই যোৱাৰ ভাও ধৰিলে।

এলেন্ধিয়ে নিচাৰ হাতত ধৰি সুধিনে, তোমাৰ নাম কি ?

- একুলিনা। সেই বুলিকৈ হাতৰ পৰা এৰাই যাবৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিলে।
- —ৰাৰু একুলিনা, মই ভোষাৰ দেউভাৰাৰ ওচৰলৈ যাম !
- তুমি কেতিয়াও দেউতাৰ ওচৰলৈ নেযাবা। দেউতাই তোমাৰ লগত বাটত এনেদৰে কথা-পতাৰ কথা শুনিলে মোক শুদাই নেৰে।
- —মই যে তোমাক আকৌ লগ পাৰৰ কাৰণে ইচ্ছা কৰোঁ।
- —আকৌ আহিম নহয় ভেতিয়া লগ ধৰিবা।

 হয়ো হৃফালে গ'ল। লিচাই আহি দূৰত

 লুকাই থকা নান্তিৰ ওচৰ পালেহি। কাপোৰ
 কানি সলাই নান্তিক সকলো কথা ক'লে।
 পুৱা চাহ খাবৰ সময়ত লিচাগৈ ঘৰ পালে।
 সেইদিনা সোনকালে শুই উঠাৰ কাৰণে বাপেকে
 লিচাক প্ৰশংগা কৰিলে। লিচাৰ হ'লে অলপ
 আগতে ঘটি যোৱা ঘটনালৈ মনত পৰি আছিল।

্তালেস্কিৰ অন্তৰতো সুন্দৰ প্ৰতি অনুৰাগ জাগি উঠিল। দিনটো কেভিয়া শেষ হ'ব ৰাতি কেভিয়া পুৱাব আৰু তেওঁৰ মানস প্ৰভিমা কেতিয়া দেখিবলৈ পাব দেই চিন্তাই জুমুৰি দি ধৰিলে।

সেই ঠাইত নিচা আৰু আলেন্ধিয়ে দদায় লগ হৈ কথা পাতে। যেন দৈনিক কৰিব-লগীয়া কামছে। কথাৰতবাৰ আদান প্ৰদানৰ লগতে অন্তৰো আদান প্ৰদান প্ৰদান হ'ল। ইজনে গিজনক নেদেখিলে থাকিব নোৱাৰে। অ'লেন্ধিয়ে নিচাৰ ঘৰত লগ পাবৰ কাৰণে ইচ্ছা কৰে। কিন্তু নিচাই বাধা দিয়ে। এদিন নিচাই ক'লে,

— ভুমি কথা দিয়া, যে কেভিয়াও ঘৰত দেখা নকৰোঁ।

মই এদিন ভোমাক নিমন্ত্ৰণ কৰিম। সেই দিনা মোক নিজৰ ঘৰত দেখা পাবা। আলেস্কিয়ে পবিত্ৰ ক্ৰচত ধৰি নেযাওঁ বুলি শপত খালে।

—শপত খাব নেলাগে, ভোমাৰ কথাই মোৰ কাৰণে যথেষ্ট।

লিচাই আলেস্কিক অন্তৰত ঠাই দিলে। কিন্তু লিচাৰ অন্তৰ ব্যাকুল হৈ পৰিল। কাৰণ ৰাপেকহ ভৰ মাজত থকা মনোমালিন্যই দিহ ভৰ সজ উদ্দেশ্যত হেঙাৰ হ'ব। · · · · · ·

শ্বংকালৰ পুৱা । আইভান বেৰেচটঙ বোৰাত উঠি চিকাৰলৈ গ'ল । লগত চিকাৰী কুকুৰ কেইটাও গ'ল । দেই সময়ত গ্ৰিগৰী সুৰ্মচন্ধীয়েও এজনী নতুন ঘোৰাত উঠি চিকাৰলৈ গ'ল । অলপ দূৰ গৈ বেৰেচটভক দেখা পালে । আগতে কথাটো জনা হ'লে হয়তো আনফালে গ'লহেঁতেন । ছয়ো মুখামুখি হ'ল । তেতিয়া নমস্কাৰ জনাই সন্মান ৰক্ষা কৰাৰ বাহিৰে আন উপায় নাছিল। এনেতে এজনী হৰিণা ওলাই দৌৰ মাৰিলে । কুকুৰকেইটাই খেদি গ'ল । গ্ৰেগৰীৰ ঘোৰাজনী নতুন, চিকাৰৰ কোশন নেজানে । ভয়ত ভাই দৌৰ দিলে ।

পৰিল। ঘোৰাগৈ কোনোবা লক্ষা পালেগৈ। বেৰেচটভে গ্ৰেগৰিক ওচৰ চাপি শুক্ৰাষা কৰিব**লৈ** ধৰিলে। আৰু ঘোৰাত তুলি ঘৰলৈ নিলে।

এই ঘটনাই সিহঁতৰ মাজত বিৰাট পৰি-বৰ্ত্তন আনিলে। বেৰেচটভৰ ঘৰত পুৱা আনন্দ মনেৰে চাহ জলপান খালে। ঘোৰাৰ পৰা পৰাত্ত গাৰ বিষ হ'ল। বেৰেচটভে গাড়ীৰে তেওঁক ঘৰত থৈ আহিল। গ্ৰিগৰিয়ে বেৰেচটভৰ ওপৰত সন্তুই হৈ পিচদিনা ভাত খাবৰ কাৰণে নিমন্ত্ৰণ জনালে। এতিয়া সিহঁতৰ মাজত বিবাদ শেষ হ'ল, বন্ধুষৰ স্নেহে ভ্যোকে আকোৱালি ল'লে।

গ্ৰিগৰি ঘৰ সোমাল। লিচা আচৰিত। ধকামকাকৈ ভাই সুধিলে। — দেউতা তোমাৰ কি হ'ল। ধোৰাইছা কিয় ? ঘোৰাজনী কি হ'ল ? এইখন কাৰ গাড়ী ?

গ্রিগৰিয়ে লিচাৰ আগত সকলো কথা ক'লে। আৰু পিছদিনা যে বেৰেচটভ আৰু পুতেক ভাত খাবলৈ আহিব ভাকে। ক'লে। —কি, বেৰেচটভ আৰু ডেকা বেৰেচটভক নিমন্ত্ৰণ কৰিছা?

দেউতা, তুমি যি ইচ্ছা তাকে কৰা। মই কিন্তু আগত নোলাওঁ।

- তুমি পগলা হ'লানেকি ? লাজৰ কাৰণ কি ? তুমি আগৰ কাৰণবোৰ মনত পেলাইছা ? মই কিন্তু সকলো পাহৰিছোঁ।
 - नहस (पडेखा, (पहें कांबर्ग नहस ।
- গ্রিগৰিৰ লগত বিশেষ কথা নেপান্তি ভিতৰ গোমাল। লিচা নিজৰ কোঠালৈ গ'ল। আৰু নান্তিক মাতি সকলো কথা জনালে। লিচাৰ বৰ চিন্তা, যদি আলেস্কিয়ে লিচাক চিনি পায়। ভেওঁ বাৰু কি ভাবিব। লিচাক ছুষ্টা চৰিত্ৰা বুলিব।

. পিছদিনা চাহ খাবৰ সময়ত বাপেকে নিচাক

অভিথিৰ আগলৈ ওলাব নে নোলায় স্থাবলে !
লিচাই সন্মতি জনালে ৷ কিন্ত লিচাই নিজৰ
ইচ্ছা মতে সাজপাৰ পিন্ধি ওলাব, ভাত
বাপেকে একো আপত্তি কৰিব নোৱাৰিব ।
বাপেকে জীয়েকৰ কপালত এটা চুমা দিলে
আৰু লিচাৰ কথাত মান্তি হ'ল ।

নিদিষ্ট সময়ত গাড়া আহি পদূলি মুখত ব'ল। গ্রিগৰিয়ে নিয়ম অকুসৰি ছুয়োকো আদৰি আনিলে। অভিথিক নিজৰ জ্বমিদাৰী দেখুৱালে। বেৰেচটন্তে কিন্তু সন্মানৰ খাত্তিৰত বাৰিখন চালে। ইফালে ডেকা বেৰেচটন্তে স্থলৰী কন্যা দর্শনৰ কথা ভাবি আছিল। আলেন্ধিয়ে লিচাৰ কপ যৌৱনৰ কথা বহুত্বাৰ শুনিছে। বহুত উচ্ছ প্রশংসা শুনিছে কিন্তু নিজে দেখা নাই।

বৈঠক খোটালীত তিনিও বহিল। ছু:য়া বুঢ়াই অতীতৰ গল্প আৰম্ভ কৰিলে। पालि ऋ ए । । विष्ठ , निष्ठा पांगरेन अनात करन ব্যৱহাৰ কৰিব, ধুনীয়া গাভক কেনেকৈ আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিব ইত্যাদি। এনেতে ছৱাৰ মেল थारन । আলেস্কিয়ে ভাবিলে निচা আহিছে। ভেওঁ অৰ্থন্যঞ্জক দৃষ্টিৰে দিফালে চাই থাকিল। কিন্ত যেভিয়া লিচা নাহিল, নিচ্জেক্চন গোনাই আহিল, আলেম্বি নিৰাশ হ'ল। আকৌ চুৱাৰ মেল খালে। এইবাৰ লিচা আহিল ! আঞ্জিৰ निहा जागब निहा नहरू। नाना श्रात्म जारू সাজপাৰ পিন্ধি ভাই এজনী নতুন ছোৱালী হৈ पाहित्छ। भूनीया देश्निह (छातानीब परब। বাপেকেও ভাইক চিনি পোৱা নাছিল ৷ ভথাপিও আলেস্কিৰ ওচৰত চিনাকি কৰি দিলে । বেৰেচটভে লিচাৰ হাতত চুমা খালে। আলেক্সিয়েও বাপেকক অনুসৰণ কৰিলে। তেওঁ প্ৰাণৰ প্ৰতিমা লিচাক চিনি নেপালে। ইংলিচ গাভৰুৰ দৰে ধুনীয়া দৃষ্টিৰে লিচাই কেইবাবাৰো আলেশ্বিলৈ চাইছিল। তেওঁলোক খোৱা টেবুলন্ত বহিল ।
সকলোৰে মনত আনন্দ কিন্তু আলেস্কি হলে গহীন ।
অতিথি যোৱাৰ পিচত গ্ৰিগৰিয়ে অতিথিক
তেনে কৰাৰ কাৰণ স্কুধিলে। লিচাই কিন্তু
বাপেকৰ অকুমতিৰ কথা সোঁৱৰাই দিলে ।
জেকচনে ক'লে যে ক'লা ছালখন আলেস্কিয়ে
দেখে বুলি নিচাই পাউদাৰ সানিছিল ।

পিচদিনা নিচা আৰু আলেস্কিয়ে আগৰ
গুপ্তস্থানত লগ ধৰিলে। লিচাই স্থাবলে, যোৱা
কালি স্কুলৰী লিচাক কেনে দেখিলা। তেওঁ
বোলে মোৰ নৰেই হয়নে ? আলেস্কিয়ে আচৰিত
হৈ ক'লে, গোটেই পৃথিবীতে একুলিনাৰ নিচিনা
ধুনীয়া ছোৱালী নাই। লিচাই হঁছি ক'লে,
নই ধুনীয়া হ'ব পাৰেঁ। কিন্ত মই যে অশিক্ষিত।
—মই ভোমাক শিক্ষিত কৰি ল'ম। এই
বুলি কৈ লিখাপঢ়া শিকালে। আৰু তাৰ পিচত
চিঠিৰ আদান প্ৰদান চলিল। এজোপা গছৰ
ধোন্দেই তেওঁলোকৰ ডাক্ষৰ হ'ল।

গ্ৰিগৰি আৰু বেৰেচটভৰ মাজত বন্ধুত্ব বাঢ়ি আহিল। গ্ৰিগৰিয়ে মৰমৰ জীয়েক লিচাক আলেস্কিলৈ দিবলৈ ইচ্ছ। কৰে। বেৰেচটভে গ্ৰিগৰিক ইংৰাজী ৰুটি সম্পন্ন বুলি ভাল নেপাইছিল। পিচত বন্ধুত্বৰ চেনেহ জীয়াই ৰাধিবৰ কাৰণে সেই বিয়াভ সন্মতি দিলে। বেৰেচটভে পতেক আলেস্কিক মাভি আনি

বেৰেচটভে পুতেক আলেম্বিক মাতি আনি
লিচাৰ লগত বিয়াৰ কথা ক'লে। আলেম্বি
আচৰিত হ'ল। গ্ৰিগৰিৰ হুন্দৰী কল্পা লিচাক
বিয়া কৰাবলৈ তেওঁৰ ইচ্ছা নাই। কিন্তু
বাপেকে জোৰ কৰিলে। তথাপিও ভাল নেপাওঁ
বুলি আলেম্বিয়ে মত প্ৰকাশ কৰিলে। বাপেকে
আলেম্বিক তিনিদিন সময় দিলে। এই কেইদিনৰ ভিতৰত সিদ্ধান্ত কৰিবৰ কাৰণে।
বাপেকে এই কথাত ক'লে যে আলেম্বিয়ে
লিচাক বিয়া নকৰালে সকলো সম্পত্তি

বিক্ৰী কৰি দিব। ভেতিয়া আনেস্কি ভিকহ হ'ব লাগিব।

আলেন্ধিয়ে বাপেকৰ দৃঢ়ভাৰ কথা জানে। যি কৰেঁ। বোলে কৰেই। কিন্ত আলেস্কিয়ে একুলিনাক এৰি লিচাক বিয়া কৰাব নোৱাৰে। একুলিনা গাৱলীয়া ছোৱালী তথাপিও নিচাতকৈ বহুত ওপৰত। লিচাক বিয়া কৰালে, বাপেকৰ সম্পত্তি পাব আৰু বহুত সম্পত্তি পাব। কিন্তু একুলিনাৰ হৃদয়ৰ দৰেতো আৰু এখন হৃদ্য নেপায়। হাদয়ৰ বিনিময়ত ছালছিগা ভিকল্ল একুলিনাক বিয়া হোৱাও বহুত গুণে শ্রেয়। কৰাৰ বাপেকৰ সম্পত্তি দলিয়াই পেলাব আৰু নিজৰ ভৰিত থিয় হৈ জীয়াই থাকিব। সেই কথা বাপেকক জনাবৰ কাৰণে সাজু হ'ল সকলোবোৰ কথা বৰ্ণনা কৰি বিয়াৰ প্ৰস্তান কৰি এখন চিঠি লিখিলে।

পিছদিনা আলেক্ষি গ্রিগৰিৰ ঘৰলৈ ৰাওনা হ'ল। আলেন্ডিয়ে আজি স্পষ্ট ভাবে গ্রিগৰিক জনাব যে তেওঁ লিচাক বিয়া নকবায়। প্রিগৰিব ঘৰ পাই আলেন্ডিয়ে ঘোৰাৰ পৰা নামিল। আৰু প্রিগৰি আছেনে নাই স্থবিলে। গ্রিগৰি তেতিয়া ঘৰত নাছিল ! তাৰ পিচত লিচাৰ খবৰ ল'লে ।

আলেস্কি ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল ঘৰৰ আৰু লিচাক মাতিলে। কিন্তু লিচাই ধোলৰ পৰা নিয়া চিঠিখন পঢ়ি আছিল। সেইখন আলেস্কিয়ে দিয়া চিঠি। তেওঁ মগ্নহৈ চিঠি পঢ়ি আছিল, গতিকে আলেন্ধিয়ে মতা শুনা নাছিল। আলেস্কিয়ে লিচাক চিঠি পঢ়ি থকা দেখি 'একুলিনা' 'একুলিনা' বুলি চিঞৰিবলৈ ধৰিলে। লিচাই আলেঞ্চিক তেনে দেখি আচৰিত হৈ উঠি যাবলৈ **ध**रबार**ङ** আলেস্কিয়ে হাতত থাপ মাৰি ধৰিলে। অধীৰ হৈ 'একুলিনা' 'একুলিনা' বুলি চিঞৰি লিচাৰ গোঁহাতত চুমাৰে ওপচাই ওচৰতে ঠিয় হৈ থকা মিচ্ জেক্চনে একো বুজিব নোৱাৰি ভেবা লাগি চাই থাকিল। ভেনে সময়তে জিচাৰ বাপেক সোমাই আহিল। আৰু দেই দৃশ্য দেখা পাই ক'লে.

——অ' ভোমালোকে সকলো কথা নিজৰ হাততে তুলি ল'লা। ··· ···

मण्णाएकव अकायाव

শ্রদ্ধাঞ্জলি ঃ

জি, ভি, মাৱলঙ্কাৰ ঃ

গণেশ বাস্তুদেৱ মাৱলক্ষাৰ বোলে গান্ধীৰ বাবে শিশু, গুজৰাটৰ সহকৰ্মীৰ মাজত দাদা চাহেব আৰু সমগ্ৰ দেশৰে লোক সভাৰ প্ৰথম ৰ! ষ্ট অধ্যক্ষ ভাৰতৰ দৰে এখন নতুন পঢ়ি ভোলাভ মাৱলঙ্কাৰৰ দান অদীম। লোক সভাৰ প্ৰথম অধ্যক্ষ এইজন নেভাই সৰ্ববভাৰতীয় শুমান আৰু কুতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিছে। আগৰ পৰা ৰাজনীতিত যোগ দিলেও মাৱলক্ষ:ৰে ১৯২১ চনৰ পৰা ৰাজনৈত্ৰিক জীৱন আৰম্ভ কৰে। স্বাধীনতা আন্দোলনত যোগ দি কংগ্ৰেছৰ ৩৬তম অধিবেশনত মাৱলক্ষাৰ সাধাৰণ সম্পাদক নিৰ্ব্বাচিত হয়। গান্ধীৰ দিভীয় আইন অমান্য আন্দোলনত যোগ দিয়ে আৰু কেইবাবাৰো জেইল খাটে। ভেখেতৰ অকাল মৃত্যুত সমগ্ৰ দেশৰ ক্ষতি হ'ল। তেখেতৰ অমৰ আন্নাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জ্বনাওঁ আৰু আত্মৰ স্পাতিৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থনা জনাইছেঁ।।

আচাৰ্য্য নৰেন্দ্ৰ দেৱ ঃ

ভাৰতীয় প্ৰজা ছ'চিয়েনিষ্ট পাৰ্টিৰ সভাপতি
শিক্ষাবিদ্ আচাৰ্য্য নৰেন্দ্ৰ দেৱৰ আকস্মিক
মৃত্যুত দেশৰ বাহিৰে ভিতৰে তেখেতৰ গুণমুগ্ধ
লোকসকল ন্ৰিয়মান হৈ পৰিছে। ভাৰতৰ নিচিনা
এখন সমস্যাবহুল দেশত আচাৰ্ষ্য দেৱৰ পৰলোক
সঁচাই অপুৰণীয় ক্ষতি। লক্ষ্ণৌ আৰু বেনাৰস
হিন্দু বিশ্ববিপ্তালয়ত বহুতদিন 'উপ-আচাৰ্য্য'
হৈ থাকি দেশৰ সমস্যা সমাধানৰ কাৰণে ৰাজনীতিত যোগ দিয়ে। তেখেত কংপ্ৰেছ বকিং

কমিটিৰো সভ্য আছিল। আচাৰ্য্যদেৱ মাৰ্ক্সবাদৰ প্ৰতি গভীৰভাবে আক্ষুষ্ট হয় আৰু কংগ্ৰেছৰ মাজতে এটি সমাজবাদী দল গঠন কৰে। ১৯৫৪ চনত প্ৰজা ছ'চিয়েলিষ্ট পাৰ্টিৰ সভাপতি হয়। তেখেতৰ আত্মাই শান্তি পাণ্ডক এয়ে কামনা।

(बाहिगीकूमान (ठोधूनी :

অসমৰ খ্যাতনামা ৰাজনীতিন্ত পুৰুষ; লোকসভাৰ সদস্য আৰু অক্লান্ত দেশকৰ্মী চৌধুৰী
ভাঙৰীয়াৰ মৃত্যুত অসমে এজন মহান দেশসেৱক
হেৰুৱালে। স্বাধীনতা আন্দোলনৰ তেখেত এজন অগ্ৰগণী নেতা আছিল। দেশৰ সমস্যা সমাধানৰ কাৰণে তেখেতে উঠি পৰি লাগিছিল। এনে এজন ব্যক্তিৰ লোকান্তৰ ঘটাত আমি
মন্দ্ৰাহত হৈছোঁ, তেখেতৰ শোকসন্তপ্ত পৰিয়ালবৰ্গলৈ আমি সমবেদনা জনাইছোঁ আৰু আত্মাৰ সদ্গতিৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।

উমাকান্ত গোস্বামী ঃ

কটন কলেজৰ ভূতপূৰ্ব্ব অধ্যক্ষ আৰু
অসম চৰকাৰৰ শিক্ষাধিকাৰ গোম্বামীৰ অকাল
বিয়োগত ছাত্ৰশিক্ষক আৰু দেশবাসীয়ে এজন
অভিজ্ঞ শিক্ষাবিদ আৰু উদ্যোগী দেশসেৱক
হেৰুৱালে । জনপ্ৰিয় সমাজসেৱক হিচাপে
তেখেতৰ নাম সকলোৰে মুখে মুখে । ছাত্ৰ
শিক্ষক সকলোৰে লগত নিবিড় সম্পৰ্ক ৰাখি
তেখেতে অমায়িক গুণৰ পৰিচয় দিছিল ।
তেখেতলৈ আমি শ্ৰদ্ধাঞ্জনি জনাইছোঁ আৰু
তেখেতৰ অমৰ আদ্বাৰ মুক্তি কামনা কৰোঁ।

৩২শ সংখ্যা, ১৮৭৮ শক

অভাৱ অভিযোগ :

অসমত চৰকাৰী কলেজ এখনহে ৷ ইয়াতেই শিক্ষক ছাত্ৰ উভয়েই বহুতো অভাৱ অভিযোগৰ মাকেদি শিক্ষা দান আৰু শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব-লগীয়া হয়। সম্পাদকীয় স্তস্ত আৰু বিভাগীয় ছেক্ৰেট্ৰীৰ বছেৰেকীয়া প্ৰভিবেদনত এই অভাৱ-অভিযোগবোৰ পুৰণৰ কাৰণে কন্ত্ৰপিক্ষক সদায় অক্ৰোধ কৰা হয় । চৰকাৰে আংশিক পৰিমাণে অভাৱ অভিযোগবোৰ পুৰণ কৰিলেও শিক্ষাপ্ৰঠানৰ উন্নতি হয় আৰু ছাত্ৰ শিক্ষক এই স্থবিধা ভোগ কৰিব পাৰে। অভার পীডিত হৈ থাকি ছাত্রসকলে শিক্ষা গ্ৰহণৰ কাৰণে মানসিক প্ৰস্তুতি কৰিব নোৱাৰে। শিক্ষাকুষ্ঠানৰ উপযুক্ত অনুকুৰ বা-বভাহে ছাত্ৰক শিক্ষাগ্ৰহণৰ প্ৰতি আগ্ৰহশীল কৰি তুলিব পাৰে ৷ ছাত্ৰৰ দৰে শিক্ষক সকলেও সদায় কিছুমান অসুবিধা ভোগ কৰিব লগা হয়। অৱশেষভ অভার অভিযোগ খোৰেই ছাত্ৰ আৰু শিক্ষকৰ মাজত গঢ়ি উঠা মধৰ সম্প্ৰীতিৰ অন্তৰায় হয় । শিক্ষাকুঠানৰ এই অভাৱ অভিযোগ-বোৰ পুৰণ কৰিলে, এটা অঞ্কুল অৱস্থাৰ স্টি হ'ব আৰু ছাত্ৰ শিক্ষকৰ মাজত মধুৰ সম্প্ৰীতি গঢ়ি উঠিব : শিক্ষাদান আৰু শিক্ষাগ্ৰহণ উভয় ক্ষেত্ৰতে স্থাকন পোৱাৰ প্ৰাচুৰ সম্ভাৱনা আছে।

ছাত্ৰৰ কাৰণে এটা ইউনিয়ন হল, ছাত্ৰীৰ কাৰণে এটা হোটেল, কলেজ হস্পিভালৰ অৱস্থাৰ উন্নতি; এজন এম, বি. ডাজুৰ আৰু স্বহীয়া ঔষধ পাতি যোগান ধৰা, কমাৰচিয়েল জিঅ' গ্রাফিৰ বিভাগ খেলা, শিক্ষা বিভাগ খোলা, অসমীয়া আৰু উদ্ভিদ বিদ্যাৰ অনাৰ্চ খোলা, স্বহীয়া টিউটৰিয়েল ক্লাচৰ ব্যৱস্থা কৰা, খেলা ধূলাৰ উন্নতিৰ কাৰণে সাজ-সৰ্জ্ঞাম যোগান ধৰা আৰু ফিল্ডৰ উন্নতি কৰা, বিজ্ঞানৰ গবেষনাগাৰত

বেছিকৈ যন্ত্ৰপাতি ৰখা আদিয়েই পূৰণ কৰিব লগীয়া আমাৰ অভাৱ। এই অভাৱ অভিযোগ বোৰৰ আশু সমাধান হ'লে শিক্ষা জীৱনৰ পথো স্থাস হ'ব বুলি আমাৰ বিশ্বাদ।

ইয়াৰ উপৰিও শিক্ষকৰ অভাৱত নিদিষ্ট পাঠাখনি শেষ নোহোৱা, ঔষধ পঠাৰ অভাৱত ৰোগীয়ে যন্ত্ৰনা ভোগ কৰা আদি সমস্যালৈ লক্ষ্য কৰা বিশেষ দৰ্কাৰ। আমি কৰ্ত্তৃপক্ষক অন্ধূৰোধ কৰো যাতে শিক্ষকৰ সংখ্যা বাঢ়ায় আৰু হিন্দি-তাল খনৰ অৱস্থাৰ উন্নতি কৰে। এই সমস্যা-বোৰ সমাধা কৰি কটন কলেজখন এখন পুৰ্ণাঞ্চ কলেজত পৰিণত কৰিব বুলি আশা কৰিলোঁ।

কলেজৰ সংস্কৃতিক চৰা:

কটনিয়ানৰ মাজত সংস্কৃতিক অনুষ্ঠান সমূহৰ প্ৰতি বিশেষ অফৰাগ পৰিল্ফিড হোৱাটো গৌৰবৰ কথা। ন-ন সংস্কৃতিক ধাৰাই ছাত্ৰৰ মানগিক জগত গভীৰ আৰু ব্যাপক কৰি তুলিছে। পৰ্ব্বত ভৈয়ান সকলো ঠাইৰ দংস্কৃতি ভূতি আহি ইয়াতেই মিলিছে। শিল্পা**পু**ৰাগী ছাত্ৰৰ উদ্যোগত শ্বেক্স পিয়াৰ আৰু বানাৰ্ড শ্ব' আদি নাট্যকাৰ সকলৰ নাটক মহাসমাৰোহেৰে অভিনয় হৈছে। নিপুণ শিল্লীসকলৰ অভিনয়ে দৰ্শকক আমোদ দিয়াৰ উপৰিও শিল্পীসকলে স্বকীয় কলা নিপুণতা ফুটাই তলিব পাৰিছিল। এই নবীন শিল্পী ছাত্র সকলক আমি অভিনন্দন জনাওঁ। কিন্ত যোৱা সংগীত অকুষ্ঠানত প্ৰযোজনা কৰা नाष्ठेकचंदन पर्भाकक ज्यारमांप पित त्नादाबिटन । নাটক আৰু শিল্পী নিৰ্ব্বাচনত প্ৰযোজকে জোৰ দিয়া হ'লে অভিনয় আশাকুরপ হ'লহেঁতেন। যি কোনো নাটক অভিনয় কৰি দৰ্শকক আয়োদ দিহাৰ সময় এতিয়া উকলিল। মাত্ৰহৰ সামাজিক চেড-নাও বৃদ্ধি পাইছে। গতিকে সময় আৰু সমাজৰ প্রতি লক্ষ্য ৰাখি ভবিষাতে নাটক নির্ব্বাচন কৰিলে ভাল হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। সংগীত অকুষ্ঠানৰ বাকী সকলো ভালেই হৈছিল। সম্পাদকে উপযুক্ত নির্ব্বাচন কৰি অকুষ্ঠানটিৰ ক্ষেউতি বঢ়োৱাৰ স্থযোগ কিছুমান ৰৈ গ'ল; চিনেমাত প্রকাশ হোৱা গান ছই এটি বাদ দিয়া হলে দর্শকে ভাল পালেহেঁতেন। সংগীত বিষয়ত পৰিচালকে মথেই নিপুনতা দেশুৱাইছে; তিনি বছৰ ধৰি আতঃকলেজ সংগীত প্রতিযোগিতাত কটন কলেজে বেষ্টুটিম্ চেম্পিয়নচিপ্ লাভ কৰি ঐতিহ্য অটুট ৰখাত আমি গৌৰৰ অকুভৱ কৰিছো আৰু উদ্যোক্তাক অভিনলন জনাইছো।

কটনৰ শ্রেষ্ঠ আকর্ষণ সংস্কৃতিক অনুষ্ঠান আৰু বিজ্ঞান প্রদর্শনী। ন পুংণি চিন্তানায়ক সকলৰ জ্ঞান গভীৰ আলোচনাই সংস্কৃতিক অনুষ্ঠানত ঠাই পায়। জ্ঞান পিপাস্থ ছাত্রৰ কাৰণে এই অনুষ্ঠান প্রধান পথ প্রদর্শক। প্রতি বছংবেই এই অনুষ্ঠানত অসমৰ শ্রেষ্ঠ চিন্তাশীল-লোক সকলক ইয়াত যোগ দিবৰ কাৰণে আমস্ত্রণ জনোৱা হয়। এইবাৰ চৈয়দ আন্দুল মালিক, যোগেশ দাস, শ্রীৰামচন্দ্র আৰু মহেন্দ্র বৰাই এই অনুষ্ঠানত যোগ দিয়ে। প্রত্যেকেই নির্দ্দিপ্ত বিষয়ৰ ওপৰত একোটি সাৰগর্ভ বজ্ঞভা দি সকলোকে আনোদ দিয়ে। যিকেইজন ছাত্রই ইয়াত অংশ গ্রহণ কৰিছিল, সেই সকলৰ আলোচনা ভালেই হৈছিল। তুর্গেশ্বৰ শর্ম্মা আৰু হেম বৰুৱাৰ বজ্ঞভাই সকলোকে আনোদ দিছিল।

এই প্রদঙ্গত আৰু এটা কথা উল্লেখ নকৰি নোৱাৰি। কলেজৰ সুকুমাৰ কলা প্রতিযোগিতা সমূহত ছাত্রৰ উদাম হাদ পোৱা দেখা গৈছে। পৰীক্ষক সকলে যি মন্তব্য দি গ'ল, ভাৰ পৰা অকুমান হয়, প্রতিযোগিসকলে প্রকৃত যোগ্যতা অর্জ্জন কৰিব পৰা নাই। প্রতিযোগিসকল এই বিষয়ে গতুক হোৱা উচিত। সুকুমাৰ কলা

প্রতিযোগিতাৰ লগতে আয়োজন কৰা কলা প্রদর্শনী এইবাৰ বৰ জাক্জমক্ হৈছিল। ন পুৰণি দেশী বিদেশী শিল্পৰ সমাবেশত প্রদর্শনীয়ে দর্শকৰ দৃষ্টি আকর্ষণ কৰিছিল। উদ্যোজা সকল সেই বাবে ধন্যবাদৰ পাত্র। কলা-প্রদর্শনীৰ লগতে বিজ্ঞান প্রদর্শনী আয়োজন কৰি ছাত্রক উৎসাহিত কৰাৰ বাবে অধ্যক্ষ উপেন দত্ত আৰু বিজ্ঞানৰ অধ্যাপক সকলৰ ওচৰত আমি ক্বক্তঃ।

কলেজৰ আন এটি আকর্ষণ 'কেম্ব্রিজ টাইপা অব্ ডিবেট্। ভূতপূর্ব্ব সম্পাদক ডফজুল ছচেইনৰ উদ্যোগত এই ধৰণৰ বিভর্কই প্রথমবাৰৰ কাৰণে কলেজত প্রতিষ্ঠা লাভ কৰে। কটনিয়ান সকলে বিভর্কৰ কলা কৌশল শিকাত বিশেষ বুৎপত্তি দেখুৱাইছে। এই বিষয়ভ অধ্যাপক অরুণ বক্রাই যথেষ্ঠ সহায় সহাকুভূতি দেখুৱাই ছাত্র সকলক উৎসাহিত কৰিছে, তেখেতৰ সহায়ৰ বাবে আমি কৃত্তা।

৺লজৰ সংস্কৃতিক অনুষ্ঠানবোৰৰ যোগেদি ছাত্ৰৰ মাম্বত স্বষ্ঠ সবল আৰু দৃত ঐক্য গচি ভোলাই আমাৰ উদ্দেশ্য। ইতিমধ্যেই ছাত্ৰসকলে নতুন চিন্তাধাৰাৰ আমদানি কৰি শিল্প ঐতিহয় নিৰ্মাণ কৰিছে—ই গৌৰবৰ কথাই। সমাজত ন সমস্যাই দেখা দিছে, লগে লগে সমাজ বিবর্ত্তনো আহিছে। নতন চিন্তাই মানৱ মন উতনা কৰিছে। এনে স্থলত শিল্পীয়ে মহৎ আৰ্চ সৃষ্টি কৰাৰ কথা ভাবিছে। যি মানুহে ইভিহাস ৰচনা কৰিছে, সেই মাহুহ সাধাৰণ নহয়। নৱ প্ৰভাতৰ আলোৱে সকলোকে জগাই ত্ৰিছে 1/ মনিধীৰ ভাষাত্র करटेन 'Inspire of everything life is growing broader and deeper, albeit this growth is a slow one because you have nither the strength nor the knowledge to accelerate it.

Life is growing and day by day people are becoming more enquiring.' মাকুহ দেবতা নহয়; দেবতা গড়াৰ উদ্দেশ্যও মাকুহৰ নাই। তথাপিও মাকুহ স্বগমুখী মনে মানব শক্তিৰেই পৰিচয় দিছে। মাকুহৰ হুৰ্কাৰ অগ্ৰগতিয়ে কলা স্বষ্টিৰ নতুন পথ নতুন কলা কৌশলৰ সন্ধান দিছে। শিল্পীসকলে নতুন পথ, নতুন আন্দৰ্শিৰ আগবঢ়াত আমি সুখী হৈছো।
কটিনিয়ান :

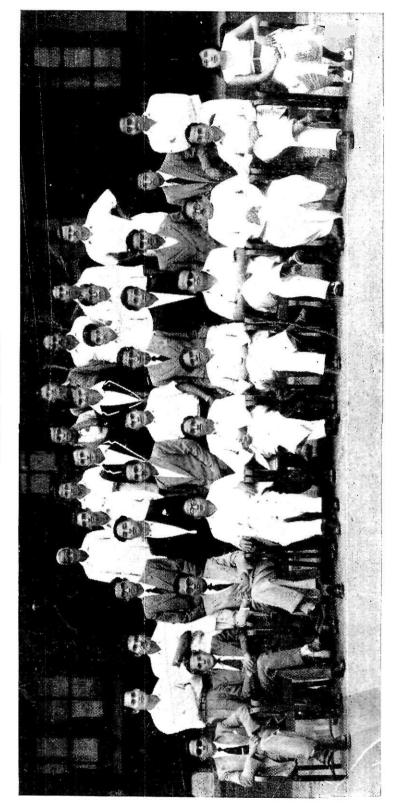
সম্পাদক মণ্ডলীনে এইবাৰ 'কটনিয়ান' সোনকালেই প্ৰকাশ কৰিবৰ কাৰণে চেটা কৰি-ছিল, কিন্ত প্ৰবন্ধ পাত্তিৰ অস্ক্ৰবিধাত পৰি কিছু পলম হ'ল। ছাত্ৰবন্ধুসকলৰ পৰা আমি যথেষ্ট পৰিমানে প্ৰবন্ধ পাতি যোগান নেপালো।

কৈটনিয়ান'ৰ কাৰণে ছাত্ৰৰ ফালৰ পৰা উপযুক্ত
পৰিমানে বৰঙনি নোপোৱাটো বৰ পৰিভাপৰ
কথা। যিদকল ছাত্ৰ-বন্ধুৱে প্ৰৱন্ধ পাতি দি
সহায় কৰিছে দেই সকলৰ ওচৰত আমি কত্তঃ।
প্ৰবন্ধ পাতি চাই দিহা পৰামৰ্শ দি সহায়
কৰা বাবে অধ্যাপক নৱকান্ত বৰুৱা আৰু
আনন্দেশ্বৰ শন্মাৰ শলাগ লৈছো। বিভিন্ধ
প্ৰকাৰে সহায় কৰা বাবে বন্ধুবৰ্গকো ধন্যবাদ
জনাইছোঁ।

কেচাহাতৰ বুলনিত কটনিয়ানৰ সম্পাদনাক ছুই এটি ভুল ৰৈ গ'ল। তাৰ বাবে সহৃদয় পাঠক পাঠিকাৰ ওচৰত মাৰ্জ্জনা বিচাৰিছো।

Cotton College Union Society Executive Committee

Session 1955-56

Sitting : (.. to R.) Profs. D. Mahanta, K. Chetia, A. Dutta, R. Shah (Vice-President), Principal U. K. Datta (President), H. C. Standing : (first row L. to R.) Messrs. P. Daley (Asstt. Editor & Auditor), H. Handique (Gymnasium), P. Gogoi (Cultural efairs), H. Das (General Sports), G. Hazarika (Editor), K. Datta (Music), S. P. Medhi (General Secretary), 4. Basumatary (Asstt. General Secy.), S. Nath (Social Service), M. A. Motin (Minor Games), S. D. Laskar (Football). Standing: (2nd row L. to R.) Messrs. N. Ahmed (Hockey), S. Dev (Cricket), D. Barua (Tennis), H. Patwari (Boys' oswami (Vice-President), A. Jalil (Treasurer), R. Sarma, A. Rahman, Miss. Rokimi (Secy., Girls' Common Room). Common Room), S. Medhi (Debating & Symposium).

THE COTTOMAN

Editor: Gajen Kazarika

IN THIS ISSUE :

	Economics:		
	Page 1 Prof. S. Sarangapani		For Better or Warse
	Politics :		
	4 Prof. R. K. Das		Gandhian Ideology
	9 Shahabuddin Ahmed		India & World Peace
	In the Symposium:		
	14 Prof. T. K. Bhattacharyya		C. Day Lewis
	17 Prof. Jyoti Rajkhowa		Nehru's World History
	24 Biren Bhattacharyya	••	The Modern Assumese Poetry
	The Science World:		
	34 Prof. T. C. N. Singh, D. Sc.,		Effects of Musical Sounds on Plants
	39 Ajit Kumar Tamuli	• •	The Expanding Universe
	40 Hiralal Duarah	• •	Marvel With Radioactivity
1	Poems:		
	44 Prof. Navakanta Barua		'The Black Girl in Search of God'
	45 Montoosh Mookherjee		The Laughing Brook
	45 M. Bardoloi		About Myself
	Short Story:		
	46 Henry D. Ropmay		A Curious Turn
	Around the Sport's Arena:		
	51 S. Tripathi		Cricket—the Mirror of Life
	Our Union Society:		
	55 The Annual Reports		
	60 College Week		
	Reviewer's Corner:		
	67 Hem Baruah	••	Kakadewa aru Natilora
	Notes by the Editor:		

Economics

For Retter or Vorse?

Prof. S. SARANGAPANI, Department of Economics, Gauhati University.

E ARE ALL SOCIALISTS NOW!" could have, with more appropriateness, said "we are all faddists now" Slogans, especially the socialist ones, are the latest fads. Speaking of our own country, we have to admit with a blush that the socialist shibboleth holds us, like the Ancient Mariner, in its spell. From Ahimsa to Avadi it was an exhilarating flight of imagination. And from Avadi to Ahmedabad it has been a dizzy gyration. Not content with "The socia listic pattern of society" we have chosen the new guiding star of "Socialist structure" Good aims, these. But the question is how do we set about them. For the first few years we were thinking in terms of mixed economy, with a large private sector and a developing public sector,

working as a sort of economic Panch-The public sector was anxious not to tread upon the terrain of the private sector, Nationalization was kept in the background. Governmental economic activity was mostly confined to supplementary coverage and rarely was the device of taking ever existing private concerns adopted. In explanation of this attitude it was said that the Government had neither the funds nor the personnel required for any large-scale nationalization. But the real reason was the evident concern for preserving the major institutions of a system of production and exchange that had been in existence over long years. In short it was a timidity induced by the fear that if the existing capitalistic structure and apparatus was interfered with the entire mechanism of production would break down. There was at the same time the desire to go socialist. A compromise was struck while the institution of private property would continue to be respected the particular forms and uses of private property could, in the interest of public purpose, be legislated away after payment of due compensation; while private enterprise would be allowed its wonted fields, though under some sort of surveillance, the public sector would gradually expand in the non-competitive fields, thus informing the general economic atmosphere with a salutary tinge of socialism. It was a sort of flanking strategy-the private sector would sooner or later be metamorphosed by the benign influence of the penumbra of socialist purpose created by the flanking public sector. The gradual expansion of the public sector in fields not currently occupied by the private sector was, therefore, the key for the unfolding of the socialistic pattern of society. A positive socialism, some would call it. But it should be obvious that this type of socialism is at its worst timidity and at its best poor manoeuvre. To try to turn a vast force of profit greedy private industrialists into "good boys" by lobby sermons is to be as foolish as to try to turn the donkey into a musician.

Subsequent to the passing of the socialistic pattern resolution at Avadi, there has, however, been a change which climaxed in the new resolution of "Socialist structure" at Shaheednagar. The content of socialism is now sought

to be increased. Nationalization is increasignly coming to the fore. The nationalization of the Imperial Bank and the nationalization of the life insurance business as also the proposals to nationalize all basic and key industries, including mining industry, are the new and bolder steps towards the milien which we have visualized. At one stage our Prime Minister thought aloud in terms of nationalization of all large-scale industries. This boldness makes refreshing contrast to the earlier timidity.

But unfortunately the drift towards nationalization is not all as it should be. The purpose of nationalization does not seem to be service so much as the desperate resort for securing funds to finance an over-ambitious plan so ill-budgeted. The Union Finance Minister made no secret of this narrow purpose when he defended the insurance nationalization on the floor of the Lok Sabba, It might be argued that the plan itself is meant to be of great service to the community and that therefore any means of financing it, such as nationalization, would be justified. But it should not be overlooked that nationalization which might ease the difficulties of financing the public sector part of the plan would itself accentuate the difficulties of financing the private sector part of the plan. Thus the insurance nationalizatson which is expected to yield financial surplus to the public sector will seriously jeopardise the already precarious financial resources availability for the private sector. Moreover, there-

COTTONIAN 32nd Issue, 1956.

FOR BETTER OR WORS?

seems to be a pathetic faith in our country in nationalization. Socialism and nationalization are not co-extensive terms. There can be a large measure of nationalization even under capitalism-that would be State Capitalism. A true "Socialist structure" of society cannot be built by mere nationalization of industries. Until the very system of production and exchange is transformed we do not move from one economic system to another. So long as production is carried on for profit and not for service so long the structure of capitalism survives. So long as the present class-relations, as for instance the capitalist worker nexus, continue it makes little defference whether the private authority is the capitalist or the Government is the capitalist. And in an under developed country like ours where a sharp inequality of income and property distribution is an outstanding feature nationalization has little meaning since the money-bags will pull the political strings and the Government can hardly be anything

other than a reflex of this pressure. So long as the institution of private property is allowed to continue so long there can only be lip homage to socialism. In some quarters the hope is being entertained that a decentralised co-operative based type of socialism would best suit the peculiar needs and genius of our country. But this sort of associative socialism has not been much of a success elsewhere and our own experience of over 50 years of co-operation does not fill us with any hope in this direction. The recent effort of the Government to revitalize coperation through state-integrated banking is very like administering Oxygen-gas to a dying person. The need of the hour is to clearly know our own minds, If it is socialism that we want let us be really earnest about it. If it is capitalism that we cherish lot us not dilly-dally with socialist experiments to the alarm of private enterprise, the vexation of the commonfolk and the impatiene of the extremists.

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

Gandhian Ideology

Impact on National & International Affairs

Prof. RAMKUMAR DAS

EFORE discussing the impact of Gandhian ideology on national and international affairs we should be closely familiar with the ideology itself. What is Gandhian ideology? This question is to be answered first

Gandian ideology is a doctrine of philesophical anarchism, The doctrine of nonviolence and live constitutes the basis of Gandhian anarchism. "The state represents violence in a concentrated and aggravated form", declared Gandhiji "The individual has a soul but as the state is a soulless machine it can never be weared from violance to which it owes its vervixistence. Violence of the state breeds violence of the individual and the litteof morthity sinks lower in the scale Hence the state is an evil". Thus the Gandhian ideal is a stateless society of non-volent and equal individuals "Every urto himself and all body is a law express through their action Such a demanded by common good society alone is consistent with the law of love".

The economic counterpart of the Gandhian doctrine is the concept of trusteeship of property. Gandhi main tained that private property was always

limited by the recognition of a responsibility to use all goods for the common benefit. He would advise us to confine ourselves to our immediate and indispensable needs, and to a minimum an ount of possession essential to moral and According to him, prispiritual growth vate property beyond this limit amounts to theft. If it would be possible by nonviolent means, Gandhi would disposses people of all properties not recded for the fulfilment of indispensable needs. But human nature being what it is there is httle or no chance of this i leal being realized through consent. Caudhi would not rely on force. Hence he falls back on the theory of trusteeship of property. "Let everyone regard himself as the trustee of the property he possesses and let everybody employ such property for the promotion of common wellarc' Gandhi dreams of a psychological metamorphosis of the propertied classes, a change of heart and a revolution through consent.

An analysis of this philosophy would bring out some salient features. To begin with, we may ask—what was the end or the ultimate goal advocated by Gandhiji. The concept of Ram Rajva becomes relevant in this connection. A variety of

interpretations is there on this concept. All are not reliable. Some are reliable, but too comprehensive to bury the essence almost completely. Of course, it is not difficult to point out some of the characteristics of Ram Rajya. Economically speaking, Ram Rajya means a world of plentya world which is free from the motive of exploitation. Politically speaking, it is a stateless society, composed of decentralised village Rajes and free from the fear or the possibility of domination of one by the other. From a social standpoint, Ram Rajya will not consist of antagonistic classes and diversified castes. Speaking from a moral standpoint, it may be said that such a society will be inhabited only by the virtuous citizens -virtuous in the true sense of the term.

This is the sum and substance of Gandhism. We may now discuss its impact on national and international affairs. For a clearcut understanding, we may ask a few questions and attempt answers to them. The first question is: Has Gandhian ideology become a potent force? If so, how much has it affected the world in general and India in particular? If not what is the potent force now? Does Gandian ideology help or hinder that force?

These questions may be discussed one after another. The first question is whether Gandhian ideology has become a potent force or not. The answer is negative. Neither the end i. e. Ram Rajya nor the means i. e. non-violence is the talk of the day. Nor the world is divided into two sharp blocks on the issue of Ram

Rajya or non-violence. Gandhism thus is not yet a force. Its impact is not yet sufficiently realized on many parts of the globe.

So, we come to the next question. What is the potent force now ? And, whether Gandism effectively helps or hinders that force. The answer takes us into a discussion of Marxism. Marxism is undoubtedly the potent force today. The world is divided into two camps on the basis of Marxism. Almost all the countries are included either in the Marxian block or in the other-the capitalist one. But what is Marxism? This question is also to be answered. doctrine of Marxism is a complex one, of which explanatory literaters are not wanting. Misunderstood criticizms are also Systematic distortion of the doctrine is also not unknown. Yet Marxism can be explained in a comparatively simple and precise manner.

From a study of history Marx concluded that capitalism will collapse because of certain inherent contradictions. favoured the establishment of a decentralised Communist Society-a society composed of force and equal men women living in perfect peace and harmony-a stage when each will work according to capacity and get according to needs. Apart from this ultimate objective i. c. the establishment of a decentralised communist order, Marx also recommended certain intermediate steps. The overthrow of the Bourgeogie through violent revolution, the liquidation of the classes to bring about a classless society,

6 GANDHIAN IDEOLOGY

planned production in the interest of the masses and the dictatorship of the proletariat are some of these objectives. Faith in planning and dictatorship of the proletariat leads him to recommend centralisation during transition.

Now from a comparative study it appears that Gandhian and Marxian ideologies are similar with regard to the ultimate objectives. The concept of Ram Rajya is not much dissimilar to the cept of decentralised communist order. The two concepts may not be considered as identical twins, they however resemble as belonging to the same family.

Put Gandhiji has never recommended centralisation even during the so-called On the other hand, Marx does it. Now it is difficult to under-Marxian centralised prolestand how will voluntarily dictatorship liquidate itself in order to give place to a decentralised communist order. This is like arguing that centralisation automatically leads to decentralisation. Marxian ideology has a logical inconsistency while Gandhian ideology is free from it.

Moreover the main difference between the two ideologies is with regard to the means to be adopted. Marx prescribes violence for the rectification of the capitalist evil. To him end i.e. the ultimate goal is important. Means or method of achievement does not matter. According to him, ends justify the means If the end is good, he will not care whether the means is good or bad. But Gandhian approch is quite different. He

would not recommend immoral means even for morally desirable ends. Not only ends, but the means also must be pure and justified. So his prescription is different. He recommends non-violence as opposed to violence. Thus Gandhian programme of action is the opposite of the Marxian programme.

Now, a few words about the relative efficacies of the two programmes of action may not be out of place here. In other words, we may consider which one is superior to the other.

It is true that there are circumstances in which bad means can achieve ends which are on the whole desirable. But it is also true that "effects of the opposite kind occur more frequently"; and the reasons for this may be investigated. Some times "immoral means may be adopted out of the most moral considerations and there may be a desire to keep the use of such means within the necessary minimum". But if the evil means is to succeed, then there would arise a need for socrecy; and "once a dark world of secreev has been called into existence it generates a corrupting influence of its own. In that underground world people feir to trust; and fear and suspicion once started rarely keep themselves within the intended limits". Morcover, the character of the means determines the character of the followers to a great extent. means creates it own vehicle and after a priod determines the end towards which it will led. Thus the "end" reached may not be the end "desired".

The conclusion therefore is that bad

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

GANDRIAN IDEOLOGY #

means cannot achieve good ends. Thus the Gandhian ideology proves superior as it argues that both means and ends must be pure and justified. But the theoretical superiority is one thing and the immediate practical success is another.

The above study reveals that Marxism is the prevalent force—a very strong one; while Gandhism is a newer force—a purer one, but which has not yet gathered momentum. Moreover, we have pointed out that the two forces are contradictory. Now let us consider whether India is on the Gandhian path or on the Marxian way.

The Government's economic programme reveals a faith in planning and consequent centralisation. Emphasis is placed on heavy industries and large-scale production. This is a tendency towards Marxism—and not towards Gandhism.

Secondly, the Goyt, is abolishing Zamindaries, impoverishing the rich progressively by means of progressive taxation, and nationalizing industries through legislation. This is because the Govt. cannot have faith in the "trusteeship of property"--in a psychological metamorphosis and in a change of heart. It may be argued that the Govt. has discarded violence which is the characteristic method of Marxism. But a true Gandhian will remember Gandhi as saying, "the state represents violence in a concentrated and aggravated form". Following Gandhi we may say that the legislation by the state means the indication of a potential threat of violence to be used against those who may violate the legislation. Thus it

appears that the spirit of non-violence is no longer there.

But this will be to some extent a superficial view. Marxian violence is not violence of the type adopted in India. It is this and something more. It embraces all kinds of violence, crude as well as modified. India has discarded crude violence but is using only the modified type. Here lies the influence of Gandhiji. Marxian violence unbriddled by Gandhian conscience could have created havoc and disaster throughout the country. India is saved; and saved so because of the influence of Gandhiji.

In the political field nothing is yet done to achieve decentralisation stateless society. Of course, lip-service to decentralization is not wanting. But in actual practice contralisation is preferred. The whole administration is a centralised one. Constitution is often amended to increase the power of the state. Large states are preferred instead of small and decentralised ones. Thus it seems that the Gandhian ideology is not adhered to. It may be pointed out that Indian unity calls for some amount of centralisation. But this approach simply provides an excuse for disregarding the objective of decentralisation.

In the social sphere, Candhian ideology marks a considerable amount of success. Co-existence of different religions is being practised. Hindus and Muslims in India are living happily, and harmoni ously. Religious animosity is rapilly disappearing. The caste system is also fading

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

Sandhian Ideology

away. The casteless society is in the offing.

Gandhian ideology Las, however, achieved spectacular success through non-Govt, agencies. The number of self-less workers is increasing. Their quality is improving. Saint like Vinoba Bhave has appeared on the scene. Bhave is a true disciple of Gandhiji and a perfect believer of Gandhian ideology. He believes in Ram Rajya, he preaches decentralization and practises non-violence. He also believes in a change of heart and in the trusteeship of property. He is experimenting Gandhian ideology with a deep faith and has acquired a good deal of success.

In the international field, we find that Gandhian ideology has achieved a greater success. Like Buddhism Gandhian ideology is favoured more by the outsiders. In the international economic field some indirect recognition has been given to the idea of "trusteeship of property". Much of it is not very conscious. If the U.S.A. is considered to be the wealthiest of all member nations, then Gandhiji would say that she has a responsibility to use her wealth for the promotion of common welfare of mankind. Yes, -- America, not at all conscious, is behaving in a fashion conforming to the Gandhian ideology. She is offering eco-

nomic aids, development loans, and crisis gifts to the needy nations. Even amongst the underdeveloped countries, the more developed ones are helping their less fortunate brethren. Of course, much of it is not conscious. But when actions proceed in the right directions consciousness cannot lag behind for a long time.

In the international political field, the need for a world at peace with itself is being gradually recognised. Non violence has become the basis of the foreign policy of many countries, "Five principles" are becoming more and more popular. Of these "five principles" three are corrolaries to the fundamental principle of non-violence. Thus inspite of the dangerous weapons remaining in the armury of the state, there is enough peace as yet.

In the international social field, Gandhian ideology has not achieved anything so far. Colour bar is still there. Hatred against the black is still not climinated. But the intellectuals of all countries have recognised the necessity of doing away with colour-bar. Under such circumstances it is bound to go.

To sum up the impact of Gandhism is not yet upto our expectation. Marxism is more popular than Gandhism with the very best of ethical foundations.

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

India & World Peace

SHAHABUDDIN AHMED, 3rd Year Arts.

HE term Peace is so much in currency that, in fact. it bas lost its original significance. No one understands what it really means. In oblivion has vanished its real import. We hear it mentioned everywhere-in public platform, in university classes, in all forms of political discussions, not to speak of assemblies and parliaments. In these days of democracy and freedom of speech everyone has got the right to give any interpretation to it having, of course, his own ends in view. When Mr. Nehru deliberates on peace he has in his view his Panch-Shila, anticolonialism antiimperialism. When Mr. Dulles talks on peace he keeps in view his NATO and SEATO-check on communism etc. While Mr. Chou mentions the term in reference to peaceful co-existence which he wants to maintain at all costs except, of course, for the liberation of Taiwan. Mr. Singman Rhee, chiang-Kai-Shek and Diem are the only persons who have banished this term from their vocabulary for ever and never talk of it even by mistake. Thus has been dug the graveyard

of peace, which in ordinary parlance, signifies, nothing but absence of conflicts, and n its place today we have a hyd headed monster which though has reta ed its original name but seeks to mai ain through atombombs, hydrozenbom s and regional pacts. This, indeed, may appear to be too pessimistic a view of I ace in reference to international relations.

this game of power politics in which peac is being sabotaged in the name of can't we find out a few nations peac heartedly aspiring for peace? Yes, who n. Then comes the question as to we position may come first. Being who afra of selfpraising, if we deprive India of I r deserving position it would be a injustice. grea

ne year 1947 witnessed the birth of New ndia, the genuine worshipper of peace, but er birth pangs were so severe that it tok quite a longtime to get her mov g. The imperialists had made her blee white. Even when she put herself on e track, she could not eventually ado, herself to the new circumstances.

This gives us the clue to the Vacillating foreign policy of India from the year 1947 to the year 1950. The new India's foreign policy which was wrongly termed as neutralism was also regarded as vacillating because of the peculiar conditions then dominating the international field. Emerging as a new state. India had to face a world divided into two blocs under the hegemony of U.S.A. and U.S.S.R. All the small states have already joind hands with one or the A sort of cold war was going on between them and the relation between the two was gradually deteriorating, becoming more and more strained. It seemed almost impossible to bridge the gap, between them. Had it been a political marshalling of states the matter would have been easier. Nav, even the economy, culture and ideology-all have been taking two distinct forms on the basis of the ideology prevalent in the two blocs. Now what was India to do. She found herself between scylla and charibdis. Although she was formally independent, her economy was fully dependent upon and controlled by the British imperialists. Besides, there were serious internal problems like influx of refugees, shortage of foodstuffs, unemployment and All these together gave her a terrific pull to be inclined to be sided with America at first, but later on she decided to stand alone isolated from all the rest without committing herself to any bloc. No doubt, the world was surprised at this attitude of India. This attitude found expression in her foreign

policy and a critical study of her foreign policy would give the actual picture.

Now, coming to the notion about India's foreign policy, in the preliminary stage of her independence, as to neutralism and vacillating, we must say that the author of these two terms were utterly sophisticated and were lacking even a general knowledge of international dealings. A foreign policy cannot be neutral until there is an outbreak of war between two powers. India's foreign policy was also not vacillating in character: it only appeared to be so because the powerblocs themselves were in a vacillating state. Whatever may be its inherent merits, it must be admitted that India really cut a sorry figure and could do very little in easing the tension of the world. But inspite of these vicissitudes what India had done was more than one could expect from her and her actions went a longway in bridging the gap between the two blocs.

The first notable action in the U.N.O. of India, which drew the attention of the whole world towards her, was her move to bring on the agenda the policy apparthied of the whole South African Govt. The problem of Indonesia was equally ripe and saturated. The Dutch imperialists after making a lot of lofty promises rounded up all the national leaders to stifle the public opinion by exerting most brutal pressures. India not only raised the question before the U.N.O. but imposed severe restrictions upon the flight of Dutch airships over the Indian territory. When Kashmir

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

problem arosc Indian Govt. brought the matter before U.N.O. and at the same time offered an able resistance until U.N.O. took up the matter and ordered The Kashmir problem is for ceasefire. still pending before U.N.O. which due to the intrigue and conspiracy of the big powers could not come to any accept-In the Korean field able conclusion. India's role was not less important. A Neutral Nation's Reportriation Commission was formed of which India was chairman to restore the pusoners of war to their respective countries. Big power intrigues followed, India became successful, but only partially.

After the emergence of China as a powerful giant under the control of the communists, India found a faithful collaborator by modifying her policy from that of passive non-alignment to active policy of peace. The interim changes in the international field proved to be very very conducive factors to the development and success of India's foreign policy and she found many big and small states by her side, appreciating and commending her new direction. Thus an undeclared third area has been formed in the game of power politics in the United Nations. Then comes the historic Geneva Conference which was important for more It was for the first than one reason. time that China with more than 600 million souls, the so called "Sleeping Giant" of Asia emerged from the ageold isolation and set foot in an international congress where all the big powers were represented. According to the provision of the Geneva agreement an international commission was set up with India as the chairman to supervise the ceasefire and for the first time after many deades we had a world where there was complete absence of any aimed conflict or civil war. But warmongers and jingoish were not at all satisfied at this state of affairs. Their earnest hope of a third world war, their much coveted desideratum, has for the time being, simply faded away much to their disgust.

Reference has already been that India and thina developed friendly relation. It goes to the credit of India's foreign policy that she could befriend such a powerful neighbour and enlist her candid support in all her moves to bring about peace which is the idiological reality of today. Their cordial relation is a glaring example of peaceful co-existence-how two nations having different paraphernalia of social, political and economic structures and organisations can line as most peaceful neighbours and more hand in hand in all matters relating to international peace. Their bond of union has been further strengthened by the reciprocal visits of the two prime ministers in both the countries. historic visit of the Chinese prime minister Chou-En-lai on his way back from Geneva to India is a landmark in the history of the world as it gave to the world the famous five principles, embodied in the Nehru-Chou agreement, which have ushered in a new era in the history

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

of the international relation. They have been Christened as "Panch-Shila" by the Prime Minister of Indonesia and have become a new basis in the relation between the states. The terms of Panch-Shila or five principles are: (a) Mutual respect for each other's territorial integrity and sovereignty, (b) Non aggression, (c) Non interference in each other's internal affairs, (d) Equality and mutual benefit, (e) Peaceful co-existence.

It requires sometime to realise the real significance of "Pauch-Shila" because these principles as such do not contain anything wonderful in themselves; rather many countries previously have entered into such agreements enunciating similar principles but in actual operation they have miscrably failed to abide by, either due to the force of circumstances or due to some fault on their part. distinction between these agreements and "Panen-Shila", iles in tile spirit with which it has been entered in-the conscious realisation of the fact that there is no alternative to co-existence and also that a victory in the war will mean nothing but a cadmean victory which may, if nuclear weapons are applied mean total extermination, of both the parties. The other feature which underlies "Panch-Shila" is no less important: it is an antidote and the best counter blast to the capitalist propaganda that it is not feasible to have co-operation among communist and non-communist countries. The capitalist countries especially America have all the time been following the policy of non-co-operation

and seclusion from the communists countries, alleging that the communists want world domination through anarchy and subversive activities. , Panch-Shill' has laid bare before the whole world that the allegation of the capitalists are not only meretricious but also absurd. It paved the way for a friendly relation among all the countries of the world, no matter on what system her economy is based, along what channel her ideology flows.

The doctrine of Panch, Shila soon transcended its local importance and travelled beyond the boundaties of the two initiating countries. It was accepted by Soviet Union and the countries of Eastern Democracies. The Nehru-Bulganin Joint Statement issued in Moscow is a document of immense significance—in that it carries forward the doctrine of Panch-Shila or five principle of peace to the status of one of the best Magna Cartas"for the preservation of world peace. It has been proved once again that Panch-Shila are the only brinciples of universal application, conductive to the development of a proper atmosphere of peace.

The terror of a devastating Third World war has compelled all the civilised nations of the world to solemnise the Geneva Atom-for-Peace Conference. Since the destructive use of atom has become a sheer non-sense in the present context of the world, the U. N. General Assembly expressly recognised the urgency of International co-operation in developing the beneficial uses of atomic, energy in

removing the burden of hunger, poverty, and disease.

India's contribution to the world civilisation consists in her lead or guidence in spiritual matters, which are not dependent in any way upon mundane events. Whether we agree to this point of view or not, we must concede that India has been taking lead in spiritual matters, in matters of international solidarity and peace. Let the efforts of India climinate all the turmoils and conflicts from the world.

We Remember the Death of a Woman:

PROFESSOR Irene Joliot-Curie, Nobel prize winner for chemistry, died on March 17 in Paris, of a sub-acute leukemia (blood disease) following the work on radiations with which she was occupied all her life.

Daughter of Pierre and Marie Curie, Irene Joliot-Curie, both through her own work and that done with her mother and later with her husband, had a forcmost place among contemporary scientists. She was born in Paris on September 12, 1897. In 1914, she entered the Science Faculty of Paris University, but throughout the 1914-1918 war she worked almost exclusively in the war zone to equip and maintain the X-ray apparatus of Red Cross dressing stations. In 1926 she married Frederick Joliot-Curie, and worked in close collaboration with him. She was especially concerned in work connected with hombarding atomic nuclei which led to the discovery of the neutron and than to proof of the existence of artificially produced radio-activity. In recognition of this work she and her husband were awarded the Nobel Prize for chemistry in 1935. Chief of research at the Radium Institute in 1932, she was appointed a member of the International Radium Standard Commission in 1934 and the following year took over the post of Research Director at the National Scientific Research Centre. She was a member of the Astrophysics Research Dept., and in 1937 was appointed Reader in the Science Faculty of Paris University and the same year became a Professor. From 1939 onwards she was a member of the Higher Council of Scientific Research, and with the foundation of the Atomic Energy Commissariat in 1946, she became Atomic Energy Commissioner and took part in the organisation of its work. In 1947 she succeeded Dobierne as head of the Radium Laboratory and was appointed to a chair at the Sorbonne. From June to September 1936 she was also Uunder-Secy., of State for Scientific Research.

A genuine lover of peace, Liberty and Fraternity, Irene Joliot-Curie was a member of world Council of peace. We deeply mourn her sad demise. May her soul rest in peace! --EDITOR.

: Symposium:

At a Glance:

C. Day Lewis

Prof. T. K. BHATTACHARYA
Department of English

F the four chief junior contemporaries of T.S. Eliot who followed him up around the thirties, and who form, as it were, the second round of English poets of the post-war period, C. Day Lewis is a major figure both as an original writer and a critic. Though he lacks the imaginative sentimentality of Spender, or the natural affinity with the new idiom possessed by Auden, or the tangled nature of allusions of Louis Macneice-all his compatriots-yet his writings, both poetry and prose, possess a remarkable clarity of style, excellence of execution and steadiness of experience. His poetry is the least ridden with obscure allusions. Born in 1905, his first "the Transitional collection, Poems" appeared in 1929. This was followed by "A Hope for poetry," 1934, in which with the help of a fascinating prose style and in a very clear manner he stated the case of the new poetry. "A time to Dance" came out in 1935, and in 1938 was published the "Overtures to Death". His other works include the translation

of the "Georgics" of Virgil, the "Poetic Image" (prose), "From Feathers to Iron", the "Magnetic Mountain", the "Navara", and "O Dreams O Destinations."

Though they only followed up a school of an elder master, (Eliot), and although inspite of individual personal temperament and ability they donot possess great individuality either in technique or otherwise, yet in the poetry of Day Lewis and his co-poets is heard the feelings, fears, regrets and criticism of the generation that came next. The new poetry of T. S. Eliot bade good-bye to the debilitated and decorative 19th century poetic convention, because that convention sounded hollow in the new political temperature and social environment. The much-vaunted war-aims viz. "war to end all wars," and "war to bring about a brave new world from fear, exploitation and want," were belied as soon as the first world war was over. Everywhere there was weariness, frustration, misery, want, and unhappiness for the masses, and as for the war-lords,

COTTONIAN

32nd Issue, 1956

C. DAY LEWIS

there was a sick attempt to find old bearings which, however, were gone for ever. This was followed in 1929 by a catastrophic economic depression all over the world. In England itself disparities and inequalities in earning and opportunities began to be felt keenly on all hands but a few. Side by side with this in Russia there was growing a mighty people's Government-Communism-which sent powerful appeals to all suffering humanity. And if the young English poets did not exactly subscribe to communism, yet they were at least convinced that the bourgeois social order was based on exploitation of the masses. The English poets did not fail in this social crisis. The poet, from his very nature. is the most alive. is the most conscious point of the race in his time. He is the point at which the growth of the mind shows itself," (I. A. Richards). The English poetic mind reacted in this major change of things into modernity. A very complex situation required assessment and interpretation. As Day Lewis himself put it, "It is a terrific problem that faces the poet today-a world that is so in transition from a decayed culture towords a reorganisation of human evaluations that there are few common terms, general denominations of speech that are solid enough or that ring with any vibration or spiritual conviction." The new poetry could not but be highly intellectual. Life had become complex and busyleisure was gone. Being called upon to express highly complex experiences and living in the age of science, cinema and hurry, the poet evolved a new diction marked by compression, intellectualism and learning. He made a new demand upon the English language. One poet even defined poetry as an "exploration of the possibilities of the language". The modern poet suggests a thing by indirect associations and tries to evoke in the readers' mind, as many things as possible. And to this task is brought the modern poet's vast studies. Anything of any country or people or time may come up and that quite un-expectedly. "Some saying of some unknown or little known dramatis personae of the Elizabethan dramatists or the Latin poets or of Buddhist writings may make its appearance anywhere. It comes because it seems rich in the possibilities of evocative suggestion". The new poetry recognised the sub-conscious and the un-conscious regions of the human mind. Hence in this poetry there is not any logical connection between the lines and the stanzas except that of emotional sequence. "The modern poem does not depend for its effect upon the narrative and argumentative continuity: it is cogent at any step...... Every word is charged to its maximum poetic value so that there may be a simultaneous appeal to all the levels of evocation and interpretation."

If in Eliot's "Wasteland" there is an awareness of nervous exhaustion, mental disintegration, "pathetic groping after the fragments of a shattered faith," in the younger poets, Day Lewis and his friends despair yields to an attempt to cure and

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

16 C. Day Lewis

Day Lewis believes that

create anew.

the Zero hour for the enemy (Bourgeoisie) is coming. In the poem, "You that love England" he says--"You above all who have come to the far ends, victims Of run-down machine who can bear it no longer; Need fight in the dark no more, you know your enemies. You shall have leaders when Zero hour is signalled. Wielders of power and welders of a new world. Know you seek a new world....to establish Long-lost kinship and restore the bloods' fulfilment." The nature of modern conflicts is brought out in another poem, "The Conflict"-"Yet hving here As one between two massing powers I live Whom neutrality cannot save, Nor occupation cheer.

None....shall be left alive:

The innocent wing is soon shot down.

And private stars fade in the bloodred dawn

Where two worlds strive.

Move then with new desires.

For only ghosts can live between two fires."

A sick world, love, and the enemy-these are the recurring themes in Day Lewis's

poetry. The odds are so heavy against life that the poet is satisfied with narrow snatches of joy—

Say what endurance gives or death
denies us.

Love is proved in its creation, not
eternity.

Like leaf or linnet the true heart's
affection

Is born, dies later, asks no re-assurance.

Over dark wood rises one dawn
felicitous,
Bright through awakened shadows
fall her crystal

Cadenzas, and once for all, the wood
is quickened

So our joys visit us, and it suffices.

Even in a world of strife and misery, the poet recognises that living is an exhibitating adventure—

"Yet certain we are though

Dying were well enough, to live is

better."

And the astonishing fact is—

"But we seek a new world through old workings Whose hope lies like seeds in the loins of earth".

Though in the early poems of Day Lewis there was political entanglement, yet latterly the dangerous limitation put on poetry by politics was recognised, and on behalf of the young group, Spender publicly declared that poetry has a pure Nature.

In the poems of Day Lewis, there is something of a Meredithan solidity. He is a sound and sympathetic critic. He is a powerful exponent of the new poetry and his own perfomance, comparatively less ridden with untraceable allusions—offers a happy ground.

COTTONIAN

NEHRU'S WORLD HISTORY

Prof. JYOTI RAJKHOWA Dept. of Chemistry

AWAHARLAL, the magic name of the Indian millions, the name that has got a smell of a rose indeed, but so very different from the one observed by Shakespeare's Juliet! He is the uncrowned prince of Hindusthan, only the very word monarch gives him a shock and he really believes that in the long run there will be only two monarchs in this world, one represented by our playing eards, and the other one the former Kaiser-i-Hind, the king of England. When he was a prisoner of the British Government, he wrote long letters to his daughter Indira (Priyadarshini) from Naini prison, and took a strange delight in making fun of the title of the English King. Had Pompey, the bitter rival of Caesar defeated the celebrated hero of Rome, His Majesty the king of England would have styled himself as Pompey-i-Hind. For he observed that all such titles like Tsar, Kaiser were derived from the name Caesar. The tyranuical rule of the Russian Tsars filled his mind with horrors and with great relief he breathed

when he saw, the mighty Tsar, the great autocrat of all Russians before whom millions trembled, the 'Little Father' of 'Holy Russia' disappeared in the dustbin of history. The lofty walls of the prison could not crush the spirit of the man of action, who hated the British Imperialism from the very core of his heart. In his famous work 'Glimpses of World History,' which made a landmark in the field of history and literature, we get a description of the walls of the Naini prison comparable to the great walls of China only with this difference that the sun took another extra hour to cross over the wall.

When we go deep into his work we find that in comparison with India's proud and rich heritage or China's civilization and culture, even the Roman culture and civilization may be pushed hackward, and England was illuminated only recently by the old Greek and Roman civilization. Rome, the 'eternal city' with all her warlords, emperors generals and gladiators, styled herself as the 'Mistress

-

of the World' and indeed all roads led to Rome. But Nehru was taken aback to note the amazing ignorance of the Romans. He observed that they had very little knowledge of the school geography, and rightly he remarked, 'The Roman Empire was largly a Mediterranean empire and never went beyond Mesopotamia in the east. There were bigger and more powerful and more cultured States in China and India from time to time. But what was the civilization? It was rich man's civilization and these rich were not even like the artistic and keen witted rich of ancient Greece, but rather a common place and dull crowd, whose chief job was to enjoy themselves. There was pomp and show, and a succession of gorgeous processions and game in the circus and gladiators done to death. But behind this pomp was the misery of the masses. There was heavy taxations which fell on the common people chiefly and the burden of work fell on the innumerable slaves. Even their doctoring and philosophizing and thinking of the great ones of Rome left largely to Greek slaves! There was exceedingly little attempt to educate or to find out facts about the world of which they called themselves the masters, In the great colosseum of Rome a popular emperor used to display as many as 1200 gladiators at a time-slaves who were to die to provide sports for the emperor and his people.' Such was the Roman civilization and culture as observed by the great Indian.

Perhaps as the history was written

in the British prison. Nehru had some prejudicial views about the English people. Babar, the grandfather of the great Moghal also wrote similar things about the Indian people when he discovered them in 1526. But the English vandalism exceeded description when they destroyed the Imperial summer palace of China and forced opium into her throat in 1810. The fire of revolution was hot in him in his prison life and the description of the French Revolution only added fuel to the fire. At one place the great Indian exploded, 'It is surprising how meanly Napoleon was treated. But the Governor of St. Helena was but the tool of his Government and it seems to have been the deliberate policy of the English Government to ill-treat and humiliate their prisoners.' One cannot fail to eatch the outstanding quality in Vehru and that is his deep love for nationalism. Being the bitterest enemy of eapitalism and imperialism he noted with sorrow. Where there is the dominion of one nation over another, one people over another, one class over another, there is bound to be discontent and friction and revolt, and an attempt by the exploited nation or people or class to get rid of its exploitation. And this exploitation of one by another is the very basis of our present-day society, which is called capitalism, and out of which imperialism has emerged.' He was an impartial judge and a keen observer when he recorded in his famous work, 'An English general Neill, who marched from Allahabad to Cownpur is said to have hanged

COTTONIAN

people all along the way, till hardly a tree remained by the roadside which had not been converted into a gibbet. Nana Sahab had behaved barbarously and treacherously, many an English officer exceeded his barbarity, a hundred fold. If mobs of mutiny of Indian soldiers, without officers or leaders had been guilty of crucl and revolting deeds, the trained British soldiers, led by their officers exceeded them in cruelty and barbarity. It is well to remember that the cruelty of a mob is nothing compared to the cruelty of an organized government when it begins to behave like a mob. Clive and Hastings may be censured, but they are the typical empire builders and so long as empires have to be forcibly imposed on subject people, and these people exploited, such men will come to the front and will gain admiration. Methods of exploitation may differ from age to age, but the spirit is the same. Clive may have been censured by the British Parliament, but they have put up a statue to him in front of the India Office in White Hall in London, and inside, his spirit dwells and fashions the British policy in India.' No where in his world history Nehru caught a favourable glimpse of the English nation and he was simply boiling with rage when he wrote about that ruthless general Dyer who disgraced himself and his nation by his senseless show of military strength at Jallianwalla Bagh in Amritsar. Here Nehru observed, Some people in England and the government mildly criticized Dyer, but the general attitude of the British ruling class

was displayed in a debate in the House of Lords in which praise was showered upon him.'

Jawaharlal could not appreciate the I. C. S. officers very much and he thought them to be a class of upstarts, 'arrogant and overbearing and contemptuous of public opinion, narrow and limited in outlook, they began to look upon themselves and the wisest people on earth.' Most probably when he reproduced the story of Hiuen Tsang about a 'Very Wise Man' he had the picture of the I.C. S. officers in his mind. Somewhere near modern Bihar Hinen Tsang discovered this 'Very Wise Man' who wore copper plates round his waist and on his head he carried a lighted torch. Staff in hand, with proud bearing and lofty steps, he wandered about in this strange attire. And when one asked him the reasons for his curious get up he told him that his wisdom was so great that he was afraid his belly would burst if he did not wear copper plates round it; and because he was moved with pity for the ignorant people around him who lived in darkness, he carried the light on hishead.' Indeed, it is a thousand pity that our Prime Minister has not endured a typical interview with any of the various Service Commission of today to remind him of the story of 'A Very Wise Man' once again!

Nehru is the last man to tolerate a national disgrace and his love for India is very deep. No one knows or understands India better than Nehru. For he observed in his masterpiece,' Many of our politicians, learned in the law, think and talk of constitutions and the like, forgetting the human beings for whom constitutions and laws are made. Politics for the dwellers of our millions of mudhuts and town slums means food for the hungry and clothing and shelter.' The prisoner of the British Government of 1932 was proud to record that India in the eighteenth century was a great manufacturing as well as a great agricultural country and the Indian hand-loom supplied the markets of Asia and Europe. Four thousand year old mummies in Egypt were wrapped in five Indian muslims. The village communities or the panchayats of ancient India were like republies, having nearly everything they wanted within themselves. The union of village communities, each forming a separate little state in itself was in a high degree conductive to their happiness and to the enjoyment of a great portion of freedom and independence. Nehru is a democrat of pure blood. Democracy demands that the people should be educated, for people are not born equal. Only democracy offers them equal chances and equal opportunities, also treats each one of the people as having an equal political and social value. Adult suffrage, or franchis: means that every adult or grown-up person should have a vote. Nehru was wis: enough to note that a vote would be of little use to a hungry man and that the people with real power were those who could take advantage of his hunger and make him work to do anything else that they wanted to their

ewn advantage. Political power which the vote is supposed to give without economic power only ends in smoke and equality does not come from the vote. As such as long as people in India are not properly educated, democracy will only mean 'a government of the cattle, by the cattle and for the cattle' Nehru was fully aware of the fact that the votes of wise people in our country could be easily counteracted by the random votes or the ill-used franchise of the illiterate labourers of the shops, factories, tea gardens and coal mines. Here very cleverly Nehrn spoke of socialism to give economic freedom to the starving masses. It is evident that Nehru had a socialistic bent of mind, and long ago he wanted to curve India into a unit of states comprising of socialistic pattern of socie-He agreed that production and distribution and other important activities should be largely socialized or controlled by the state-that was by the people as a whole. This was Nebru's basic idea of socialism. But it is very curious to note that the same democrat socialist who wanted to abolish Zamindari system as he found the smell of capitali-m and feudalism in it, speaks non-a-days of individual or private enterprises, which will inevitably give rise to a class of capitalists. Jawaharlal had a complete knowledge of Marxism and about the class struggles and the exploitation of the bourgeoisie. At some places of his great work he even tried to appreciate the nobler sentiments of anarchism ! In his prison life Nehru was a mixture

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

-of strange feelings. A non-violent man like him praised a devil like Changiz-Khan, who devastated half of the world! Nehru was hard on the English people and he pushed his prejudicial views to the extreme when he criticized Napoleon, the Man of Destiny and his family affinity, the very thing which troubled and overshadowed the integrity of the great Indian since our independence. To him Napoleon was an upstart and 'he had a curious and vulgar passion for pushing on his family.' Strange that Indira Gandhi finds a place in the Congress Working Committee, and Mrs. Pandit blossoms into an Ambassador! History repeats itself only in another form. In his 'Glimpses of World History,' Nehru gave a prominent place to the Indian History, but it is very amazing to note that he completely ignored the 600 glorious years of Assam. He even did not mention that a prosperous country like Kamrupa fluorished under King Vaskarbarma when Hieun Tsang visited India and that the famous monarch Hansabardhana himself paid homage to the great king of Assam. Though Nehru wrote a detail about the celebrated poets of the world in a most musical and poetical language and discussed the world literature very wisely, yet with all his beautiful and lucid expressions he did not reveal a poetical bent of mind, only he reproduced poems and verses from other people's work without any emotion. Though with some hesitation, Nehru may be called the greatest politician of to day, one of the greatest in the field of litera-

ture, the demi-God of millions of the world citizens of to day, yet in the true sense of relativity his knowledge of Science was wide but never deep.

It is very difficult to say whether the great Indian had any faith in any of the recognised religions of to-day. a wide grasp and thorough knowledge of all the leading religious faiths of the He appreciated Buddhism but world. failed to see any merit in Brahminism. Really he never failed to observe that Brahminism is the last relic of a very, very old form of imperialism in India. Nehru's feelings were bitter against our presentday caste system, for he wrote, 'when Buddha was born, the old Vedic religion prevailed in India. The Brahman priests had introduced all manners of rites and 'Pujas' and superstitions, for the more there is 'Puja' the more do the priests fluorish. Caste was becoming stricter, and the common people were frightened by omens and spells and witchcraft and quackery. The priests got the people under their control by these methods and challenged the power of the 'Kshattriva' rulers. Buddha came as a great popular reformer, and he attacked this priestly tyranny and all the evils which had crept into the old Vedic religion. laid stress on people living a good life and performing good deeds, and not performing 'Pujas' and the like.' In fact religion, the opium for the masses, did not matter much for Nehru this reminded him not of heaven or paradise, but of the child who behaved in the hope of being rewarded with jam puff or jalebi! 'If the child is always thinking of the jam puff or the 'jalebi,' you would not say that it had been properly trained. Would you?' Strange that Gandhiji tolerated this lover of life with all his atheism. Before telling us about Christianity Nehru focussed his attention on the sixth century before Christ. He was full of hopes for a brighter world when he wrote about Mahavira and Buddha of India, Confucius and Lao-Tse of China, Zorooster of Persia, and of 'Shankaracharya of a later period. Nehru never expressed any bigoted or dogmatic opinion in favour of any particular religion. Nehru appreciated Christianity and he wrote, 'Christianity is politically the dominant religion of to-day, because it is the religion of the dominant peoples of Europe. But it is strange to think of the rebel Jesus preaching non-violence and 'Ahimsa' and a revolt against the social order, and then to compare him with his loud-voiced followers of to-day, with their imperialism and ornaments and wars and worship of wealth. The Sermon on the Mount and the modern European and American Christianityhow amazingly dissimilar they are! It is not surprising that many people should think that Bapu is far newer to Christ's teaching than most of his so called followers in the West to-day.' Unlike a religious man Nehru looked to Candhiji for inspiration in his hours of difficulties. He showed great respect for Gandhiji when he wrote about Bapu's small voice. It was quiet and low and yet it could be heard above the shouting of the Multitude, it was soft and gentle, and yet there seemed to be steel hidden away somewhere in it; it was courteous and full of appeal, and yet there was something grim and frightening in it; every word used was full of meaning and seemed to carry a deadly earnestness. Behind the language of peace and friendship there was power and the quivering shadow of action and a determination not to submit to a wrong.' No doubt, the great Indian knew that this half naked Fakir of India, was more than a match for the British imperialism in India, Very successfully Nehru traced the history of the Indian National Congress from the the year 1921.

In his masterpiece Nehru wrote about the ups and downs of countries and civilization, the rise of European cities. the ways of Governments, reawakening of India, the union of Socialist Soviet Republics, the rise and fall of Germany, about the strange behaviour of money, and on economics, and various other important subjects, but nowhere he caught a favourable glimpse of England and her people. After going through his world history, we see that Nehru is the best possible blending of the Western Eastern culture and civilization. It may be said that he is a pure sublimation of arts, literature and Science as well. Perhaps when he was only a student at Harrow school and Trinity college, Cambridege, he was thoroughly acquainted with the works of Goethe, the German philosopher and poet, Schiller, Heine. Hegel, Marx, Victor Hugo of France, Honori de Balzac, The French Novelist, Keats, Shelley, Byron and Thackeray of England.

Nehru is essentially a peace-maker and in few expressive sentences he clearly stated the horrors of war, 'The long years of war had brutalized the warring nations, they destroyed the moral sense of large numbers of people, and made many normal persons into half criminals. People got used to violence and to deliberate distortion of facts and were filled with hatred and the spirit of revenge.' day at Bandung Conference and in the Dynamo Stadium of Moscow tens of millions of the world citizens heard the great man repeating and championing once again the problems of world peace, 'The question of peace becomes of paramount importance if this world is to make progress or indeed to survive. Peace in our view is not merely abstention from war but an active and positive approach to international relations, leading first to a lessening of present tension and an attempt to solve our problems by methods of negotiation and then growing co-opetion between nations in various ways, scientific contacts cultured and increase in trade and commerce exchange of ideas, experience and informations. There is no reason why countries with different political social or economic systems should not co-operate with one another.'

History should not be a mathematical expression of some important dates or accounts of the private lives of kings

and queens or barons. If it deals with the internal situation of country without any reference to its surroundings and people inhabiting it or other countries, we get but very little idea of the civilization and culture of that particular period. But on the other hand the Aryans of our country simply made literature out of our glorious past history, for they did not care to record accurately anything about their people or about the world surrounding them. In this 'Glimpses of World respect Nehru's History' made a landmark. He did not bore the patience of the reader by recording only the misdeeds of the successive Roman or Mughal Kings queens and war-He did not forget to give an interesting account of the countries, people living in these countries, their ways of living, culture, civilization, merits and demerits of the rulers, kings or queens, economic conditions of various countries. the horrors of bloody battles and their consequences, the relative influence of the Eastern and Western culture and civilization and religion on one another. It is difficult to do justice to the great work by means of scattered quotations. The real work is known only when one reads it. Nehru's World History displayed his great scholarship, analytical m nd, his strong character and emotions, sers; of justice, statesmanship, burning patriotism, deep respect for all religious of the world but also a dictatorial bent of mind with a sound knowledge of democracy and world situation.

COTTONIAN

The Modern Assamese Poetry

BIRENDRA KR. BHATTACHARYYA

HE literature of a reople is the expression of its inward life. This inwardness has become manifest through the various forms of literature in the writings of the master minds. The degree to which a work of literature represents the universal qualities of human nature determines its durability. To the extent the work represents mere the age, it passes for currency with no assured claims to posterity. In poetry, which as a literary form is said to have a bleack future, the two sets of values till now have manifested in a regular manner; it has been found that the epithet modern is used by every age to indicate its own preferences. These preferences today in poetry, are certainly a correlative of the environmental situation. The modern man aspires to remake the individual by probing deeply into the unconscious of the human mind, with the aid of recent psychological methods and also to create a more rational society

inhabited by new individuals. The poetic process as a whole has been deeply affected by these attitudes and the result is a polarisation of poetry into two extremes of surrealism and collectivism. Our age is characterised by choas and poetry being an attempt to form order out of choas, has suffered the same fate as similar attempts in other human fields have undergone. It would still take sometime more to clear the atmosphere and get light amidst this encircling gloom. Of course, the situation is not so depressing and the modern poetry has been already recovering from its period of incubation in polarisation and taking on a newer and healthier path of creative adventure. It is now an ineradicable part of our life with signs of self-perpetuation in future.

The thirties were a period of political and social ferment. Its cumulative effects on the mind of the young generation was to open a wider vista of new life.

Freud and Marx were for the first time taken seriously by the advanced section of the intelligentia in Assam. Hem Barua's essays on modern literature which were later on to be compiled in a book form, were a stimulating document on the literary thoughts of the times and bore in them the unmistakable signs of a change in direction of literary criticism, which was still based on the revelatory theories mooted either in the Vedic age or eighteenth century England. Munin Barkataky's satirical essay 'The Confessions' which appeared about this time, was also bold and assertive in its denunciation of the prevailing tendencies in literature. These critical beginnings, however, were not immediately followed by the creative efforts. The lag is explained by the devastating effects the second world war left on the state of our literature, when the entire Assam was turned into a battle-field and all magazines ceased publi-The confident experimentation however did not begin till the appearence of the post-war journal 'Jayanti,' in which several poems written everyday speech rythmic prose, and unconventional manner made their successful debut. The new technique immensely facilitated the self-expression of the young poets who needed a freer idiom to give his epoch 'a local habitatition and a name.' Most of them being the children of revolution and war wrote socially conscious poetry. Few however chose to remain content as mere poetic spectators surveying the scenes around and trying to communicate' unique personal feelings' in new rythms and imageries. This effort soon became a broad-based movement of new poetry with the emergence of 'Pachowa,' a monthly edited by Hem Barna, whose critical as well as creative efforts in the movement carned for him the distinction of being the formost pioneer in the field of Assamese modern poetry. The depth of the new fervour can be gauged from the fact that stalwart of the romantic poetry, Devkanta Barua, fell victim to the charms of it and actually tried to adapt his poetic technique to the needs of the age. The movement took a decade to mature and the critics of modern poetry agree that much of the poetry that has been currently published in 'Ramdhenu' and other magazines and books, are good from every point of view. The total impresion of the movement of the new poetry can be poetically put in the words of the poet thus:

This old world would be reduced to
ashes

The new one would soon arrive.

And make a new beginning.....

(Amulya Barua)

A study of modern Assamese poetry reveals that its special note consists in its technique as well as in contents. The new poets have really something new to say in a new way. At its one extreme, it is the conveying of 'unique personal feelings' in a private language with all its obscurity, cacophony and anti-heroics. This is pure poetry. The other extreme is the impure poetry with its political and social contents. The impact of the epoch is keenly

felt in this poetry. Its speeches and imageries are coloured by everyday life both in its flux and eternity.

Poetry written in rythmic prose with its cadenced speeches is something different from prose. Hem Barua, who is pioneer in this style of poetry, employed this device to voice the aspiration, of the common man for freedom. In order to highten the effect of speech, he employed the Eliotian technique of new allusiveness with utmost success; to quote an instance;

You and me
And a lakh of us all
The hunger of the Ages is raging
within our bellies
(Come let us fight and die
And dye this river Brahmaputra red
with our Blood.)
Hark Life is calling you.

The line in parenthesis, quoted from Devkanta's 'Lachit Barphukan,' invokes his readers to be willing fighters of freedom just as Lachit Barphukan once did against the invaders. The allusion to the medieaval hero in the body of his verse, arises new associations in the mind of the readers with consequent hightening of poetic pleasure.

The new Assamese poet, like his counterpart elsewhere, is always in search of new imageries. These imageries are often clothed in startling garbs and they communicate to us the unique, the unfamiliar and the audacious by way of suggestion. The obscure references to the

mythical, the metaphysical and the ordinary in them make these images often difficult, but give intellectual pleasures, once their meanings are clear. These images cover a wide range of subjects from soul sociology, 'An image, Pound, is that which presents Ezra an intellectual and emotional complex in an instant of time.' 'It is not the facile presentation of images or pictures; it is hard, clear, unblurred statement whether it uses mentaphor or not, adds J. Issaes. The young Assamese poets have grown this sense of imaging partly as a result of the realisation of the inadequacy of mere analogy and the conventional forms to express fine nuances of poetic feelings, and partly as a result of the western Imagist movement in Of them Hem Barna seems to be bent upon making his poetry harder and saner, free from 'the rhetorical din, and luxurious riot' of the old romantic poetry. While reading his poetry, one gets the impression that to Barua, the poetry is rather a spoken than a written art, much after the fashion of the Imagist school. A sense of today and the immediate derived probably from his keensocial and political awareness reverberates throughout his cadenced poems, whetherthey are written in imitation of the Japanese 'Hukku' form or in verse libre. Here are two short imagist poems writtens by him in the Hukku style :

A

Your eyes are of fire Flaming more than the Eyes of a leopard,— Lost in the darkness of the wood: I am reduced to ashes.

В

The spring foliage dances In the snowy ashes of the caves of winter:

I dance in your despair. Do I not ?

While these poems are read, one is reminded of that Japanese 'stop-short' method where the words stopped and meaning goes on.' Hem Barna's 'forte' is however social poetry written in verse libre. The cadenced verse in his poems runs in a lilting, rythmic prose over-flowing the contents with sharp images;

Shivering in winter's cold Unabashed and unveiled enter Falgun Followed by Bahag Bihu With them come the rosy days Orchid's blossom A prayer of songs by cuckoo and

'keteki' And a rush of floods overflowing life. Our world is trembling as the trembling and unknown maiden of

first night.

And a biting cold bite us bold. Sonpahi, my beloved

We and we alone are the translators of our dreams

Before us lie the fields, Mud and water, Golden saplings of paddy And a world to be tilled

This world in the womb of which the pangs of new birth begin. A peasant's

vision of a new world is embodied in the simple imageries taken from rural life. His another poem 'Simoom' is essence a poetic advocacy for an Asiatic revolution, the heat of which is being in the forceful dialouge-like verses in lilting rythms of the hot winds. But these rythms are at war with Simoom's greedy winds, for these are not rythms the liferythms of the Asiatic man at strife with Death, dancing the Simoomic dance?

To amongst those who have striven to keep this tradition of social poetry alive with distinction, the verse libre has become the mode of self-expression. Mohendra Bara, who is a promising poet, used this device to express the current yearnings for world peace by mankind:

Night's journey's end Piloted by the Pole Star in the sky And dawn arrives The imprisoned earth awakes in the

dungeon

And seas the flying feathers of the doves above

They bring the news of hope.

Here the doves arrive and there the vultures fly

And earth embarks on a new journey. Ataturk, Lenin, Gandhi and Mao-Tse-

Tung

A bunch of flowers Offered at the altar of peace by the dying world.

The growing consciousness of Asia's prowess, self confidence of the peoples and the urge to achieve a better world of good men have shaped the minds of these young social poets and they are with the tune of the times. A chorus of protest against the injustices and the inequalities of the age have been voiced by an increasing number of new poets and their self-expression have been faciliated by the new technical devices. This itself is a tribute to the new movement of poetry. Assumese verse is now free to become the vehicle of free men.

One of the most notable sociological facts about this new poetry movement is that the younger generation has asserted itself through it. Those who accuse this poetry to be essentially urban and high brow, would be amased to see how the rural intelligensia has also successfully expressed itself through this new medium. The following few quotations from Nalinidhar Bhattacharyya would testify to the correctness of the above observation:

Be fearless

Our dead bones like Dadhici's make thunder

Thousands of the dead arise in their grave and chains break.....

The miserable reality of the life of the white-coloured workers is being reflected in the following lines:

The pride of science lie entombed

In the great cemetry of the post-war

doom

This is the labyrinth of red-tape

Redtape that we hold while we sit
at the desk from morn till dusk.

We make a commodity of our brain

To nake life living....

Such acute social consciousness expressed freely through free verses, is, generally, the characteristic of the all social poets, who abound in our literature. Strictly speaking, all these poetry are either prophetic or visionary. There is little propagenda poetry in our literature written in the communist sense. The communists, poet Keshab Mahanta, who writes felicity of expressions, is a poet of the low-brow, a distinction he holds with Nalinidhar and Biren Barkataki.

Here is an instance from Mahant's verses

My home?

You want my whereahouts?

My home is everywhere

In Africa, where Malan reigns over his Ramraj.

In France where ministries rise and fall

In London too. I have a home,

In Newyork, in the slums

Here s a good political imagery from Barkataki parodying the American aid:

There the bridge over the ocean lies On it embarks the dollar queen

To embark on an economic romance

In her copper eyes

The depth of Tennesy Valley lurks

(11)

On the basis of contents, the modern Assamese poetry can be broadly divided into two categories of social and individual poetry, although sometimes the same poet writes in both the strains. Some poets like Navakanta and Homen Bar Gohain sometimes digress to write social themes, but generally speaking their forte

is individual poetry. Navakanta's poetry being a development on the old poetry, specially in point of technique 'aspire to a condition of music.' His yerse libre, though not metronomic, has internal rhymes, assonaces, alliterations and musically hightened speeches. Though it is difficult to catch the original music of his verses, yet it would be evident from the following quotation at least some of the truths of the above statement:

After being so long at the desk with shelf of books besides, After all the austere living at the counter with the strict reconing of coins This week-end is welcome. How real does this holidaying seem How real this pride of Living's sorrow My sweet pearl, This is the way we hug on to our dreaams.

Though an aspirant of pure poetry, his verses often reflects the lower middle class life in its moods of recreations. above quotation is a fine rendering of the holiday mood of urban lower middle class life at Gauhati.

Navakanta's imageries are mere frescoes on the sculpture of verses. By reading his poetry one feels that one is on a state-drive, while Hem Barua's poetry gives one an impression of an aeroplane flight with all its bumpings and glidings. He delights in coining new words sometimes from his own vocabulary and sometimes from the vocabulary of his poetic mentors. The following of his verses would

give some idea about his conscious craftsmanship:

In my sky hundred disinherited infantsuns cry Many a sleepless dream-infants aspire for the day In my vein do flow the sensation of these all In my breath cry hundred unborn babes' pains I am helpless If in this winy death life's festval (Whose signatures these wet walls bear), O sky, How helpless am I Let these counting of coins end in your life's blue No headlines await these trivial deaths too Our sky is small give us your sky.

Certain suggestive indefiniteness gives his verses a symbolist tings and 'the suggestive overtones and the undertones of implications' lie parallel to the surface meaning. But it would be wrong on the basis of this to conclude that he is a pure symbolist poet, when we know that his metaphors or images are often the result of 'the direct treatment of the thing.' To quote two instances:

- (a) Tearing a sunder of feathers of Jatau, the time, brings in its train The timeless Asokan Sudarsana.
- (b) Like the firy glances and unbearable

glances of the tigress in the circus This evening in Shillong pierces my heart through. (Evening in Shillong)

The above images are analogies drawn in order to evoke a sense of wonder in us, but direct enough in its meaning to give any idea of suggestive indefiniteness. In Nava Kanta's poems, the dream-works are woven around the musical phrases and words are chosen with the Imagist zeal. He, therefore, is an unorthodox architect of words.

Hari Barkakati, who is also a considerable poet like Hem Barua and Nava Kanta, sings rather than writes, his best poems have a felicity of expression that reminds us of the romantic lyricists and in fact is a pure poet of the neoromantic symbolism. His imageries are rich in their suggestiveness:

(A) A flinter did ignite their mind's magazine And the homeless wont wandering

(B) No more of white radiance of
eternity glowing
Church's windows are now painted
red

Or, in multi-coloured hue.

(C) Happinesses would arrive in trains Like the dogs who lost their

masters

A new heavenward journey begins.

Hari Barkakati is an individual poet of fine nuances of feelings. Sex-love in his hands have become something infinitelyfine and beautiful, something singular and unique that make life and living alone meaningful:

Thus he sings:

Sonpahi, my beloved

Let those sad pale days linger in the palms of my hands

In the plumbs of my fingers,
Let that malignant and fleeting
architect time

Build on the ashes of those days
A memory-stone,

An Aswaclanta.

Leave these the potter's passing wheel of change

Thousands of footsteps be left on the sands of shore of life

To defy obliteration.

Today you just talk

Today you just talk and I listen

For, it is time to talk and listen

Time's rusts and morn's fresh light

mee

World before us is melting, in fire gold shines

Read, what is written in life's water-colour print

'Arrival here is real

Not the departure.'

So, Sonpahi, my beloved,

Let those fleeting tumults of life

subside

And roaring waves die in Life's Falgu. Come, Sonpahi, my beloved Live these moments fully.

Let those wild Mohuas bedeck life's path

32nd Issue, 1956

COTTONIAN

O beloved!

Let it wither away.

Let the yellow moon yonder witness
your bridal home-coming.

Lift me up with the pair of those brown
eves

From the ashes of the bygone ages.

And make me reborn in the Phenix.

News from nowhere should bother

you and me
You be by my side

And I meet you in conjunction.

And, this earth?

One wonders whether Barkakati aspires to be a subtle gallant of a neo-romantic creed in essentially a socially conscious age; at least the best of his poems make us think so.

Certain junior poets are in the mean time cropping up. Most of them are individualistic. Even a promising junior like Homen Bargohain, has shown trend that is highly significant. A slow meatamor phosis from a socially conscious to individual poet is going on in him. This is a trend which is perhaps typical of the recent most phase of modern poetry and a trend that is coming to stay at least for the time being. A host of younger poets are beginning their poetic journey in the virgin soil of creation and in their voice is the undying promise of the future.

: Science World :

Effects of Musical Sounds on Plants

Prof. T. C. N. SINGH, D. Sc., F. B. S. Head of the Dept. of Botany. Annamalai University

[This article is a precis of the address delivered by Professor T. C. N. Singh, Head of the Dept. of Botany, Annamalai University, Annamalainagar (South India) at the Birbal Sahni Institute of Palaeo-botany, at Lucknow on the 21st January, 1956. Dr. Singh is a budding Scientist who carried his research work on the above subject and after much streneous labour came out successfull with a novel theory which he has recently revealed to the science world. Dr. Singh has been kind enough to send a precis of the theory in response to our request. —EDITOR.]

INTRODUCTION

HERE is hardly any literature on the effect of sound in relation to the growth of plants. A passing reference was made by Pfeffer in his classical work. The Physiology of Plants' wherein he says that an attempt to stimulate the stamens of Cynareae by sound waves was without any success. The only other reference in this connection is by Charles Darwin who had carried on certain experiments by playing bassoon close to a sensitive plant but without success. In

each case obviously the authors expected macroscopically spectacular results within a short time. But they never thought of making microscopic study while the excitation was being dosed nor they thought of the cumulative effect of such daily excitations on the growth and flowering of plants.

MICROSCOPIC STUDIES IN SITU

At the outset, therefore, experiments were designed in December 1950, and the effect of sound produced by tuning fork on

COTTONIAN

the protoplasmic streaming in the cells of the leaf of *Hydrilla verticillata* Presl. and studies were made microscopically.

During early hours of the morning and late in the evening when the streaming of protoplasm is at its lowest ebb, it could be excited into normal movement of streaming by sounding a tuning fork electrically run for about 15 minutes. The highest degree of streaming movement was, however, excited by continuing the sounding of the tuning fork for a total continuous period of about 30 minutes. Subsequently several musical instruments like veena, violin, flute, mridangam and even vocal music were severally tried in place of the tuning fork and in each case the streaming movement of protoplasm was accelerated in a greater degree as compared to the control which was carefully maintained. Of all the excitations, however, induced by musical instruments the sound produced by violin was found to be the most effective and in exciting the protoplasm of the cells of Hydrilla verticillata Presl. into a streaming movement during the shortest period of time.

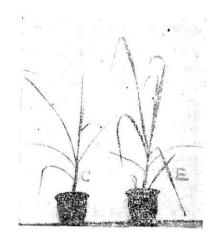
STUDIES IN CROWTH

Encouraged by these microscopic experiments, experiments were undertaken to investigate the cumulative effect of musical sounds on the growth and reproductive phase of plants in their life histories. They are described as under:

Mimosa Pudica L. : Accordingly an investigation was undertaken on the effect

of maya-malava-gaula-raga played on violin at a pitch of about 5 on the growth of Mimosa pudica L. The experimental plants were excited by playing the above raga for a period of 25 minutes in the early hours of morning between 6 A.M. and 7 A. M. The results have been found to be interesting, as for example whereas the percentage in growth in height was about 100 in the control, it was 200 in the experimental; number of prickles in the experimented plants was about 45% higher than the control; the branching was more profuse, area of branch-spread was also greater and the total percentage in length of the branches in the experimental plants was 50% higher than the control; the numerical leaf production ratio on the experimental plant as compared to the control was 1:5.

SUGARCANE

C = Control

E = Experimental

E was excited by playing the sa-pa-sa
on sruti box.

Impatiens balsamina L.: Balsam plants were excited exactly as in Mimosa pudica L. by playing mayu-malava-gaula-raga on violin. The experimental plants on an average had grown taller to the extent of 15% and the average percentage increase in the number of leaves was 55%; besides, the leaves were found to be significantly thicker to touch than the control. The root system of the experimental plants was profusely fibrous with prominent bacterial-nodular swellings on them.

Almost similar results have been obtained with balsam plants by kara-hara-priya-raga played on veena. As for example the average length of shoot was 20% greater than the control and the percentage of production of leaves was 72% higher over the control. Besides, in general the leaf area of the experimental plant was also greater than the control.

Tagetes erecta Linn: Marigold plants were also excited like Mimosa pudica L. by playing maya-malava-gaula-raga on violin. As compared to the control plants the experimental plants had grown over 40% taller, the increase in the number of leaves was 30% higher but the reproductive phase was delayed by about 6 weeks

Hydrilla verticillata Presl: Hydrilla plants raised from cuttings (clones) were excited by playing the single note pa on violin for a period of 25 minutes in the early hours of morning. Significant increase both in the number of branches and their total length in the experimental plants have been observed respectively

to the extent of $45^{\circ}_{/0}$ and $50^{\circ}_{/0}$ over the control.

Capsicum annum L.: Under excitation of simhendra-madhyama-raga (evening raga) played on veena the increase in height of the stem was 90%, production of leaves 120%, diameter of stem 50% and production of fruit 103% higher than the control.

Saccharum officinarum L.: Under excitation of single note pa played on violin the growth in height of the stem was 60° o, production of leaves 120° o, and formation of tillers 130%, higher than the control. On the other hand under the excitation of bhairavi raga played on violin the growth in height of stem was 25 p. c., production of leaves 30 p. c. and that of tillers 200 p. c. greater than the control; whereas, under the excitation of musical sounds sa pasa played on sruti box, the growth in height of stem and production of tillers were 40 p. c., and formation of leaves 50 p. c. higher over the control.

Manihot utilissima Phol (Tapioca): Under the excitation of simhendra-madhyama-raga (evening raga) played on veena, growth in length of stem was 110 p. c., production of leaves 80 p. c., diameter of the stem 30 p. c. greater than the control. In experimental plants tuber formation had taken place even in the seventh week, whereas there was no tuber formation in the control plants.

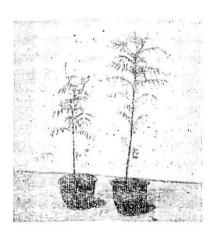
Similar positive results as described above have been obtained in the case of Ocimum, Petunia, Cosmos, Angelonia.

onion, garlic, sweet potato. In the case of sweet potato, onion and garlic tuberization and bulbing were much more vigorous in the musically excited batches of plants than the control.

HISTORICAL STUDIES

Studies were concentrated to investigate whether any histological changes have been brought about in the experimental plants as a result of musical excitations. The results so far obtained under this head are briefly presented hereunder:

MARIGOLD

C = Control

E = Experimental

E was excited by playing the raga-maya

malava on violin.

Mimosa pudica L.: Under excitation of bilahari raga or single note pa played on violin, stomata per unit area was found to be 55 p. c. higher, palisade cells were 25 p. c. longer, production of starch was much greater and bacterial root nodules

were more profuse as compared to the control.

Impatiens balsamine Linn: Under the excitation of bilahari raga played on violin, marked differences were noticed in the structural characteristics namely as compared to the control in the experimental plants:

- (a) Number of stomata per unit area was 66 p. c. higher
- (b) Epidermal cell walls were thicker
- (c) In general the cells of mesophyll were bigger
- (d) The palisade cells were about 30 p. c. longer and 50 p. c. broader
- (e) An additional layer of palisade cells had been produced
- (f) Raphide crystals were profusely much more scattered particularly in the upper epidermis and the palisade cells
- (g) The starch content was higher
- (h) The number of chloroplasts in in the palisade parenchyma was much greater.

Desmodium gyrans D. C. (telegraph) plant): Under excitation of single note pa played on violin, the leaflets of the experimental plants had become much thicker than the control. This microscopic study was found to be due to the elongation of the palisade cells of the mesophyll by about 50 p. c. over those of the control. Even the cuticle of the epidermal cells had been rendered much thicker.

Ipomoea batatas Lam. (sweet potato): Under excitation of kara-hara-priya-raga

on veena the production of root system in the experimental plants was more profuse, the stelly of the root had larger number of vessels (to the extent of 100 p. c.) per unit area, and even the lumina of the vessels were much bigger in the experimental plants than the control. Besides, a very broad zone of the cortex encircling the root-stele was heavily packed with starch, whereas in a similar comparative zone in the control plants the quantum of starch was rather very peor.

Manihot utilissima Phol (Tapioca): Under the excitation of simhendra-madhya-ma-raga played on reena, the lamina of the leaf had grown thicker because of the increase in size and greater number of the mesophyll cells in the experimen all plants. Besides, the accumulation of starch in the ground tissue towards the abax, all (Phloem) side of the vascular bundle in the petiole of the experimental plant was much greater than the control.

GENETICAL STUDY

Seeds obtained from musically excited plants of Mimosa pudica L. and Petunia hybrida L. and cuttings and turions of musically excited plants of Hydrilla verticillata Presl. have been tested for two generations. And it has been found that the progeny has been behaving true for the new characters which had been evoked in the parents bvmusical excitations. Hence it has been suspected that certain chromosomal abberrations have taken place in the excited plants of the nature of polyploidy. It has, therefore, been felt expident to carry on extological investigations which are now in progress.

Practical applications of the results of these experiments may have far reaching efforts in revolutionising agriculture. In view of this a scheme has been projected in the well controlled farms of the Shri Aurobindo International University at Pondichery.

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

the protoplasmic streaming in the cells of the leaf of *Hydrilla verticillata* Presl. and studies were made microscopically.

During early hours of the morning and late in the evening when the streaming of protoplasm is at its lowest ebb, it could be excited into normal movement of streaming by sounding a tuning fork electrically run for about 15 minutes. The highest degree of streaming movement was, however, excited by continuing the sounding of the tuning fork for a total continuous period of about 30 minutes. Subsequently several musical instruments like veena, violin, flute, mridangam and even vocal music were severally tried in place of the tuning fork and in each case the streaming movement of the protoplasm was accelerated in a greater degree as compared to the control which was carefully maintained. Of all the excitations, however, induced by musical instruments the sound produced by violin was found to be the most effective and in exciting protoplasm potent the of the cells of Hydrilla verticillata Presl. into a streaming movement during the shortest period of time.

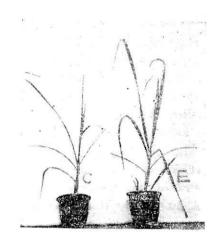
STUDIES IN GROWTH

Encouraged by these microscopic experiments, experiments were undertaken to investigate the cumulative effect of musical sounds on the growth and reproductive phase of plants in their life histories. They are described as under:

Mimosa Pudica L.: Accordingly an investigation was undertaken on the effect

of maya-malava-gaula-raga played on violin at a pitch of about 5 on the growth of Mimosa pudica L. The experimental plants were excited by playing the above raga for a period of 25 minutes in the early hours of morning between 6 A.M. and 7 A. M. The results have been found to be interesting, as for example whereas the percentage in growth in height was about 100 in the control, it was 200 in the experimental; number of prickles in the experimented plants was about 45% higher than the control; the branching was more profuse, area of branch-spread was also greater and the total percentage in length of the branches in the experimental plants was 50% higher than the control; the numerical leaf production ratio on the experimental plant as compared to the control was 1:5.

SUGARCANE

E = Experimental

E was excited by playing the sa-pa-sa
on sruti box.

C = Control

Impatiens balsamina L.: Balsam plants were excited exactly as in Mimosa pudica L. by playing maya-malava-gaula-raga on violin. The experimental plants on an average had grown taller to the extent of 15% and the average percentage increase in the number of leaves was 55%; besides, the leaves were found to be significantly thicker to touch than the control. The root system of the experimental plants was profusely fibrous with prominent bacterial-nodular swellings on them.

Almost similar results have been obtained with balsam plants by kara-hara-priya-raga played on isena. As for example the average length of shoot was 20% greater than the control and the percentage of production of leaves was 72% higher over the control. Besides, in general the leaf area of the experimental plant was also greater than the control.

Tagetes erecta Lina: Marigold plants were also excited like Mimosa pudica L. by playing maya-malava-gaula-raga on violin. As compared to the control plants the experimental plants had grown over 40% taller, the increase in the number of leaves was 30% higher but the reproductive phase was delayed by about 6 weeks.

Hydrilla verticillata Presl: Hydrilla plants raised from cuttings (clones) were excited by playing the single note pa on violin for a period of 25 minutes in the early hours of morning. Significant increase both in the number of branches and their total length in the experimental plants have been observed respectively

to the extent of 45% and 50% over the control.

Capsicum annum L.: Under excitation of simhendra-madhyama-raga (evening raga) played on veena the increase in height of the stem was 90%, production of leaves 120%, diameter of stem 50% and production of fruit 103% higher than the control.

Saccharum officinarum L.: Under excitation of single note pa played on violin the growth in height of the stem was 60%, production of leaves 120%, and formation of tillers 130%, higher than the control. On the other hand under the excitation of bhairari raga played on violin the growth in height of stem was 25 p. c. production of leaves 30 p. c. and that of tillers 200 p. c. greater than the control; whereas, under the excitation of musical sounds sa pa sa played on sruti box, the growth in height of stem and production of tillers were 40 p. c., and formation of leaves 50 p. c. higher over the control.

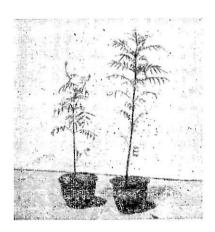
Manihot utilissima Phol (Tapioca): Under the excitation of simhendra-madhyama-raga (evening raga) played on reena, growth in length of stem was 110 p.c., production of leaves 80 p.c., diameter of the stem 30 p.c. greater than the control. In experimental plants tuber formation had taken place even in the seventh week, whereas there was no tuber formation in the control plants.

Similar positive results as described above have been obtained in the case of Ocimum, Petunia, Cosmos, Angelonia, onion, garlic, sweet potato. In the case of sweet potato, onion and garlic tuberization and bulbing were much more vigorous in the musically excited batches of plants than the control.

HISTORICAL STUDIES

Studies were concentrated to investigate whether any histological changes have been brought about in the experimental plants as a result of musical excitations. The results so far obtained under this head are briefly presented hereunder:

MARIGOLD

C = Control

E = Experimental

E was excited by playing the raga-maya malava on violin.

Mimosa pudica L.: Under excitation of bilahari raga or single note pa played on violin, stomata per unit area was found to be 55 p. c. higher, palisade cells were 25 p. c. longer, production of starch was much greater and bacterial root nodules

were more profuse as compared to the control.

Impatiens balsamina Linn.: Under the excitation of bilahari raga played on violin, marked differences were noticed in the structural characteristics namely as compared to the control in the experimental plants:

- (a) Number of stomata per unit area was 66 p. c. higher
- (b) Epidermal cell walls were thicker
- (c) In general the cells of mesophyllwere bigger
- (d) The palisade cells were about 30 p. c. longer and 50 p. c. broader
- (e) An additional layer of palisade cells had been produced
- (f) Raphide crystals were profusely much more scattered particularly in the upper epidermis and the palisade cells
- (g) The starch content was higher
- (h) The number of chloroplasts in in the palisade parenchyma was much greater.

Desmodium gyrans D. C. (telegraph; plant): Under excitation of single note pa played on violin, the leaflets of the experimental plants had become much thicker than the control. This microscopic study was found to be due to the elongation of the palisade cells of the mesophyll by about 50 p.c. over those of the control. Even the cuticle of the epidermal cells had been rendered much thicker.

Ipomoea batatas Lam. (sweet potato):
Under excitation of kara-hara-priya-raga

on veena the production of root system in the experimental plants was more profuse, the stelle of the root had larger number of vessels (to the extent of 100 p. c.) per unit area, and even the lumina of the vessels were much bigger in the experimental plants than the control. Besides, a very broad zone of the cortex encircling the root-stelle was heavily backed with starch, whereas in a similar comparative zone in the control plants the quantum of starch was rather very poor.

Manihot utilissima Phol (Tapioca): Under the excitation of simhendra-madhya-ma-taga played on veena, the lamina of the leaf had grown thicker because of the increase in size and greater number of the mesophyll ceds in the experimental plants. Besides, the accumulation of starch in the ground tissue towards the abaxial (Phloem) side of the vascular bundle in the petiole of the experimental plant was much greater than the control.

GENETICAL STUDY

Seeds obtained from musically excited plants of Mimosa pudica L. and Petunia hybrida L. and cuttings and turions of musically excited plants of Hydrilla verticilluta Presl. have been tested for two generations. And it has been found that the progeny has been behaving true for the new characters which had been evoked in the parents musical $\mathbf{b}\mathbf{v}$ excitations. Hence it has been suspected that certain chromosomal abberrations have taken place in the excited plants of the nature of polyploidy. It has, therefore, been felt expident to carry on cytological investigations which are now in progress.

Practical applications of the results of these experiments may have far reaching efforts in revolutionising agriculture. In view of this a-scheme has been projected in the well controlled farms of the Shri Aurobindo International University at Pondichery.

The Expanding Universe

AJIT KUMAR TAMULI 3rd Year Science

HE most powerful telescope at present available, that at Mount Palomar, can penetrate space to a distance of 1,000,000,000 light

years, (A light year is the distance traversed by light at the velocity of about 186,000 miles a second during one year. Since one year contains 31,558,000 seconds, one light year is equal to 587,600,000,000,000,000 miles!) and the galaxies still extend as far as can be seen. The galaxies or the nebulae are nothing but some luminous island universes floating in space consisting of millions of stars having various shapes; our galaxy-the Milky Way-being like a giant double convex lens, having its thickness at the edge 5,000 light years and at the central position 10,000 light years, the intermediate portions having intermediate values. If a telescope can be made such that space can be penetrated to a distance of 2,000,000,000 light years, that is double the distance that can be observed at present, more galaxies can be seen. With larger and larger telescopes one should necessarily expect to explore more and of the univese.

Naturally one question arises here. 'Is the size of the universe infinite or does it occupy a very big yet finite volume, explorable to the last star or galaxy by the largest telescope that man will make in future?'

Here, of course, the term finite' does not mean its general sense 'limited' or 'bounded' so that there must be a boundary of the universe. One of the properties of space is that 'it can be finite without being necessarily limited by a boundary.' The conception of this finite space is, however, difficult to grasp. But from certain observations and calculations it has been inferred that our universe is not infinite.

THE EXPANSION OF THE UNIVERSE

As has already been mentioned, the maximum range of the world's largest telescope is 1,000,000,000 light years. With still larger telescopes it will be possible to penetrate space to a distance of 2,000, 000,000 light years. Will still more larger telescopes bring into the inquiring eyes of the astronomers hitherto unexplored regions of space? The answer is 'No.'

Though beyond that distance there may be countless number of stars, we shall never be able to see them. No matter how powerful the telescopes of the future will be 2,000,000,000 light years is the greatest distance that it will ever be possible to look out into space.

Though it seems rather enigmatic, still it is a fact. The reason is this:

Light travels at the enormous velocity of 186,000 miles per second, but the galaxies move away from the milky way and from one another at great speeds. This is given by Doppler Effect, according to which the spectrum of a star moving away from an observer will be displaced towards the red while that of the star moving toward- the observer will be displaced towards the violet region. The 'red shift' of the spectrums of the stars of the galaxies indicate that they are receding from us and hence it is inferred that they are also receding from one another. The distant galaxies will be noving away from us at proportionately increased velocity so that, it has been calculated out, at a distance of 2,000,000,000 light years away this velocity equals that of light with the effect that galaxies beyond that distance would be moving much faster than light. As a result their light will never reach us and we shall never be able to see them at all.

Though it has been said that beyond the above mentioned distance the galaxies will be moving much faster than light, yet according to Einstein's special theory of relativity no material bodies can move at speeds greater than that of light. But the movement of the galaxies is something different from the movement we are used to in this world. Space is expanding as a result of which galaxies are receding.

So it is seen that the universe is expanding. The physical picture of this expansion can be visualized by considering the fact that when a baloon is gradually swollen, the relative displacements of the spots will increase. In the case of the universe the different spots of the baloon represent different galaxies.

That the universe is expanding has been proved by the 'red shift' of the spectrum of the galaxies. The next question will be, 'Why the universe is expanding? Is it expanding to infinity?'

According to the theory of the continuous creation of matter the 'interstellar gas' (It is extremely rarefied, more than the most perfect vacuum obtainable in a terrestrial laboratory) consisted of pure hydrogen, the simplest of the elements. In other words, everything in the universe came from hydrogen. Actually this hydrogen was not perfectly pure but was adulterated with minute particles of iron. The theory of the contimuous creation is that hydrogen atoms continuously came into existence in all parts of the space and it is the outward pressure of this new material that causes the universe to expand.

According to another theory, a few millions years ago, all the matters scattered through in space observable within a sphere of radius 1,000,000 light years, was compressed to sphere of only eight

COTTONIAN

times the diameter of the sun, that is 6,912,000 miles. The density of space at that time, known as nuclear density, was 100,000,000,000,000,000 grams per cubic centimetre. But that dense state did not last long. At that time the continuous interstellar gas broke into separate gaseous spheres known as stars. The stars when pulled apart by progressive expansion broke into separate stellar clouds known as the galaxies are still receding from one another, into the unknown depths of the universe.

The forces responsible for this expansion has already been referred to. Whether this expansion will continue up to infinity or stop or even become contraction? Is there any possible chance for the contracting universe to squeeze us into a pulp?

It has been concluded that this will never happen. The universe is expanding into infinity obeying the 'law of inertia,'

bvNewton, according propounded to which everybody continues in its state of rest or of uniform motion until that state of rest or of uniform motion is changed by some external (and hence also internal) applied force. There is no such force as to retard the expansion of the universe, as far as the present knowledge of man is concerned. But nobody can foretell what will happen to the universe millions of years hence. We know only this much that the universe is expanding into infinity without any chance of being pulled more closely together again by the forces of gravity. will be none to see the ultimate fate of the universe as humanity will be completely wiped out from the face of the earth in what is known as that fateful catastrophe-the 'doomsday.' Well, that is another story!

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

Marvel With Radioactivity

HIRALAL DUORAH 4th Year Science

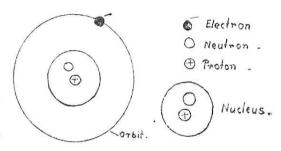

odern researches are completely devoted to the study of atoms. The radioactive disintegration, nuclear fission, nuclear trans-

mutation are the results of extensive researches in the field. This age is widely The gradual called the 'atomic age.' development in the field of science brings us to this stage in which we are trying to build a world, full of prosperity and We are venturing to make happiness. myth only with the help of atomic researches. In the field of medicine we are going a step forward.

Radioactivity first came into existence with the discovery of Becquerel rays. Becquerel found that a double sulphate of uranium and potassium produced a photographic effect even in the absence of sunlight. Then there came the κ, β and 7 rays. Mme. Curie, by her discovery of radium opened a new avenue in the field of research in radioactivity. Over and above, we get delta rays which is mainly due to Sir J. J. Thomson.

The atomic structure of an element is always given by the different quanta levels in which the electrons are moving with a very high velocity. The electrons are said to revolve at a still faster rate about their own axes. The structure of an atom was given by Bolre in the year 1919. The structure of a hydrogen atom is given below:

Two German chemists and physicists, Hahn and Strassman, at first produced the radioactive isotope of Barium by bombarding Uranium with slow moving neutrons. This is however the beginning of the real atomic age. Then Dr. Enrico Fermi came forward to split on atom. He made successful experiments, bringing about an effect of neutrons upon the Thorium and Uranium. Thus Dr. Fermi's most important experiments helped in making new elements in the laboratory. Neptunium, Plutonium, Americium, Curium, Barkelium and Californium were made. Thus it is believed that gold will A Curious Turn 49

that I did not expect my pen pal to be so elderly and I certainly would not have recognized her if it were not for the rose on her hair. Her husky voice gently stems the tide of my eloquence with the words:

'Young man, I am not the person you supposed me to be. I was not your pan pal—I consider letter-writing a childish hobby and I most certainly did not write

any letter to you. And as for the rose, why, the girl who was talking with you a moment ago gave it to me; please wear it for me for just ten minutes' she begged me. I like to hunour young folk so I did as she wished; and this she asked me not to forget to tell you: she will be waiting for you at the book stall!'

The revolutionary task of literature today is to restore its great tradition, to break the bonds of subjectivisism and narrow specialisation, to bring the creative writer face to face with his only important task, that of winning the knowledge of truth, of reality. Art is one of the means by which man grapples with and assimilates reality, on the forge of his inner consciousness the writer takes the white-hot metal of reality and hammers it out, refashions it to his own purpose, beats it out madly by the violence of thought. —RALPH FOX

COTTONIAN

a sketch of:

Sri S. M. DAS. M. A.. B. T.

Retired Prof. Cotton College, DEPARTMENT OF ENGLISH.

SRI SURENDRA MOHAN DAS had joined Cotton College as a lecturer in English in 1948 and on his attaining the age of superannuation he retired from this college in 1956. Prior to this he happened to officiate in this college twice in 1939 and 1940. The college has lost a conscientious teacher in him.

Sri Das passed the Matriculation Examination from Abhayeswari H. E. School (which was then the only free high school in the whole province) in 1917, the year in which the question papers were twice leaked out and the candidates had to appear finally for the third time. Sri Das graduated from the Cotton College and had his Master's Degree from the Calcutta University in 1923. As student he maintained a uniformly successful career.

Sri Das began his service-life as an Assistant Master of the Goalpara Gov. H. E. School. Then he was appointed to an administrative post in the Bijni Raj Court of Ward's Estate, but in view of

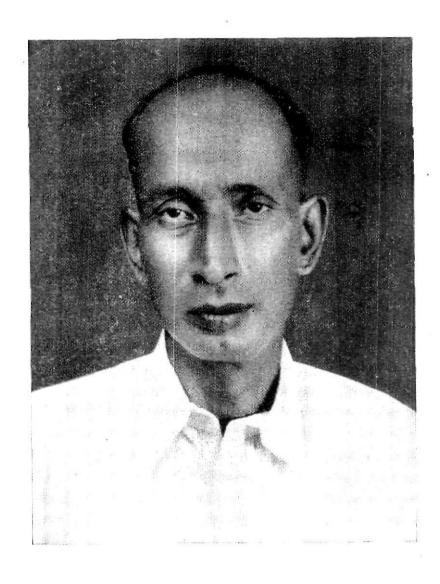
communal representation he was chucked out. Govt., however, offered him a post in the Assam School Service. After taking his B. T. Degree from the Dacca Teachers' Training College in 1934, he spent the major portion of his life in the Cotton Collegiate School.

Simple and amiable, Sri Das was a very successful teacher of English and commanded great love and admiration from his students and superiors alike.

Sri Das is the auther of several English and Assamese books and his writings were published in CHETANA, BANHI. AWAHAN and JAYANTI etc. He lent staunch support for the spread of Assamese language and literature in Goalpara, particularly when there was an anti-movement.

Sri Das is now the Vice-Principal of B. Barooah College with which he is associated since 1942. He has been an acquisition to the College.

May God grant him a long, happy and prosperous life!

SRI SURENDRA MOHAN DAS, M. A., B. T., Prof. of English has attained the age of superannuation after a long Service in the Educational Department.

Around the sports' arena:

Cricket— The Mirror of Life

S. TRIPATHI
4th Year Science

HE mobility of the docile game of cricket is such that it easily clings to our everyday's pastime and the nature of the game itself has made it possible to become a subject matter on the carpet. It has become popular inspite of its expensiveness of time, money and space. The reason is foretold and is an A medical student in his open secret. college magazine very humorously claims, Cricket is a disease, it is infectious and its germs are known as crickettia' (derived from the typhus germs--Rickettia). It is contagious like leprosy (Cutenous diseases :-- contagious if cantact be constant.) Regarding the habitat of patients he very capriciously says that they chiefly shelter in the Brabourn Ward, Eden Ward and Ferozshahkotla Nusring Home. It is highly epidemic in England and Australia although formerly this disease was endemic in England only. The tyros of this disease

were claimed to inhabit England but the contagious nature made it wide spread throughout the world. Regarding the infection (popularity) he says that the sources are the radio-sets (commentary), patients (cricketer-) and the nurses (coaches and critics). In a patois view he warns the book worms not to occupy the same room where even one such patient exists (a hostel life). If in a hostel even one such patient lives he infects his room-mates first, then the hostel-mates and finally his collegemates. A check in its infection when vis-a-vis a patient is not known. The patients are known as Crickettic (cricketer) and they have their hysteric fits in certain particular months of the year (winter) etc. ctc.

The game of cricket is otherwise known as, 'The lords' game.' Very often it has been misinterpreted and misjoined. Misinformants count the nature of its expensiveness from the point of view of the expenditures only. They missee and their views are mismated. They are steered away by their impulses and they lack the self-will and confindence to observe the things in their true perspective. They are perpetually perplexed and their views are baseless without any tinge of logical deduction. Actually the saying itself bears some meaning. The beauty and gentilesse cum sporting nature tends it in such a direction that without any hesitancy one puts it on the lead in the arena of sports. That's a plausible interpretetion of the remark of cricket being the lords' game. Of time, space & money the first one is of great importance. The mix-up of the players for a cuntinued time gives them a sense of ramiflorous collectiveness which is lacking in other games of less and lesser durations. 'space' is a term which at the first look indicates the playing arena only. But then the popular maxim of the sporters, unfold: 'Be a sportsman on and off the field' and this lords' game in its own limitarian aspect claims, 'Be a cricketer on and off the field.' So if one claims that the playing arena itself accounts for the term 'space' he is floored and beaten neck and crop. 'It is not cricket' is a popular saying in English. This game has succeeded in impressing the humanity to such an extent that the lymph of cricket flows in the streams of these people. No doubt, cricket has helped in building classless and impressive societies. You can never differentiate a member of a royal family and a commoner while playing. In the

long past I came across an article written by Mr. Gurunathan. Though I donot remember his exact wordings, the gist is like this-Those were the days of '46-47 riots. In Bombay-the effects of Calcutta has begun to fertilise. In those days of fierce neck hunting, a very interesting match was staged in which players viz-Merchant, Mustaque, Mankad, Hazare brothers and others participated. The assembly of crowd, numbering thousands were represented by the Hindus. Mohammedans and others. Mr. Gurunathan was a silent observer of the scene which followed during the match. Whenever any Hindu batsman executed a good shot they, all, no matter whether Ilindu or Mohammedan, applauded for it. On the otherhand when any Mohammedan presented a delighting shot, they still rejoiced. They did not unfold their religious build up there and the whole scene was a panoramic beauty of oneness. That's the power of this game, nay the sports in general, which lays the foundation of a typical sense of socialistic attitude where only brilliance is cashed and not the hypocrisy. This auto-de-fe attitude with a base, narrow and mean feeling, which is reigning now and then in our society is a crime murder in itself and thats why the game of cricket should be encouraged and taught. It has been rightly said, 'IT IS EASY TO BE A GOOD BATSMAN, EVEN EASY TO BE A GOOD BOWLER AND AT THE SAME TIME EASY TO BE A GOOD FIELDER. BUT IT IS VERY DIFFICULT TO BE A GOOD CRICKETER.'

The Laughing Brook

MONTOSH MUKHERJEE 4th Year Arts

Why do you laugh, little brook,
laughing brook
And why so dimpled and gay?
What did you hear as you came through
the wood,
And what didst thou see on the way?

Such fon I have had! I saw in the wood

The violets opening their eyes,
The little ferns straightening out their curls,
And jack-in-the-pulpit rise.
The sunbeams in passing threw me a
kies;
The breezes whispered to me;

The breezes whispered to me;

And all the tmy pebbles tickled

I couldn't help laughing, you see.'

About Myself!

M. BARDALOI 3rd Year Arts

That was 18th of October

When I was born,
The day was wednes

In the morn.

Now I am Nineteen

Which is running on,
And, yet to my father

I am his 'little son.'

The day I became 'Pally'

With the college life,
Was the day most remarkable

In my life.

The aim in my life

Is to be a lawyer,

I shall try, try and try

And shall study with care.

My habbies are few

And common they are,

Singing, painting, playing

And my person's care.

So, think me not a common chap

From all the boys I differ'

I love a 'dame' more than my life

And she is my Mother.

COTTONIAN

32nd Issue, 1956

A Moments' pleasure:

A Curious Turu-Short Story

-HENRY D. ROPMAY
4th Year Arts

HE clock has struck the halfhour after eleven. I shift my weight to my right foot. I have been putting my whole

weight on the left foot for half an hour. It now has gone to sleep, all the nerves have being paralysed. I try to force my blood to circulate again by giving my left foot a few quick energetic jerks, Slowly the numbness leaves it and I can stand again.

I look at my watch. It is thirty-five minutes after eleven. Well I have ten minutes more of waiting to do. I study the living panorama before me of busy porters tugging at their loads. They are a fine, sturdy lot and their sweating bodies gleam a rich chocolate-brown under the hot May Sunshine.

A drop of water suddenly falls on my cheek. It is starting to rain, I think. I gaze at the sky to detect any sign of

the oncoming down-pour, but it is quite clear save a few stray clouds sailing across it like small white sails on the ocean of blue. The Sun is at its fiercest white-heat intensity and heating down me mercilessly on the world of toiling and moiling mortals. Surprising by there is no sign of rain. Water must have leaked out from one of the overhead pipes.

A drowsy numbness suddenly steals over my whole frame. My eyelids droop heavily and I can scarcely open my eyes. I totter to the nearest seat and sit down. I stretch out my legs and rest as comfortably as the hand seat would allow me to do, with my head lifted upwards, its back resting at the back of the seat. Thus I begin to ruminate. It was the letter I received from my pen friend three days ago that started it all. My pen pal and I have been having correspondence for nearly three month, and though ink

COTTONIAN

32nd Issue, 1956-

A Curious Turn 47

and paper would seem a frail (and even funny) tie to bind two people, who never knew each other before and lived poles apart, into a close friendship, yet that was what precisely happened in our case. A casual glance through a magazine's pen friend section, singling out of an arresting name with interesting hobbies, the flight of a letter to a precarious destination, the returning flight of a reply that started a long, long chain of letters written with a profusion that would have paled the efforts of any noted letterwriter, past and present, into insignificance -that was how our friendship started and grew. The sun that rose with every new day did its share in maturing 'the sheltering tree' of friendship. I soared into the highest realms of ecstasy when three days ago I received a letter from her (for any friend is a girl) telling me that she would be paying a visit to my hometown on Saturday 17th. (which is today) I have been required to meet her at the station? To prevent any possible mistake on my part as to her indentity (for I have never seen her), she said she would be wearing a big red rose on her hair. That was what brought me to the Motor Station under the burning heat of the summer sun. But I have been waiting here for nearly an hour now and I am feeling bored and tired-tired of the heat, tired of the noisy bustle of the porters, tired of the eccentric girl who brought me here with a view (who knows) of making a fool of me, and who would not send her photograph as a means of identifying her but preferred the idiotic idea of wearing a rose—and a red one at that! on her hair. She might as well...

A shrill blast of a motor horn wakes me from my reverie. I open my heavy eyelids and see the first bus, its bright green body with belt of yellow running breadthwise on both its sides glinting as the sun's rays make a direct bit on it and flash back a reflection, enter the station. The fatigue and drowsiness leaves me and, with a supple spring that a panther might have envied, I am on my feet in an instant, the act driving away the Last vestiges οf sleepiness Ι am suddenly from me. alert as I gaze, watchful, at the stream of people flowing out of the bus. My heart beats faster as I try to imagine what kind of a person my friend would turn out to be. I have no doubt that she would be pretty and attractive; the dainty hand she wrote in her letters suggested a cultured and refined personality. And though I do not except to find a very Helen, yet I do picture my friend to be some are worth seeing, worth meeting and worth

I subject each face to a minute scrutiny and in open violation of to my previous instructions, my eyes rest more on faces than on heads! I see a pretty girl stepping down from the bus with such poise and grace that fairly takes my breath away. It seems as if a wingless scraph has descended from heaven, so divinely beautiful she is. This must be she, think I. I search her hair with my eyes, with the flickering hope of finding the red rose, but her neatly plaited tresses.

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

I cannot are adorned with no flower. take my eyes off the vision of loveliness before me; I remain rooted on the spot, dumb and spellbound. The next thing I I know, she is standing before me, her pretty lips curved in an enchantingly sweet smile. Then she speaks something. It takes aeons for her words to penetrate into my foggy brain but finally I can make out that she wants me to accompany her to the nearest bookshop where she can get some novels and she is afraid of losing her way as this is her first visit to this crowded town of ours. I can see the nearest bookstall from where I am standing and I have just to stretch my hand and point it out to her for her to find it without any possibility of losing her way. But I hesitate. It is not every day that a young man is privileged to be of some service to a strange lady, especially to such a charming Nothing delights me more than the prospect of escorting her there personally and finding out for her the books of her choice. And (my mind runs ahead of me) how my friends' eyes will turn green with envy on seeing me in the company of such a charming young personality!

The reply of acceptance is quivering on my lips when my eyes happen to stray to the direction of the bus which the girl has just vacated and the sight literally freezes me. A fully, an obese, middle-aged woman, the last passenger, is just coming out and, with a huff and a puff, is struggling with her suitcase; and on her black hair which shows some gray strands here and there, is a big red

rose! A painful stab of disappoinment pierces through my heart. This then is my pen friend whom I have been looking forward so much to meet and for whom I have been waiting, patiently and anxiously, for nearly an hour in a cramped and uncomfortable seat. And to turn up at this unseasonable moment—of all the bad lucky I have ever had, this is the worst.

The girl in front of me is looking at me with a curious smile on her lips. She is still lingering, waiting for my reply. For a moment, I am assailed by a great temptation to leave the elderly woman to her own devices and go away along with the girl. How could the woman know that it is I who am her pen-friend and is supposed to meet her? All that she can do is to suffer the disappoinment of having a friend who has failed her. And I could have my time with the girl. But my better self soon exerts itself. swallow my disappoinment and make up my mind. I hesitate but a moment to get my bearings, then turn to the girl and from where I am standing point out to her the book stall she wants to find. explaining to her that my friend has arrived and I have to meet her. utters a melodious 'Thank you' gracefully trips away.

I gaze at her until she disappears around the bend of the road, then turn to my elderly friend and greet her warmly. I tell her how glad I am to meet her and thank her for the many nice and interesting friendly letter she has been writing to me. I tell her, half jokingly,

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

A Curious Turn 49

that I did not expect my pen pal to be so elderly and I certainly would not have recognized her if it were not for the rose on her hair. Her husky voice gently stems the tide of my eloquence with the words:

'Young man, I am not the person you supposed me to be. I was not your pan pal—I consider letter-writing a childish hobby and I most certainly did not write

any letter to you. And as for the rose, why, the girl who was talking with you a moment ago gave it to me; please wear it for me for just ten minutes' she begged me. I like to hunour young folk so I did as she wished; and this she asked me not to forget to tell you: she will be waiting for you at the book stall!

The revolutionary task of literature today is to restore its great tradition, to break the bonds of subjectivisism and narrow specialisation, to bring the creative writer face to face with his only important task, that of winning the knowledge of truth, of reality. Art is one of the means by which man grapples with and assimilates reality, on the forge of his inner consciousness the writer takes the white-hot metal of reality and hammers it out, refashions it to his own purpose, beats it out madly by the violence of though! —RALPH FOX

is the case to the the case cases the case cases as if

-32nd Issue, 1956 COTTONIAN

a sketch of:

Sri S. M. DAS. M. A., B. T.

Retired Prof. Cotton College, DEPARTMENT OF ENGLISH.

SRI SURENDRA MOHAN DAS had joined Cotton College as a lecturer in English in 1948 and on his attaining the age of superannuation he retired from this college in 1956. Prior to this he happened to officiate in this college twice in 1939 and 1940. The college has lost a conscientious teacher in him.

Sri Das passed the Matriculation Examination from Abhayeswari H. F. School (which was then the only free-high school in the whole province) in 1917, the year in which the question papers were twice leaked out and the candidates had to appear finally for the third time. Sri Das graduated from the Cotton College and had his Master's Degree from the Calcutta University in 1923. As student he maintained a uniformly successful career.

Sri Das began his service-life as an Assistant Master of the Goalpara Govt. H. E. School. Then he was appointed to an administrative post in the Bijni Raj Court of Ward's Estate, but in view of

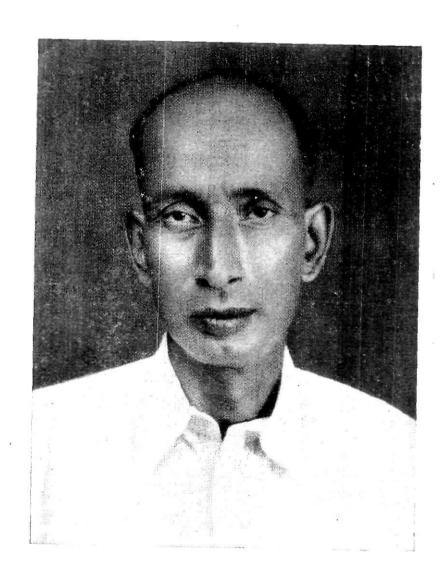
communal representation he was chucked out. Govt., however, offered him a post in the Assam School Service. After taking his B. T. Degree from the Dacca Teachers' Training College in 1934, he spent the major portion of his life in the Cotton Collegiate School.

Simple and amiable, Sri Das was a very successful teacher of English and commanded great love and admiration from his students and superiors alike.

Sri Das is the auther of several English and Assamese books and his writings were published in CHETANA, BANHI, AWA-HAN and JAYANTI etc. He lent staunch support for the spread of Assamese language and literature in Goalpara, particularly when there was an anti-movement.

Sri Das is now the Vice-Principal of B. Barooah College with which he is associated since 1912. He has been an acquisition to the College.

May God grant him a long, happy and prosperous life!

S31 SURENDRA MOHAN DAS, M. A., B. T., Prof. of English has attained the age of superannuation after a long Service in the Educational Department.

Around the sports' arena:

Cricket— The Mirror of Life

S. TRIPATHI
4th Year Science

HE mobility of the docile game of cricket is such that it easily clings to our everyday's pastime and the nature of the game itself has made it possible to become a subject matter on the carpet. It has become popular inspite of its expensiveness of time, money and space. The reason is foretold and is an A medical student in his open secret. college magazine very humorously claims, 'Cricket is a disease, it is infectious and its germs are known as crickettia' (derived from the typhus germs--Rickettia). It is contagious like leprosy (Cutenous diseases :- contagious if cantact be constant.) Regarding the habitat of patients he very capriciously says that they chiefly shelter in the Brabourn Ward, Eden Ward and Ferozshahkotla Nusring Home. It is highly epidemic in England and Australia although formerly this disease was endemic in England only. The tyros of this disease

were claimed to inhabit England but the contagious nature made it wide spread throughout the world. Regarding the infection (popularity) he says that the sources are the radio-sets (commentary), patients (cricketers) and the nurses (coaches and critics). In a patois view he warns the book-worms not to occupy the same room where even one such patient exists (a hostel life). If in a hostel even one such patient lives he infects his room-mates first, then the hostel-mates and finally his collegemates. A check in its infection when vis-a-vis a patient is not known. The patients are known as Crickettic (cricketer) and they have their hysteric fits in certain particular months of the year (winter) etc. etc.

The game of cricket is otherwise known as, 'The lords' game.' Very often it hasbeen misinterpreted and misjoined. Misinformants count the nature of its

expensiveness from the point of view of the expenditures only. They missee and their views are mismated. They are steered away by their impulses and they lack the self-will and confindence to observe the things in their true perspective. They are perpetually perplexed and their views are baseless without any tinge of logical deduction. Actually the saving itself bears some meaning. The beauty and gentilesse cum sporting nature tends it in such a direction that without any hesitancy one puts it on the lead in the arena of sports. That's a plausible interpretetion of the remark of cricket being the lords' game. Of time, space & money the first one is of great importance. The mix-up of the players for a cuntinued time gives them a sense of ramiflorous collectiveness which is lacking in other games of less and lesser durations, 'space' is a term which at the first look indicates the playing arena only. But then the popular maxim of the sporters, unfold: 'Be a sportsman on and off the field' and this lords' game in its own limitarian aspect claims, 'Be a cricketer on and off the field.' So if one claims that the playing arena itself accounts for the term 'space' he is floored and beaten neck and crop. 'It is not cricket' is a popular saying in English. This game has succeeded in impressing the humanity to such an extent that the lymph of cricket flows in the streams of these people. No doubt, cricket has helped in building classless and impressive societies. You can never differentiate a member of a royal family and a commoner while playing. In the

long past I came across an article written by Mr. Gurunathan. Though I donot remember his exact wordings, the gist is like this-Those were the days of '46-47 riots. In Bombay-the effects of Calcutta has begun to fertilise. In those days of fierce neck hunting, a very interesting match was staged in which players viz-Merchant, Mustaque, Mankad, Hazare brothers and others participated. The assembly of crowd, numbering thousands were represented by the Hindus, Mohammedans and others. Mr. Gurunathan was a silent observer of the scene which followed during the match, Whenever any Hindu batsman executed a good shot they, all, no matter whether Hindu or Mohammedan, applauded for it. On the otherhand when any Mohammedan presented a delighting shot, they still rejoiced. They did not unfold their religious build up there and the whole scene was a panoramic beauty of oneness. That's the power of this game, nay the sports in general, which lays the foundation of a typical sense of socialistic attitude where only brilliance is cashed and not the hypocrisy. This auto-de-fe att-tude with a base, narrow and mean feeling, which is reigning now and then in our society is a crime murder in itself and thats why the game of cricket should be encouraged and taught. It has been rightly said, 'IT IS EASY TO BE A GOOD BATSMAN, EVEN EASY TO BE A GOOD BOWLER AND AT THE SAME TIME EASY TO BE A GOOD FIELDER. BUT IT IS VERY DIFFICULT TO BE A GOOD CRICKETER.

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

Some observe, 'Cricket is a game of chance (luck).' It is purely a misconception. Their utter failure in making two and two together is easily detectible when the element of chance or luck in all the games including cricket is weighed in the balance of perspicacity. This piece of misconjecture leads them to a detuor rout where they are lost and knowledge becomes mirksome. 'Practice makes a man perfect' is a saying and this saying is applicable in our every sphere of life. So is with cricket. The more you practise, the more you master the game. Lack of practice is regressive and this attitude will lead you to no where other than the Hell. A vigorously practised team is apt to be a well balanced side and will definitely bring out gigantic and colourful results and surely find the opportunity of vintage. It has been commendably commented with a note of novelty that an ounce of practice is better than tons of experience. This should be the nucleus theme of every cricketer and he who fails to grasp this basic idea is surely to be over-trodden by his fellow cricketers.

International cricket can rightly be said to be a medium of enheartening and enhancing the world peace. So is the case with the sports and games in general. But then every sport carries its own weight and strength of quality, vigour and influence. It is why the nature of the enforcement of sports and games must carry the attitude of cause and effect and this attitude only will bring the glory and the laural home and thereby the

whole mass of humanity will rise to the boundless peace and achieve the highest pinnacles of success. Sri Jawaharlal Nehru has rightly commented, 'Sport is one good way of countering the many disruptive and parochial tendencies..... But if sport and games are played, this must be done in the spirit of the game and with good humour and goodwill. It is necessary because of the comaraderie and espritde-corpse which this helps in developing. 'The tour of our National Cricket Team to another country surely brings the two countries closer to each other. friendliness of the two countries is increa-The Indian tour to Pakisthan in the year-1954-55 has surely played a a major part in solving some of the political affairs of the two countries. Had all the countries of the world, the big and the small, the powerful and the less given themselves to cricket, methinks it would not be a surprise if there would be no use and production of Atom and Hydrogen bombs and such other war weapons. Let us very eagerly wait for the day when Russia, U.S.A., Japan, China and all other countries give themselves to cricket.

Even the diplomacy in cricket is amusing, interesting, guessing and intriguing. The grim battle, the high diplomacy played upon the batsman by the bowler and upon the bowler by the batsman is a treat to enjoy. It's why it has been rightly said that the spactators must be enough intelligent to derive enjoyment from the game of cricket.

In conclusion, I may venture to say that it is only in this game of cricket that any comment like, Poetry flows from the blade' has ever been made. Furthermore, this game of cricket with its heavenly qualities and poetic nature deeply resembles our life. Col C. K. Naiudu rightly annotates it as, 'The Mirror of Life.'

Sing on: Someherc. at some new moon,

We'll learn that sleeping is not death,

Hearing the whole earth change its tune.

-YEATS

COTTONIAN

32nd Issue, 1956

Our Union Society:

The Annual Reports

General Secretary:

THE New Executive Committee of the Cotton College Union Society came to power on the 3rd. December, 1955 for the session 1955-56. During this short period the Executive Committee sat for three times including the Budget Session.

It is sad that we had to mourn the deaths of many a great man of India. Condolence meetings were held to mourn the deaths of the Maharaja of Manipur, K. Terrang, M. L. A., Chief Executive Officer North Cachar and Mikir Hills District Council, R. K. Choudhary, M. P., a distinguished patriot, Dr. Meghnad Saha, an eminent scientist and educationist, Acharya Narendra Dev, a great patriot, educationist and scholar and Shri G. V. Mavalankar, the first Speaker of the Lok Sabha. We had the opportunities of one lecture by Erick G. arranging Wickman an S. C. I. worker from Sweeden and another on Gandhian Economy by Dhirendra Mazumdar, President, All India Sarva Seva Sangha. We had to bid our hearty farewell to Prof. S. M. Das, M. A.,

B. T., on his retirement from service.

The Annual College Week celebrations were observed from the 8th to 12th.

January, 1956. It was a unique success.

But mention must be made of our long felt needs. Much have been done, but much more remains to be done. We had kept aside a considerable amount for College badges in our budget. But due to practical difficulties we have not yet been able to finish the task. Our successors must do what we leave half-done. That there should be a seperate building for Bovs' Common Room is again undeniable. We therefore press the Govt. for the immediate sanction of an adequate sum for the construction of a Union Hall, our most outstanding need. The present Union Hall could then be used partly as our Boy's Common Room and congestion in the laboratories can thinly be relieved. So we draw the attention of the authorities concerned to these and to the various difficulties my colleagues shall bring out in their respective report for immediate

SAILEN MEDHI

32nd Issue, 1956 COTTONIAN

removal.

Cultural Affairs:

THIS year the College week was a grand success with an attractive Art exhibition. We arranged a Cultural Symposium where Prof. Abdul Malik, famous Assamese short story teller, Prof. Jogesh Das, one of the well known story writers, participated and Sit. Sreeram Chandra Das a veteran literateur and Prof. Mohendra Borah graced the occassion with their important talks on Assamese Folk Literature and Assamese Modern Poetry respectively. We had to our great pleasure and proud amid us Principal Hem Borooah and Sit. Durgeswar Sharmah on the two occassions of the College $\mathbf{W}_{\mathbf{eek}}$.

We regret that the poor funds given to the Cultural Section does not enable the secretary to hold each and every function though it is necessary for the cultivation of a true cultural spirit among the students. Would the authority look into this matter of primary concern regarding this cultural affairs?

PRANAB KUMAR COGOI

Debating & Symposium:

AMID great enthusiam this year Debating and extempore speech passed off smoothly. I am really happy to say that the girls are showing their best interest both in debating and extempore speech competition.

I hope the Cottonian will take their best interest in acquiring the technique of the art of Debating.

SHYAMA MEDHI

General Sports:

I am delighted to see the enhancing enthusiasm of the Cottonians in games and sports. This year even broke the records of the previous year by introducing swimming competition and new events. No doubt, that the Annual Sports of the year was a unique success. Our best College atheletes joined the INTER COLLEGE SPORTS FESTIVAL enthusiastically, and attained brilliant success in some of the events. If there had been any convenience of regular practice the Cottonian atheletes could have made the best of their chance in the Sports Festival. But I am really sorry for the meagre fund alloted for the sports' section. This fund does not allow us to open new vistas for the atheletes. I hope the authority will take into account the difficulties we are facing.

HARSHA DAS

Cricket:

THE story of this year's cricket in our college is a thrilling one. In the final round, Assam Medical College however succeeded in carrying out the day and we had the credit of being the runners up. Capt. Mr. S. Tripathy, showed his utmost zeal in the organisation of the team. Mr. Kshirod Baishya was again to win the honour of being a member of the state team in the Ranji Trophy Competition.

Mr. Kshirod Baishy and S. Tripathy were proud winners of cricket blue and best cricketer trophy of our College.

I am very thankful to Prof. Mahanta
for his kind help and co-operation.

SUNIL DEB

Ladies' Common Room:

THE present condition of our Girls' Common Room as I see it, is still far below the mark, and the equipments are rather poor inspite of all the complaints and requests jotted down in every annual report. No doubt the great problem of financial deficit is beyond escape, but since the number of girl students is increasing by every new session, it is high time for the College Authority to think over our affairs more seriously. I requests the authority to increase the number of daily newspapers, magazines and equipments for indoor games. I do hope, in the coming session, the Girls' Common Room will be welcoming lots of improvements.

Apart from the short comings and many hardships of the Common Room, I want to mention here, that girls' are showing quite a keen interest in the indoor games; as a matter of fact, each and every girl takes an active part in the games throughout the whole year.

L. ROKIMI

Gymnasium, Rowing etc.:

THE Annual Gymnasium show and competition was held on 16th January,

1956 at the Sudmerson Hall under the Presidentship of Principal U. K. Datta. The show was highly appreciated by all.

The authority has been kind enough to provide us with a Gymnasium Club with few inplements. As a secy, of this section I request the authority to equip the club with more implements and to invite famous gymnasts for demonstration of physical feats among the students. This will help the new learner.

HEM CH. HANDIQUE

Tennis:

TENNIS is a very costly game. The little amount of money alloted for this section devours the spirit of the Tennis players. Two courts for so many hundred students are quite insufficient. If the authority be pleased, the lawn court between the two hard courts may be improved for the benefit of the students. The lavatory near the court is quite unhygenic and this should be removed in no time and in its place a club house for the players may be erected.

The Annual Tennis Competition will be held just after the vacation. I request my friends to participate in the ensuing Competition.

DEBAJIT BARUA

Boys Common Room:

IN my report I like to draw the attention of the authority to the long felt needs of the students. A separate Common Room for the boys is a burning need. I request the authority concerned for immediate construction of a building which will serve the purpose of our Union Society. The present Sudmerson Hall is used as a public Hall for a long period of the season and as a result students get little scope to utilize it. The paucity of the fund does not allow us to purchase more implements to equip the common room. This year a table Tennis Board and a carrom have been provided.

I am very thankful to Prof. A. Ali for his kind help and guidence during the tenure of my office.

HARAKANTA PATWARI

Social Service:

THIS year the number of volunteers including the lady students who joined the Social Service section with enthusiasm have exceeded the roll of two hundred. With the increase in number of volunteers the activities have been also multiplied. At the very beginning of the session, one group of volunteers went to Gerua to participate in. S. C I. camp for constructing a junior basic school building. During the summer vacation another group under the leader-ship of Bhuban Barua participated in constructing a Leprosy hospital at Umden. During the College week celebration, our volunteers rendered efficient service.

I am proud to say that our college students irrespective of sex have shown great enthusiasm in doing social services despite of the great difficulties they have

to undergo. This shows that we are in a state of understanding the importance of social service which makes men live as men.

SWARAJ NATH

Hockey:

Hockey, the national game of India is just budding in this remote corner of India. At the very budding stage the Cotton College hockey team under the captainship of Tikaram Sarmah could earn praises from the public as the best team playing with a spirit that game is to play, not to win.

By the multiplication of activities and with the poor amount sanctioned for this section, the secretary finds much difficulty in carrying out the duties smoothly. To do away with the difficulties, I hope the college authority will pay proper attention and help in improving the coditions.

NASHIR AHMED

Minor Games:

THE Minor-Game Section of the Cotton College Union Society has established an enviable position. It has won unique distinction in the last two University Inter College Sports Festival by annexing the covetable trophies, both the Badminton and Volleyball championships.

As in the former years the minor gamesection has had to experience great difficulties in organizing the Annual competitions in Badminton, Volley & Tennikoit due to the large number of competitors. Thanks.

COTTONIAN 32nd Issue, 1956

however to the whole hearted co-operation of the colleagues in the Union, the function had been a grand success. I solicit more help and co-operation from the ladies in minor games.

Lastly, I beg to suggest that in order to popularize the sports, a convenient and consolidated playing ground should be provided, and, in view of the increasing number of competitors the fund at the disposal of the section should be proportionately raised. I gratefully acknowledge the help and guidance offered by Prof in-charge A. K. Datta.

A. MATIN

Music:

I feel proud to say that the Music Section of the Cotton College has already built up a tradition. This is partly due to the unbounded zeal and organising ability of the enthusiastic Cottonians.

For the third consecutive year our college team joined the Inter College Music Competition held at Shillong in December, 1955 and has won the much coveted laurel, 'The best team championship' prize for the thired consecutive year.

The Annual Music Social of the college was held in an atmospher of calm delight, Principal U. K. Datta was in the chair. A life long votary of Indian classical Music Sri Goswami delighted the audience by his demonstration of Dhrupad.' The programme which was a neat and comprehensive one, included tribal music and dance, and a short dra-

matic performance. I am really thankful to Prof. R. Sarma, for his kind co-operation and help in the management of the music section.

I wish more funds at our disposal to extend facilities for couching in music to our budding talents.

KAMAL DATTA

59

Football:

AS a secretary of the Football section I like to draw the attention of the college authority to the improvement of the field. This field is going from bad to worse. If no step is taken to improve it, our players shall have to suffer great loss. The club house which is going to the rack and ruin should soon be repaired. Our College team is earning enviable reputation by winning severals trophies. Mr. N. Ali and D. Bhatta, the best footballers have carned the glory by winning the football blue and best footballer trophy respectively. I thank those who have extended their kind help and co-operation in my affairs.

S. D. LASKAR

Auditor:

The auditor shall submit a report, this is only a tradition, and my report is not based on factuals or on any experience I have to undergo. This report is simply a warnning to secretaries that they should not lavishly spend their funds which have been alloted by the Executive Committee with a noble mission. The lavish expenditure only proves the ineffeciency of the officer in the management of offairs.

PHULESWAR DALEY

Callege Week:

Result, Annual Fine Arts Competition

ESSAYS

Assamese Essay:

1st, Shyamabhadra Medhi

2nd, Apurba Barthakuria

3rd, Padma Bikash Bargohain

Judge-Dr. S. N. Sarmah

English Essay:

1st, Mira Kewalran

2nd, Shyamabbadra Medhi

3rd, H. Theick

Judge-Prof. A. Sarmah

Bengali Essays:

1st, Sujit Bose

2nd, Nitish Sarkar

Judge-Prof. S. K. Sen

SHORT STORIES

Assamese:

lst, Ramen Phukan

2nd, Krishna Mohan Sarmah

3rd, Dugdha Nath Sarmah

English:

1st, Sujit Bose

2nd, H. D. Ropmey

3rd, Dugdha Nath Sarma

Judge-Prof. R. Shah

Bengali:

1st, Sujit Bose

2nd, Nitish Sarkar

3rd, Chiraranjan Biswas

Judge-S. K. Sen

POEMS

Assamese:

1st, Nilmani Phookan

2nd, Nityananda Dutta

3rd, Sushil Kumar Sarına

Judge-Sjt. Biren Bhattacharyya

Bengali:

1st, Miss Reba Dutta

2nd, Shahabuddin Ahmed

3rd, Padmabikash Bargohain

Judge-Prof. D. C. Dutta

English:

1st, H. D. Ropmay

2nd, Mantoosh Mookherjee

3rd, Sujit Bose

Judge-Prof. D. C. Dutta

RECITATIONS

English Recitation:

1st, Tikaram Sarma

2nd, Mantoos Mookherjee

32nd Issue, 1956

COTTONIAN

32nd Issue, 1956

COTTONIAN

3rd, Ramen Phookan 2nd, Sankar Dass Judges-Profs. A. Sarma, A. Barua, Judges-K. Changkakati, S. Bardoloi, M. Borah, N. Barua. J. Dass. Violin: Assamese Recitation: 1st, Aradhana Das 1st, Bayon Holder Judges-K. Changkakati S. Bardoloi, 2nd, Ramen Phookan Nityananda Dutta J. Das Khol: Padmabikash Bargohain 1st, Dulan Nath Judges-Profs. U. Lekharu, A. Barua, 2nd, Nirmal Goswami M. Borah, N. Barua. Judges-K. Changkakati, J. Das, Bengali Recitation: S. Bardoloi 1st, Ashoke Bose Dhol: 2nd, Bayon Holder 1st, Chida Das 3rd, Dipti Guhancogi 2nd, Phuleswar Doley 4th, Krishna Sarkar 3rd, Dulan Nath Judges-Profs. N. Barua, M. Borah, Judges-P. Chaliha, Dr. M. Neog A. Barua, A. Sarma VOCAL MUSIC SECTION Hindi Recitation : Kheyal: 1st, Diptibleusan Cuhancogi 1st, Miss Mira Kewalram 2nd, Krishna Sarkar 2nd, Satvanarayan Pranabesh Juaddar 3rd, Bayon Holder Judges-M. Barua, J. Das, Judges-Profs. N. Barua, A. Barua, Hemanga Biswas U. Lekharu. Bhajan:Sanskrit Recitation : 1st, Diptibhusan Guhancogi 1st, Apurba Borthakuria " Shamsheed Khalida Begam Judges-Prof. U. Lekharn, Dr. M. Neog 2nd, Pranabesh Junddar 3rd, Kabita Hazarika Instrumental MUSIC SECTION Judges-M Barna, J. Das. Tabla:Hemanga Biswas 1st. Prafulla Chandra Kalita Cazal:2nd, Pranabesh Juaddar 1st, Diptibhusan Guhancozi Judges--K. Giangkakati, S. Bardoloi, " Mihir Bardoloi J. Das 2nd, Naren Das Sitar : 3rd, Kabita Hazarika 1st, Miss Arati Haznika Judges-M. Barua, J. Das, H. Biswas

Rabindra Sangeet : Tribal Song : lst, Miss Kabita Hazarika 1st, Bisnu Brahma 2nd, Diptibhusan Guhancogi 2nd, Kabita Hazarika 3rd, Pranabesh Juaddar 3rd, Ram Charan Narjari Judges-H. Biswas, T. Das Judges-H. Biswas, P. Chaliha Bargeet -DANCES 1st, Miss Kabita Hazarika 2nd, Benoy Das Modern Creative Dance: Judges-P. Chaliha, M. Neog Consolation Prize to Chida Das Modern Song: GENERAL 1st, Shamsheed Khalida Begam Pencil Sketch : 2nd, Apurba Das 3rd, Naren Das Ist, Bayon Holder " Kabita Hazarika Judge-Dr. Maheswar Neog Judge-M. Barua, T. Das, H. Biswas Water Colour: Bangeet: 1st, Miss Anjali Barua 1st, Shamsheed Khalida Begum 2nd, Bayon Holder 2nd Naren Das Judge-Dr. Maheswar Neog 3rd, Dwijen Goswami Photography: Judges-Mukal Barua, Maheswar Neog, 1st, Rabin Barua T. Das 2nd, Dinesh Barua Dehbisar: 3rd, Nitish Sarkar Ist, Binoy Das Judge-Sri S. N. Dev 2nd, Kumud Sarma Embroidary: 3rd, Khanin Das 1st, Sri Rajen Ch. Das Judges-M. Neog, P. Chaliha, 2nd, Miss Mira Kewalram M. Barua Judge-Prof. K. Roy Bihugeet: lst. Kabita Hazarika General Memory Testing: 2nd, Bhola Gogoi 1st, Tikaram Sarma 3rd, Rajani Sarma " Apurba Barthakur Judges-M. Neog, P. Chaliha 2nd, Nirmal Choudhury Bianam:3rd, Hiren Dutta 1st, Rajani Sarma Judges-Profs. M. Borah, R. Shah, 2nd, Benu Sarma A. Jalil 3rd, Kabita Hazarika Bestman in Fine Arts competition: Judges-P. Chaliha, M. Neog Sri Sojit Bose

COTTONIAN

32nd Issue, 1956

The Tewels of Our College

The promising Culturists are blooming in the Cottonian fold

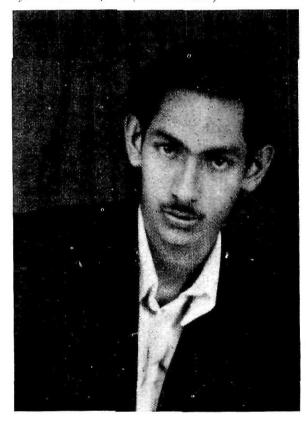
The Mirror of Our College

K. Baishya & S. Tripathi, the best players, who dazzled the position of our College in Cricket

From left to right:

Khirod Baishya (Cricket blue)

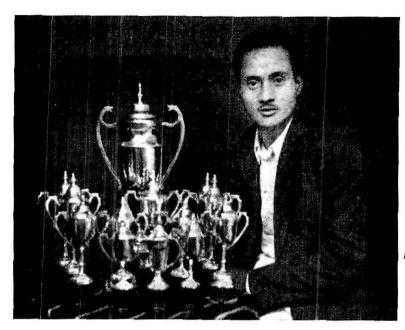
Satyanarayan Tripathi (Best Cricketer)

Sujit Bose, Bestman in Fine Arts Competition

The Pride of Our Pollege

K. Sanowal & N. Barthakur, the best Athlets of our College are winning glory for the year 1956, in General Sports.

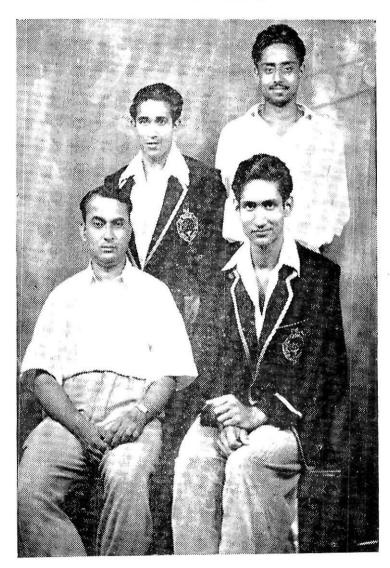
Kuladhar Sonowal, Bestman in Man's Event.

Nirmala Barthakur, Bestman in Lady's Event.

The Pillers of the College

Bringing Laurel To Our Institution Football Section

Sitting: (L. to R.): A. Rahman (In-charge, Football).

D. Bhatta (Best Footballer).

Standing (L. to R.): N. Ali (Football blue).

S. D. Laskar (Secy., Football).

By courtesy of: Prof. A. Rahman,

Chief Custodians of the College won the Best Team championship in Volley & Football in the last two Inter College Sports Festivals

Sitting (on chair L. to R.): Prof. A. K. Dutta (Prof.in-charge), Principal U. K. Dutta (President), Prof. R. Shah Standing (L. to R.): K. Deka, K. Medhi, R. Barua, K. Sonowal, D. Bharali, M. Barua, P. Deka. (Vice-President), Md. A. Motin (Secretary, Minor Games). Sitting (Ground L. to R.): D. Bhatta & G. Das

Annual General Sports, 1956

1. 10,000 metres Race:

1st Haragobinda Das

2nd Doyamoy Sarker

3rd Khirod Baisya

4th Tikaram Sarmah

5th Mohendra Baruah

6th Badan Baruah

2. 5000 metres Race

1st Haragobinda Das

2nd Mohendra Baruah

3rd Pijush Kanta Deb

4th Dinamoy Sarker

3. 1500 metres Race:

1st Haragobinda Das

2nd Mohendra Baruah

3rd Sarat Patwary

4. 800 metres Race :

1st Mohendra Baruah

2nd Kuldhar Sonowal

3rd Sarat Patwary

5, 400 me'res Race:

1st Kuladhar Sonowal

2nd Mohendra Baruah

3rd Ashutosh Ghosal

6. 200 metres Race:

1st Kuladhar Sonowal

2nd Ashutosh Ghosal

7. 200 metres Race (hurdles):

1st Kuladhar Sonowal

2nd Padmeswar Buragohain

3rd Anil Das

8. 110 metres Race (hurdles)

1st Padmeswar Buragohain

2nd Kuladhar Sonowal

3rd Tikaram Sarmah

9. 100 metres Race :

1st Kuladhar Sonowal

2nd Padmeswar Buragohain

3rd Anil Das

10. Swimming:

1st Dayamoy Sarker

2nd Sushil Kumar Sarma

3rd Rati Hazarika

4th Phuleswar Doley

5th Hem Hari Chetia

11. Speed Cycle Race:

1st Mohendra Barua

2nd Haragobinda Das

3rd Dilip Dutta

4th Kumud Sarmah

12. Slow Cycle Race:

1st Tarun Sarmah

13. Running broad jump :

1st Sura Ranjan Chatterjee

2nd Padmeswar Buragohain

3rd Dina Nath Deori

14. Hop step & jump:

Sura Ranjan Chatterjee

2nd Kuladhar Sonowal

3rd Dina Nath Deori

15. High jump:

1st Kuladhar Sonowal

2nd A. Jangshi Aier

3rd Naba Kumar Baruah

16. Polvault:

1st Hem Chandra Handique

2nd Bijoy Kumar Sonowal

3rd Haragobinda Das

17. Javelin Throw:

1st Kuladhar Sonowal

2nd Lalpuliana Sailo

3rd Phulewar Doley

18. Discus Throw:

1st Dumbarudhar Saikia

2nd Kuladhar Sonowal

3rd Lalpuliana Sailo

19. Shot put:

1st Lalpuliana Sailo

2nd Lalthunsfula Sailo

3rd Kuladhar Sonowal

20. Hamar Throw:

1st Dambarudhar Saikia

2nd. Padmeswar Buragohain

3rd Buladhar Sonowal

21. Such Race:

1st Tikaram Sarmah

2nd Dipen Barua

3rd Prabin Deka

22. Three legged Race:

1st Naren Chakravarty

" Tarun Sarmah

2nd Debajit Baruah

" Girin Gohain

3rd Hem Handique

" Phuleswar Doley

23. Relay Race:

1st (all 1st year class)

Padmewar Buragohain

Kuladhar Sonowal

Anil Das

Sura Ranjan Chatterjee

Bestman in men's event :

Kuladhar Sonowal

(FOR GIRLS)

I. 2 miles walking Race:

1st Kumari Nirmala Barthakur

2nd Nani Devi

3rd Patima Kanangoe,

4th Pratima Kanangoe

2. 400 metres Race;

1st Nirmala Barthakur

2nd Leena Das

3rd Pratima Kanangoe

3. 200 metres Race:

1st Nirmala Barthakur

2nd Pratima Kanangoe

3rd Leena Das

4. 100 metres Race:

1st Pratima Kanangoe

2nd Nirmala Barthakur

3rd Leena Das

5. 80 metres (hardles) Race:

1st Leela Bhuyan

2nd Pratima Kanango

3rd Pratima Kanangoe

6. Balance Race:

1st Nirmala Barthakur

2nd Nani Devi

Pratima Kanangoe

7. Sack Race:

1st Pratima Kanangoe

2nd Krishna Sarkar

3rd Nirmala Barthakur

8. Three legged Race:

1st Nirmala Barthakur

" Pratima Kanangoe

2nd Kabita Hazarika

" Krishna Sarkar

3rd Leena Das

" Leela Bhuyan

9. Relay Race:

(all 1st year class)

1st Kabita Hazarika

2nd Pratima Kanangoe

3rd Leela Bhuyan

4th Krishna Sarkar

10. Running broad jump:

1st Leena Das

2nd Nirmala Barthakur

3rd Pratima Kanangoe

11. Javelin Throw:

1st Pratima Kanangoe

2nd Pritima Kanangoe

3rd Nirmala Barthakur

12. Discuss Throw:

1st Leena Das

2nd Nirmala Barthakur

3rd L. Nora

13. Shot put :

1st Leena Das

2nd Pratima Kanangoe

3rd Nirmala Barthakur

14. Arrow shoting :

1st Chhingi

2nd Pratima Kanangoe

3rd L. Nora

15. Music Chair :

1st Leena Das

2nd Leela Bhuyan

3rd Kabita Hazarika

16. Tag of war (Executive):

Winner-New Executive

17. Tag of war (Prof.):

Winner-Profs. of Science Departments

18. Prof. Race:

1st Prof. J. Pajkhowa

2nd Prof. D. Mahanta

3rd Prof. B. Das

19. Volunteers Race:

1st Sunil Deb

2nd Hara Kanta Patwary

3rd Ramesh Deka

20. Manials Race:

1st Aftab

2nd C. Deka

3rd Bikram Mali

21. Go as you like:

1st Biren Das

2nd Swarnalata Datta

Bestman in Lady's event :

Nirmala Barthakur

Ramani Barua, Champion in Table Tennis

Results, Gymnasium Competition

1. Weight lifting:

1st M. K. Singh

2nd H. Handique

3rd M. Rahman & B. Kakati

2. Chest Expanding:

1st D. S. Gohain

2nd M. Rahman

3rd N. Khogendra Singh

3. Ground Exercise:

1st Mozibur Rahman

2nd N. Khogendra Singh

3rd Banamali Kakati

4. Parallel Bar:

1st M. Rahman

2nd D. S. Gohain

5. Muscle Controlling:

1st D. S. Gohain

2nd N. K. Singh

3rd B. Kakati

6. Best Body:

1st D. S. Gohain

2nd B. Kakati

3rd N. K. Singh

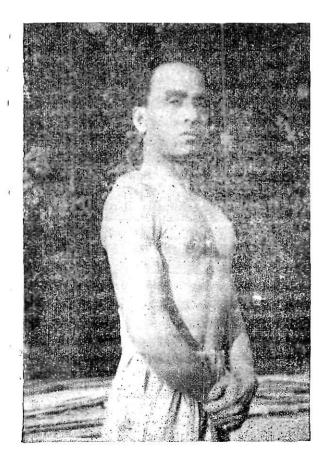
7. Skipping:

1st Boyan Haldar

2nd P. Day

3rd N. K. Singh

Bestman in Gymnasium Competttion : Dimbeswar Borgohain

Dimbeswar Borgohain, Bestman in Physical Culture.

Reviewers Corner:

"Tales of a Grandfather from Assam"—Translated by Mrs. Aruna Devi Mookherjee from the Original Assamese "Kakadeuta aru Natilora" by L. N. Bezbaruah.

is a collection of thirty-three folk-tales translated into English from Assamese by Aruna Devi Mukherjee. The illustrations are also done by herself. These stories were originally collected in Assamese by her illustrious father Laksiuminath Bezbarua, and done into a book called 'Kakadeuta aru Natilora' by him. Aruna Mukherjee has done well by presenting them in English to a wider reading public, and she has done the translation admirably well. The get-up of the book is attractive, and the printing too.

It is our common knowledge that when the barrier of language dissolves, one country naturally finds itself nearer to another, and it is more so in the case of folk-tales and other folk-creation, since the appeal they have, by its very nature, is bound to be universal. It is the same imagination that works in the different processes of the human mind, though separated by distances, and it is this unanimity of imaginative creation invents a world of 'pleasant illogicality', as Tagore used to say, and invests it with simple themes of animals using human language, giants super-imposing themselves on men, and human beings tossed about, this way or that, on the chess-board of life.

Every nation has its own folktales; it is often found that they resemble one another, of course mainly in their broad outlines, but the details that are woven into them are bound to be individual and characteristic of the soil in which they thrive and grow. There are instances often. of English Russian, Chinese, Indian and Japanese folk-tales possessing considerable areas of agreement so far as the theme element is concerned; they differ only in the wealth of details and the spirit of environment. I was astonished to find a striking resemblance between the story 'Kon and Mon' in 'Tales of a Grandfather from Assam' with a Russian story called 'The Muzhik and the Bear.' In the first, it is two brothers trying to deceive one another while in the latter it is a human being that tries to deceive an animal, but the process of deception is the same. In their surroundings and inspiration, one is as much distinctly Assamese as the other is Russian. And why it is so? It must be either due to the fact that they must have a common source, or it might be that they travelled from one country to the other, or because folk-imagination is of a pattern, since the pattern that constituted life in those times was one and the same.

Folk-tales always have a symbolic significance. It is evident in Aruna Mukberjee's 'Tales of a Grandfather.' Almost all of them are rich in their symbolic expression and suggestive power. One of the inevitable things that is suggested in the 'tales,' as in the folktales almost of other countries too, is the ultimate triumph of good over evil, justice over injustice, virtue over vice, however insurmountable the difficulties on the way might at first appear to be. 'The Story of a Sanyasi,' 'The King and the Barber,' 'The Old man and his five sons,' 'Kon and Mon,' 'The two princes,' all these enact a grand principle of life, the world they portray is a world of fantasy, but the principle of life they enact is one of deep reality that overshadows injustice with justice, and conquers darkness with light. The barber in folk-tales is invariably a sly creature as the fox is. In 'The King and the Barber,' the barber with all his cunning is outwitted whereas in 'The King's son and the Jackal,' it is the fox that outwits the prince and in both the cases it is the sence of justice that leads to these inevitable conclusions. In 'The Wise

Old Man,' 'The Stork and the Brahmin,' there are moral lessons richer than sermons; they not only inspire but also ennoble.

The world of folk-tales is very often than not a world of wonder, of giants, of goblins and spirits; the giant is generally cruel, and he is a malign force out to disturb human life and happiness. In 'The Giant Astrologer,' 'The Giant Teacher' 'The Six friends and a Giantess,' the giant is invariably outwitted and ultimately his purpose is successfully foiled. The Giant moves on his magic pipe in 'The Giant Teacher,' as he does on magic carpets in folk-tales of some other countries and this possibly shows the longing of the ancient man to conquer time and space. The animals in folk-tales talk; the fox, the elephant, the owl and the eagle in 'Tales of a Grandfather,' all talk, and human beings in distress are helped out of trying circumstances by their gallant assistance. There are romantic folk-tales like 'Nomal and Sonpahi,' 'The Dumb princess,' 'The princess with thirty-two lucky signs' in the book also; they have their own charm. *

HEM BARUA

^{*}Broadcast from the Calcutta Station of the All India Radio

Notes by the Editor

WAR HYSTERIA OFF THE ARENA, PEACE LOOMS AT THE HORIZON:

WY WEING the year under review, certain momentous developments have taken place in the International field which have brought

the prospect of world peace nearer than ever it was. The Soviet Union, taken a series of bold spectacular moves to ease international tension and to make the call of peace irresistible even to those who till the other day thought only in terms of war. The visit of the Soviet leaders to U. K., the dissolution of the Comminform, the normalising of the relations with Yogoslavia and the recent decision of the U.S.S.R. to reduce her armed forces among these. The effect of these moves on the U.S. foreign policy though not yet profound, is significant. Even leaders like Mr. Dulles are begining to believe in the peaceful intentions of the Soviet Union. That the Soviet Foreign Policy has deep roots in the domestic situations is amply proved by the recent denunciation in the country of the cult of personality represented by J. V. Stalin. The faith in the spossibility of a peaceful solution of the

international problems has also found expression in the recent utterences of president Eisenhower, Mr. Eisenhower's contributions to world peace are now widely recognised. His exit from the political scene, threatened by recurrent illness, would be a serious loss for the cause of world peace. Inspite of these favourable developments there are still a number of dangerous spots in the international scene. We refer to Korea, Indo-China Malaya, Formosa, Kashmir, and Africa and the Middle East. The foundation for stable world peace will truly be laid when these dangerous spots are climinated and the problem of colonialism is squarly and satisfactorily solved.

Talking of colonialism car turns to the Bandung Conference, The Conference the first of its kind in the history of the world death knell of colonialism. rings the The colonial powers are seized with the mortal fear of their imminent death, and they are imposing military pacts, to create tension, instability and among the Asian nations. to themselves in power. Dark as these deeds are, they only portend the break of the dawn-the dawn of human freedom. The Conference of the Afro-Asian Students in Bandung has come as a logical

complement to the historic Banlung Conference that preceded it. By reiterating faith in co-existence, the Bandung Conference of students has taken upon itself the responsibility of achieving world peace that truly belongs to the younger generation.

Release of Ceylon from the clutches of conservatism is also in the fitness of things, promising healthier relations with her neighbours.

INSIDE INDIA:

Here in India, the publication of the report of the S. R. C was followed by considerable unrest and commotion. All these are to be deeply deplored. India is engaged in the colossal task of national reconstruction. The first Five Year plan with its many imperfections and lapses has definitely made many contributions to the national welfare. The Second Five Year Plan is now on the start of its run. In such a crucial juncture, the energies of nations cannot be wasted in domestic feu'ds and bickerings. For the present unhappy turns of events our leaders must also share the resposibility. Their part in the states reorganisation issue has been marked by indecisions and hesitations. India has already carned the esteem of the world by the role she has played in the international affairs. It will be a matter of sorrow if domestic situations tendencies which are counter to the India's lofty professions in theinternational sphere.

ASSAM-A LAND OF PROBLEMS:

So far Assam is concerned the verdict of the S. R. C. must be considered as gene-

rally satisfactory. Regret, no doubt, will be felt for the failure of the commission to recognise the validity of Assam's claim on Coach Behar and Manipur. On the other hand, there will be a feeling of thanks giving for the summary rejection of West Beng d in her unjust claim on Goalpara.

The outbreak of a violent movement in the Naga Hills has come as another major headache to the nation. The movement, at the time of this review is showing signs of wearing down. For this, our congratulations are due to the Naga people who have on the whole refused to be carried away by the unrealistic demands for Naga independence. We, however, feel that as the Prime Minister has also done, Naga problem is essentially political problem. The grievances of the Naga people must be examined with sympathy and circ and the provisions of the sixth schedule of the constitution should be revised if necessary to meet the hill people's legitimate demands for a fuller measure of autonomy. The Naga problem must speedily and satisfactorily be solved.

The entire resources and energies of the state must be mobilised for the solution of other pressing problems. One cannot help admitting that the Second Tive Year plan has disapointed the people of Assam by not giving due inportance to the long standing need for industrialisation. Not a single major industry has been planned in the public sector. Nothing has been promised for the solution of the transport bottleneck which has been a strangle hold on the state's of economic progress.

Without rapid industrialisation the people of Assam will never taste the traits of economic progress.

THE BUDDHA LIVES AGAIN:

Considering the present movement of the wheel of Time, When the world appears as a chiarascuro of hope and fear, and of doubt and faith, the celebration of the Buddha Joyanti is a significant event of this century. The ritual of the celebration of the 2500th birthday of The Buddha may not be important; but it is significant; because it has brought The Buddha of eternity to the limits of time. The Buddha lives again, not as a hero of the past, but as a moral force guiding the future. This has been indicated by the events leading from Geneva to Bandung, from the Kremhn to the White Hall. Even vocabulary of the Buddha has been accepted in the political thought of this Let us hope that the Dharma Chakra of the Buddha which has been translated by Dr. Rhys Davids as the "royal chariot wheel of an Universal empire of truth or righteousness" be set rolling once more.

ENCOURAGING RESULTS BY OUR I. Sc. STUDENTS.

The prestige of our college has gone high up by the results of our intermediate Science students in this year. Our college

has secured seven places out of the first ten.—first, second, fourth, fifth, sixth seventh and ninth. Moreover, four students of our College have secured highest marks in Mathematics, Psysics, Chemistry and Botany. Over & above that, the percentage of pass in Gauhati is the highest of all being 57°, compared to University's 11.7°, We congratulate the student on their grand success.

THE COTTONIAN:

The Editorrial Board is really sorry to note that the collection of articles contributed by the students fell short of our expectation in this year. We request the students to contribute more articles for satisfactory editing of The Cottonian The paucity of the fund is another difficulty which prevented us from introducing many new and essential features. We request the authority to sanction a larger amount so as to meet the needs of the students. Inspite of all these difficulties the Editorial Board tried to make The Cottonian the highlight of the College Union. We donot know how far we have been successful in attaining the desired goal. The Editor is gratful to those who have extended their kind help and Co-operation in bringing out The Cottoman to light. A few printing mistakes might have crept in here and there, the Editor apologises. for this.

Prof. in-charge: Prof. ANANDESWAR SARMA Prof. NAVAKANTA BARUA Editor: GAJEN HAZARIKA Asstt. Editor: PHULESWAR DOLEY

Edited & Published by Gajen Hazarika Printed by P. Talukdar at the THE LABANYA PRESS, Gauhati